3 1761 03929 4558

BRIEF
BX
073177

Publikací
spolku přátel vědy a literatury české v Plzni
číslo IV.

M. Šimona Plachého z Třebnice

Paměti Plzeňské

(Z rukopisů, uschovaných v městském museu Plzeňském a král. českém zemském museu v Praze.)

Podává

Josef Strnad.

V PLZNI 1883.
Národní knihtiskárna J. R. Port-a. — Nákladem spolku.

BRIEF
BX
073177

Presented to the

LIBRARY *of the*

UNIVERSITY OF TORONTO

by

KAREL AND MIROSLAVA

CVACHOVEC

Nákladem spolku

přátel vědy a literatury české v Plzni

vyšly následující spisy:

Publikace čís. I.	Spisovatel **Josef Vojt. Sedláček.** Životopisný nástin. Sepsal Adolf Srb. Cena	— zl. 40 kr.
„ „ II.	**Gustav Pfleger-Moravský.** Životopisné zápisky básníkovy. K tisku připravil a doplnil F. A Hora. Cena	— zl. 65 kr.
„ „ III.	**Vývoj knihtiskařství a české prvotisky.** Ku čtyrsetletému jubileu české typografie sepsal Julius Koráb. Cena	— zl. 65 kr.

Prameny a příspěvky

k dějinám

královského města Plzně.

Pořádá

Josef Strnad.

Číslo 1.

Vydáváno pomocí slavné obce Plzeňské a přátel dějepisu domácího.

Publikací
spolku přátel vědy a literatury české v Plzni
číslo IV.

M. Šimona Plachého z Třebnice

Paměti Plzeňské

(Z rukopisů, uschovaných v městském museu Plzeňském
a král. českém zemském museu v Praze.)

Upravil

Josef Strnad.

V PLZNI 1883.

Tiskem národní knihtiskárny J. R. Port-a v Plzni. — Nákladem spolku.

LIBRARY
JUL 09 1990
UNIVERSITY OF TORONTO

O b s a h.

Předmluva.	Str.
Úvod	IX.—XXI.
Plzeňští od papeže Pavla II. rozhojnění znaku obdrželi	3
Různé zprávy ze XIV. století	4
Jan Žižka, jeho pobyt v Plzni a jeho smrť	13
Poslední obležení Plzně od Husitů 1433	16
Zlatá bulla císaře Sigmunda městu dána 1434	21
Různé odkazy k účelům zbožným	31
Bitva u Lipan	36
Jan Strniště z Jablone půjčil obci peníze a zřídil kaplanství 1444 .	41
Dvě listiny legata Rudolfa 1468	48
Odpadnutí Plzeňských od krále Jiřího 1466	50
Listy papeže a legátů papežských	54
Spory náboženské v městě 1575—1579	61
Nařízení o Němcích a Židech 1500	93
Jan Bavůrek ze Švamberka, odpovědník Plzeňských 1507 . . .	95
Zkáza Plzně ohněm 1507	102
Spor s Jiřím Kopidlanským 1507	108
Smlouva s Norimberkem 1499	110
Spor Plzeňských s Klatovskými o přednosť při taženích vojenských 1514 .	111
Různé paměti z let 1514—1516	115
Neplechy dominikánů 1580, 1594	117
O pozdvižení v Plzni 1519	122
Stížnosť proti radě městské 1587	132
Různé paměti	136
Petr Suda na Janovicích dobyt 1520	137
Přípravy k výpravě proti Turkům 1532	140
Spor s panem Jiřím z Kokořova a na Štáhlavech 1560	141
Smlouva s klášterem dominikánským o ves Borek 1543	145
Věrnosť Plzeňských při vzpouře r. 1546	147
Dodávání piva na panství Švamberské 1548	153
Stížnosť řezníků pražských na plzeňské 1558	155
Jednání s Plzeňskými o clo pomezní 1557	160
Spor o pohřbívání nekatolíků 1568	164
Plzeňští nový kalendář zavedli 1582	166

Přípravy k založení kolleje jesuitské v městě 1582 166
Arciknížata Arnošt a Maximilian v Plzni 1594 168
Císař Rudolf II. v Plzni, žádosť města za sklad soli a železa 1594 . 170
Přípravy k tažení proti Turkům a účasť Plzeňských 1594 . . . 176
Mustrunky lidu vojenského a svízele Plzeňských 1595 a 1596 . . 199
Pobyt císaře Rudolfa II. v Plzni a příchod různých poselství ke dvoru jeho 1599 a 1600 214
Přídavek. Pamětní listina z r. 1601 222
Několik listinných dokladů 225
Chronologický přehled 28 dopisův a listin v pamětech přicházejících . 230
Rejstřík.

Předmluva.

Spolek přátel vědy a literatury české v Plzni, založený r. 1878 zřídil ve svém středu zvláštní odbor historicko-archaeologický, jehožto úkolem jest, aby se vyhledávaly, sbíraly a spracovávaly všeliké prameny domácího dějepisu, aby vzbuzovala se láska k památkám historickým a uměleckým v lidu a k tomu se působilo, aby na časy budoucí byly zachovány.

Úkolu tomuto přišlo ve znamenité míře vstříc s vydatnou podporou slavné obecní zastupitelstvo, zřídivši městské museum, aby se tu soustředily všechny historické památky jak města tak i okolí. Nezůstalo však jen při tomto skutku, nýbrž slavné zastupitelstvo městské usneslo se v prosinci r. 1882 po návrhu p. prof. Čípery, že každého roku vykazuje se z důchodův obce 500 zlatých, jakožto stálá podpora k sbírání, spracování a vydávání historického materialu města se týkajícího.

Plného uznání zasluhuje ochota slavného okresního zastupitelstva plzeňského, kteréž povolilo pro rok 1883 větší příspěvek na vydání pamětí M. Šimona Plachého a podobně i p. Augusta Fodermayera, měšťana v Plzni, kterýž k témuž účelu vydatně nápomocen byl. Tím pak umožněno, že paměti Plachého mohly tiskem vyjíti a tak obecenstvu nejširšímu přístupnými se státi.

Úvod.

I.

Z první doby mládí jest nám o Š. Plachém málo známo. Šimon Plachý byl synem měšťénína Horšovo-Týnského Jiřího Plachého. Není jistě známo, kdy se narodil; ale dle všech okolností lze říci, že před rokem 1560. Starší bratr Šimonův byl Jan. Oba synové Jiřího Plachého posláni od otce na katolické akademie zahraničné, kdež i hodnosti mistrské nabyli. Starší Jan vstoupil na to do služby pánů z Hazmburka a p. Švihovských a j., mladší pak Šimon pojav za manželku Annu Soběhrdovou pobyl několik let v rodišti svém, odkudž r. 1587 přestěhoval se do Plzně.[1]) Přijat byl zde za měšťénína roku 1587 dne 7. října za purkmistrovství M. Šebestiana Pechovského z Turnštejna.[2]) V době té hojně stěhovali se z okolních měst do Plzně. Uvedeme zde několik jen znamenitějších mužů.

R. 1568. M. Ondřej Blovský, syn Jakuba Zoubka z Blovic; 1574 M. Tomáš Zelender z Prošovic z Kadaně; 1575 M. Šebestian Pechovský z Horšova Týna; 1580 M. Jan Kleo z Roudné; 1598 Jan Skribonius z Horšova; 1599 Jan Krocín z Drahobejle, syn Václava Krocína z Drahobejle, měšťénína Starého města pražského; 1606 Joachim Krocín z Drahobejle; 1607 Šebestian Rejšvický z Freifeldu a t. r. Štěpán Reichlev z Turtlfelsu, úředník kláštera Chotěšovského.

M. Šimon Plachý užíval po otci svém přídomku z Třebnice, (sám psával se vždy z Třebnic). Byl totiž otec jeho r. 1567 od císaře Maximiliána II. nadán pro zásluhy své erbem a titulem z Třebnice a přijat téhož roku do stavu vladyckého.[3])

---

[1]) Ant. Rybička. Erbovní rodiny plzeňské. Památky archaeologické X., 263.

[2]) Rejstřík osob k městu Plzni přijatých.

[3]) DZ. 16. B. 8. — Rybička A. Erbovní rodiny plzeňské. Památky archaeologické X., 263. — Paprocký. Diadochos. O stavu rytířském 406. Erb Plachých vypisuje se takto: Štít v půli na dýl rozdělený, pravá strana čer-

M. Šimon Plachý byl beze vší pochybnosti ihned po příchodu svém do Plzně ustanoven předním radním písařem, nejvyšším totiž úředníkem kanceláře městské. Tak soudím aspoň z toho, že již dne 5. února roku 1588 nalezám zápis jeho rukou psaný v knize rozsudků rady z let těchto. Od té doby z roku totiž 1588 a následujících nalezáme již usnesení raddy po většině jeho rukou zapisovaná, rovněž i v jiných knihách s písmem jeho se shledáváme a sice nejvíce v protokolle konšelském z let 1591 až 1597; pak v jiném mezi léty 1604—1610, kdež jeho zápisy poslední k r. 1606 přicházejí; rovněž v knize koupí a prodejův od 1597—1604 a mimo to v mnohých jiných knihách městských; nejdůležitější v této příčině jest popis mezí lesních od r. 1589, od něho samého založený. — Tento úřad radního písaře podržel Šimon Plachý až do smrti své, ač později po roce 1606 již jen po řídku vyskytují se zápisy jeho rukou psané. Úřad předního radního písaře byl v dobách tehdejších ve všech městech důležitý a bráváni proto k němu jen osoby vyššího vzdělání. Tak jsou časté případy kdy správcové škol městských vzdavše se své učitelské působnosti a stavše se sousedy obcí městských, přijímali na sebe úřad radních písařů.

Plachý uvázav se v úřad ten, počínal si tu velmi svědomitě. Hleděl především zjednati si důkladnou známost všech starších pamětí a pročítal proto pilně všeliké starší písemnosti městské. Zajímavý toho doklad podává zmíněná již kniha „Registra mezní lesů k městu náležejících, obnovena za primatorství Tomáše Zelendera z Prošovic roku 1589, ode mne M. Šimona Plachého z Třebnic, radního písaře.“

Do register těch zanášel sám výjezdy konané tehdáž od raddy k ohledání mezí lesních a ze starších knih připisoval k tomu, co vhodného k věci našel. O svědomitosti jeho, s jakou si při tom díle vedl, jsou nejlepším dokladem různé poznámky latinské, k těmto výpisům ze starších knih přidané. Tak na př.: K jednomu zápisu připomíná: „In veteri registro Victorinus chirographo suo collegit, homo vanus et cerebri nullius, ut alibi ita et hic (scil. negligenter annotavit). Jinde opět: „Haec Victorinus sua manu in veteri registro minus dilucide, quam istud negotium postularat,

vená, levá bílá, v němž vůl na trávníku zeleném, půl od hlavy bílý v červeném poli a ostatek červený v bílém poli. Nad štítem leží kolčí helm, okolo něhož přikrývadla bílá a červená a nad tím točenice týchž barev, z kteréž dva rohy volské, pravý bílý a levý červený vzhůru vynikají.

annotavit"; aneb „toto poznamenání Šumarovo ani hlavy ani noh nemá." [1]

Plachému svěřována důležitější poselství, jak se na př. k r. 1593 v pamětech svých str. 60 zmiňuje, že poslán byl do Prahy se žádostmi obce k legatu papežskému Caesarovi, biskupu Kremonskému.

V létech 1604 v lednu, 1605 též v lednu, 1606 v únoru, 1608 v květnu a 1609 v červnu zvolen byl spolu s jinými ještě jakožto posel z rady městské do sněmu pražského.

Roku 1606 zvolen do rady městské a sice jakožto primator, v kteréžto hodnosti až do smrti své setrval. Zastával pak úřad purkmistra 1606 od 11. května do 2. června, 1607 od 20. dubna do 4. května, a t. r. od 8. června do 14. června, 1608 od 21. dubna do 14. května, a ještě t. r. od 1. do 11. srpna, a posléze 1609 od 12. do 26. června.

Šimon Plachý byl již asi dosti zámožný, když přistěhoval se s rodinou svou do Plzně, kdež šetrností stále rozhojňoval majetek svůj, tak že dlužno jej pak přičísti k nejzámožnějším rodinám v městě, jak z přehledu následujícího zřejměji na jevo vychází.

R. 1587 koupili M. Šimon Plachý s manželkou svou Anežkou dům ležící na rohu mezi domy Jana Heverníka a Tobiáše Škody od vdovy Anny Kunclové za 500 kop míš. [2]

T. r. koupil M. Šimon Plachý chalupu se zahradou na předměstí škvrňském vedle dvoru Václava Lounského a chalupy Václava Draxle od vdovy Doroty Vlkové za 120 kop míš. [3]

R. 1591 koupil louku pod Škvrňany za 230 kop míš. od Krištofa Rajského z Dubnice. [4]

R. 1592 vyměnil si Plachý dům svůj na rohu vedle Heverníkova domu s Valentinem Bartošovic, jehož dům leží mezi domy Jana Kuncle a Jana Košináře a přidal Bartošovi 380 kop míš. [5]

R. 1593 koupil Plachý dvůr v předměstí litickém od Václava Trosta z Tiefenthalu a Mariany sestry jeho za 360 k. m. [6]

---

[1]) Viktorin Roun i Jan Šumar byli písaři městskými před Plachým.
[2]) Knihy litkupní města Plzně začaté 1582—1691 f. 201 v.
[3]) Tamtéž f. 211.
[4]) Libri emptionum et venditionum de annis 1591—1597 f. 10 v.
[5]) Tamtéž f. 38.
[6]) Tamtéž f. 73.

R. 1595 koupil zahradu na malickém předměstí mezi stodolou Jana Krále pekaře a chmelnicí Petříkovic od Kateřiny Břínské za 270 k. m. [1])

R. 1596 koupil louku Klaudovskou od dědiců Kašpara Kuchaře pod Škvrňany za 70 k. m. [2])

R. 1597 koupil od Daniele Rajského na místě manželky jeho Aleny Rajské chmelnici s loučkou a dědinkou, jenž slove Hýkalka, ležící podle silnice ke Škvrňanům za 500 k. m. [3])

T. r. koupil od Doroty Magerové louku pod Škvrňany za 200 k. m. [4])

R. 1600 koupil dvůr na škvrňském předměstí mezi dvorem nárožním Vávry Bosákovic a Ludmily Polívkové od Ludmily Krocínové z Palatinu za 400 k. m. [5])

R. 1601 koupil dům na rohu vedle Mikuláše Gelastria a Reginy Jílkové od Adama Zahrádky a Ludmily manželky za 700 k. m. [6])

T. r. koupil dvůr na škvrňském předměstí na rohu vedle Jiříka Vrticha od Mariany Bosákovic, manželky Jakuba Koklšteina za 305 k. m. [7])

T. roku koupil dědinu u divokého dolu vedle dědin Havla Pařila a cestou radobyčickou od Adama Otmara za 100 k. m. [8])

R. 1607 koupil dědinu na Boru při dobřanské cestě vedle dědiny Majdaleny Pechovské z Dubnice od Krištofa Krásného za 150 k. m. [9])

T. r. koupil v Doudlevcích od téhož Krištofa Krásného dědinu za 150 k. m.

Skoupil tudíž M. Šimon Plachý ve dvadceti letech majetku nemovitého za 4435 kop míš a sice dva domy v městě, tři dvory, dva na předměstí škvrňanském, jeden v litickém; jednu chalupu na předměstí škvrňanském, v témž předměstí Hýkalku, pak zahradu na malickém předměstí, k tomu tři louky pod Škvrňany a tři dědiny, jedna na Boru, druhá nad Doudlebci u divokého dolu, a

[1]) Tamtéž f. 127.
[2]) Tamtéž f. 170.
[3]) Tamtéž f. 199.
[4]) Tamtéž f. 209 v.
[5]) Libri emptionum 1597—1604 f. 56.
[6]) Tamtéž f. 109 v.
[7]) Tamtéž f. 126.
[8]) Tamtéž f. 112.
[9]) Libri emptionum et venditionum 1605—1633 f. 52.

třetí v Doudlevcích. Tato zámožnosť vedle jeho učenosti zjednala mu vážnosť všeobecnou u spoluměšťanův, a proto, jak jsme viděli, po roce 1600 nalezáme jej stále mezi posly městskými do sněmu a podobně od r. 1606 již zasedá stále v radě až do smrti své.

Zámožnosť jeho poskytla mu i možnosť, aby dobře opatřil všechny dítky své. Měl s manželkou svou Annou Soběhrdovou pět dítek, dva syny a tři dcery. Synové byli Jiří a Simeon, dcery pak Dorota, Kateřina a Anna.[1] Jiří narodil se v Horšově Týně, asi roku 1585. Prvního vzdělání zajisté že nabyl na domácí městské škole v Plzni, kdež byla podobná grammatikalní škola jako ve všech větších městech, stojící pod vrchní správou mistra, jemuž podřízeni byli bakalář a lokator. Vyšší studia konal v Praze, kdež navštěvoval kollej jesuitskou a také r. 1602 do řádu jesuitského vstoupil, kdež dosavádní jméno své Plachý v latinské Ferus přeměnil. Od r. 1616 vyučoval v Praze filosofii, morálce a polemice až do r. 1620, kdy stal se českým kazatelem u sv. Salvatora, řídě při tom též tiskárnu klementinskou a od r. 1623 též bibliotéku kollegia. Jakožto správce biblioteky velmi pilně obíral se dějepisem domácím, i v kázáních svých brával si příklady odtud. Ješto však přísně horlil bez výminky proti nemravnostem své doby, byl přinucen působením jednoho šlechtice, kterýž se uražen cítil, odejíti do vyhnanství do Prachatic, kdež brzy výmluvností svou obrátil obyvatelstvo k víře katolické. Však zastesklo se Pražanům po oblíbeném kazateli a ku prosbám jich povolán zase zpět do Prahy, a působil tu zase dále se stejnou oblibou a zdarem jako předešle na kázáních svých.

Zemřel r. 1659 dne 21. ledna v Březnici. Proslul mimo to jako velice plodný spisovatel knih ponejvíce obsahu náboženského, jichž k 50 vydal. Nejznámější z nich jest modlitební kniha pro pohlaví ženské r. 1630 tiskem vydaná pode jménem velký nebe klíč.[2]

Dcery Šimona Plachého provdaly se vesměs za vážené měšťany plzeňské a sice Dorota za Matouše Šedivce, Kateřina za Kříže Svehlu a nejmladší Anna oddána r. 1599 M. Kašparu Ladislavovi Stehlíkovi z Čeňkova.[3]

---

[1] Dle závěti M. Šimona Plachého v hb. testam. 1603—1645 f. 50.

[2] Jireček J. Rukověť k dějinám literatury české. — Jungmann J. Historie literatury české. — Slovník naučný.

[3] K. Lad. Stehlík byl třetím synem váženého měšťana plzeňského Bartoloměje Stehlíka. K. L. Stehlík dán na vyšší studie do Prahy, kdež nabyl r. 1588 hodnosti mistra svobodných umění. [Rybička Ant. praví, že studoval

Zasluhuje tu povšímnutí ještě to, že zmíněný Matouš Sedivec měl s Dorotou manželkou svou dceru jménem Alžbětu, která provdána byla asi k r. 1620 za měšťénína Matěje Tannera a stala se tak matkou obou Tannerů staršího Jana, známého potomního kronikáře plzeňského a mladšího Matěje, obou vynikajících členů řádu jesuitského.

Druhý syn M. Šimona Plachého Simeon, jak všude se píše, ustanoven závětí otcovou za dědice, ale všechen statek měl spolu s matkou svou spravovati, po jejíž smrti teprve měl všechen statek spadnouti na něho. Avšak Simeon hned roku následujícího 1610 přestěhoval se do Budějovic a dle všeho nedočkal se dlouhého věku; neboť již r. 1612 v červenci se jmenuje Mariana, manželka jeho, vdovou.[1])

M. Šimon Plachý z Třebnice zemřel r. 1609 dne 8. října a pochován byl v kostele farním svt. Bartoloměje v pravé lodi nedaleko od hlavního vchodu při zdi severní, kde dříve stával oltář povýšení svt. Kříže. Náhrobní kámen s nápisem až do dnes

---

na Ingolstatské universitě; však v zápiskách rodiny Stehlíkovské nečiní se o tom nijaké zmínky.] Po skončení vyšších studií vydal se na cesty. Navrátiv se trávil nějaký čas v Praze, jako geometr cís. Rudolfa II. Seznámil se též se slavným hvězdářem Tyhem de Brahe, s nímž v úzké vešel přátelství. R. 1599 odebral se do Plzně, kdež až do smrti své setrval a shledáváme jej r. 1601 a 1611 v radě a v létech 1600, 1607 a 1609 mezi staršími obecními. Byl horlivý milovník národa i jazyka českého. Sepsal a též v Praze tiskem vydal r. 1599 minucí a pranostiku novou, již otci svému dedikoval. Od r. 1600 až do 1612 vydal pak několik kalendářův, minucí a pranostik českých. Mimo to v zápiskách Stehlíkovských připomíná se ještě od něho trakrat de concursu planetarum a memorabilia de familia Stehlikiana, civitate Plsna et regno Bohemiae sahající až do konce XVI. století. Leč bohužel mezi spisy v pozůstalosti Stehlíkovské zachovanými, ani jedno dílo jeho se nenašlo. Zemřel r. 1613 a pochován v rodinné hrobce v kostele sv. Bartoloměje před oltářem sv. Vavřince, v pravo v levé lodi od jižního vchodu kostela. Syny měl dva Šimona Petra, který se narodil r. 1611 a studoval v Praze a ve Würzburku a 1640 zasedal v radě, zemřel však již r. 1650. Druhý syn jeho Jan Ladislav předešel otce svého smrtí.

[1]) Liber contractuum 1601—1633 f. 17. — V životu Petra Voka z Rosenberka od Václava Březana připomíná se, že při vpádu Pasovských do Čech r. 1611 dne 1. února přepadeny byly Budějovice vojskem jejich, při čemž smrtelně raněn byl písař městský, jehož jméno Březan nenvedl. Za to v poznámce Fr. Mareš jmenuje písaře toho Šimonem Plachým a proto by nic tomu neodporovalo, že by to mohl býti právě syn M. Šimona Plachého, jenž r. 1610 do Budějovic se přestěhoval a tedy již následkem smrtelného poranění r. 1611 zemřel, což se shoduje úplně s tím, když r. 1612 jmenuje se Mariana manželka jeho vdovou.

spatřuje se tu, ale jest úplně zakryt hrobem božím. Nápis zní: Anno MDCIX 8Idus 8bris nobilitate doctrina prudentiaque spectabilis dominus M. Simon Plachý a Trzebnicz, catholicae reipublicae quondam civis consularis primarius, excessit et hic sepultus est. Orate pro eo. Pod nápisem pak spatřuje se do kamene vytesaný znak, totiž vůl v pravo hledící, a nad štítem kolčí helm.

Manželka Šimonova Anna přečkala ještě dlouho manžela svého a zemřela teprve r. 1623, načež všechen statek její spadl na děti syna Simeona záhy zemřelého totiž Jiříka a Benignu v Českých Budějovicích. [1])

II.

Seznámivše se s životem spisovatele samého i rodiny jeho, obraťme zřetel svůj k dílu jeho, kteréž nám neúplné sice zůstavil, kteréž však přes to vše jest z mnohých příčin důležité pro místní dějiny města Plzně.

Paměti Plachého zachovaly se ve dvou až dosud známých rukopisech, z nichž původní rukou Plachého psaný chová zemské české museum v Praze pod sign. 3 D 18, druhý pak objevil se mezi jinými spisy v pozůstalosti Stehlíkovské a nachází se teď v městském plzeňském museu.

Zmíněný původní rukopis jest kniha papírová menšího formátu foliového 25 cm. šir, 32 cm. dl., nově v bílé kůži vázaná. V knize jest 162 listů. Na listech však jest dvojí stránkování, starší a novější. Dle staršího stránkování jest první list zachovaného rukopisu označen číslem 145, poslední 406; dle novějšího čítá rukopis však jen 162 listů. Z toho patrno, že veliká část rukopisu se ztratila; neboť hned z předu chybí 144 listu. Odečteme-li číslo toto od 406, dostaneme 262, kolik listů by měl rukopis ještě míti, ale poněvadž má pouze 162, tedy ztratilo se mimo celý začátek ještě dále z rukopisu 100 listů, tudíž dohromady 244, čili více než polovice rukopisu.

Ale i ta zbylá část není ještě úplně neporušená, nýbrž jest zase 20 prvních listů více méně poroucháno.

Z tohoto původního rukopisu jest patrno, jak Šimon Plachý sestavoval si paměti své. V hlavních rysech bral se postupem časovým, zanášeje zprávy dle let za sebou na zvláštní list vždy,

[1]) Liber divisionum et transactionum 1601—1653 f. 184.

k nimž připisoval později nač ještě přišel, a to buď po straně aneb pod zprávami uvedenými. Jsouť tu na mnohých listech zprávy kratičké, několikařádkové, jinde zase delší na více listech.

Zprávy v tomto rukopise počínají rokem 1466 a sahají až do r. 1604. V století XV. jsou dosti sporé, za to tím hojnější ze XVI. století.

Písmo rukopisu jest dvojí. Vyjmouc dvě kratší zprávy, totiž „Vyznání dobrovolné pana Bavora“ na str. 56—58 a pak list Plzeňských na komoru českou na str. 119 a 120, jest vše ostatní psáno písmem jedním, velice úhledným a čitelným, jehož charakteristickou známkou jest, že vložené listiny latinské psány jsou kolměji, kdežto druhé písmo jest šikmější.

Na rukopis tento byl jsem upozorněn roku 1879 panem bibliotekářem Vrťátkem, když prohlížel jsem si o prázdninách archiv musejní. Podal jsem na to zprávu o díle tomto ve spolku literárním, poukázav k zajímavosti díla samého a že záhodno by bylo, aby se opatřil opis jeho pro nově zřízené městské museum. To se i stalo, když kuratorium téhož musea se obrátilo do Prahy se žádostí na slavný výbor českého zemského musea, aby paměti Plachého byly do Plzně k opsání půjčeny. Tomu ochotně vyhověno, načež úředník musea plzeňského p. A. Baum se svolením slavného kuratoria opsal celý rukopis.

Leč při tom všem jedna otázka a to velice závažná k rozluštění zbývala, kdo jest původcem díla toho? Neboť ač jsem pilně pročetl celý rukopis, nikde jsem ani nezavadil o jméno spisovatelovo. Všude jen všeobecné zmínky, kdy o sobě mluví. Tak k r. 1593 str. 58 [1]) a 60; k r. 1595 str. 205, podobně na str. 61, 104, 117 a 139 a pak zejmena k r. 1600 str. 136 kdy v poznámce v rukopise písař dole připomíná: „To před smrtí psáno, kdy paměť písaře již byla ocházela.“ Ze všech těch dat jen to jisté jsem měl, dobu, kdy asi paměti psány, totiž před rokem 1600 a pak že spisovatel žil v Plzni a musil vynikající místo buď v radě aneb jinak v městě zaujímati, ješto o všem tak dobře zpraven jest i dále že musil míti přístup k spisům a knihám městským, poněvadž na ně odkazuje.

Však po jménu nikde dosud ani stopy. I když jednou za účelem jiným probíral jsem se knihami městskými, přišel jsem i na uvedený rejstřík mezní lesu městských z r. 1589 a tu k svému nemalému překvapení, sotva že jsem jen knihu otevřel,

[1]) Stránky poukazují na tištěné paměti Plachého.

viděl jsem před sebou totéž písmo, jako v našem rukopise; ano co ještě více, že i tímtéž spůsobem v tomto rejstříku latinské přídavky porůznu se vyskytující jsou psány kolmeji. Ano i co zvláštního, že na papíru jsem shledal tatáž vodní znaménka, totiž bránu mezi dvěma věžema s cimbuřím, a dole pod branou písmě C. I soudil jsem proto, že písař tohoto rejstříku lesního i oněch pamětí jest jedna a táž osoba, kterouž jsem našel plným jménem uvedenou na titulním listě totiž „M. Šimon Plachý z Třebnice, toho času písař radní."

A ponenáhlu i jinde našel jsem doklady pro to svědčící. Především jest to latinské pojednání opata Rajhradského, P. Bonaventury Pitra o Plzni Staré čili dnešním Plzenci, kdež Pitr dokazuje přesvědčivě a důkladně, že všechny starší zprávy v listinách a jinde o Plzni se vyskytující, dlužno až do XIII. vztahovati ne na dnešní Plzeň nýbrž na Plzence, druhdy prostě Plzní nazývaným, později po vzniku města Nové Plzně přezvaným Starou Plzní. A tu hned z předu pojednání svého praví, že v tom chybují někteří dějepisci, jako Šimon Plachý v historii Nové Plzně a Beckovský ve své kronice Novou Plzeň se Starou matouce. [1]) Pitr dal si opsati pro pojednání své z archivu plzeňského všechny důležitější listiny a musil dle všeho i znáti dílo Šimona Plachého.

J. V. Sedláček podávaje ve svých plzeňských pamětech vydaných v Plzni r. 1821 překlad kázání Hilaria Litoměřického z r. 1467, připojil k němu některé vysvětlivky a zejména ku sporům, v obci vzniklým za krále Jiřího dokládá takto: „Co se tehdáž v Plzni více jest stalo, soudím za hodné ze starých letopisů plzeňské listovny tuto vytáhnouti a položiti", na to pak doslovně uvádí počátek našeho rukopisu, události totiž z r. 1466 (str. 51. „Z čehož potom to pošlo atd.")

Fr. Pubička v díle svém „Chronologische Geschichte IV. Th. 154—156 líče poměry za krále Jiřího k r. 1466, praví, že Plzeňští stali se králi nevěrnými. Jmenuje Ondráška Oremusa, kterého vypravil král proti Plzni s podkomořím Václavem z Valečova a podotýká k tomu pod čarou: „Excerpta ex historia Pilsnensi. MS (manuscript). K tomuto místu Pubičkovu přisluší poznámka Fr. Palackého v jeho Dějinách IV. 2, str. 235.

[1]) „Lubrico admodum mihi videntur labi errore nonnulli nostri historici, ut Simon Plachy in historia Novae Plsnae et Beczkowsky in suis Chrocis Novam cum Antiqua (scil. Plsna) et hanc cum illa confundentes."

A posléze snad i na rukopis náš vztahuje se zmínka v Jungmannově historii literatury české II. vydání IV. č. 472: „Kronika král. výsadního města Plzně a jeho okolí. Rukopis ve 4 a 15 archů na začátku porouchaný. Počíná popsáním země české vůbec. Byl rukopis u prof. Sedláčka.“ Jmenuje zde Jungmann rukopis český a uvádí jej ve IV. oddělení literatury své, ve které též skutečně rukopis náš povstal.

Jisto jest, že rukopis choval se v archivu městském v Plzni a teprvé v našem století a sice asi někdy v létech 1840 dostal se do Prahy do českého musea. Vzal jsem si sice všemožnou práci dopídíti se, kdy a od koho rukopis museu byl darován, ale nedošel jsem výsledku.

Podivno mně též bylo, že nikde jsem nepřišel na žádný opis. Až teprve když r. 1881 zemřela paní Quadriová, rozená Stehlíková z Čeňkova a Treustädtu, vyskytl se mezi jinými hojnými spisy též opis pamětí Plachého. Jest to kniha formátu malého folia, papírová, čítající 73 listů, první tři listy jsou prázdné, na druhých 70 přicházejí paměti Plachého, psané písmem drobným, těsným, ale velmi úhledným. Na 20. listu jest poznamenáno, že jeden list chybí. I ku konci není rukopis úplný, chybí tu zase nějaká část, ač ovšem nelze říci mnoholi. I tu na všech listech shledáváme dvojí stránkování, starší jest přečasto do polou odříznuté, z čehož lze souditi, že opis tento byl původně nevázaný, a teprvé později, když některé listy se ztratily, dán do vazby nynější, ovšem teď již velmi chatrné, při nové vazbě byla kniha oříznuta, a tím starší stránkování poškozeno.

Tímto opisem Stehlíkovským doplňuje se dřívější neúplný rukopis. Počíná se popsáním znaku a čelnějších budov v městě a končí vypsáním svízelů, jaké bylo městu Plzni zakonšeti za častých mustrunků lidu vojenského v r. 1596. I při opise Stehlíkovském schází titul i jméno spisovatelovo, za to zcela určitě na jiném místě uvádí se zřejmě jméno původce pamětí totiž k r. 1594,[1]) kdy se podávají verše složené k uvítání cís. Rudolfa II. do města. V původním rukopise po uvedení veršů správce školního Davida Litochleba, přidává spisovatel sám chronologické distichon těmito slovy: „civibus ego hoc meum numerale adjungo“, mluví tu jen všeobecně o sobě. Za to v opise Stehlíkovském na místě tohoto řádku jest připsáno „His carminibus (rozuměj k předešlým veršům D. Litochleba) est adjunctum hoc numerale a M.

[1]) Viz Paměti str. 175 a poznámku.

Simone Plachy de Trzebnicz factum.“ Tím se potvrzují i předešlé doklady ohledně osoby původce těchto pamětí, že jím není nikdo jiný než Šimon Plachý.

Co se doby týká, ve které rukopis asi sepsán byl, tu poslouží nám poznámka Plachého k r. 1600, kdež jest připsáno: „To před smrtí psáno, když paměť písaře již byla ucházela.“ Ač sahají zprávy až do r. 1604, přece největší jich část byla do r. 1600 sepsána, poněvadž pak udalosti z let 1593, 1594, 1596, 1599 velmi obšírně líčí, tedy lze bráti léta od 1590—1600 za dobu, ve které největší část paměti svých sestavil.

Rovněž poznámka hořejší k r. 1600 poučuje nás o tom, že Plachý byl roku toho považlivě nemocen, když mohl o sobě napsati, že to již před smrtí píše, kdy paměť již jej opouští. Ale šťastně přestál nemoc a zotavil se tak, že žil ještě plných devět let.

Paměti Plachého lze rozděliti na dva větší oddíly, první zahrnuje v sobě století XIV. a XV., druhý století XVI. V oddíle prvním podává Plachý krátké, však spolehlivé zprávy o znaku městském, kostelích, o tom kdy se počaly knihy městské a některé výpisy z nich, pak některé listiny jen u výtahu králů Jana, Karla IV. a Václava IV. Na to líčí velmi stručně Plzeň za doby husitské, totiž příchod Žižkův do města a oblehání města od něho, a poslední obležení od vojsk husitských. Avšak tato část právě jest velmi povrchně odbyta a nijakých podrobností, jak bychom očekávali, nepodává tu Plachý; vypisuje události hlavně dle Hájka. Zajímavější jest za to stručné vypsání vzpoury Plzeňských proti králi Jiřímu.

Druhý oddíl, století XVI. zahrnující vyniká jak hojností zpráv, tak i zajímavým způsobem podání. Plachý podává tu o některých událostech hotové, úplně propracované obrazy společenských poměrů v městě, po kterých marně bychom se pídili v zachovaných knihách městských. Obrazy ty tvoří samostatné celky, jež vynikají jadrným plynným slohem současné doby Veleslavínské a protkány jsou mnohdy zdravým humorem. Plachý pracoval na těchto částech svého díla se skutečnou zálibou a prokázal tu nejlépe svou způsobilost k vypravování historickému. Proto také hlavní váha i cena díla jeho spočívá v tomto druhém oddílu.

Přirovnáme-li paměti Plachého k ostatním nám známým kronikám jednajícím o Plzni, shledáme, že paměti jsou co do času nejstarší z nich a psány česky. Až dosud mělo se za to, že

kronika rodáka plzeňského, jesuity Jana Tannera, jest jediným dějepisem o Plzni, z doby starší. Však Jan Tanner narodil se teprve r. 1623 a dobu sepsání jeho kroniky lze klásti mezi léta 1670—1680. Kronika Tannerova [1]) sepsána jest latinsky a počíná báječnými zprávami z Hájka o založení Staré Plzně pod hradem Radyni a pak o založení Nové Plzně, načež ve 52 kapitolách v časovém pořádku vypisuje důležitější události města Plzně až po rok 1680, k tomu přidána jsou pak allegata, čili věrné opisy hojných listin z archivu plzeňského, jichž jest asi 127 kusův. Kronika Tannerova byla dle všeho mnohem známější než-li paměti Plachého, ačkoli ty přece česky psány jsou.

Opisů kroniky Tannerovy jest mnohem více; neboť mimo exemplar v Strahovské klášterní bibliotece, nalezáme opisy její v císařské knihovně v Praze, v bibliotece českého musea tamtéž, v bibliotece vyšehradské, pak v Plzni v knihovně cís. něm. gymnasia, u p. H. Schiebla, v městském museu dva úplné exemplary a dva zkrácené, pak v Litoměřicích, tudíž 11, kdežto pamětí Plachého až posud jen jediný opis jest znám.

Avšak ani na druhé místo dle času nelze kroniku Tannerovu klásti, neboť ji předcházejí ještě zápisky, též latinsky psané, Jana Alexia Čapka, bývalého arciděkana plzeňského, (od roku 1671—1679) rodáka Vysokomýtského. Zápisky tyto neobmezují se pouze událostmi místními, nýbrž vypisují i jiné současné příběhy, od r. 1630—1670.

K těmto třem dílům dějinami plzeňskými se zabývajícím, přináleží ještě již prve vzpomenuté pojednání opata Rajhradského, Bonaventury Pitra, rovněž latinské, jež se chová v rukopise v klášterní bibliotece v Rajhradě. [2]) Piter vystupuje v tomto pojednání jakožto vřelý zastance dnešního městyse Plzence, bývalé Staré Plzně a dokazuje na základě hojných svědectví listinných, že dlužno rozeznávati dvojí Plzeň, Starou a Novou, a že všechny zprávy až do počátku XIII. století jen na Starou Plzeň se vztahují; neboť Nová Plzeň vznikla teprve v zmíněném XIII. století.

Při vydání pamětí Plachého za základ vzat byl rukopis jeho vlastní a z opisu Stehlíkovského přidány scházející části. Poškozena místa doplnil jsem dle smyslu a dal do závorek rohatých. Podobně převedl jsem všechna data dle staršího udání na

[1]) Epitome historica rerum civitatis Plsnae in Bohemia a P. Johanne Tanner.

[2]) Breve Chronicon Antiquae Plznae in Bohemia. De ejus antiquitate, splendore et juribus Opera D. Bonaventurae Piter. Sign. H. h. 26.

nové, což též závorkami rohatými opatřeno. Kde pak nebylo udání časového, hleděl jsem je též v poznámce připojiti, ovšem pokud se mně to podařilo, vyhledati je v jiných současných pamětech místních.

Ješto pak nikde nenašel jsem názvu, jak Plachý dílo své nazval, dovolil jsem si nazvati je Pamětmi Plzeňskými a to proto, poněvadž největší část jich jsou hlavně ony události, kterých Plachý sám účastným byl, aneb které krátce před ním se staly, tak že byly u všech ještě v živé paměti.

Teprve po více než po 250 létech od smrti spisovatelovy vychází dílo jeho tiskem u veřejnost a jest jen žádoucno, aby s hojnou setkalo se zálibou u měšťanů plzeňských; neboť tak nejlépe vyhoví úkolu svému šířiti známost předešlých dob v pokolení nynějším.

PAMĚTI PLZEŇSKÉ

OD NEJSTARŠÍ DOBY AŽ DO ROKU 1604.

[Paulus episcopus, servus servorum dei, universitati homi- 1466
num opidi Pilznensis, Pragensis diocesis, salutem et apostolicam benedictionem. Erigit uestre deuotionis affectus, quo nos et Romanam ecclesiam reueremini, ut petitionibus uestris, quantum cum deo possumus, fauorabiliter annuamus; hinc est, quod nos uestris deuotis supplicationibus inclinati, ut uos, qui, ut accepimus, pro defensione orthodoxe fidei, ut ueri Christi fideles contra iniquitatis filium, Georgium hereticum, qui se regem Bohemie appellat, cum suis complicibus pro fide ipsa uiriliter dimicastis et dimicatis, de presenti una cum armis uestris solitis duabus clauibus aureis colligatis in argenteo et homine siue milite armato, gladio accincto, tenente mediam aquilam in-manu dextra, in aureo campis et in sigillis uestris cera rubea deinceps perpetuo uti possitis, deuotioni uestre auctoritate apostolica tenore presentium indul]gemus, non obstantibus contrariis quibuscunque. Nulli ergo hominum liceat, hanc paginam nostre concessionis infringere, uel ei ausu temerario contraire; si quis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli, apostolorum, ejus se nouerit incursurum. Datum Rome apud sanctum Marcum, anno incarnationis dominice millesimo quadringentesimo sexagesimo sexto, nono Junii, pontificatus nostri anno secundo. [1])

O tom takto verše následující vypravují:

Sedis apostolicae princeps claues dedit
Seruatae testes religionis erunt
Et cataphractum, aquilam cernis quoque dimidiatam,
Adjunxit justu de ratione sui.
Primus Joannes portam, lixamque superne
Se quoque ceu patriae rex dedit arma virum.

[1]) Celý začátek až po slovo indulgemus, jak závorkami naznačeno, chybí, ježto se první list ztratil, připojen začátek ten zde z originálu, chovaného v museu plzeňském.

*

Praeda camelus erat nobis ex hoste receptus,
Hunc Caesar partem stemmatis ipse dedit.
Semper erat canis hic, nostris ab origine prima
Patribus, ex veteri ut noscitur historia.[1])

Stavení pak přednější, velikým nákladem někdy vyzdvižené, spatřují se u nás obzvláště tyto: Kostel farní sv. Bartoloměje, při němž věže vysoká. Klášter almužníkův a bratří sv. Františka, jinak šerých mnichův, a klášter sv. Panny Markéty, bratří řádu kazatelského,[2]) dům raddní a teď naposledy za času našeho škola, neb dům literního umění nákladně vyzdvižený. Však z těch všech největší chválu má

[1]) Totéž popsání nachází se v presbytáři farního kostela sv. Bartoloměje na stěně, s jinými ještě nápisy. K vůli úplnosti budtež zde uvedeny i druhé nápisy v doslovném znění:

„Sub anno a Nativitate Domini 1433. Idibus Julii obsessa fuit civitas Plsna per crudelissimos Wikleffitas, Hussitas et Taboritas, gravissimam sustinuit obsidionem, quae novem duravit mensibus. Post Deus omnipotens Patrum nostrorum pro Religione sancta constanter et fidelissime pugnantium misertus, sua benignissima clementia hostes impios cum magna ignominia S. Idus Maias, quae fuit dies crastina S. Stanislai 1434. a nobis fugare dignatus est.

Post tam execrabilem hujus orbis afflictionem patres nostri depulsis hostibus plurimum consolati, ad maximum firmissimumque virtutis specimen nobis et posteriati viam praebuerunt, virtuteque sua adepti, ut civitas nostra insigniis istis pro stemmate in perpetuum uteretur.

Me peperit probitas, constantia sancta fidesque.
Incola Plsnensis, sis memor, oro mei,
Intendas nervos in fortia facta parentum,
Non alia clarum quaeritur arte decus.

(Na to následuje výše uvedené popsání znaku).

Vos nunc Plsnenses tam clara insignia firmo,
Condite corde! Diu vobis haec numera sunto!
Et memores veterum servate insignia patrum,
Atque Deum, pacem, clerum sanctissima jura
Semper amore pio defendite. Gloria perpes
Vos manet et Christus vobis sua praemia servat.

Poněvadž zde se mluví již o rozšíření znaku papežem Pavlem II. r. 1466 lze proto souditi, že nápis asi koncem 15. století sepsán a na stěnách presbytáře umístěn byl.

[2]) Klášter ten jmenoval se dříve sv. Ducha podle původního kostela, též klášterem černým, a teprvé po vystavění chrámu sv. P. Markéty (1446—1490) též dle tohoto nového kostela. Škola zde uvedená byl dům na náměstí mezi kostelem a radnicí, později vůbec „štift“ zvaný.

kostel farní v prostřed rinku velikého vystavený, pro jehožto snadnější a spěšnější vyzdvižení někdy poctivá vdova, nějaká paní Anna Předborová, měštka zde v Plzni, odkázala kamenici svou k témuž dílu kostelnímu a obci k lámání kamene na Lochotíně, učinivši při tom jistou pomoc na penězích.[1]) Též opatrný muž Šimon Vackovic takové dílo statkem svým velice fedroval; neb veškeren statek svůj na dílo kostelní sv. Bartoloměje, též dvou klášterův svým kšaftem odevzdal, při tom i pás pozlacený veliký, zlaté prsteny i to, což většího a drobnějšího od stříbra měl, jako lžíce, zvonky, na dílo monstrance k tělu božímu do téhož kostela farního vydati poručil. Item dva pásky, jeden pozlacený a druhý stříbrný a třetí mužský pás stříbrný, páteř korálový[2]) veliký, to též přitom na dílo kláštera šerého odkázal,[3]) do kteréhožto kláštera nového, kterýž jim byl zde v Novém Plzni postaven, uvedeni jsou bratří menší, řádu sv. Františka, jinak šeří mniši, léta 1292. Kostel pak farní sv. Bartoloměje, majíc 1292
přední a největší základ svůj od Křižovníkův zákona Panny Marie Jeruzalemské, z domu německého, kteříž se do Čech za krále Ottakara[4]) dostali, také od řeholníkův řádu toho až do léta 1546 jest spravován, při kterémžto času Ferdinand král český, na žádost Plzeňských kollaturu též fary neb kostela jim dáti ráčil, tak aby sobě faráře hodného a rozumného, osobu dobře zachovalú a bohabojící, kterážby příkladný a chvalitebný život vedla a na sobě lidu ukazovala a to pod jednou spůsobou, jakž od starodávna bývalo, na túž faru dáti mohli; podle kteréhožto milostivého královského povolení, kteréž ve Vratislavi léta nadepsaného 1546. objednáno 1546
jest,[5]) po smrti kněze Mikuláše Švihovského někdy řádu křižovnického, generala a kommendatora v Čechách a v Moravě, kterýž toho řádu v Plzni posledním správcí důchovním byl a umřel téhož léta v pondělí po svatých třech králích

[1]) Odkaz tento se stal dle závěti r. 1459. Kniha priv. a závětí m. Plzně od r. 1320—1476 v musea pražském. 3. D. 25. fol. D. 1.

[2]) Páteř (lat. pater noster), růženec.

[3]) Šimon Vackovic učinil závěť svou r. 1464. dne 20. července; zápis v též knize závětí f. D. 5. v.

[4]) Rozuměj Otakara I. (1197—1230).

[5]) Privilegium toto, o němž zde Plachý se zmiňuje, nezachovalo se ani v originale ani v opise.

[11. ledna], Plzeňští objednali sobě za faráře kněze Jana Přeštického, toho času kanovníka kostela pražského a tak dále až do dnešního dne.

Píše onen Cornelius Tacitus, quod urbem Romam a principio reges habuere, libertatem autem et consulatum L. Brutus instituit, —[1])

Tak nápodobně od začátku města správu v Plzni prae-
1487 tores urbani až do léta 1487. drželi, při kterémžto času také i rychta se všemi důchody od Ondřeje Oremusa, rychtáře, s dovolením krále Vladislava koupena jest.[2]) Na takový trh Kořinský jeden (vlastní jméno jeho se neklade),[3]) zapůjčil obci této dvě stě zlatých; však proti tomu zboží to, kteréž leží v Starém Plzenci, někdy k rychtářství přislušející, zastaveno mu bylo. Rychtářové pak ti, jak dotčeno, město v správě své přede všemi jinými konšely měli a mnohdykrát i na místě pana podkomořího království českého zde novou radu osazovali, mezi kterýmižto jistě neposlední opatrnosti byl nějaký Prokop Reš, kterýž v tomž rychtářském ouřadu mnoho let pořád zůstával,[4]) jehožto tělo odpočívá pod velikými varhany mezi dvoumi nejzadnějšími oltáři v kostele svatého Bartoloměje.

1321 Léta 1321 povstalo nedorozumění mezi ouřadem a řeholníky Panny Marie, z domu německého, kteříž tehdáž správu kostela farního drželi, o pochovávání těl mrtvých u kostela sv. Bartoloměje, kteréhož dotčení křížovníci dopustiti nechtěli. I takto jest ta věc tehdáž spokojena, aby toliko těla dítek malých a nedorostlých (kromě jiných těl lidských) při témž kostele pohřbeny byly, čehož ouřad dotčeným křížovníkům, že se tak chovati chtějí, listem pod pečetí městskou potvrditi musil Ale potom s dovolením krále JMi obecní pohřeb při témž kostele jest propuštěn.

---

[1]) Tacitovy Annaly I. 1.

[2]) Obec koupila rychtu plzeňskou již r. 1480 dne 24. dubna za 1200 zl. uher. od Ondřeje Oremusa z Prahy a Reginy, manželky jeho, k čemuž král Vladislav dal své svolení t. r. 28. dubna.

[3]) Jest to bezpochyby Petr Kořenský z Terešova, tehdáž od r. 1470—84 držitel hradu Radyně, jenž byl též stranníkem krále uherského Matiáše jako Plzeňští.

[4]) Dle knihy soudní z let 1456—1487 uvádí se Prokop Reš rychtářem od r. 1462—1466, mezi konšely jmenuje se stále ještě odtud až do r. 1475.

Léta 1330. opatrný muž Kunrád Dobřanský, měštěnín města Nového Plzně, s manželkou svou, též i syny svými Hermannem, Janem a Rackem, davše špitál na předměstí pražském pro spasení duší svých pro lidi chudé vystavěti, připojili k tomu všecko dědictví své, též platy z Ejpovic, z Boškova a Doubravky, kteréž byli od některých zemanův skoupili a nařídili, aby v témž špitále dva kněží zákona Panny Marie, z domu německého, jinak křižovníci, obydlí své majíce, lidi chudé jak v duchovních, tak i v časných věcech, jako stravou a oděvem, z týchž důchodův opatrovali, nic sobě odtud k svému vlastnímu užitku neosobujíce, kteroužto fundací král Jan potvrdil a majestátem ode všech zemských platův osvobodil léta 1331 a císař Karel, syn jeho, toho jmena čtvrtý léta 1349.[1] [dne 26. června]. 1330 1331 1349

Léta 1337[2] král Jan Plzeňským tu milosť dal, aby podkomoří, do města pro obnovení ouřadův konšelských přijíždějící, žádných darův od nich požádati a bráti moci neměl. Také všecky konšely z staré rady aby vyzdvihnouti nemohl, než aby vždycky nejméněji do šesti konšelův starých v radě ponechal a toliko jiných šest nových k nim zvolil; však tak, aby i z těch šesti starých konšelův žádný déleji tří let v témž konšelském ouřadu nezůstával. In libera enim civitate, inquit politicus, perpetuus magistratus esse non debet. Et Virgilius Aen: 9. Succedant serventque vices. 1337

Týmž privilegium propůjčeno jest, aby zde soudové pořádně držáni byli. K prvnějšímu artikuli přináleží to, což Dio pověděl: „Qui diutissime imperarunt, nonmodo caeteros contemnunt, sed etiam imperantibus magistratibus parere dediscunt.“

Léta 1339 aby všelijaké smlouvy, trhové a prodajové statkův městských, ne vždycky v pamětech lidských, v listech a pečetech držáni byli, protož knihy městské k tomu spůsobeny jsou, z nichžto nejstarší mají začátek svůj od léta 1339

[1]) Špitál ten nazýval se dle kostela sv. Máří Majdaleny a stával na pražském předměstí na místě domu, kdež se „u zvonu“ říká. Konrád z Dobřan odevzdal správu téhož špitála řádu německých rytířů, již r. 1322 dne 15. srpna a ne teprvé r. 1330. Král Jan pak potvrdil darování toto r. 1331 dne 21. srpna a jinou listinou z t. r. dne 8. září osvobozuje ves Ejpovice od Konráda zmíněného zakoupenou od placení berně královské. Kniha závětí 1320—1476.

[2]) Léta 1337 dne 5. července. Original v museu plzeňském.

1339 božího 1339.[1]) A v těch také i některé kšafty poznamenány jsou, mezi kterýmiž jest jeden, kterýmž se jedna kopa grošův odkazuje na světlo aneb svíčky do farního kostela před velebnou svátost.[2]) Jiný opět kšaft obsahuje v sobě odkaz domu s dědinami pro chudé duchovní panny[3]) (kteréž toho času ještě zde v Plzni byly), tak aby jich vždycky nejméněji deset, jestliže ne více v témž domě a na týž užitek chováno bylo; však ty panny aby se počestně chovaly, tak aby o nich žádná zlá pověst rozhlášena nebyla. Také mezi jinými jest kšaft Pertolta, řečeného Nysle, spolu měštěnína města Nového Plzně, kterýž chtěje za moře k hrobu božímu jíti, o tom poručil, jestli žeby zase zdráv z té cesty nepřišel, aby všecek statek jeho hbitý i nehbitý a obzvláště ves jeho Křimice při synech bratra jeho zůstala.[4])

Jiné knihy městské staré, rozličné lidské případnosti v sobě obsahují, jako počty sirotčí, inventáře a rozličné smlouvy a rovnání, tolikéž popsání osob v nově do města přijatých.[5]) A co se spravedlností sirotčích dotýče, nachází se, že ty náležitě opatrovány a peníze hotové toliko proti jistému zaručení propůjčovány byly, čemuž se z tohoto příkladu vyrozuměti může: Soused jeden zdejší, maje sobě

[1]) Kniha tato zachovala se v museu pražském, kdež se chová pod sign. 3. D. 25. Jest to kniha papírová o 92. listech. Zahrnuje v sobě opisy privilegií královských a listy týkající se špitálu sv. Máří Majdaleny; nejstarší opis listiny jest z r. 1320. Dále zapisovaly se do knihy této i závěti, nejstarší jest z r. 1339 a poslední jsou z konce 15. století.

[2]) Jest to závěť Vernhera, ševce, měštěnína plzeňského z r. 1339.

[3]) R. 1353 odkazuje Markéta Dnerova dům svůj v ulici jeptišské ležící, aby byl společným chudých jeptišek. Roku 1362 listinou novou potvrzuje předešlý odkaz svuj s tím toliko, aby 10 jeptišek tu obydlí své mělo.

[4]) Závěť tato jest z r. 1385 dne 22. února. Synové bratra jeho sluli: Martin, Henslin a Blažej. Originál závěti té na perg. v museu plzeňském.

[5]) Ze starších knih mimo již uvedenou známy jsou: Kniha soudní z let 1407—1411, jež se chová též v museu pražském 3. D. 19; pokračováním jejím jsou dvě knihy soudní v museu plzeňském, první od r. 1411—1465, druhá od r. 1457—1487. Jiné knihy závětí a smluv z 15. století chovají se v listovně c. k. krajského soudu v Plzni. Posléze pak zachovaly se dvě pergamenové knihy berní a platů městských. Obě jsou z 15. století, jedna jest v knihovně c. k. německého gymnasia v Plzni a druhá v museu plzeňském. Zmíněná kniha sirotčí jest z let 1524—1603, též v museu plzeňském.

jednu kopu grošů z peněz sirotčích k živnosti své půjčenou, téhož sirotka v své opatrování přijal, stravou i oděvem až do let rozumných ho opatroval a že při dojití let jeho takovou jednu kopu gr. zase navrátiti chce, to vším statkem svým zaručil.

Když se počtové sirotčí za starodávna dáli, nacházíme, že v těch letech, to jest okolo 1384. platilo žito po 4 gr. a 1384
2 halířích; hrách po 3½ gr.; oves po 2 gr., stará ovce za 6 grošů, mladá ovce za 4 gr., což nic divného není; nebo léta Páně 1362 taková hojnost a úroda v zemi české byla, 1362
že jeden strich žita platil po 6 penězích a pšenice po 2 gr. Také při tom čase vydán dekret od rychtáře a osob přísežných, (ježto se scabini jmenují), soukeníkům zdejším, aby mezi jinými sukny svými také sukna taková dělali a na prodej měli, kteréhožby jeden loket za 4 groše míš. koupen býti od nich mohl a jiná sukna též lacinější aby měli, jako jeden loket za 3 groše. Nachází se také v týchž knihách městských donatio taková, že ouřad aneb scabini na místě vší obce jedno propugnaculum, to jest vejkus jeden při městské zdi dali a poustoupili sousedu i jeho potomkům za vlastní a dědičný k domu jeho, aby on s budoucími svými ku potřebě své jej užívaje, cihlami pokrývati a jinak opatrovati povinen byl.

Naposledy i toto se pro zprávu doložiti musí, že Václav Točník, měštěnínem plzeňským jsa, svědomí vydával v osazeném soudu za Buška rychtáře v té při, kteráž o kšaftu byla mezi paní Katruši Olbramkou z jedné a paní Machnou z strany druhé, kdež nalezeno, že jest paní Machna spravedliva a že jí pán Bůh pomohl, tak že jí Katruši nic vinnovata není, a v tom že jim není zavřeno vyšší právo, ani pana podkomořího.[1]) Jest také i toto ještě paměti hodné, což v týchž starých městských knihách čteme, že někdy odpor byl o meze a to mezi Ondřejem soukeníkem, kterýž v držení byl vsi Čížice a Tomášem Pabiankem, kterýž držel Štěnovice, sousedy zdejšími. I snesli se na tom, aby Sazima z Čížic, pojma k sobě dva přísežné z Plzně, je vykazoval a kudybykoli on vedl, na tom obě strany aby přestaly pod propadením cti a víry a k tomu 30 kop grošů českých.

[1]) Rozsudek tento stal se v radě r. 1460 dne 21. května kn. závětí 1320—1476 f. D. 2. Bušek z Hřešihlav byl rychtářem od r. 1456—1462.

1339 Téhož léta 1339 od rychtáře a přísežných města Plzně potvrzen řezníkům pořádek v těch artikulích, kteréž od Ottakara, krále českého, pražským řezníkům vydány jsou, totiž aby v jedné míli okolo města maso sekáno a prodáváno nebylo. Též aby toliko masa čerstvá a ne nasolená k trhům od jiných do města vezeny byly, ano také i ten artikul, aby nižádný mezi nimi právo jmíti nemohl, leč by pojal mistrovu dceru neb vdovu jich řádu, mající právo po svém muži nebo po otci a ten jich řádu byl; pakliby panna neb vdova jich řádu chtěla jiného řádu neb řemesla pojíti, ta nemá ani ten jich práva ani toho řemesla řeznického požívati, ale otec nebo syn, jsouc řeznického řádu, z kteréhožkoli řádu pannu neb vdovu pojme, můž s ní jsa, právo řeznické míti.[1])

1343 Léta 1343 stalo se narovnání mezi pánem v Luticích, jinak Liticích, jménem Rusonem, toho času podkomořím království českého a Plzeňskými o meze aneb hranice, jak daleko grunty městské vztahovati se mají, to jest až do roklin na Boru při řece ležících.[2])

1344 Léta 1344 kněz Reichlin, křižovník, koupil dům farní za své peníze proti zadním dveřím kostelním pro sebe a toho řádu kněze od Dominika Budějovského,[3]) kterýž potom
1406 král Václav týmž rytířům léta 1406 ode všech platův osvobodil.

1346 Léta 1346 Vilím z Krašova a Sezema z Fusperku, pro spasení duší svých dali a postoupili kněžím bratřím zákona kazatelského zde v Plzni po čtyrech celých láních aneb zemí lesův, kteréž zrostly aneb ještě růsti moci budou, slove v Čilíně, aby oni nyní i na časy budoucí nábožně za duši jejich pánu Bohu se modlili a takových lesův podle vůle své užívati mohli k vlastnímu toliko užitku téhož kláštera beze vší překážky jednoho každého člověka.

1351 Léta 1351, poněvadž hrádek, řečený Vížka, Dolany a Drustovo tak daleko od kostela farního v Dejšině jsou a lidé odtud pro dalekosť a rozvodnění řeky mezi tím tekúcí, kteráž Mže

[1]) Original ze dne 1. listopadu 1339 chová řeznický cech v Plzni.

[2]) Německá listina této smlouvy z r. 1343 (měsíc chybí) nalezá se v museu pražském. Smlouvu tu stvrdil Karel (IV.) t. r. dne 23. června, opis tohoto potvrzení jest v knize závětí f. A. 2.

[3]) Original pergamenový z r. 1344 dne 20. února v museu plzeňském.

slove, netoliko času příhodného v kostele při službách božích bývati nemohli, nýbrž mnozí se tu topili a někteří také častokrát bez církevních svátostí z světa scházeli, protož k tomu od Arnošta, arcibiskupa pražského, povoleno, aby z druhé strany řeky u hrádku Vížky skrze pana Racka, pána téhož hrádku, kostel ke cti a chvále boží a sv. Máří Majdaleny vyzdvižen a postaven byl a ten aby byl a sloul deerou a poddací nadepsaného kostela v Dejšině.[1]) K kterémužto kostelu od dotčeného pana Racka oddáno jest dědictví jeho při vsi Drustově za jeden lán s lukami, zahradami a dvorem se dvěma stráněmi lesů mezi Pivonínem a hrádkem ve prostřed ležícího pro spasení duše jeho a Ratmíře otce jeho, též paní Maruši a paní Ofky, dvou manželek jeho, též všech dítek a předků jeho, pod vejminkami nížepsanými: aby kněží nynější i budoucí, kteříž odtud k faře dejšinské desátky bráti budou, při každých suchých dnech na časy věčné den k tomu vyberouce vigilie trium lectionum zpívané času nešporního a potom na zejtří tři mše záduší, jednu zpívanou a dvě čtené s náležitými ceremoniemi bez zanedbávání držívati a věčně plniti povinni byli. A pakliby toho nevykonávali, tehdy on svrchu psaný Racek s syny svými i jiní dědicové a budoucí jeho, buď ženského aneb mužského pohlaví, takový dvůr s týmž lánem i se vším jeho příslušenstvím proti všelijaké obraně zase odsud vzíti a k jinému kostelu s tím vším právem mocně obrátiti by mohl. A to nadání stalo se léta 1367. [Dne 23. dubna.[2]] 1367

Léta 1372 Karel čtvrtý, římský císař a český král, obdaro- 1372
val město Nové Plzně, aby měšťané a obyvatelé téhož města i budoucí jejich na věčnost moc měli a mohli všecken a všelijaký statek svůj, jakýmžkoliv [by jménem] jmenován byl, mohvitý i nemohvitý, na kterých by koli věcech záležel, buď že ten v městě aneb kromě města jest, aneb kdekoliv jinde najíti se mohl, komužkoli, však člověku světskému toliko, buďto prodati, darovati, odkázati a kšaftovati a vedle líbezné vůle své sami dědičně učiniti moc měli, však podle obyčeje a

[1]) Original tohoto arcibiskupského povolení z r. 1351 dne 23. června nalezá se v museu plzeňském. Hrádek Vížka slula tvrz u Druzdové na Mži na příkré skále druhdy stávavší, po níž zbyly jen velmi sporé zříceniny.

[2]) Této listiny pana Racka z Vížky chová se vidimus z r. 1546 dne 6. ledna v museu plzeňském, původní listina nezachovala se.

práva téhož města od starodávna zachovávaného. Pakli by kdo z nadepsaných měšťanův bez takového pořízení z světa sešel nezanechaje po sobě dědicův pořádných, tehda aby takový všecek statek z toho nebo po tom na blízké a příbuzné přátely buďto mužského neb ženského pohlaví připadl plným právem, jakéž svobody Staré město Pražské požívá; však taková milosť aby se toliko vztahovala na ty měšťany a obyvatele plzeňské, kteřížby berně, platy a jiné povinnosti městské vykonávali.[1])

Jest také i jarmark sv. Bartoloměj ský od nadepsaného krále témuž městu dán a propuštěn.[2]) Jako potom postní
1582 od krále Jiřího,[3]) jest také léta 1582 [4]) od JMi císařské Rudolfa druhého, jakožto krále českého, i třetí jarmark městu tomuto, aby v pondělí po sv. Martině každého roku držán byl, dán a vysazen, kterýžto jarmark, jak prvního roku držán jest, tak potom druhého a jiných následujících let opuštěn jest, ježto na to slavné obdarování se nachází.

1388 Léta 1388 král Václav, prvorozený syn císaře Karla, toho jména čtvrtého, obdaroval město Plzeň clem, aby oni v branách z koně vybírali, kterýžby skrze město veden byl, jeden halíř, z krávy, kterážby trhový den na rink k prodeji vedena byla, též jeden halíř, z vola, buď trhový den neb kdykoli kdyžby skrze město hnán byl, jeden halíř. Na ten spůsob aby oni z téhož cla peníze aneb důchod ten k dobrému města obraceli, obzvláště na stavení bran, zdí a valův.[5])

1406 Léta 1406 opatrný muž Vít malíř, soused v městě Plzni, maje úmysl pobožný a k pánu Bohu vroucný, aby mohl na vlastní náklad svůj vystavěti a vyzdvihnouti na vinici své, kterouž měl na Mitrwaldě,[6]) kostelík ke cti pána Boha všemohoucího a obzvláště na památku sv. Jana křtitele božího a sv. Mikuláše, k takovému pobožnému předsevzetí

[1]) Original z r. 1372 dne 19. září v museu plzeňském.

[2]) Trh sv. Bartoloměj ský povolen od Karla IV. Plzeňským r. 1363 dne 1. května. List. v museu plzeňském.

[3]) Tento zmíněný druhý trh propuštěn Plzeňským od krále Jiřího dne 1. července 1462. List. v museu plzeňském.

[4]) Třetí trh povolil městu císař Rudolf II., list. ze dne 23. listopadu 1580 a nikoli r. 1582.

[5]) Originál ode dne 28. ledna 1388 v museu plzeňském.

[6]) Mitrwald nazývalo se celé okolí kolem nynějšího hřbitova sv. Mikuláše.

svému žádal za dovolení krále Václava, kteryž císaře Karla syn prvorozený byl, od něhožto nadepsanému Vítovi malíři taková milosť dána a propůjčena jest, aby takový kostel vyzdvihnouti mohl. A pakliby ho pán Bůh prvé nežliby takové dílo dokonáno bylo, z tohoto světa povolati ráčil, aby po smrti jeho dědicové a budoucí jeho týž pobožný skutek beze vší jednoho každého překážky dokonati mohli.[1])

Léta 1420 Jan Žižka, dvořením krále Václava, nakažen 1420
jsa učením Husovým a dychtě po loupeži a vojnách, vzal odpuštění od dvora královského a nejprvnější šarvátku učinil na Novém městě pražském, když 13 konšelův s rathouzu dolů smetal, odkudž hned k všelikému zlému skutku veliké smělosti a udatnost nabyl a sebrav vojsko obecného ztraceného lidu, jichžto toho času do měst pražských z Hor okolo čtyr set přitáhlo, počal na kostely a chrámy v Praze outok činiti a ty, kteříž v poslušenství církve římské zůstávali, rozličně sužovati a mezi jinými obvzláště Plzeňské. Protož po smrti krále Václava ponuknutím Václava Korandy, kteréhož za kněze v svém vojsku měl, k městu přitáhl a fedruňkem Mikuláše Korandy, toho času neposledního člověka v Plzni a jiných z své roty k sobě náchylných přátel do města puštěn jsa, o kláštery se pokoušel a je v moc svou opanovati chtěl, při tom některé měšťany, kteříž novému učení povoliti nechtěli, z města vypověděl, a jakž o tom někteří smýšlejí, město to tehdáž dokonce v moc svou vzal a je lidem svým silně opatřil. Však to toliko na krátký čas trvalo; nebo zprávu o tom maje, že Žofie, krále Václava manželka, o níž se čte, že nad muže svého rozumnější a správnější byla, s panem Čeňkem z Wartmberka, toho času správcí země české, a Bohuslavem z Švamberka lid sbírá a jej k Plzni na retuňk odeslati míní, vida že by práv nezůstal, zase nočně odtud pryč se odebral. Měšťané pak ti, kteříž od domův a statečkův svých odjíti museli, navrátivší se, v křesťanské víře se stvrdili, jiní pak a obvzláště z přátel Korandova, vědouce, že jim pro zrádu města za dobré nepůjde, nakvašeni jsouce učením Husovým, z města, opustivše domy a statky své, toliko aby hrdla zachovati mohli, se za Žižkou vykradli a tak utečením životy zachovali. Zatím legáti císaře Zikmunda do zemi přijevše, na

[1]) V nejstarší knize soudní uvádí se kostelík (capella) svt. Mikuláše v letech 1409 a 1410.

místě a k ruce jeho správu království tohoto přijímali a Plzeňští, co se v městě stalo, na legaty vznésti neobmeškali, s nimi, co by s odběhlým statkem spolusousedův svých činiti měli, raddu berouce. I dovoleno jim toho, aby jej k obci ujali a z toho zdi městské a valy opravovali, načež také i privilegium od císaře Zikmunda jim dáno léta nadepsaného, měsíce prosince.[1])

I nesa to Žižka velmi těžce, že Plzně tak spěšně a a mimo naději svou prázen býti musil, o to všelijak se staral, aby se tam zase dostati mohl. Protož pojal také do vojska svého ty, kteříž z města vyběhli, s Pražany, Táborany zase k Plzni přitáhl, s nimiž se podle šibenice,[2]) kteréž také ke dvoru svému za čtyry neděle pořád místo kuchyně užíval,
1421 na den sv. Valentina, kterýž byl první pátek v postě léta 1421, položil a maje sebou tehdáž přes dva tisíce lidu jízdného zbrojí dobře opatřeného a to na těch koních, kteréž lidu císaře Zikmunda, jej zmordovav, pobral, velikou škodu okolo města činil, anobrž hned toho dne, když přijel, předměstí a mlejny opanoval, potom pak ke zdem a baštám silně šturmovati rozkázal; ale že se Plzeňští velmi statečně bránili, nic dobyti nemohl, kdež také mnoho lidu jeho zbito jest, že se jimi parkány[3]) zarovnaly. I zůstav tu při Plzni čtyři neděle neb týhodny pořád a vida, že v tom času nic svésti nemohl, počal se zase opět odtud pryč strojiti. Však prve nežli odjel, učinil s nima takové příměří, aby s nimi mohl něco oustně promluviti, čehož když mu dovoleno bylo, vyslal ke zdem městským z ležení svého dva veliké muže hrozné postavy i řeči. A ti přistoupivše tato slova k Plzeňským mluvili: „Plzeňští měšťané i vy všickni, jenž jste se tam zavřeli! Bratr Jan Trocnovský, příjmím Žižka, a Jíra Strádal, hejtman táborský, též i hejtmané pražští kázali vám pověděti, abyšte jich zase v brzkém času čekali a tím jisti byli, že musíte všickni hanebně jako

[1]) Opis této listiny dané dne 19. prosince 1420 v Bělé, v musea plzeňském.

[2]) Šibenice stávala za měšťanským pivovárem na návrší nad vtokem Radbuzy do Mže. Sv. Valentina bylo tehdáž 14. února, ne však první, nýbrž druhý pátek v postě.

[3]) Parkán (barchanum) slula zeď postavená na líci zdi příkopní, ve výši člověka, za touto zdí vystavěna teprvé vlastní vnitřní zeď městská prosté stojící s baštami a často nazývá se prostor mezi oběma zdmi parkánem (der Zwinger).

psi zbiti bejti a město vaše že bude v popel obráceno a zdi jeho budou rozbořeny a s zemí srovnány.“

Na to odpověděli Plzeňští se zdi městské takto: „Jakž nám ti nepřátelé skrze vás pohrůžku činí, že chtí město naše spáliti a zdi jeho sbořiti a nás jako psy zbíti, poněvadž toho byvše zde neučinili, mnohem méněji, když se pryč strojí a před námi utíkati chtějí, to učiniti mocti budou; protož povězte jim, přijdouliť sem po druhé, žeť my se jich jako psův natepeme, ne meči ani střelbami, ale kamením a palicemi a poslům povězteż, at snědí“ et cetera.

V tom hned poslové odtud prchli a Plzeňští je kulemi po nich střílejíce do vojska zase provázeli, kteřížto učinivše Žižkovi a Strádalovi o tom relací, hned se po té všickni hnuli a do Chomútova obrátili. O tomto druhém obležení jak se stalo, proto jsem chtěl z kroniky kněze Václava Hájka z Libočan téměř slovo od slova přivésti, poněvadž jeden nový kronikář historii Hájkovou s napravením nedostatkův, (ač jsouli kteří), na světlo vydati usiluje, aby, (pokudž ji snad též v tom artikuli napraviti chtěl), tato předkův našich milých památka aspoň u nás pro budoucí časy zouplna nalezena býti mohla, zvláště poněvadž se již starých kronik Hájkových nemnoho mezi lidmi nachází. Neb takto o tom novém kronikáři psáno nacházíme: „Jestiť prý naděje, že se v brzkém času někdo vyjeví, kterýž netoliko z Hájka vybéře, což mu podstatného a potřebného, a kdež mu se pochybiti aneb zmýliti trefilo, napraví, nýbrž také nedostatky jeho z jiných historií tisknutých i psaných, starých i nových, doplní a vůbec vydá.“

Žižka dobyv Chomútova šturmem, všecky obyvatele jeho ano i kněží, na to nedbaje, že se mu na milosť dávali, (zavřev je v dřevěném stavení) spálil, přitom i jiných mnoho měst, kromě těch, které mu se dobrovolně poddaly, dobyl a v nich množství lidu mečem i ohněm z světa sprovodil, k tomu i některé pány české, kteříž se na něho sebrali a s ním bitvu měli, na hlavu porazil a jiné zjímal a mezi nima pana Bohuslava z Švamberku. Neodpustil ani knězi tomu, který v vojště pražském monstranci nesl, jehož sám svým palcátem zabil, až potom dobrotivý pán Bůh takového nešlechetníka z prostředku lidu křesťanského vytrhnouti ráčil. Však proto vojsko jeho předce v zemi této bouřiti nepřestalo; neb on maje léta 1424 z světa se odebrati, na- 1424

pomínal i prosil hejtmanův a starších vojska svého, aby od začatých bojův nepřestali a kdožby se koli s nimi při víře (raději nevíře) nespravoval, aby mu pokoje nedali, ale takové všecky napořád mordovali, klášterům ani kostelům neodpouštějíce, a tím aby zákon vyplnili. A oni slíbili se
1433 tak zachovati. I když se v zemi této mnohé roztržitosti podle kšaftu Žižkova dály, zlíbilo se stavům království Českého obecní sněm položiti a o upokojení země raddu držeti, k kterémužto z Plzně obesláni jsouce, vysláni byli Jan Fegalík a Mikuláš Zebnický. Na tom sněmě pražském mnohá hádání vznikla o přijímání, kdež se sami kněží pražští smluviti a srovnati nemohli. Poslové plzeňští podle některých jiných, císaře Zikmunda za krále českého vyznali a domův se navrátivše vší obci této, v klášteře černém shromážděné, jaká na sněmě z strany náboženství roztržitost byla, obšírně vypravovali. Tu všickni jednomyslně slíbili při víře své zůstati, pravíce, že by nebylo slušné, aby učení otcův svých opustiti a k nějaké novotnosti přistupovati chtěli, a nebudou-li moci jinak při církvi římské zachováni býti, že životy své pro to vynaložiti chtějí. A tak od té hodiny opět nepřátelům s pomocí boží odpírati myslili. Majíce pak špehy, že by se Pražané s jinými k městu Plzni strojili, veliký počet lidu sebravše, valy a náspy okolo města vejšeji zdvihati a množství kamení mezi zdi městské voziti dali a nečekajíce, až by nepřátelé k městu přijeli a žni polní aneb ourodě uškodili, sami všecko obilíčko, kteréž ještě k pravému dozrání toho roku, (kteréhož nepřátele očekávali), nepřišlo, sklidili a do města je přivezše po rinku a ulicích dosušovali. Sotva pak k tomu, aby takové obilíčko sluncem a větry dosušili, dostačiti mohli, ano již novina do Plzně přišla, že Táborané a Pražané, spuntovavše se s Žateckými a Lounskými, s některými jinými městy, s bubny, praporci, střelbou a jinými všemi nástroji vojenskými na cestě jsou a upřímo k Plzni táhnou, aby město z gruntu vyvrátili a člověku ani hovadu v něm neodpustili.[1]) Nebo učinili mezi sebou závazek takový, aby aneb Plzeň dobyli aneb tu sežerouce hladem koně své konec života svého vzali. Dal jim před tím z Plzeňských trost Přibík z Klenového, pravě,

[1]) Srovnej s tím, řeč Hilaria Litoměřického z r. 1467, vydanou 1820 Maximilianem Millauerem, jejíž překlad uvádí Vojtěch Sedláček ve svých pamětech Plzeňských.

že Plzeňští jsou velmi snadno k vybojování, proto že se ze všeho obilí svého vytrávili a nového sobě málo nashromáždili, při kterémž sotva za jeden měsíc vytrvati mocti budou.

Na den tehda památky rozeslání apoštolův božích [15. července] léta 1433 (t. j. toho týhodne, když sbírky měst- 1433
ské po zaplacení lidu strážného toliko 23. grošů míš. přeběhlo), přitáhlo k městu množství lidu sedlského a ti z počtu Táborův byli, davše sobě heslo „Polníci“, protože toliko v lesích a po poli se zdržovali, do měst hrazených a zavřených velmi zřídka chodili a to ještě toliko pro nakoupení pokrmův a jiných potřeb, s ženami a s dětmi v vojště a jakž dotčeno, v poli přebývali, majíce množství vozův, jimiž se jako nějakým valem a zdí ohražovali a zašancovali. Když pak k bitvě táhli, dva řady z těch vozův dělali a uprostřed nich pěší lid zavřeli, jízdu v ně před vozy nedaleko stavěli a majíce se s nepřátely polem potkati, tehdy vozkové, kteříž ty vozy vezli, k danému návěští od hejtmana rychle objeli díl vojska nepřátelského a vozy své zase v hromadu stáhli. Takž nepřátelé zastiženi a zavřeni mezi vozy, jimžto jiní žádné pomoci ani retunku dáti nemohli, musili aneb mečem od pěších, aneb střelbou a kopiemi od těch ještě na voze byli, mužův a žen, zmordováni býti. Jízdní před vozy bojovali, na kteréžto, jestliže nepřátelé silně dotírali, tehdy postoupivše mezi vozy k svým utíkali a odtud jako z nějakého města zdí ohrazeného se bránili a tímto spůsobem mnohé bitvy získali a vítězství obdrželi.

Za tím houfem lidu sedlského hned jim v patách táhli k Plzni opět jiní bojovní pacholci v krátkém oděvu a téměř od půl nazí, lidé černí od slunce a větrů osmáhlí, vzezření strašlivého a hroznéhо, kteříž to zvykše v ležení při ohni a ..... živi býti; měli voči vorličí, vlasy nesčesané, brady opuštěné, postavu vysokou, tělo chlupaté, kůži pak tvrdou, že by od ní jako od pancíře meč odskočil. A ti obojí, majíce za hejtmana Prokopa Holého, k té straně ke Škvrňanům se položili; nebo toliko věk svůj k vojnám oddali, pod řádem a právem, protože loupežím, vraždám a cizoložství od množství let přivykli, živi býti nemohouce. Takového pak jejich v témž místě ležení teď nedávných lét jisté znamení na dědině pana Bartoloměje Stehlíka proti Hýkalce[1])

[1]) Dnes říká se v místech těch na Jíkalce.

1433 nalezeno jest, totiž ohniště pod zemí vornou z cihel řemeslně udělané.

Po těch opět přitáhli k Plzni z obou měst Pražané, kteříž se u šibenice nedovybořené položili. Lid žatecký a lounský, též z jiných měst, kterýž beze všeho milosrdenství byl, ukrutnosť svou nad dobrými křesťany provozujíc, zůstal na vrchu u kostela Všech Svatých a odtud Plzeň sužoval a trápil.

Táboři též s Janem Kerským,[1]) jinak Bzdinou, kteréhož sobě po Žižkovi za hejtmana zvolili, k Plzni se přibravše, stany své u kostela sv. Mikuláše, jinak na Mitrwaldě, aby odtud k klášteru šerých mnichův šturmovati mohli, na polích rozbili. Naposledy také i Sirotci, (kteří se tak po Žižkovi toužíce jmenovali,) s Čapkem[2]) hejtmanem svým, mající sebou velblouda, kteréhož z pruské vojny přivedli, tu podle vojska táborského se položili. A tak ve všech těch nahoře psaných houfech, kterýmiž město Plzeň obleženo jest, přes čtyřicet tisíc mužův bojovných, jižto mečem dobře vládnouti uměli, bylo, kteřížto všickni ihned ubohé Plzeňské rozličnými způsoby, jímajíce je a mordujíce, trápiti a na město silně tříti počali. Proti tak velikému počtu drábův a lidu nepřátelského, bylo v městě Plzni něco málo zemanův okolních, kteří na tvrzech svých nepřátelům odpírati nemohli, potom některý počet nájemného lidu, a poněvadž před tím některé léto hrádek Křivoklad, tu kdež se byli někteří z Pražan pravé víry a náboženství našeho s manželkami a dítkami utekli, ohněm domácím skrze nerozšafnosť se zapálil a vyhořel, protož také i ti, kteříž z toho ohně pozůstali a do Plzně se obrátili, ještě tehdáž v městě zůstávali. Měšťané pak a jiní všickni obyvatelé Plzeňští, zanechavše manželek a dítek svých v domích a poručivše se modlitbám lidí duchovních, jichžto v času obležení domácích i přespolních do tří set v městě bylo, ve zdech městských, brány dobře opatřivše, s zbraní svou se postavili a tak dlouho odtud neodcházejíce tu zůstávali, že zatím pro nepřítomnost lidu veliký rink travou zarostl. Nepřátelé hned při počátku svého položení obtáhli okolo města a při ohradě městské drátové struny, mnoho zvonců na nich navěsivše a opatřili to tak, že žádný z našich, leč by tou strunou hnul a zvonci znamení dal, ven z města vyjíti nemohl.

[1]) Ondřej Kerský a ne Jan.
[2]) Jan Čapek ze San.

A oni zvonce slyšíce hned k jímání na hotově bývali, jakož pak tím spůsobem některé z našich dostávali, jiným ruce zutínali, jiným opět uši a nosy řezali a takto je zohavené zase do města propouštěli. Plzeňští to vidouce, častokrát odevrúce fortnu ven vybíhali a kteréhož z Pražských aneb jiných drábův chytili, aneb do hlubokých cisteren je vmetali, aneb do vězení těžkého dali. Jednomu z těch drábův ruce utíti davše, do bot mu je strčili a ty na hrdlo přivázavše tak zase mezi své jíti mu poručili. Čehož ačkoliv se nepřátelé zděsili, však od ukrutnosti své nepřestali, nebo opět jiné z našich dostavše, do kozla je vázali a tak až do smrti drželi. Z pohlaví ženského zajavše, do sudův mezi kvasnice zabedňovali a s vrchu spouštěli. Jiným z našich aneb maso psí za pokrm dávali aneb do konce hladem a žízní je mořili, a když na slavný velikonoční hod bylo, předložili našim mnoho pokrmův od jídla, ale žádného nápoje k tomu nedali, posmívajíce se jim, že na ně tak dobře jest; a tak oni velikou žízní strápeni jsouce, vlastní moč píti musili a bolestně životy své skonávali. Za ten pak veškeren čas v létě i v zimě z děl, prakův, houfnic a tarasnic ohnivé koule a kamenův počet nesčíselný na město vyvrhovali, ale všemohoucí pán Bůh tak naše obležené opatroval, že žádný z nich uražen nebyl, jediný člověk toliko proto škodu na svém zdraví vzal, že kamenné kouli od stavení uraženého spěšně se uvarovati nemohl. Však na domích a krovích z tak častého na město střílení veliká jim oprávka nastala. A nebyloliž, že to z obzvláštního opatrování božího, že se dvou nemocných v jedné posteli ležících koule vystřelená prudkostí svou peřinu strhla a žádnému z nich na zdraví neublížila? — Také na den slavný, zvěstování blahoslavené Panny Marie [25. března], znamenavše nepřátelé, že Plzeňští 1434
ten svátek slavně připomínají, když se služby boží dály, kouli velikou do kostela střelili; však i té lidé tehdáž přítomní, že jim nic uškoditi nemohla, se uvarovali.

I nemajíce předkové naši v takovém obležení žádné pomoci, již na nejvejš smutni byli a téměř hladem hynuli, tak že častým šturmům těžce odpírati mohli. Poslali na sněm obecní do Basileje [1], žádajíce otcův duchovních, na témž

[1]) Budou to titéž poslové, kterým později Plzeňští poslali zprávu písemnou o porážce vojsk Táborských u Lipan, totiž Mikuláš, minorita z kláštera františkánského a konšel Prokop Fegal.

*

1434 koncilium shromážděných, aby věrnému městu v ruce kacířův přijíti nedopouštěli. Otcové duchovní, nemajíce obecných pokladův, sami z sebe dobrovolnou sbírku učiniyše, osm tisíc dukátův panu Meinhartovi z Hradce do Čech odeslali, aby on sebera na ty peníze lid válečný, obleženým Plzeňským retunk učinil, jakž o tom sám písař koncilium basilejského, sekretář a rada císaře Fridricha toho jmena třetího vysvědčuje.

Zatím také pan Aleš z Rizmberka, volen jsa za správcí a gubernatora všeho království a maje pečeť zemskou a důstojenství toho ouřadu v moci své s nadepsaným panem Meinhartem se na tom snesli, aby s jinými pány českými do Nového Města pražského vskočili, protože oni Novoměští Táborův se přidrželi a v ně velice doufali, ano také mnohá příkoří Staroměstským bezprávně činili. I když se páni Nového Města zmocnili, jest v městě nemalá bitva svedena. Plzeňští majíce o tom, co se v Praze děje, skrze špehy jistou zprávu, posmívali se Prokopovi se zdí městských, napomínajíce ho, aby v Praze kněze Vlka roty své a jiné měšťany retoval a jich s pokojem nechal, poněvadž není to moudrého člověka povaha, aby nemoha svého vlastního hájiti, cizího dobyti usiloval; pakliby sám dobrovolně odtrhnouti nechtěl, že velmi brzo přijedou páni, kteříž ho bezděky od Plzně odženou a on snad že se s Vaňkem poraditi musí. Nechtěl tomu nejprvé Prokop věřiti, domnívaje se, že toliko nějaký marný trošt Plzeňským učiněn jest, aby se tím statečněji bránili a v obležení sobě naději pomoci nestejskali. Ale když jisté poselství o tom, co se v Praze přihodilo, dostal, ihned nechav toho dobývání, od Plzně odtrhl a se vším tím vojskem ku Praze se obrátil. A to se stalo devátého dne
1434 měsíce máje léta božího 1434. A tak město Plzeň zůstávalo v takovém těžkém obležení devět měsíců a dvacíti tři dni vejše. Plzeňští vidouce, že nepřátelé od města se strojí, hned brány otevříti rozkázavše na ně nenadále s hřmotem vyběhli. Oni málo se postavivše, hned se přece na utíkání dali a zvláště Sirotci, (zbraně své, jako sudlice, cepy a palice na cestě rozmetavše), kteréž Plzeňští ukrutně bili, tak že jich na místě mnoho zůstalo. Při tom jim také mezi jinou kořistí velblouda vzali a s sebou s velikou radostí jakožto svítězitelé do města ho přivedli a pánu Bohu z toho vítězství poděkovavše, Te Deum laudamus pobožně zpívali. Anobrž

slyševše potom, že dotčení nepřátelé jejich mezi Brodem 1434
Českým a Kouřímem, setkavše se u Lipan s pány českými a s Staroměstskými, v té bitvě po božím těle léta nadepsaného s hejtmany svými zamordováni jsou, mnohem víceji z toho, zpívajíce, Grates nunc omnes, se veselili, kteréhož tak slavného vítězství památka až do dnešního dne každého roku u nás devátého dne měsíce máje skrze procesí okolo města se připomíná. [1])

Uslyšev pak císař Sigmund o takové stálosti Plzeňských, netoliko jim za erb velbloud k bílému chrtu, kteryž od starodávna na štítu městském nosili, přidal, ale také je jakožto své věrné milé obdaroval.[2])

„My Sigmund z boží milosti římský císař, po všeckny časy rozmnožitel říše, uherský, český, dalmatský a charvatský král pro budoucí věčnou pamět. Veleslavná císařského důstojenství vyvejšenost, ačkoliv o dobré a užitečné vůbec všech lidí, kteříž se ve vší svaté římské říši obsahují a zavírají, veřejností jakousi usilovati a přemejšleti má a povinna jest, ale však obzvláště a mimo jiné k těm sluší milostivější zření míti, kteříž víry svaté křesťanské horlivější milovníci býti se nacházejí a uznávají a kteříž k nám jsou neproměnitedlnou a vroucí věrností tak zapáleni a vkořeněni, že jsou se mnohem raději osob i statkův svých odvážili a v těžká nebezpečenství upadali, nežliby od křesťanského náboženství a víry svaté a naší velebnosti povinného poslušenství se uchýlili a odstoupili: takových zajistě pevná stálost a pravá víra jako zlato zprubovaná a zkušená netoliko hodnými, ale vnitřními i zevnitřními a věčnými pochvalami má ohlašována a vyvejšována býti, anobrž také i císařským hodna jest a má dobrodiním a milostí zpomínána a vynahražována býti. Kterážto ačkoliv jest rozličnými ano i ustavičnými nepřátelův snažnostmi stěžována a protivena byla, avšak s sebou ani na pravo ani na levo uchylovati a shýbati nedopustila, ale na ustavičné stálosti, držíc se stupně v religii víry svaté celá a k nám i k svaté římské říši a k koruně naší české po vše časy zůstala neporušena a neproměnitedlna. Nebo my těm milost a štědrost naši udělovati a toho hodné býti uznávati rá-

[1]) Svěcení toto známo pode jmenem Nového svátku.

[2]) Následující jest volný překlad zlaté bully císaře Sigmunda, jejíž original chová se v museu plzeňském.

1434 číme, kterýchž jest ani horko ani zima, ani oheň, ani meč, ani žádných jiných protivenství bouře a neštěstí od jednoty starožitné katolické víry, ani od našeho nadepsaného sv. římské říše a koruny české poslušenství v času radosti ani zármutku na zpět odvrátiti a odtrhnouti nemohlo, anobrž všelijakým způsobem a s velikou chtivostí k nim nakloněni býti ráčíme, jakožto k těm, kteréž v obzvláštním a bedlivém opatrování našem míti, držeti a zvláštními mimo jiné milostmi našimi obdařiti a zdobiti míníme a usilujeme. A protož, abychom toho což na mysli máme, pravým skutkem na oko ukázali ....., když jest předtím v tomto království našem českém sekta Viklefitská, Jana Husi a Jeronýma, proklaté paměti, navedena jsouc falešným a bludným učením, zhostivši se bázně boží a ducha vrtkavého přijavše, starožitnou víru svatou katolickou na pevném gruntu skály, kteráž Kristus jest, založenou, svými převrácenými zlostmi a kacířskými podněty a podpaly podvrátiti a spasitele našeho sukni setkanou pustými zubami roztrhati a jako divoký vepř neb kanec z lesa vyběhli, vinici pána boha zástupův požrati a potříti a věřící lid křesťanský jedem svým nakaziti a od pravé cesty spasení na rozcestí bludův a v osidla zapletená zajíti a zavésti usilovala, a když tíž kacíři, Bohu a sv. církvi ostydlí a odbojní, netoliko svatému jménu pána Boha stvořitele našeho, vždycky chvály hodnému, ústy nestydatými a oplzlými se rouhali a nejsvětější velebnou svátost oltářní, našeho spasení průvod a relikvie těl svatých, poctivosti hodné, nohami pošlapovali a svaté chrámy boží poškvrňovali a poškvrněné a zlehčené skrze prudkost ohně z gruntů sbořili a podvrátili a obrazy pána našeho Ježíše Krista ukřižovaného, též i svatých jeho sňali, stínali a jsouce učiněni nad všelijakou šelmou ukrutnější, krev křesťanskou v nádobě ukrutnosti své chleptali, na lid boží jako klín do dřeva vstrkajíce meče své bezbožnosti v střeva sbitých věřících Kristových obraceli, a žádostivi jsouce jméno katolické ovšem z gruntu vyhladiti a udusiti, pohlaví ani věku neodpouštějíce, řeholníkův a všech pobožných kněží, Kristu pánu oddaných a posvěcených pannen těla, opovrhše všelijakou lidskou a člověčí vlídnost, ptactvu povětrnému a šelmám zemským k roztrhání rozmetali a mezi jinými nešlechetnými a proklatými jejich ohavnými spuntovanými, kteréž páchali a až posavad duchem ďábelským osedláni jsouce, páchati den ode dne nepřestávají,

jichžto ani jazyk vymluviti, ani pero vypsati nepostačí, když 1434
jsou předjmenovaní Viklefistové a Husitové kacíři, svých nešlechetností podolky rozkládali a mezi jinými na poctivé purkmistra, konšely a měšťany neb obyvatele města našeho Plzně, nám ve všem věrné a upřímně milé, jako na pravé křesťany a víry svaté čtyrúhelní nepohnutedlné a stálé podpory neb základy, takové své kacířské nešlechetnosti protivníky a nepřátely ostny svého převrácení zvostřovali a často zhusta a mnohokráte zase a zase spůsobem válečným se navracujíce, po mnohé dni a měsíce a léta předjmenované město naše Plzeň oblehli a obklíčili, ano také i valy, náspy, příkopy a jinými nepřátelskými zálohami skrz ně ze všech stran obehnané všelijakými vymyšlenými nástroji nepřátelské k nim vskakování činili a to každodenně, po ničem jiném nežli po krvi a dušech týchž věrných našich milých dychtějíce a žiznějíce, předjmenovaní však Plzeňští, (ačkoli přirození zrodilo je prosté a řádu městského, ale však vnitřní horlivá a právě hořící vroucnosť je dary urozené, ctností a pasem rytířství Kristova ozdobila) v pokušení takovém, pro dosažení za to odměny byvše nepohnutedlni, na své mysli nezděšeni, ani na srdci strašlivi a zmořeni, ale jako muži stateční, bojovníci silni a udatni, pro jméno Krista pána v pancíř víry se oblekše a v požehnání pána Boha všemohoucího silné ruce proti nepřátelům Kristovým k statečnému bojování obrátivše a meče k bokům svým hrdinsky připásavše zmužile, netoliko jim kacířům, kteříž je byli zase v krátkém času naposledy oblehli a obehnali a týmž věrným našim, velice ustalým, žádného odpočinutí a oddechnutí nedali, odpírali a oddolávali, ale také jako rytíři udatní svou všecku naději a outočiště v tom samém, jehož se věcí dotýkalo, složivše, když jsme my tehdáž v svaté římské říši a v jiných dalekých krajinách býti ráčili, beze všeho retunku a jiných pomoci, kromě církve svaté a věrných našich milých pánův a rytířstva v kraji plzeňském, kteříž jsou se, jsouce v neproměnitedlné stálosti, jedem těch smrdutých bludův nakaziti nedali, outokům nepřátelským v hladu, v žízni, trápení v horku, též zimy snášení a jinými nevymluvnými bídami a psotami vnitř i zevnitř ze všech stran souženi a obklíčeni, když je vnitř hlad a žízeň trápil, zevnitř pak meč a oheň ukrutně stíhal, nábožným a skroušeným srdcem vzhůru k nebi volali tak dlouho, až se nad nimi pán Bůh slitoval, tak že pomocí pravice

1434 jeho netoliko ty zrádné a nevěrné násilníky odehnali, ale častokráte i na hlavu poražené zahanbili, anobrž i v moci znamení sv. kříže podmaněné a zahanbené na ukrutné smrti vydávali a také v pevné a nepohnutedlné stálosti čisté víry vštípeni a vkořeněni jsouce, tak jsou učiněni zmužilí rytíři a bojovníci, že s nebe od pána Boha vítězství dosáhli a týchž kacířův nepravosť přemohše a zahladivše proti nim (buď pán Bůh pochválen) vítězství rytířské častokráte obdrželi a je kacíře již jmenovaní Plzeňští, věrní naši milí, s pomocí pána Boha všemohoucího tak zděsili, přestrašili a ponížili, že jméno Plzeňských v ústech všech kacířův hořkne a přesedá, kteréž hodno jest, aby za takové jich udatné, věrné a hrdinské skutky ode všech vůbec na věky vychvalováno a slavně připomínáno bylo. A protož my toho všeho považujíce slušně a spravedlivě vnitřní náchylností pohnuti jsouce a je, věrné naše milé, z pravého a upřímného srdce milujíce, k nim hodně všelijakou láskou, milostí a uctivostí nakloněni býti ráčíme, tak aby od naší vyvejšenosti, jakožto ti, kteříž toho hodni jsou, mnohých obdarování a milostí dojíti mohli. A ačkoli Jasnosť naše císařská, kteráž vždycky za dobré činy slušné odměny činiti obyčej má, jmenovaným Plzeňským, Bohu, církvi i nám věrným, za jejich věrnou stálosť a mnohé i veliké zasloužení zase rovným a hodně, jakož i náleží a spravedlivé jest, se odplatiti a odměniti chtěla, ale že na ten čas pro velikosť zasloužení jich toho vykonati nemůžeme, proto vždy nic méně pro dokázání k nim naší milostivé a upřímné náchylnosti a štědroty předjmenovaným Plzeňským, kteřížto od lét čtrnácti pořád zběhlých, týchž kacířův ukrutnými vzteklostmi a křivdami uraženi jsou a nenahytnými škodami zemdleni, aby tím snázeji a mileji od takových škod vzatých a pokojněji oddechnouti mohli a poněkud se milostí naší, že jsou stáli a nepohnutedlni zůstali, těšiti a radovati a ku podobné věci aby na budoucí časy udatněji vzbuzeni býti mohli: dotčené měšťany a sousedy naše od daně anebo berně královské, nám jakožto králi a koruně české povinné a od nich každoročně a až dosavad placené a vypravované, mocí naší císařskou a královskou v Čechách od nás i dědicův a budoucích našich králův a koruny české, s dobrým rozmyslem a zdravou radou téhož království našeho českého, pánův, rytířstva a rad věrných našich milých, i s jistým vědomím naším tímto listem naším kvitu-

jeme, propouštíme, prázdna, zbavena a svobodna na budoucí 1434
věčné časy činíme, osvobozujeme, prázdna a svobodna býti
pravíme a chceme, touž mocí naší vyměřujíce a ustanovujíce,
dědice a budoucí naše krále české pod pohrůžkou soudu
božího zavazujíce a našim i jejich dědicům a budoucích
ouřadníkům nynějším a budoucím tímto listem naším přísně
přikazujíce, tak aby oni ani žádný ovšem z lidí jménem
naším aneb týchž dědicův a budoucích našich jmenované
berně aneb daně buďto nějaké jiné sbírky pod zástěrou
aneb barvou berně, aneb jakž by se koliv jináč uložiti aneb
uložena a jmenována býti mohla, nesměli a nemohli na
budoucí věčné časy od jmenovaných Plzeňských, věrných
našich milých, anebo potomkův a budoucích jejich vybírati,
přijímati anebo žádati, ač chtějíli se pomsty boží a těžkého
hněvu a nemilosti naší císařské skutečně uvarovati. — A po-
něvadž předpověděných věrných našich milých etné zásluhy
a skutečně uznalá a zkušená věrnost toho žádá a povinně
vyhledává, abychom jim milosti k milostem přidali a příze-
ň naši císařskou jednu nad druhou shromáždili, protož
předjmenovaným našim měšťanům a jejich potomkům pře-
depsanou mocí císařskou a královskou tímto naším listem
obnovujem, stvrzujem, znovu dáváme a darujeme i z štědrosti
naší na věčnosť upevňujeme: clo to, které oni pro dobré a
užitečné téhož města od starodávna ustanovili, uložili a vy-
měřili a v branách téhož města ode všech sem nebo ven
jedoucích, kupujících nebo prodávajících, kteréž se až dosa-
vad dávalo a vybíralo, aby oni měšťané naši a jich potomci
nyní i budoucně jmenované clo tím vším obyčejem a spů-
sobem, jakž jest se posavad vybíralo, přijímati a vybírati
mohli a k potřebám neb užitkům již jmenovaného města
našeho obecným svobodně obraceti mohli a moc měli bez
naší i budoucích potomkův našich, králův českých i člověka
každého všelijaké překážky. — Nadto nade všeckno že jsou
jmenovaní Plzeňští tak velikou věrností svou zřetedlní a
stkvoucí, jsouce nade všecky jiné utiskováni, proti týmž
lidem se jako za zeď nesbořitedlnou a věži pevnosti a síly
podle své nejvyšší možnosti postavivše a tak mnoho let
pořád bez přestání boj vedouce, ohněm pálením, mečem
mordováni, raněni a sekáni, mnohé a nenahyté na hrdlích
a statcích škody a nebezpečenství snesli a skrz to na oso-
bách i na statcích, jakž všemu světu na oko vědomé jest,

1434 tak velmi zmařeni a schuzeni jsou, že netoliko od jmenovaných kacířův až do nejvyššího přemožení více a vejše odpírati a přísněji bojovati, ale i sami osobně nevědí a nemají odkud živi býti, i poněvadž se potřeba svaté křesťanské víry, pro niž jsou oni tak hrdinsky a statečně bojovali, veřejně ke všem společně i k jednomu každému obzvláště vztahuje, kteréž jednota víry obsahuje a zavírá: protož za hodné a spravedlivé býti jsme uvážili, aby též rytíři, rekové a bojovníci udatní od nás i ode všech věrných křesťanův odplaty, milosti a poctivosti dosáhnouti a potěšeni býti mohli. Z té příčiny napředpodobným spůsobem i toho považivše spolu s velebnými, osvícenými, urozenými věrnými našimi sv. římské říše kurfiřty, knížaty, hrabaty, pány a raddami našimi, světskými i duchovními z říše i z Čech, při naší císařské milosti na ten čas přítomných (sic) snesše a uradivše, s jistým naším vědomím za velikost zasloužení jejich odplatu činíce, je předjmenované Plzeňské i jejich potomky, kupce, handlíře, obchodníky a jiné obyvatele, jakéhož by ti koliv řádu a povolání byli, s jich osobami, koupěmi a věcmi prodajnými buďto na kravách, volích, koních a jiném všelijakém dobytku, anebo na vínech, suknech a jiných kupeckých obchodech a živnostech všelijakých a vymyšlených mocností naší císařskou i královskou českou ode všech a všelijakých našich i také všech kurfiřštův, knížat, hrabat, pánův, měst, obcí, duchovních i světských a míst všelijakých ve všech krajinách sv. římské říše a království našeho českého obývajících, cel, mejt, daně, ungeltův na cestách, silnicích, mostech, místech, ode všech a všelijakých poplatkův, kdežkoli a jakými by se vymyšlenými jmeny jmenovati mohly, od nás, dědicův a budoucích našich, císařův římských a králův českých jsme osvobodili, vyňali, kvitovali a sprostili, nýbrž osvobozujeme, vynímáme a tímto naším listem na budoucí věčné časy milostivě svobodna a prázdna činíme, ustanovujíce a nařizujíce a tímto naším císařským a královským vyrčením a mandatem na budoucí věčné časy trvati majícím přikazujíce, aby od tohoto času a věčně, jmenování naši Plzeňští a jejich budoucí potomkové, kupci a obyvatelé s nahoře jmenovaným svým kupectvím a prodejem buďto jakž se nadpisujo na dobytcích nebo nábytcích, totiž koních, volích, kravách, suknech, vínech, kořeních, živnostech a jiných všelijakých obchodech a k nim příslušejících věcech záležely a jakými by

se koliv jmény jmenovati mohly i s čeledí a služebníky 1434
jich, po kterých koliv našich a sv. římské říše i království
našeho českého a jiných duchovních i světských knížat, vej-
vodův, markrabí, lantkrabů, purkrabí, hrabat, pánův, rytíř-
stva, zemanův, auředníkův, vladařův, hejtmanův, míst, měst,
obcí všech věrných našich milých v okršku též říše svaté a
království našeho českého se obsahujících, jakýmiž by se ty
země, krajiny a místa koliv jmény obzvláštními jmenovati
mohly: porty, pasy, mosty, země, panství, kraje, města, mě-
stečka, vesnice a místa, jak po zemi tak po vodě bez vše-
lijakého cla, poplatkův, daně, mejta pomostného, přívozného,
přeplavného, všeho a všelijakého jiného uplacování, stěžování
a břemene, beze vší a všelijaké překážky, jsouce ode všech
náležitě a poctivě propuštěni a zachováni, jíti, státi, bydleti,
kupectví a handle své provozovati, přijíti, přijeti, odjíti, od-
jeti, tolikrát kolikrát by chtěli a věčně, časně, svobodně a bez
překážky mohli a moc měli, a proto aby žádný ovšem ni-
koli člověk, jakéhožby ten koliv vyvejšení, stavu a nebo řádu
byl, o to se nepokoušel, aby se tomuto obdarování a osvo-
bození, vyměnění, propuštění, nařízení a ustanovení protiviti,
je rušiti aneb všetečně na odpor stavěti měl; a pakliby se
o to kdo pokusiti měl, mimo naši i sv. říše a jmenované
koruny české nemilost a hněv svrchu psaný, v který nám
pro tu samou příčinu upadne, byl-li by kníže, hrabě anebo
pán, také nad to vejš i v pokutu dvě stě hřiven, a pakliby
nižšího stavu, rytíř, zeman, obec aneb kdo jiný byl, tehdá
sto hřiven litého zlata pokuty propadne, z kteréhožto polo-
vici do komory naší císařské anebo královské, podle povahy
hřešícího, ostatní pak částku jmenovaným Plzeňským k jich
dobrému a užitečnému obracujeme a ustanovujeme. A protož
nechejž se veselí a radují z přízně a takové milosti naší
císařské jmenovaní bojovníci naši měšťané a jejich potomci,
ať se vždycky s plesáním radostným potěšují, že jsou jako
zlato zkušeni nepohnutedlnou a neproměnitedlnou stálostí v
tak těžkých a nebezpečných bouřkách věrně setrvali, nám ku
poctivosti, též svaté římské říše a koruny naší české, anobrž
k ochraně víry svaté a k udušení a zaražení zrady a nevěry
nadepsaných kacířův, ať se týchž měšťanův našich a budou-
cích jich tím udatněji a více zapálí oumysl a dobré jejich
předsevzetí, čím většími milostmi a svobodami od nás pozná-
vají se býti ochváleni a okrášleni. Toto pro lepší jistotu a

na svědomí bulli zlatou s vytištěním obrazu majestátu našeho k tomuto listu přivěsiti jsme rozkázali. — Dán v Řezně
1434 léta Páně 1434, devatenáctého dne měsíce září, království našich uherského čtyřidcátého osmého, římského dvatcátého čtvrtého, českého patnáctého, říšského pak druhého.

Potom i král Vladislav [1]) na pomoc zase vystavení bašt a zdí městských takovou milosť našim učinil, aby plat ze všech židův, kteříž ještě toho času v městě bydleli, již ne více do komory královské brán, ale od nich k obci plzeňské dáván a odvozován byl, tak jakž takové privilegium, jehož
1457 datum v Vídni 25. Juli léta 1457 to v sobě šířeji obsahuje a zavírá.

Nadepsanou bulli zlatou císař Ferdinand všem obyvatelům království tohoto mandátem svým po všech krajích
1547 takto vůbec vyhlásiti dal:

Věrní Naši milí etc.

Jakož od slavné paměti císaře Sigmunda, krále českého, předka našeho milého, měšťané a obyvatelé plzeňští, nynější i budoucí, majestat a bulli zlatou sobě danou, tak jakž od králův předešlých pořád předkův našich i od nás a potomně i od císaře JMi, pána a bratra našeho nejmilejšího, milostivě schválenou a potvrzenou mají,[2]) na ten spůsob, aby tíž obyvatelé města Plzně svobodně a bez překážky všelijaké v království českém i v jiných zemích našich po vší říši svaté, po zemi i po vodě, na jarmarky trhy a kupectví i po jiných potřebách svých jezditi a všelijaké obchody své provozovati mohli a moc měli, nedávajíc a neplatíc nikdež žádných cel a mejt, ungeltův ani potažného a jiných k těm podobných daní na jarmarcích a trzích, k tomu aby po již psaných potřebách a obchodech svých, kterouž by se jim kolivěk cestú a silnicí v království našem českém líbilo a zdálo, jezdili, tak jakž táž bulle zlatá a majestat krále Vladislava, slavné paměti i s potvrzením předkův našich a naše, tolikéž i JMi nynějšího císaře v sobě to všecko šířeji zavírá a obsahuje. I zprávu míti ráčíme od týchž poddaných našich města Plzně, že by se jim v tom od některých obyvatelův a poddaných našich v království českém překážky dáti měly,

[1]) Správně Ladislav (1453—1457).

[2]) Císař německý Karel V. potvrdil totiž Plzeňským zmíněnou bullu Sigmundovu listinou ze dne 10. dubna 1540 v Gentu danou, kteréž original jest v museu plzeňském.

čehož bychom, pokudžby tak bylo, žádnému trpěti a toho 1547
proti jich obdarování a potvrzení jim daném snášeti neráčili. A protož vám všem vůbec i jednomu každému ze všech stavův království českého a zvláště těm, kteříž jaká cla a mejta, ungelty neb potržné buď na zámcích, v městech, v městečkách a ve vsech, po zemi i po vodě držíte, máte a beřete, poroučíme, abyšte vejš jmenované obyvatele města Plzně, nynější a budoucí, při tom obdarování císaře Sigmunda, krále Vladislava a potvrzení našem a císaře JMi nyní i na časy budoucí měli, drželi a neporušitedlně ve všem zachovali, žádných od nich mejt a cel ani jiných daní svrchu dotčených a v té zlaté bulli jmenovaných neberouc, než jim všudy a na všech cestách a silnicích svobodně a bez překážky projížděti, procházeti se všemi potřebami a náklady jich dopouštěli a kolikrátkoli a kdykoli častopsaní obyvatelé města Plzně na Vás toho žádati budou, abyšte v městech našich královských a městečkách našich to jejich obdarování a tuto jistou vůli a poručení naše zjevně provolati, pokudž vám toho zprávu a výpis hodnověrný z téhož obdarování dadí, rozkázali, jinač nikoli nečiníc a to pod uvarováním hněvu a nemilosti naší královské i pokuty, kteréž v týchž dotčených bulli zlaté a majestatech jsou položeny a vystavenou propadení, kterýchžto pokut polovici do komory naší královské a druhou polovici týmž měšťanům plzeňským náležitých žádnému prominouti neráčíme. Však jsme při tom také týmž Plzeňským přísně poručili, aby se podle téhož obdarování svého a vyměření majestatu krále Vladislava zachovali a žádných spolkův s žádným mimo je Plzeňské obyvatele v těch kupeckých handlích nemívali, pod ztracením toho privilegium. Tomu na svědomí pečeť naši královskou menší k listu tomuto přitisknouti jsme rozkázali.

Datum na hradě pražském v úterý před sv. Václavem [27. září] 1547 léta božího tisícého pětistého čtyřicátého sed- 1547
mého a království našich římského sedmnáctého a jiných jedenmecítmého.[1])

Dále i tato milosť duchovní za takové hrdinství před- 1448
kův našich udělena jest:

Joannes, miseratione divina sancti Angeli, sacrosanctae romanae ecclesiae decanus cardinalis, in Germaniae et non-

[1]) Original v museu plzeňském.

1448 nullis aliis partibus apostolicae sedis de latere legatus, specialiter deputatus. Vniuersis et singulis praesentes nostras literas inspecturis salutem in domino.

Licet ex seruitutis nobis commissae officio fideles quoslibet ad ea frequenter excitare satagimus, unde suarum per amplius consequi valeant animarum (sic), illos tamen praecipuo fauore prosequimur, qui aduersus christianae religionis inimicos se, ut fortes athletae opponentes, etiam cum sanquinis eorum effusione in unitate orthodoxae fidei remanserunt. Cum itaque (ut accepimus), ciuitas Noua Pilsna, Pragensis dioecesis per infideles quosdam, qui viam, quam damnatae memoriae Joannes Huss in regno Boemiae, proh dolor, instruere satagebat, sequebantur, graue fuerit ferme ad unius anni circulum, obsidione oppressa et dilecti nobis in Christo ciues et incolae dictae ciuitatis, illius adjutorio, qui in se sperantes non deserit, die nona mensis Maii illius anni non tamen absque strage et aliis eorum innumerabilibus damnis infidelibus huiusmodi propulsatis ciuitatem hujusmodi ab obsidione praefata, liberarunt, eam sub unitate fidei et obedientia sanctae Romanae ecclesiae continue regentes, protegentes et defendentes, prout regunt, protegunt et defendunt pro praesenti, nos igitur cupientes, ut dies huiusmodi memoriam habeat sempiternam nec non ipsa et ecclesia s. Bartolomaei, sita in dicta ciuitate, eo deuotius ab incolis et aliis Christi fidelibus veneretur, quo illa die dono coelestis gratiae uberius conspexerint se refectos, de omnipotentis dei misericordia et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius autoritate confisi, omnibus et singulis vere poenitentibus et confessis, qui per tres dies ante praecedentes et per tres dies post hunc diem praefati mensis immediate sequentes, praefatam ecclesiam deuote visitauerint, annuatim et ad conservationem et reparationem ipsius, calicum, librorum et ornamentorum aliorum inibi pro diuino cultu necessariorum quotiescunque manus porexerint adjutrices, nos cardinalis et legatus praefatus pro qualibet die harum septem dierum, centum dies de injunctis eis poenitentiis misericorditer in domino relaxamus, praesentibus, praeteritis et futuris temporibus duraturis. In quorum omnium et singulorum fidem et testimonium praemissorum praesentes literas per secretarium nostrum subscriptas fieri, nostrique sigilli oblongi iussimus et fecimus appresione mu-

uiri. Datum Pragae sub anno domini MCCCCXLVIII. die 1448
XIII. mensis Maii, pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri, domini Nicolai, diuina prouidentia papae quinti, anno secundo.[1])

Před takovým obležením ukazovaly se zhusta příšery mezi městskými zdmi a zvláště z té strany ke Všem Svatým, tak že je lidé othlední (sic) vídali. Potom, když tělo boží mezi zdi vystavováno bylo a tam v ciborium kamenném, kteréž se ještě podnes v Malické bráně[2]) ve zdi městské, kde se mezi zdí z pravé strany jde, nachází, zůstávalo, takové příšery přestaly a více se zkáze města netěšily.

Legata ad pias causas anno 1387. 1387

Tomáš Pabiánek, měštěnín plzeňský, odkazuje statek svůj kšaftem třem synům a dvoum dcerám, odkázal také mezi jiným z statku svého platu ročního deset kop grošův českých, aby se na časy věčné mše svatá v kostele farním u oltáře sv. Kříže za to dála, zřídiv nad tím poručníky Jindřicha rychtáře a Annu manželku svou. Více poručil, aby z mlýna jeho, kterýž před městem jest, každou neděli chudým do špitála po 1 den. dáváno bylo.[3])

Paní Argila z Valdova, po urozeném pánu Ctiborovi Volštajnovi pozůstalá vdova, též kšaftem svým odkázala předkem šest set zlatých rýnských na skoupení platu komorního věčného zlatých třiceti rýnských, a z toho aby se kaplanu vydávalo, (kterýž každého téhodne u oltáře sv. Vavřince pět mší sv. sloužiti má), dvaceti pět zlatých rýnských a pět zl. rýnských na opravu téhož oltáře sv. Vavřince. Toho kaplanství od ní zřízeni jsou správcové purkmistr a konšelé města Plzně, nynější a budoucí. Více odkázala sto padesáte zlatých rýnských pánům plzeňským pro vykonávání vigilie celé a dvatceti mší sv. zádušních a to k věčnosti. Do města Hostouně padesáte zl. rýnských takovým obyčejem odkázala, aby tam služba a památka činěna byla na oběru, na vosky, kněží a jiné věci, kteréž k službě boží náleží pokudž jich stačí. Též sto zlatých, aby z toho užitek faráři

[1]) Original v museu plzeňském.

[2]) Malická brána nazývala se severní brána městská, a sice dle vesnice Malic, jež v místech dnešního předměstí saského stávala.

[3]) Zápis kšaftu toho zachoval se v knize závětí z let 1320—1476 f. B. 18—20, i s potvrzením krále Václava daným na Žebráce dne 24. srpna 1391.

jejich opatřen byl a týž farář za to držel v roce jednou celé vigilie a deset mší sv. zádušních. Takový plat odsud vždycky po 4 kopách vycházel; potom při odeslání 4 kop
1580 léta 1580 v pondělí in vigilia omnium Sanctorum psáno a při nich Hostounských dotazováno, vykonávajíli se ty služby za pána Ctibora podle pořádku katolického a při tom taková se ohrada stala, že týmž platem povinni býti nechcem kněžím nepořádným. Kšaftu nadepsané Argilly datum jest 1507 ve čtvrtek [6. května] před sv. Mikulášem. [1]) Ana pak umřela na den deset tisíc rytířův božích mučedlníkův [22. června] téhož léta k třímecitmé hodině a nazejtří v vigilii sv. Jana křtitele božího, v hodinu 14. jest v kostele farním při oltáři sv. Vavřince pohřbena. A tak do dnešního dne za duši její a rodu toho mše zádušní na den sv. Jana křtitele božího se vykonávají.

1515 Léta 1515 umřel Petr z Hradiště, řečený Ebrzvín, 15. dne měsíce Novembris. Ten k dvoum oltářům do fary sv. Bartoloměje, totiž k oltáři sv. Trojice pod velikými varhany, též k oltáři Všech Svatých na levé straně poručil a odkázal platu ze vsi Kotorova a ze vsi Bušovic po dvaceti kopách míšeňských.[2]) Též se vykonávají mše zádušní v úterý svatodušní každého roku za pana Mikuláše Ledkovského, od nichž se žákům a kněžím z rathouzu platí, kterýž obci zdejší ves Ledkov odkázal, zřídiv nad tím purkmistra a radu města Plzně správce,[3]) též i nadepsaný Petr Ebrzvín, vše na časy budoucí a věčné.

Paní Markéta z Rožmitála, měvší na zámku Domažlickém a lidech k němu přislušejících půl páta tisíce kop zlatých uherských, je na stavení nového špitála v Plzni

---

[1]) Original závěti této zachovaný v museu plzeňském jest však z r. 1501 dne 5. dubna. Datum zdo výše uvedené může býti jen přenesení sv. Mikuláše (9. května), neboť se hned na to praví, že téhož roku 22. června zemřelu.

[2]) R. 1509 d. 22. června odkázal Petr Ebrzvín z Hradiště ves Kotorov Plzeňským s povinností platiti ročně za to k oltáři Všech Svatých ve farním kostele 12 kop gr. Roku pak 1513 d. 14. února v závěti poručil čtyři dvory v Bušovicích, z kterýchž se odváděl plat k oltáři nejsvět. Trojice ve farním kostele ku správě obci plzeňské. Listina prvního odkazu jest v museu plzeň., zápis druhý jest v deskách zemských 3. l. 3.

[3]) Mikuláš z Tupadl a v Letkově odkázal Ledkov r. 1505 d. 20. listop., listina chová se v museu plzeňském.

odkázala,[1]) což po mnohém při vrchnosti o to sollicitování v moc Plzeňským přijíti nemohlo a to dosavad nevyřízené zůstává, jakž o tom šířeji paměti ukazují.

Panna Kateřina Pernštejnarka odkázala k městu Plzni 900 kop miš., aby z nich vydáno bylo do zadního špitála 100 kop miš., na kruchtu sv. Bartoloměje pro mše sv. 100 kop miš., do kláštera bosáckého 100 kop miš. a na pohřeb svůj 100 kop miš., ostatek aby obráceno bylo na chudé.[2])

Paní Kateřina Voldanová, jinak Matiášovic, odkázala na kruchtu literatům louku nad Kozovic mlejnem ležící.

Anna Kunclová podle jiných skutkův milosrdných, kteréž po smrti své vykonati poručila, odkázala též louku svou u Bradavky ležící bratrstvu blahoslavené Panny Marie, jakž o tom kšaft její šířeji ukazuje a ty obě dvě slovútné městky z Plzně byly.[3])

Fundací oltáře sv. Trojice a navštívení Panny Marie v kostele sv. Bartoloměje taková se nachází léta 1484 a léta 1484
1487. Pan purkmistr a konšelé i všecka obec města Nového 1487
Plzně, přijavše pro znamenité a pilné potřeby téhož města 500 zl. uherských od Víta soukeníka, spolusouseda svého, postoupili jsou mu platu ročního, dědičného a věčného, na lidech svých dědičných, osedlých ve vsi Škvrňanech 20 kop miš., kteryžto, kšaft svůj o témž platu čině, zřídil a poručil, aby z toho na jednoho kaplana, kterýž pět mší do týhodne sloužiti má, budoucně vycházelo 15 kop miš., a na lampu k témuž oltáři 3 kopy a žákům do školy od zpívání Salve neb jiné Antiphony de beata Virgine, 2 kopy miš. a to vše rozdílně při sv. Jiří a při sv. Havle beze všeho zadržování

[1]) Markéta z Rožmitála závěti svou z r. 1496 ode dne 14. pros. odkazuje 4500 zl. uher., aby za ně v Plzni vystavěn byl špitál sv. Jana Křtitele s kostelem ne velikým s třemi oltáři a domem k obývání pro chudé; peníze ty však nebyly nikdy obci plzeňské vyplaceny a proto i sešlo s ustanovení odkazu.

Viz pozůstatky desk zemských vyd. Dr. J. Emlerem I. 349 k r. 1541, kdež Plzeňští hlásí se o vyplnění odkazu předešlého, avšak marně.

[2]) Závěť tato nikde ani v knihách městských ani v opise se nezachovala. Zadní špitál, o kterém zde se zmínka činí, stával na pražském předměstí, kde dnes jest hostinec u města Lipska. Všeliké bližší zprávy o vzniku jeho scházejí. Nazýván byl špitálem sv. Martina. Zachovaly se dva dlužní úpisy, kterými si r. 1571 vypůjčila obec od Kateřiny Pernšteinarky z Pernsteina 1000 kop miš. a r. 1573 zase 900 k. m.

[3]) Rovněž i odkazy tyto dva obou měšťanek nikde dosud se nevyskytly.

a obmeškávání. A že se tomu jednomu kaplanu tak a tím spůsobem platiti má, zavázali jsou se nadepsaní pan purkmistr a konšelé, lidi své k vypravování týchž platův, nemohloliby býti jinak, vězením přidržovati. A pakliby oni s to býti a ten plat s sebe splatiti chtěli, tehdy na jiném zboží svobodném tolik platu věčného za těch 500 kop koupiti a opatřiti připověděli.[1]) Dále týž Vít soukeník dostav a koupiv 19 kop platu ve vsi Nevřemě od pana Markvarta z Ulic, dal jest list svůj hlavní a všecko své právo s svou dobrou a svobodnou vůlí purkmistru a konšelům města Plzně, tak aby oni vybírajíce ten plat, z něhož 15 kop miš. druhému kaplanu jeho k oltáři sv. Trojice a navštívení Panny Marie při faře sv. Bartoloměje, po všecky léta a časy budoucí, ostatek pak toho platu na opravu a ozdobu téhož oltáře dávali, platili a obraceli, tak aby takové kaplanství věčně nescházelo. A že se takovému svěření dosti stane a týž plat kaplanu tomu a budoucím jeho na časy budoucí a věčné vydáván bude, v tom jsou se listem svým zapsali, jehož da-
1484 tum v pondělí po sv. Jakubu [26. července] 1484 s takovým doložením, pokudžby tomu svěření a poručení dosti neučinili, že dávají moc a právo kaplanu tomu i budoucím jeho, aby oni je purkmistra a konšele mohli upomínati s pomocí pražské kapitoly a starších svých tak dlouho, dokudžby se tomu všemu dosti nestalo.[2])

Mikuláš Ledkovský, mimo to že kšaftem svým nařídil,
1505 kdyžby Plzeňští po smrti jeho v ves Ledkov a ve dvůr poplužní se uvázali, aby za duši jeho a předků každý rok v suchých duech letničných vigilie se 12. kněžími měli a na zejtří mši sv., requiem zpívané s oříkou na časy budoucí drželi. Také nadal jest oltář Všech Svatých, kterýž sám ke cti i chvále pána Boha a jeho milé matce i všem svatým ustavěl, aby kaplanu jeho a jeho budoucím za pět mší, kteréž každého týhodne vykonávány býti mají, platu dvanácte kop grošův českých pražských, polovici toho při sv. Jiřím a druhou polovici při sv. Havle vydáváno bylo. Item aby se lázeň

[1]) Listiny dány na ten plat dvě, závěť Víta soukeníka dne 21. září a zápis toho platu od obce plzeňské na Škvrňany, dne 26. září 1487 obě v museu plzeňském.

[2]) Dvě listiny původní v museu plzeňském, jedna Víta soukeníka ode dne 23. července a druhá obce plzeňské ze dne 26. července roku 1484.

v roce topila a 30 mší sloužilo, to pak vše aby se vykonávalo z platův ledkovských a kotorovských, k kterémužto oltáři také opatřil ornáty a jiné potřebné věci.

Kněz Ondrášek z Klenic, někdy farář radnický, poručil 1469
a vydal kaplanství s třinácti kopami platu ročního a jinými připravami k oltáři sv. Jakuba většího náležitými, Vávrovi Pšeničkovi a Prokopovi písaři, měšťanům v Plzni a jich budoucím, aby oni to kaplanství s budoucími svými spravovali a opatrovali a za to třiceti mší sv. sloužiti dali každého roku.[1])

Kněz Šimon Smítko nadal oltář svatých Fabiana a Še- 1541
bestiana pod malými varhany, aby každý týden mše svatá držána byla, za to platu z Buksic knězi dáti se má ročního deset kop miš.[2])

Kněz Sefryd z Ejpovic, křížovník, fundoval oltář sv. 1385
Kateřiny v kostele farním, dav ouřadu 80 kop grošů, aby při sv. Havle 4 kopy a při sv. Jiří 4 kopy platu knězi, kterýžby tři mše za týden za jeho duši a předky jeho sloužil u téhož oltáře dáváno bylo.[3])

Markéta Berbetonisa, někdy měšťka zdejší, koupivši 1454
2½ kopy gr. platu na jednom gruntu ve vsi Smečicích, na kterém tehdáž seděl Šimon nějaký, nařídila, aby týž plat kaplanu tomu vycházel, kterýby mše sv. u dotčeného oltáře za ni držel.[4]) Item Markéta Berbetová v městě Plzni k oltáři sv. Ondřeje odevzdala 10 kop gr. dobrých stříbrných, tak, aby každý týden nejméně čtyry mše u téhož oltáře držány byly, a ty ukázala na vsi Bušovicích.[5])

Toho času, když Prokop Holý léta 1434 s Tábory Plzeň 1434
oblehl a nad ní, častými šturmy těžce jí dobývaje, zvítěziti nemohl, plu jsa hněvu se vším vojskem svým ku Praze, jakž o tom napřed napsáno stojí, se obrátil, na kteréžto cestě vyjeli proti němu obojí strany nepřátelé, chtíce o pokoj mezi

[1]) Listina původní v museu plzeňském jest ze dne 3. února 1469.

[2]) Odkaz ten stal se r. 1541 dne 20. pros. a sice koupil Šimon Smutek, kaplan kostela sv. Bartoloměje, 20 kop míš. od obce plzeňské na pusté vsi Buksici. Buksice ležela za Boškovem v těch místech, kdež až dosud jedné části lesa v Bukřišti se říká.

[3]) Listina Sifrida z Ejpovic ze dne 3. února 1385 v museu plz.

[4]) Odkaz ten stal se 1454 dne 6. října, jak svědčí zápis v knihách erekčních zachovaný. Berbetonisa jest zlatinisovaná české Berbetová. Oltář zde míněný jest svt. Ondřeje.

[5]) Opis odkazu tohoto z roku 1453 v knize závětí 1320—1476 f. C. 17. v.

*

1434 ním a pány českými jednati, předkládajíce mu, kterak rozdělené samo v sobě a mezi nima království státi nemůže, protož že by obojím dobře bylo, obmýšleti obecný pokoj, poněvadž ani svornost bez moci, ani moc bez svornosti není dostatečna, ze všelikých měst ta jest nedobytá a nepřemožená pevnosť, když měšťané a obyvatelé v jednomyslnosti a svornosti proti nepřátelům bojují; jsouli pak nevole mezi nimi, ty že přátelsky srovnány býti mohou skrze jisté ubermany a přátely, kteréž by strany v rovném počtu z sebe obraly, aby mezi nimi s jistými výminkami pokoj vyřkli a stvrdili. Ale Prokop odpověděl, že na ten spůsob ku pokoji přistoupiti nechce, jestliže mu Nové město pražské zase v moc jeho navráceno bude, jestliže věže a hradby sbořené zase vystavějí a město Plzeň v té míře se zůstaví, v kteréž bylo před jeho odtržením; neb již sem nemálo zase spíže a potrav přivezeno a vneseno bylo. Páni vidouce, že Prokop věcí přetěžkých žádá, že vazbou, vězením, bitím a mordem hrozí, a nemohouce jiné cesty najíti ku pokoji, bitvu svésti s ním umínili. Vyjevše tehdy táhli proti nepřátelům, až i přišli na místo jedno mezi Brodem Českým a Kouřímem, okolo půl páté míle od Prahy a položili se na rovinách a pojích velmi širokých. Tu se vozové s vozy setkali a obojí učinivše křik, jedni druhých hanlivě dotýkali. Umínil Prokop nepotýkati se s nepřátely polem, ležby mu se příčina k tomu dala a že by svůj fortel uznal, ale úmyslu toho byl, upřímo táhnouti ku Praze, nic o tom nepochybuje, že do Nového města bez odporu vpuštěn bude. Ale jízdní protivných pánův, když jeli mimo ohradu vozův jeho, vidouce náhodou bránu zadní otevřenou, náhle mezi vozy jeho vskočili a porážku velikou učinili. Nepřátelé tím nenadálým vpádem předěšeni jsouce, nevěděli co by činiti měli, třásli se po všem vojště, neobyčejná věc, strachu jim více přidávala; nebo před tím nikda jízdných tím spůsobem mezi vozy vskakovati nevídali. Mordováni pěší napořád, s druhé strany jiní rozrazivše vozy dali se na utíkání, ale jízda panská předce na ně třela, tak že i utíkající ze všech stran padali. Prokop vida, že svých nijakž zdržeti a staviti nemůže a strach nebezpečenství nedá slyšeti žádného napomínání, mezi nejhustší houfy nepřátelské se vraziv s svým vojskem, kteréž sobě z nejsilnějších více nežli z nejmilejších vybral, poněkud útok nepřátel zdržoval a mnohé z nich zmordovav,

jednak jim vítězství z rukou vydřel; ale obklíčen jsa přílišným množstvím jízdných, ne tak přemožen jako přemáháním ustalý, šípem z nedojípky [1]) smrtedlně postřelen jsa padl a umřel. Tímž způsobem i druhý Prokop, kteréhož menším jmenovali, v témž houfě statečně bojujíc zahynul. Takové skončení bylo těch přeukrutných, přeškodných a potvorných člověkův. Tak nešlechetná vojska Táborův a Sirotkův, nepřemožená prvé, již přemožena a vyhlazena jsou, jakž o tom Eneus Silvius napsal. Při takové bitvě jak se jest dálo, tomu jeden každý čta z listu tohoto a psaní zdejšího vyrozuměti může.

Honorabili viro D. Nicolao, ordinis fratrum Minorum 1434
custodi et Procopio Fencl Segel, amicis nostris carrissimis, concilium et communitas civitatis Novae Pilsnae.[2])

Seruitiis nostris praemissis, amici nostri charissimi. Bonas et jocundas novitates uobis annuntiamus, ita, quod omnes inimici nostri contriti et prostrati sunt, sicut sacro concilio et imperiali maiestati ista in scriptis dirigimus enarranda.

Processus autem belli talis fuit. Cum enim utrinque castra ex aduerso metati fuissent, exercitus Hussitarum multum de bombardis maioribus et minoribus castra nostrorum vexabant et perturbabant, populus autem communis clamabat contra barones, murmurans et dicens, ut quid ita vitam inaniter perdimus et inferficimur, et tempus vane consumimus? Progrediamur contra illos. Melius est nos pugnando mori, quam ita miserabiliter perire. Tunc assurgentes barones et capitanei nostrae partis, disposuerunt se, et ordinauerunt acies et praecesserunt ad pugnandum. Cumque instaret hora certandi et acies contra se procederent, nos vero ordinati eramus retro in parte posteriori, tunc nostrae acies secundum quod ordinatum erat, terga verterunt, fugam fingentes, ita quod nos, qui eramus retro in parte posteriori, fuimus in capite a parte anteriori. Inimici autem hoc videntes, vi-

[1]) Nedojípka = neočekávání; z nedojípky tolik značí jako nenadále.

[2]) Viz Palacký Fr. Urkundliche Beiträge zur Geschichte des Hussitenkrieges. II. 414. (912). Jméno druhého uvádí Palacký Ferigel Segel, u Tannera čte se zase Feugelsegel. V topografii Schullerově IX. s. 36 připomíná se, že listina jest z archivu Plzeňského; však dosud nikde jinde jsem jí nenalezl, leč v Tannerově kronice. Jméno druhého jest jen přepsáním přeměněné Prokopa Fegala konšela.

1434 delicet nos terga vertisse, concrepantes buccinis, clamabant horribiliter magnis vocibus: „Consurgite, consurgite et insequamur eos, ecce enim fugiunt.“ Et sic omnes adversarii consurgentes de suis castris et curribus egressi, equestres et pedestres, nos sunt insecuti. Nos autem, qui eramus in parte posteriori, intendentes, quod se a suis castris et curribus elongaverunt, assurgentes in nomine domini, cuius causa agebatur, agressi sumus eos a tergo et intercepimus eorum regressum ad eorum castra et currus. Alii autem barones et nobiles cum omni multitudine consurgentes a parte anteriori, invaserunt eos unanimiter, quasi vir unus, et sic a tergo et ante eos tanquam manipulos dejiciebamus, caedentes, quamuis multi reddebant se et reddidissent captivos. Non erat tunc tempus captiuandi, sed interficiendi solum.

Etiam aliqui per nos captini extrahebantur violenter de nostris manibus et interficiebantur. Et sic per hunc modum domino deo nos praecedente omnes inimicos prostrauimus paucis euadentibus; pro qua victoria sit deo laus et gloria. Omnes currus eorum, omnes bombardae, omnia instrumenta bellica, omnia arma defensiua ablata sunt, quia omnia ibidem reliquerunt. Noueritis etiam, quod domini barones stant in campis cum valida potentia, nec recedere intendunt, quoadusque inchoata ad finem deducant.

Imperialis vero maiestas solennem ambasiatam direxit ad eos, videlicet dominum Potham, purgrauium et dominum Ernestum et alios quam plures, ita quod illa ambasiata multa bona operabitur. Etiam vobis, ut scitis, insinuamus, quod dominus imperator scripsit nobis, quatenus plures de concilio et de ciuitate debeamus venire ad suam serenitatem; sed duae causae nos retrahebant.

Primo timor inimicorum, qui semper minabantur nobis, quod, si victoriam habuissent, omnibus modis volebant ad nos redire et in toto nos delere. Nostra autem intentio semper fuit libentius velle mori, quam illis subjici. Sed indefinenter deo gratiarum actiones referimus, quod nos de manibus illorum liberauit.

Secunda causa adhuc nos impedit, quamuis iam elegerimus eos, qui deberent adire praesentiam domini imperatoris, desunt tamen expensae et impensae, quia non possumus inter nos conquirere tantum de pecunia pro expeditione illorum et stipendiarii pro majori parte consurrexerunt contra

nos, monentes de stipendiis a multis annis retentis et sic illi repetunt stipendia et damna, et nos sumus in penuria magna. Ergo amici charissimi apud imperialem majestatem et sacrum concilium laboretis, quatenus nobis impendant subsidium, quo modicum ab oneribus debitorum in parte liberari possimus. Datum in Noua Pilsna feria tertia post festum corporis Christi, [1. června] anno 1434. 1434

Reuerendissimo in Christo patri domino, domino Juliano miseratione diuina sancti angeli, cardinali, apostolicae sedis legato. Reuerendissime in Christo pater et gratiosissime domine! Exultet sacrosanctus synodus, gaudeat cunctus populus christianus, laetetur praecipue animus vester, de tam celebri et felici victoria, quam dominus exercituum suis Christicolis contra hostes benedicti nominis sui misericorditer concedere dignatus est. Noverit igitur V. R. paternitas, quod die dominica, proxima post festum corporis Christi, barones regni Boemiae, ciuitatis Antiquae Pragensis et aliorum fidelium fulciti praesidio, cum Taboristis et Orphanis campestribus, in virtute altissimis, bellum aggressi sunt et per totam diem dominicam et noctem sequentem proelia continuando certarunt et die Lunae hora tertia diei proelium pro parte nostra autore domino feliciter terminatum esse dignoscitur. Et ceciderunt pro parte Hussitarum uniuersi, campestres numero 13 millium, inter quos interempti sunt Capko capitaneus, Procopius et Lupus, presbyteri seductores nequam et 700 capti existunt carceribus mancipati et de parte nostra, quam altissimus conseruare dignatus est, perierunt duntaxat ducenti, quibus clementia saluatoris dignetur misereri. Caeterum reuerendissime ex iis dulciter recreetur magnificentia vestra. Scriptum octaua corporis 1434
Christi. [1434. d. 3. června].

Nobili et strenno militi, domino Colvino Rulbino (?) de Drska Durissiba,[1]) fratri meo dilecto.

Obsequiis meis praemissis. Frater charissime!

Notifico vobis, quod regratiantes deo, bene valemus et Taboritas hodie cum dei adjutorio et meritis sancti Wen-

[1]) Správně nazýval se Zděnek Drštka řečený Kolvín a jména Rulpino a Durissiba jsou dle Martina Koláře zlatinisované názvy Kolvín a Drštka. Srovnej článek jeho v archaeol. památkách VIII. 486 pozn. 29.

ceslai prostrauimus et damnum modicum de parte nostra percepimus et de Taboritis magna multitudo interfecta est; sed illum numerum, qui in loco remanserunt, nescimus, quia a loco conflictus statim alterius recessimus. Et captiuos plures adduximus. Et de equestribus aliqui majores sed pauci tamen fugerunt et euaserunt. Et illa strages facta est inter oppidum Kaurzim et inter Brodam in illa planitie. Pilsnenses aciem duxerunt et primi aggressi sunt eos, et directo tramite recesserunt cum curribus et familia mea, sicut boni et probi sine intemissione et retrocessione. Propterea frater dilecte, istis auditis, istam stragem notificetis principibus. Orate deum pro nobis et nos pro vobis. Datum inter Brodam et Kaurzim jam post conflictum
1434 factum in sero dominica post festum corporis Christi. [1434 d. 30. května].

Zdenco de Durissiba,
residens in Tynhorssov.

1441 Léta 1441 starodávním ustanovením řádu plzeňského, když se při času sv. tří králův mezi zdmi městskými ceremonie křesťanská vykonávala kaděním a kropením vody posvěcené, dáno bylo za práci knězi dva grošе, portulanis et vigilatoribus pro coledisatione šest grošův.

1447 Léta 1447 Tomáš Andrlík, někdy měštěnín plzeňský, most k Liticům přes řeku vystavěti dal, potom Tomášek Yrcher, též odsud, na udělání lávky neb břvi[1]), též na oprávku téhož mostu, pokudžby od kamene vystaven nebyl, odkázal jednu kopu grošů českých platu ročního z dědiny a louky, kteráž tu při tom břehu nedaleko leží, zavazuje dědice a budoucí své pod věčným zatracením a zbavením království nebeského, aby týž plat jinam nebyl oddáván, nežli na ten skutek, tak aby přes nadepsanou řeku mohla vždycky cesta i stezka bezpečna býti.[2])

Toho času obce zdejší, jsouc válkami a tím dlouhým a přetěžkým obležením, o kterém napřed psáno jest, k mnohým závadám a obtížnostem přivedena a nemohouc jinak věřitelům svým práva býti, k tomu jest přijíti muselo, že platy peněžité a úroční, mnohým k zastavování přicházely, jakož pak prodáno jest platu padesáte tři kopy grošů peně-

[1]) Břev = kláda, trám, lávka.

[2]) V nejstarší knize závětí 1320—1476 f. D. 6.

žitého ročního na Radobšicích, na Útušicích, Černicích a 1446
Doudlevcích na lidech v těch vsech a na jich náměstcích, na jejich dvořích, dědinách ornych i neornych i na jich obcech, řekách, potocích, chrastích a pastvách, což k těm vsem přísluší k jmění a držení, též platův vybírání jednomu měštěnínu našemu, Tomáškovi Anderlíkovi, za pět set třiceti kop grošův, kteréž od něho hotově přijali na dobrých zlatých uherských; ale že v tom listu, kterýž mu z strany takového prodaje učiněn, dostaveno bylo: obmyslilliby pán Bůh purkmistra a konšely, nynější i budoucí, penězi a oni by jemu půl léta napřed věděti dali, aby své peníze jistinné od nich přijal též na zlatých uherských dobrých, jakž jsou jim propůjčeny byly, protož takový list po zaplacení a věřiteli nadepsanému a dědicům jeho summy jistinné navrácení k kassírování přišel a zase obci zdejší navrácen jest.

Týž purkmistr a konšelé i všeckna obec města Nového Plzně prodali dobrovolně platu ročního komorního holého a dědičného třinácte kop grošův té chvíle obecně braných, na vsi městské, totiž na samých Útušicích, na lidech v též vsi knězi Janovi Gerstnarovi za sto třiceti kop grošův, a poněvadž týž věřitel s nimi takovou přízeň učinil, kdyby je koli pán Bůh v budoucích časech penězi obmyslil a oni mu dali půl léta napřed věděti, protož jemu takových sto třiceti kop grošův oplatili a on jim také list na to učiněný beze všeho odporu zase navrátil, kterýž i k porušení svému, aby platnosti nésti nemohl, přiveden jest.

Tím spůsobem prodali také čtrnácte kop grošův platu peněžitého komorního ročního a věčného sami na sobě,[1]) na městě svém i na svých náměstcích budoucích a zvláště na svých dvou vsech městských a dědičných, na Škvrňanech a na Lobzích, což tu tehdáž v Lobzích měli, na kmetech v těch vsech nyní i potom bydlejících a jich náměstcích budoucích, na dvořích i na dědinách ornych i neornych, na lukách, na jich obcech i na tom na všem, což k těm vsem přisluší ku pravému držení, jmění a požívání, nic sobě na nich nepozůstavujíce kromě panství, urozenému pánu Janovi Strništovi z Jablone, i tomu každému, kdož list jejich bude míti s jeho dobrou vůlí, za sto kop grošův a za čtyřiceti kop

[1]) Original listiny se nezachoval, ale chová se v museu plzeňském hodnověrný opis její z knih erekčních 3. II. VI.

1446 grošův, kteréž od něho hotové, docela a zouplna přijali, na ten spůsob se zapsavše, aby týž plat on pan Strniště aneb budoucí jeho a věřitelové jejich od těch lidí přijímati a bráti moc měli rozdílně při sv. Havle po datum listu a prodaje počnouce sedm kop grošův, a na sv. Jiří potom hned budoucí, druhých sedm kop gr., a tak jiná léta po vše časy budoucí a věčné. A jestliže by se při kterém již oznámeném termínu na lidech těch úroku kterého nedostalo, slíbili oni z rathouzu, z komory městské summu toho polouletí jinými svými penězi hotovými doložiti, tak aby věřiteli neb věřitelům jich vždycky spravedlivý úrok úplně vycházel bez zmatku. A pakliby také co vejše na těch lidech mimo tu summu úročných zbývalo a přebíhalo peněz, to aby sobě do své obecní a městské komory vzíti mohli; a nedoložiliby ani kdy a doložiti zanedbali úroku kterého polouletního, jsouce od něho věřitele aneb věřitelův svých listem napomenuti aneb poslem ústně, uvolili se dva z těch konšelův nynějších i budoucích a dva z obce, kteříž by napomenuti byli, ihned na zejtří po napomenutí beze všech omluv a odporův rukou společní a nerozdílnou, beze vší zlé lsti jeden na druhého neukazujíc ani se čím vymlouvajíc, každý z nich sám s svým životem, s jedním pacholkem a se dvěma koněma dojeti do města nebo do městečka královského panského, do kteréhož by jim v tom kraji od věřitelův jejich ukázáno a jmenováno bylo, do domu etného hospodáře, jim od nich ukázaného v pravé, obyčejné země České ležení a tu aby leželi a trvali, z ležení nevyjíždějíce ani vycházejíce, dokudžby úroku zadrželého aneb úrokův zadržalých kteréhokoli polouletí nedoložili svým věřitelům docela a úplně. Nad to vejš i takto se zapsali: kdyžby minulo čtrnácte dní ode dne napomenutí k ležení pořád čtouce, a oni neučinili svým věřitelům, co jest napřed psáno, než na upomínání se obrátiti chtěli, tehda dali jim moc plnou i právo, aby ty peníze úročné zadržalé věřitelové jejich mohli optati, jich dobyti a je vzíti na jich škodu v křesťanech i v židech a kdež je koli v české zemi optají a vezmou, slíbili je zastoupiti sami sebou penězi svými hotovými, rukojměmi dobrými aneb základy hodnými bez věřitelův svých škody; avšak proto nicméně přece vždy leželi a trvati mají dotud, dokudžby takových peněz úročných zadržalých nesplnili a nedali. Pakliby se na ležení obrátiti nechtěli, tehda aby věřitelové jejich moc měli jim

láti jakž by se jim líbilo, a jestliže by pak ani na lání 1446
nedbali a plniti nechtěli, tehdy aby mohli na ně Plzeňské právem i bez práva sahati a lidi jejich, též i statky jejich, též zboží mohovité i nemohovité, netoliko sami ale i s pomocníky svými, jak se jim zdá a líbiti bude, buďto stavováním, lidí jímáním, statkův jich braním i samých šacováním, a oni Plzeňští aby žádným obyčejem jim neodpírali, neodmlouvali, ani odboje činiti nemohli, než všudy aby svědčili a oznamovali, že jsou věřitelé jich právi a Plzeňští proti nim křivi.

Pakliby co proti tomu mluvili aneb skutkem učinili, aby to proti své cti a víře učinili a ne ku pohoršení pře věřitelův svých, a cožkoli věřitelové jejich i s pomocníky svými pro jejich neplnění škodu jim aneb na lidech jejich kterýmkoli obyčejem učinili nebo pobrali, to aby jim na jistinu ani na úrok, ani na škody počítáno nebylo. Ničímž také jim ani pomocníkům jejich odporným to zpomínajíce, slíbivše všecko to ctně a křesťansky zdržeti jako dobří lidé, tak aby i ti věřitelové jejich, lidi ty škvrňské a lobezské k vydávání takových úrokův mohli do města tohoto, jakž by se jim koli líbilo, připravovati, ano také i jinam kamžkoli, zavázavše se i tímto, od krále JMi k takovému trhu consens a vůli královskou objednati, a ji k pevnosti toho trhu věřitelům svým v moc uvésti, a ačby kdy mohli s to býti, že by je pán Bůh penězi obmyslil, však proto aby žádné moci neměli, věřitele své od téhož trhu odtisknouti bezdečně tak aby jim zase ten plat odprodali, lečby oni věřitelové sami k prosbě jejich, Plzeňských, dobrovolně přistoupili a toho jim přáti chtěli, a jestliže by jim kdy to odkoupení se dostalo, tehdy aby věřitelům svým vše zlatými uherskými dobrými jistinu jejich navrátiti povinni byli, kdyžby oni k tomu vůli dali, v čem ve všem aby jim Plzeňským žádné právo duchovní ani světské, ani který soused ani kteří zápisové, ani která moc královská platna a nápomocna nebyla; a byllíby kterou věcí list ten jejich, kterýž věřitelům svým dali, pokažen, moli, zetlením aneb jinak kterakkoli porušen, to témuž listu a věřitelům jejich aby k žádné škodě nebylo. Připrosivše na svědomí a pro lepší toho všeho zdržení a pevnost z stavu panského pana Hanuše z Kolovrat, pana Buriana z Guttnštejna a pana Jana z Kolovrat, seděním na Bezdružicích, a osob z stavu rytířského

1446 Tobiáše [1]) z Modřejovic, seděním na Radyni, Jana z Prostiboře a Přécha z Kunratic. Což se stalo léta od narození syna božího tisícého čtyrstého čtyřicátého šestého, den sv. Jiří (23. dubna).[2]) I koupiv teda nadepsaný Jan Strniště z Jablonného pravým trhem od purkmistra a konšelův i ode vší obce města Nového Plzně na nich a na jich lidech v těch dvou vsích, to jest v Škvrňanech a v Lobzech, což tu oni tehdáž měli, těch čtrnácte kop grošův platu ročního a věčného a jim také penězi hotovými jej zaplativ, s těmi nahoře psanými ohradami a pod těmi pokutami těžkými, potom s dobrým svým rozmyslem téhož roku při času adventním zjednal jest kaplanství zde v Plzni v městě u fary, u oltáře sv. Mikuláše v koutě, jdouc od školy [3]) do kůru na levé ruce, i kněze k tomu spůsobiv, toho času nějakého kněze Václava Černého, aby se tu čest a chvála pánu Bohu, jeho milé matce Panně Marii i všem svatým a prosba za něho i za jeho předkův duše věčně dála, a na to obrátil ten plat čtrnácte kop grošův svrchupsaných k tomu kaplanství. A chtě to tak opatřiti, aby týž úmysl jeho prospěch měl a to záduší tak se nesešlo, dal ten list hlavní Plzeňských panu Janovi Rackovi a Příbramovi, bratřím z Račína a Janovi Nýřanskému z Nýřan, přátelům svým milým, svou při tom svobodnou dobrou vůli dávaje, též moc všecku i právo k němu po smrti své tak veele a plně, jakoby jim samým zejmena svědčil, aby oni upomínali, dobývali i peníze k sobě brali bez všelikého jiných přátel jeho, též i jiných všech lidí odporu a překážky, tak však, aby ty peníze a úroky podle rokův k sobě přijímajíce, knězi Václavovi Černému, kaplanství svrchupsaného kaplanu i jeho náměstkům, téhož záduší budoucím kaplanům na každý sv. Jiří a sv. Havel vždy po sedmi kopách gr. vydávali, oni i jich budoucí věčně, nikoli toho nezadržujíce ani obmeškání neb prodlévání a zmatku kterého nebo odporu v tom činíce, mimo všecky

[1]) Správně: Dobeš Vrš z Modřejovic, jak se v listinách současných jmenuje.

[2]) V opisu listiny při Janovi z Prostiboře přidáno seděním na Podmoklech a před Přechem uvádí se ještě Jan Hvozdíř z Prostiboře.

[3]) Budova školní stávala na straně severní na náměstí a sice na hřbitově proti radnici, vchod do ní byl pouze se strany kostela. Oltář zmíněný svt. Mikuláše stával v levé lodi v rohu u zdi, byl později přenesen do předsíně jižního vchodu a na místě jeho postaven oltář svt. Ignáce z Loyoly.

jiné lidi a přátele své jim toho věře a doufaje, že to bez 1446
ujmy a proměny před se tak provedou a jednati budou, jakž jim to svědomí jejich svěřuje a poroučí, napřed to pro pána Boha učiníc a podle toho pro odplatu jejich vlastní a spasení jeho i jejich i také všech z obou stran předkův jejich. Také učinil je, též dědice a budoucí jejich po smrti své téhož kaplanství a záduší pravé a mocné podací pány, to přidávaje, aby na službách božích, které se při tom oltáři dějí i bohdá věčně díti se budou, za ně též jako i za něho a za jejich předky, též jako i za jeho, věčná se památka dála a oni (prý) přihlídejte . . . k tomu, aby také knězem Václavem Černým, kaplanem toho času, i také potom budoucími kaplany ty a takové služby i almužny bez proměny každý rok a to na každý týden čtyry mše na tom oltáři beze všeho zanedbání a umenšení se dály, sám kněz světlo a víno k témuž oltáři na ten plat a úrok aby sobě jednal, na každé suché dni, vigilia a mše zpívané zjednával a k tomu patnácte chudých nakrmil a každému z nich po penízi dal; k tomu při každém sv. Jiří týž kaplan aby sukna za dvě kopy koupil, a mezi ně při sv. Havle rozdal. Přidal také a nařídil k témuž oltáři dva ornáty, malý oltářík z černého mramoru, šest ubrusův, kalich stříbrný, pozlacený, corporaly dva, mšal veliký na parkameně, monstranci mosazné pozlacené, kříž mosazný pozlacený, čtyři zvonečky, dvě ampulky s jinými k tomu náležitými potřebami, jakž taková fundací dotčeného oltáře, kteráž se stala za času kněze Šimona z Nimburka, tehdáž probošta kostela sv. Apolinářiše a místodržícího arcibiskupství pražského in libro Erectionum poznamenána jest.[1])

I když tak dotčené kaplanství fundováno bylo a dotčení páni Račínové takový plat k faře zdejší odvozovali, za
některý čas potom musilo se k nim a to léta 1531, aby té- 1531
hož nadání a svěření předkův svých neopouštěli, nýbrž kněžím platy zadržalé odvedli a zaplatili, na tom se společně mezi sebou snesouce, aby takový plat k témuž oltáři ke cti

[1]) Opis listiny v museu plz. Listina datována r. 1446 v úterý svt. Lucie. Svědkové uvádějí se v ní Jan z Rizmburka a z Rábí, Jaroslav z Žirotína, Děpolt z Rizmburka, purkrabí hradu pražského, a urození panoši Jindřich Švajda ze Sedlce, Humprecht z Tasnovic, Jan Hvozdíř z Prostiboře a Jan Muchek z Bukové. Potvrzení Šimona z Nimburka jest z r. 1447 d. 8. června v Praze.

1446 a chvále Bohu všemohoucímu od předkův jejich nadaný a od nich toho času k vydávání povinný, beze všeho zadržování placen a ten oltář služebnostmi náležitými vedle vůle předkův jejich zase opatřen byl, s takovou žádostí, aby takové přátelské napomenutí od našich vděčně přijali pro ubytí dalších o to péči. To pak když tak za některé léto stálo a takové dopisování panu Ondřejovi Račínovi na místě jiných bratří jeho se učinily, naposledy pan Mikuláš a pan Laurenc, bratří z Račína, na Brlozci a Vlkosově, takto se o tom sem dopisovali.

Nepochybujem (prý) o tom, že toho dobrou vědomost máte, že jsou předkové vaši někdy panu Janovi Strništovi z Jablonné na vsech a lidech vašich, Škvrňanech a Lobzích, čtrnácte kop grošův platu ročního dědičně a budoucně odprodali, nad kterýmžto platem k vybírání jeho nadepsaný někdy pan Jan Strniště učinil jest mocné poručníky předky naše, jich dědice a budoucí, jakž dále list trhový a zapsání předkův vašich sebe i potomní a budoucí své vysokými závazky a pokutami pod vašimi dobrými věrami a ctmi, hrdly a statky, vás i poddané vaše brání, nedaloliby se tomu dosti, sobě toho dopomáhati, sic i v mnohých věcech ukazuje a zavírá, ale aby takový plat předkům našim neboližto nám jakožto dědičně na to ustanoveným poručníkům vydáván byl, toho naše žádná vědomost není. A tak podle zápisu a trhu od předkův vašich učiněného téměř ke stu letům takoví platové za vámi zdržováni a zastaveni jsou, a zápis i pro zadržalý k vyupomínání na to se vztahuje. I nechtíce my [okudžbychom toho od vás přátelskou měrou dosáhnouti mohli, na tak těžké pokuty od předkův našich na vás učiněné k upomínání nastoupati, ani, také byšte k tomu přijíti dopustiti měli jakožto ti vidouc vaši věci všecku poctivost, toho cožby vám těžkost přinésti mělo, příti, protož vás za to předkem přátelsky žádáme a toho při vás hledáme, že nám takové zadržalé platy buď od lidí svrchu jmenovaných vsí aneb sami od sebe dáte a vyplníte. Datum na Vlkosově
1553 ve středu po třech králích léta 1553. [11. ledna.]

Na to odpověď byla taková dána od našich, že jsou nikda žádné o tom vědomosti neměli a nemají o prodeji takových nějakých platův od předkův svých, a protož také že tím, čehož při nich vyhledávají a za nimi sobě jmíti pokládají, povinni nejsou, žádajíce, aby proti nim a lidem

jejich nic toho, což by býti nemělo, před sebe nebrali. — 1553
Páni Račínové takovou odpověď těžce nesli, pravíce, že jsou proti zápisu předků svých tak odepsati neměli, odkudž příčina našim podána byla, že jsou potom v úterý den sv. Sigmunda [2. května] Martina Uličku z starších obecních a Ondřeje Strojka, písaře, na Vlkosov k nim vyslali, kteříž za to požádali, aby ten a takový zápis, na kteréž se takové psaní jejich vztahuje, jim ukázán byl. I dána jim ta odpověď skrze pana Mikuláše Račína v přítomnosti druhého bratra pana Laurence, že toho zápisu před rukama nemají, než u jednoho přítele, a poradě se s přátely, že nám odpověď dáti chtějí. Což se stalo v přítomnosti pana Arnošta Pernklo, pana Milaura, hejtmana Švamberského, pana Kundráta Pernklo, kdež pan Kundrat takto promluvil, že [zápis] jest dosti sprostně psán, že jej nějaký filosof skládal a že by mu 106 lét býti mělo. I poradivše se potom opět
okolo léta 1560 tím jednostejným způsobem, spravedlnost za 1560
našimi podle takového zápisu míti se pokládali, čemuž naši z příčin hodných a slušných místa dáti nemohli, nýbrž že by tomu rádi byli, aby oni od třiceti lét zadržalé povinné platy k záduší a k oltáři sv. Mikuláše při kostele farním zde, tak jako předkové jejich činili, spravovali a na budoucí časy toho neobmeškávali. Však aby se tomu nadání od obojí strany dostatečněji vyrozuměti mohlo, stalo se za tou příčinou shledání ve Všerubech léta 1560, feria IV. post Jubilate [8. května], při čemž také Jan Bakalář odsud podle jiných vyslaných přítomen byl. Když páni Račínové ukázali dva listy na túž fundaci a prodané platy, jeden na pergameně a jeden na papíře slove vidimus, kteréhož datum
octava die mensis Junii anno 1447 od kněze Šimona z Nim- 1447
burka, toho času administratora kostela pražského, prvního
pak datum že jest bylo den sv. Jiří [23. dubna] léta 1446, 1446
to jest listu toho, kterýž od obce zdejší učiněn byl, jakož jest napřed zejmena vepsán, při kterémžto času od našich žádáno, aby žádné příčiny od nich pánův Račínův na těžkost naši aneb nějaký posměch před se bráno nebylo, poněvadž k nim vždycky příjemné libosti ukazovány byly, svolivše se k tomu z obou stran, aby o to nejvyšším panem purkrabí pražským, tehdáž panem Janem z Lobkovic a na Tejně Horšovském, sročeni a rozeznáni byli, což také týž pán k sobě ujíti ráčil. Ale když ta věc pro jiná mnohá zaneprázdnění

k vyslyšení přijíti nemohla, naposledy páni Račínové netoliko psaním, ale také oustně, jezdíce za pánem na Tejn, za to, aby túž věc z sebe složiti ráčil, žádati nepřestali, při čemž obzvláště znamenati sluší, že z důchodů obecních kaplanu jmenovaného pana Strniště k oltáři sv. Mikuláše u fare po
1447 sedmi kopách placeno bylo při létu 1447 několiko lét pořád, ale potom dále žádné více paměti takového vydání se nenachází. Druhé i toho šetřiti a proti Račínům se užívati
1446 musí, že léta 1446 na den sv. Jiří na vejš oznamených dvou vesnicech, totiž na Škvrňanech a Lobzích prodáno jest šestnácte kop grošův platu peněžitého, komorního, věčného k pravému držení, jmění a požívání (kromě panství) urozenému panoši Janovi Muchkovi z Bukova za sto kop grošův a za šedesáte kop grošův, tak jakž se týž list na to svědčící, vyvážený a přerušený, při jiných pamětech v Račínech nachází, což jedno proti druhému rovnati, velmi těžké a odporné jest. Však mimo nadepsané obrany nic dostatečnějšího není nad to, že Škvrňany s dvory a platem zouplna Plzeňským dskami zemskými svědčí.

1468 Rudolphus D. G. episcopus Lauantinensis sacrosanctae sedis apostolicae, ad Bohemiae et Poloniae regna ac certas Alemaniae partes cum potestate legati de latere, legatus missus. Prouidis ac circumspectis viris, magistro ciuium consulibus ac scabinis ac toti communitati ciuitatis Pilsnensis, Pragensis dioecesis, nobis in Christo dilectis.

Salutem in deo sempiternam. Cum propter fidelitatem, integritatem et obedientiam vestras, quas ad ecclesiam sanctam dei, sedem apostolicam et sanctissimum Dominum nostrum gessistis hactenus et geritis indefesse, nihil vobis negare debeamus, quod cum ratione et honestate concedere possumus, hinc est quod ad deuotam instantiam oratorum vestrorum, qui cum baronibus ac certis catholicis hic fuerunt, nobis, quod juxta consuetudinem longis temporibus apud vos in ecclesia s. Bartholomaei obseruatam in vigilia resurrectionis dominicae, siue sabato sancto de mane in ortu solis missa in eadem ecclesia s. Bartolomaei, ac missa de sanctissimo corpore Christi, quae singulis quintis feriis celebrare consueuit in altare Beatae Virginis, dum aliquod festum B. V. in feriam quintam venerit, celebrari possit, quodque locum in monte Olineti pro deuotione hominum aedificare valeatis, ad quem visitandum, ut populus magis inuitetur, quo se

agnoscit spiritualibus gratiis dotatum, omnibus et singulis 1468
eundem locum[1]) in quinta et sexta feriis, in sabbato sanctis resurrectionis et ascensionis domini, pentecostes, trinitatis, corporis Christi et singulis B. V. diebus, quisquis visitaverit et genibus flexis tria Pater noster et totidem Aue Maria cum uno symbolo apostolorum in memoriam passionis dominicae orauerit, pro quolibet dierum centum dies indulgentiarum in domino elargimur.

Praeterea ut pro necessitatibus vestris in defensionem fidei et resistentiam haereticorum calices superfluos ecclesiarum, monasteriorum et conuentuum apud vos intra et extra muros Pilsnenses accipere, vendere et conflare possitis, tenore praesentium concedimus facultatem. Caeterum a censu, quem ecclesiae s. Apollinaris Pragensi tenemini tandem, quo eundem locum haeretici occupaverint, autoritate apostolica et legationis, qua fungimur, vos communitatem vestram absoluimus et exoneramus.[2]) Datum Wratislauiae sub nostro sigillo anno a naciuitate domini MCCCCLXVIII., die prima mensis Januarii, pontificatus sanctissimi in Cristo patris et domini nostri d. Pauli, diuina prouidentia papae secundi anno quarto.

Rudolphus. Honorabili domino . . plebano parochialis 1468
ecclesiae s. Bartolomaei.

Quoniam propter fidelitatem, integritatem et obedientiam prouidorum consulum et ciuitatis oppidi Pilsnensis, quo ipsi erga sanctissimam Romanam ecclesiam, sanctam sedem apostolicam et S. D. N. papam et nos hactenus gesserunt laudabiliter et continue gerunt, nos ea propter eorum piis votis, quantum in hac parte fungimur, tenore praesentium missam, quae olim et longis temporibus retroactis in monasterio B. V., ordinis fratrum Minorum in vigilia Paschae, siue sabbato sancto de mane in ortu solis de beata Virgine et de corpore Christi decantari consueuit, ad praedictam ve-

[1]) Horou Olivetskou míní se zde sousoší Krista se spícími apoštoly, umístěné na zevnější straně presbyteria kostela farního, kdež lid „u Olivy“ říká.

[2]) De eo etiam, quod ex cistis abbatis Teplensis, postquam a vobis recessit et ad Girzikum de Podiebrad se contulit, pro defensione causae fidei accepistis, tenore praesentium quittamus et exoneramus, eidem abbati nec non conuentui et suis successoribus perpetuum desuper silentium imponentes.“ Toto místo v originale přicházející, zde bylo vynecháno.

stram parochialem ecclesiam s. Bartolomaei in perpetuo decantandam transferimus, indulgentes et concedentes, quod huiusmodi missa in ipsa ecclesia s. Bartolomaei, eo quo in praefato monasterio fratrum, qui praedictas missas iam non obseruant, modo perpetuo celebrari et dici possit, in contrarium facientibus non obstantibus quibuscunque. Wratislauiae
1468 sub nostro sigillo, anno 1468 die 28. Julii [1])

1462 L. 1462 když někteří poslové od krále Jiřího z Čech do Říma vysláni byli, aby papeži oznamovali, kterak král český jest horlivý milovník řádův křesťanských a při tom žádali, aby přijat byl v řád křesťanský, jako jiní králové křesťanští, vzavše od papeže odpověď takovú, že království českého některým obyvatelům artikulové jejich, proto že nepořádní a proti zákonu božímu jsou, stvrzováni býti nemohou, domův se (nic nezjednavše) navrátili; biskup pak římský o takovém poselství Plzeňským obzvláště píše, je jakožto svý věrné, aby v jednotě stáli, listem, jakž následuje napomenul.

Pius episcopus, seruus seruorum dei.

Dilectis filiis, consulibus Novae Pilsnae salutem et apostolicam benedictionem. Venerunt ad nos oratores, charissimi in Christo filii nostri, Georgii, Bohemiae regis, illustrissimi, et instanter ipsius regis nomine apud nos egerunt, supplicantes, ut in vim compactatorum promitteremus communionem sub utraque. Nos habita cum venerabilibus filiis nostris, sanctae romanae ecclesiae cardinalibus diligenti super his examinatione et plena discussione, repperimus, non posse cum dei et nostro atque sedis apostolicae honore regias petitiones in ea parte exaudire, nec id ad quietem illius regni et aliorum cederet ac ea tamquam compactata per nos confirmari petebant, nullam vim habere et ita de eorundem fratrum nostrorum consilio et matura deliberatione in publico consistorio respondimus et declaranimus. Quapropter hortamur in domino deuotionem uestram, ut vos prout hactenus viriliter fecistis in obseruantia et ritu sanctae matris ecclesiae romanae conseruetis et alios, ut se eisdem ritui et obseruantiae conforment omni studio inducere procuretis, quod nobis, qui unionem Christi fidelium et salutem animarum

[1]) Original v museu plzeňském.

praecipue desideramus, gratissimum erit et vobis aliisque ad 1462
honorem apud homines et apud deum meritum et animarum
saluationem cedet. Mittimus ob hanc causam dilectum filium
Fantinum de Valle, nuntium nostrum praesentium exhibito-
rem, cui nonnulla commisimus nostro nomine deuotioni ve-
strae referenda, super quibus plenam fidem sibi adhibeatis.
Datae Romae apud sanctum Petrum, anno incarnationis do-
minicae MCCCC. LXII., quinto Aprilis (?), pontificatus nostri
anno quarto.[1])

Plzeňští takové psaní od stolice apoštolské též i posla uctivě přijali. Ale kterak se král Jiří návodem M. Jana Rokycana k němu zachoval, kázav ho jíti a do vězení na Poděbrady vézti, o tom kronika Hájkova vypisuje f. 438.

Z čehož potom toto pošlo, že napředps[aný] biskup římský na téhož krále Jiříh[o] [pro] jeho kacířství těžkou kladbu vydal, všecky Čechy též i Slezáky z poslušc[nství], kterýmž zavázáni byli, propustil a nad to vejš, kdožby proti němu jakožto zjevnému ka[cíři] napomahal, některé odpustky nařídil a ustanovil, vyslav s tím jiného posla svého do království českého, jménem Rudolfa, biskupa Lavantinského, kterýž [při]jev do Plzně léta 1466 [napo]mínal důchovní i 1466
světské pod kladbou, aby v poslušenství církve svaté stáli a při tom opis dodal listu papežského totižto bully [2]), kterouž tím spůsobem nejvyšší biskup římský je Plzeňské k tomu vedl a napomínal. Po jehožto odjezdu kněží, kteříž toho času v Plzni byli, k tomu purkmistra a konšely měli, aby obec svolali. Což když k žádosti jejich se tak stalo, tu se hned obce dotazovali, chtějíli v tom poslušenství církve svaté státi, jak jim Jeho Svatost a Velebnost papežská píše; nebo jestliže by nemínili a nechtěli toho učiniti, v tom se jim ohradili, že napřed služby boží, křest dětinský, pohřeb a jiné řády a práva kostelní jim složiti, a vydadouce na město kladbu, všickni od nich pryč odjíti chtějí. I slyševše to konšelé se vší obcí i tu bulli čísti davše a jiné věci jakožto kledby a takové složení práv kostelních, velice se toho ulekli, a ihned svolili k tomu a slíbili v poslušenství Jeho

[1]) Original v museu plzeňském, jest však ze dne 9. února 1462.

[2]) Sv. Palackého Dějiny národa českého IV. 2. 331., též Beckovského Poselkyni vydanou od Dr. Ant. Rezka III. 60 a pozn. 1. k tomu.

1466 Svatosti státi. A po té hned králi Jiřímu psaní učinivše [1]) takového listu papežského vejtah mu odeslali, poníženě prosíce, aby JKMst neráčil jim v tom za zlé míti; nebo že oni pro něho v těch klatbách a takovém nebezpečenství svých duší státi nemohou, omluvné se jemu činíce; kdyby takových klateb zproštěni býti mohli, že by to, čímž králi povinováni jsou, hotovi byli učiniti a vykonati. A poněvadž král je při vieře jejich a v poslušenství Jeho Svatosti papežské zachovati a je v tom obhajovati předešle připověděl, že tu naději mají, že jim to ve zlé vykládáno nebude.

Královna Johanka, zprávu o tom, co Plzeňští králi píší, majíc, je psaním svým, aby vrchnosti své poddáni byli a od krále neodstupovali, napomínala, mnoho písem svatých též i pohanských, jak jeden každý vrchnosti své poslušen býti má, přivozujíc. Oni zase královně se uctivě omlouvali [2]) pravíce, že k králi a pánu svému tak se vždycky měli a chovali, jako předkové jejich; však že též na druhou stranu, že na budoucí časy mysliti musejí, vrchnosti své že pod[dáni] a poslušni jsou, což by bez ourazu [viery] a náboženství jejich a krále nebeského bylo, kteréžto viery a krále toho že sobě nade všecky věci vážiti sluší, při tom že také k Jeho Svatosti papežské a náměstkům božím, jakožto jeho ouřadníkům se [po]slušni býti mají, pamatujíce na své předky, kterak oni vždycky v poslušenství svatých otcův stáli a biskupa římského zvláště, poněvadž i císařové římští a králové čeští, jako k[rál] Zikmund a jiní též v takovém poslušenství stáli a protož i oni předkládajíce sobě před oči duchovní i věčné věci a jsouce zavázáni poslušenstvím nejprvé pánu Bohu a náměstku jeho a obávajíce se svázání a zlořečení, kletby a jiných těžkých pokut a zvláště bojíce se věčné smrti, kteráž by na ně pro neposlušenství přijíti mohla, že jsou v té věci uposlechnouti musili. A pakli by skrze KMst to, aby v těch a takových kletbách a v tom nebezpečenství duší svých nezůstávali, opatřeno býti mohlo, že není úmysl jejich od JKMsti se odtrhovati, kdyžby toliko těch klateb sproštěni byli.

[1]) Sv. Palackého Dějiny IV. 2. 335. Přípis listu Plzeňských ku králi Jiřímu jest ze dne 11. února 1466. a zachoval se v opise v knize privilegií městských, jež v pozůstalosti Stehlíkovské se našla.

[2]) Plzeňští odepsali královně r. 1466 po 11. únoru, v též knize privilegií městských, teď v museu plz. chované, jest věrný opis listu toho.

Na ten spůsob i do sněmu na hrad pražský naši psavše 1466
takovú omluvu svú před stavy činili, a kdož by o nich jinak, než jak se nahoře píše, smýšlel, to [aby věř]íno nebylo: nebo že by oni ve všem JMsti jakožto pánu svému milostiv[ému], [když by] takových takových klatеb osvobozeni byli, poslu-[šni bý]ti chtěli, jako i předkové jejich hrdel [svých] i přátel svých nelitujíce, poslušni by[li]. [1])

I když se tak před králem a stavy omlou[vali], tehdy mimo naději jejich přišly na naše věci těžké a neznámé. A kdyby vejstra[hy] od dobrých lidí dáno nebylo, někteří z nich o hrdla a statky své, a ti kteřížby živi zůstali, o duši a víru svú, byliby přijíti musili, nebo Vaněk podkomoří [2]) při Ondráškovi Oremusovi, (kteréhož týž podkomoří v obci této za rychtáře vysadil [3]) a ten z lidí bral pokuty a jinak šacoval i mnohými věcmi, sám přítomný, když kdo kšaft činiti měl, bývaje, proti svobodám a právům obtěžoval) nemalý počet lidu z Prahy na Plzeň odeslal, před kterýmžto Plzeňští brány zavřevše, téhož Oremusa do města více pustiti nechtěli, jemu vejstupky jeho ven se zdí nadzvihujíce. [4])

V tom pak času, když král Jiří v neposlušenství církve svaté zůstával, někteří páni čeští, jemu odporní, zvolili za pána svého krále Matiáše uherského, jichžto v též příčině také i Plzeňští se přidrželi, kterémužto tak dlouho v poslušenství stáli, až od něho z těch závazkův, kterýmiž mu byli zavázáni, zase králi Vladislavovi podle smlouvy, kterouž mezi sebou učinili, propuštěni jsou. [5]) Kdež také týž král

[1]) V únoru poslali Plzeňští psaní omluvné ku sněmu do Prahy a na počátku března do Budějovic.

[2]) Václav Valečovský z Kučžmosta, podkomoří královský od roku 1452—1467.

[3]) Roku 1461 dne 21. listop. koupil Ondrášek Oremus, měšťénín Starého města pražského, spolu s Reginou manželkou svou, rychtu plzeňskou od Buška z Hřešihlav a Lucie z Hodušic za 600 kop grošů česk., kteryžto postup a prodej kr. Jiří listem svým ode dne 1. července 1462 stvrdil a nad to novými obzvláštními milostmi Ondráška obdařil. Originály listin těch v museu plzeňském. Plzeňští ujali se rychty sami a Oremusa do města nepustili, který byl nucen posléze r. 1480 rychtu jim prodati za 1200 zl. uherských.

[4]) Sr. Pubička, Chronologische Geschichte Böhmens. VI. p. 156. — Fr. Palacký, Dějiny národa českého IV. 2. 335 poznámka.

[5]) Listinou ze dne 1. května 1469 v Olomúci danou, daroval kr. Matiáš Plzeňským za jejich dosavádní věrnosť rychtu v Plzni s právem, aby sobě svobodně ze středu svého volili rychtáře.

Vladislav Plzeňské majestátem opatřil, v čemž tak v týchž válkách proti králi Jiřímu podle krále Matiáše napomahali, že jim to zlým od žádného vzpomínáno býti nemá. Přislíbiv za sebe i budoucí své krále české, je při víře křesťanské, v kteréž trvají, zachovati a žádné novoty proti řádu a obyčeji jejich mezi nimi nezačínati, čehož za předků jeho králův českých nebylo. To se stalo v Olomúci v neděli na den sv.
1479 Jakuba, velkého apoštola Božího, [25. čce.] léta 1479. [1])

A poněvadž nahoře o psaní papežském, kteréž někdy od stolice apoštolské činěny Plzeňským byly, zmínka učiněna jest, protož i jiná psaní na ten rozum činěná pr[o budoucí] paměť, slovo od slova poznamenána býti mají.

Gregorius papa XIII.

1578 Dilectis filiis, consuli et senatui civitatis Pilsnae in regno Bohemiae, salutem et apostolicam benedictionem! Ea, quae nuper de catholicae fidei vestrae majorumque vestrorum sinceritate et constantia et erga sanctam romanam ecclesiam devotione a dilecto filio Antonio Possevino, theologo nostro, fuerunt nobis exposita, nos facile inducunt, ut honestis votis vestris paterno animo libenter annuamus. Ex eo etenim cognovimus, quod licet civitas vestra Pilsnensis, in regno Bohemiae sita, a Wiclephistis et Hussitis aliisque nefariis haereticis ferro, igne et insidiis malisque omnibus antiquitus fuerit oppugnata, dei tamen benignitate et vestra virtute ac constantia, quae ipsius dei donum est, nunquam fuit expugnata, quinimo ipsa undique haereticis circumdata ab illorum contagio se integram et illibatam hactenus conservavit atque unam fidem catholicam sanctae romanae ecclesiae constantissimae semper retinuit et ad animarum vestrarum salutem egregie cum insigni gloria tutata est. Nos igitur filii, vos in domino plurimum commendantes, gratiasque illi imprimis agentes, a quo omne datum optimum et omne donum perfectum, vos speciali nostri favoris praerogativa prosequendos duximus, precibus itaque pro parte vestra humiliter nobis porrectis inclinati, civitatem vestram Pilsnensem cum omnibus juribus, jurisdictionibus et pertinentiis suis nunc habitis et in posterum legitime acquirendis, sub beati Petri ac nostro et sanctae apostolicae

[1]) Original listiny v museu plzeňském.

sedis patrocinio ac protectione suscipimus atque 1578
in testimonium propensae nostrae erga vos voluntatis vobis auctoritate apostolica et praesentium tenore concedimus, quod super vestris insignibus crucem, prout inferius depicta est, habere ac pingi et insculpi facere, sicque uti perpetuo possitis. Vos autem omni, quo possumus, animi nostri affectu hortamur enixe in domino et requiramus ac rogamus, ut per viscera misericordiae domini nostri Jesu Christi, qui per lignum sanctae crucis, in qua omnia mundi adversa vincuntur, nos redimere dignatus est, orthodoxam fidem, extra quam non est salus, firmiter, sicut hactenus fecistis, retineatis, ut in terris a nobis cunctisque bonis debitam laudem, in coelis vero beatitudinis aeternae praemium, quod ipse deus fidelibus suis praeparuit, post hujus vitae breve curriculum consequi mereamini.

Datum Romae apud s. Petrum sub annulo Piscatoris, die primo Decembris 1578, pontificatus nostri anno septimo [1] 1578

Gregorius Papa XIII.

Dilecti filii salutem et apostolicam benedictionem! 1578

Quo magis necesaria est ad salutem fides, quoque verius est illud apostoli: „Sine fide impossibile est placere deo“, eo dolendum est magis, tam multos homines sathanae fraude ab ea abduci, eumque fides plus una esse non possit, nec ea alibi quam in ecclesia catholica reperiri, tamen miseros aut novas ipsos sibi fides confingere, aut ab aliis haereticis confictas sequi, neque sua tantum pernicie contentos esse sed laborare, ut alios etiam ad suum interitum adjungant catholicamque fidem, quantum quidem in ipsis sit, evertant. Sed non potest veritas mentiri: „Rogavi pro te Petre, ut non deficiat fides tua.“ Illorum enim caecitas atque in-

[1] Original zachovalý jest v městském museu. Pod textem listiny jest celý znak barvami vymalován a tu spatřuje se vysoký zlatý kříž na jednom ze tří pahorků stojící, na pahorcích čte se nápis „Jn hoc — signo — vinces.“ Od spodu kříže vinou se dvě zelené ratolesti, za oběma spodními pahorky vyčnívají dvě ven obrácené helmy s podbradkem, z obou pak rohů štítu ční šikmo vzhůru halapartna a buzikán. Štít celý pak za oba rohy nese na zemi stojící anděl s mírně rozpjatýma křídloma, kolem hlavy se zlatou září a s malým křížem nad čelem. Tyto všechny části vypsané i se štítonošem jsou přidány k dosavadnímu znaku městskému.

1578 teritus lugendus est homini christiana charitate praedito dolendumque iis procellis, quas in Petri naviculam, quae catholica fides est, excitare non desinunt, sed simul etiam immortales gratiae agendae sunt divinae bonitati, quae dum patitur suos hoc pacto exerceri, parat eorum virtuti et in catholica fide retinenda constantiae praemia sempiterna.

Hujus vos constantiae et pietatis semper laude excelluisse inque tanta perditorum hominum et tam vicina lue nunquam curvaretis genua ante Baal, ulla unquam vi adduci potuisse vestramque gloriam et salutem in fidei sinceritate retinenda semper sitam putasse hodieque eadem voluntate esse, neque dubitare sanguinem ipsum, si ita opus sit, pro catholica fide profundere voluisse. Etiam in templo ipso exstare majorum vestrorum in Viklefitarum atque Hussitarum monstris ab ipsa civitate ac moeniis propulsandis aeternum virtutis monumentum, illis quidem ad gloriam, vobis vero universaeque posteritati ad exemplum propositum, agnoscere etiam et profiteri, istam tam preclaram voluntatem divinae in vos benignitatis munus esse eamque beatissimorum patronorum vestrorum Nicolai et Viti precibus obtinuisse: hoc, inquam, vestro tam certo, tam excellenti bono incredibiliter laetati sumus.

Narravit Nobis haec omnia dilectus filius Antonius Possevinus, cujus fidem, prudentiam, modestiam, pietatem, doctrinam, et dei gloriae zelum semper plurimi fecimus. Immensae igitur bonitati dei gratias egimus, quantas potuimus maximas, vosque, ut filios in Christo charissimos atque optimos, amplexi sumus semperque in corde habebimus, neque ulla in re vobis deerimus, quantum apud catholicos principes autoritate atque opera poterimus, semper vestrae incolumitati monendo, hortando, rogando inserviemus efficiemusque, ut nullum a nobis amantissimi parentis officium desiderare possitis. Caetera ex Possevino ipso cognoscetis omnibusque in rebus summam ei fidem tribuetis; est enim vestri studiosissimus, neque satiari potest vestra pietate praedicanda.

Datum Romae apud s. Petrum sub annulo Piscatoris,
1578 die 1. Novembris a. d. 1578. pontificatus nostri anno septimo. [1])

(L. S.) Antonius Buccapadulius.

[1]) Original listu tohoto v museu plzeňském.

Magnificis et nobilibus d. d. magistro ciuium senatui- 1592
que Pilsnensi, amicis carissimis plurimumque honorandis.

Magnifici et nobiles viri, amici charissimi plurimumque honorandi. Ab eo die, quo nuntii apostolici ministerium apud Caesaream Majestatem subiuimus, cogitauimus, ciuitatem Pilsnensem videre et incolas non minus nobilitate quam sincero et inconcusso fidei catholicae cultu praestantes, alloqui et datae acceptaeque consolationis fructu in praesentium temporum calamitate potiri. Oportunae admodum et pergratae fuerunt litterae DD. V. V., quae nos ad celebritatis annuae constitutum diem inuitant. Humanitatem istam benenolo et grato animo amplectimur, modo nulli vobis oneri aut incommodo futuri simus, nihil enim optamus, nisi spiritualibus gaudiis inuicem repleri et ciuibus beati Petri specialibus filiis, apostolicam benedictionem cum omni gratiarum abundantia impertiri. Die igitur Veneris, Ascensionis dominicae festum proxime subsequenti, summo mane Praga proficiscemur, ut sacris vestris ceremoniis ad primas vesperas interesse possimus. Interim felicia cuncta vobis precamur.

Pragae die 6. Maii 1592.

DD. V. V.

ad omnia officia paratissimus

Camillus, patriarcha Alexandrinus,

nuntius apostolicus.

Circumspecti ac providi viri, amici dilecti. 1592

Rationi consentaneum est, ut sicut umbra corpus, ita virtutem honor subsequatur. Nam cum et Romae sanctissimus dominus noster et hic Pragae nos etiam ab illustrissimo domino patriarcha, nuntio apostolico, cui immerito suc[cess]imus in officio, et quam pluribus probis integ[errimisque] viris intellexerimus, ciuitatem istam ita constanter sancteque catholicam fidem tenere, ut una fere inter mult[as] Germaniae et Bohemiae urbes communi omnium consensu in hoc laudabilem et circumspicuam se praestet, non potuit Sanctitas sua dilectionem vestram non plurimum commendare, vestrasque laudes silentio praetermittere nobisque mandare, ut istius ciuitatis et vestrorum omnium causas apud Caesarem commendaremus, quod quidem sedulo curaturi sumus; id enim et merita vestra et mandata sanctissimi [domini] nostri exposcunt. Pergite dilectissimi, nam succedenti tempore fiet, ut aliae huius prouinciae urbes vestro exemplo

1592 vestraque pietate et ecclesiastica disciplina adductae, tandem ad gremium apostolicae sedis reuertantur. Non est, quod vos a tam sancto proposito deterreat, religio enim sanctissima ac pietas christiana et praemia aeterna difficilia omnia, suauia et dulcia efficient, Nos vero quamdiu prouinciam hanc (humeris certe nostris imparem) sustinebimus, quicquid in nobis et consilii, operae et autoritatis ac officii erit, id totum libentissime ad vestrum commodum cum omni sollicitudine et assiduitate pollicemur. Reliquum est, ut ad animarum vestrarum consolationem, sicuti in mandatis a sanctissimo domino nostro papa Clemente habuimus, eiusdem nomine vobis apostolicam suam benedictionem impartiamur. Valete felicissimi et pro nobis, qui omnia causa vestri volumus, deum orate.

1592 Pragae Nouis Julii 1592.

DD. studiosissimus

Caesar, episcopus Cremonensis.

Circumspectis ac prouidis viris consuli et senatui, ciuitatis Pilsnensis, amicis nobis dilectissimis.

1593 Byl také zde v Plzni léta 1593 při památce slavnosti seslání ducha svatého [6. června] pater generalis, ordinis Praedicatorum, klášter černý, neb bratří v něm visitujíc, jehožto antecessores v městě tomto od 130 let nebyli. Ten uctivě přijat jsouc při rozželnání podal do rukou mých takové milosti v níže psaná slova psané, v přítomnosti M. Jana Kleo z Roudné [1]) z konšel.

In Dei filio sibi dilectissimis, sapientissimis et prouidentissimis viris, d. consuli et senatoribus amplissimi senatus catholicae ciuitatis Pilsnensis, praesentibus et futuris.

Frater Hippolitus Maria Beccaria de Mon[te re]gali, sacrae theologiae professor ac totius ordinis Praedicatorum humilis generalis magister et seruus, salutem et perfectam sanctorum communionem.

Christiana charitate tenemur et gratitudinis ratione debemus ordini nostro plurimum affectis non temporalia sed

[1]) Roudná sluje zaniklá tvrz na levém břehu Mže pod Plzní ležící. Patřila druhdy měštěnínu plzeňskému Lukáši Mertlíkovi, po jehož smrti dostal ji syn jeho kněz Martin Mertlík, kterýž roku 1495 prodal Roudnou obci plzeňské za 200 kop míšenských.

aeterna, quae possumus conferre et mutuae ac religiosae 1593
charitatis tribuere fructus, ut eorum pietas ad deum et sanctos magis adaugeatur nostrique dilectus et nostra in eos maior appareat beniuolentiae ram . . . et vtraque in eo, qui charitas est, perpetuo perseueret. Vestrae igitur in nos charitatis memores et grati de eximia omnipotentis dei misericordia et liberalitate confisi et sacratissimae virginis Mariae, dei benitricis D. N. et sanctorum Dominici, patris nostri, Petri martyris, Antonini, Thomae, Vincentis, Catharinae, caeterorumque sanctorum et sanctarum dei pia intercessione suffulti, omnium missarum et diuinorum sacrificiorum, orationum, praedicationum, studiorum, vigiliarum ieiuniorum, abstinentiarum, disciplinarum, peregrinationum, laborum caeterorum que honorum ac meritorum, quae per fratres et sorores nostri ordinis diuina bonitas in mundo fieri dederit uniuerso, communionem et participationem libenter vobis concedimus et benigne elargimur, vosque ut inter ipsius ordinis amicos et benefactores recensemus et annumeramus ita ad omnia et singula ipsiusmet ordinis beneficia et suffragia recepimus, admittimusque in vita pariter et in morte, ut sic multiplici meritorum fructu et sanctorum suffragio adiuti hic augmentum gratiae et gloriae cumulum habeatis in coelis in nomine patris et filii et spiritus sancti amen. In quorum fidem his nostri oficii sigillo munitis manu propria subscripsimus.

Datum Pilsnae die 15. Junii 1593.

Frater Hippolitus Maria,
quam supra mp.

Assumptionis nostrae anno quinto.

Fr. Paulus Castrucius de Monteregali,
magister prouincialis terrae sanctae et socius.

Nadepsaný pan legat Jeho Svatosti papežské, Caesar Specianus, episcopus Cremonensis, zde v Plzni ve čtvrtek po sv. Bartoloměji [26. srpna] léta 1593 jsouc podal toho nám, 1593
co bychom koli chtěli při Jeho Svatosti papežské jednati aneb zač žádati, že se nám on propůjčiti a věci takové jednati a říditi chce.

Ouřad vzav to v své uvážení, takovú žádost, jakž se o tom níže píše, jemu přednésti poručil.

1593 Postulata catholicae ciuitatis Pilsnensis, hunc in modum humiliter afferuntur.

Primo. Cum aliquando haeretici in regno Bohemiae monasteriis et ciuitatibus catholicis incumberent et ad capiendam Pelsnam cum omnibus viribus toties se contulissent, certum est, quod tum in ea ciuitate praeter ciues et magnum nobilitatis catholicae numerum etiam plus quam 300 ecclesiastici viri, qui eo tanquam in tutissimum salutis receptum confugerant, vitam suam conseruauerint. Videtur itaque consentaneum, vt eandam ciuitatem non tantum serenissimus et inuictissimus Romanorum imperator Rudolfus II., dominus noster clementissimus, cum catholicis regni huius proceribus amet, sed etiam imprimis sanctissimus dominus noster eidem certum aliquod auxilium administret, vnde vallorum et fossarum obiectu contra tumescentes haereticos munitior reddi posset.

Secundo. Etsi ciuitatem nostram a sanctissimo domino nostro plurimum amari ex certis argumentis intelligamus, quod quidem singularis et plane diuini beneficii loco ducimus et amplectimur, tamen ad conhonestandam eandem plurimum inter caetera accederet, vt sex aut minus adolescentes, (si romanae rei dignitas et rationes isthuc patiuntur), qui in catholicis academiis philosophiae et jurisprudentiae operam darent, alerentur; ii etenim suo tempore siue domi siue in aula publica officia obeuntes ciuitati et patriae suae vel imprimis patrocinarentur.

Taková postulata, v listu zavřená, jsou témuž panu legatu v městech pražských ode mne jedenáctého dne měsíce
1593 Octobris, léta 1593, v ruce uvedena, kterýž, že je ihned na poště do Říma odeslati chce, odpověděl: „Quoniam modeste petitis, ideo fretus bonitate sanctissimi domini nostri, ea me obtenturum scio.“ Nic ménéji na takové psaní, kteréž mu učiněno bylo, takovú odpověď dal.

Circumspectis ac prouidis viris magistro ciuium et senatui ciuitatis Pilsnensis, amicis nobis dilectis.

Circumspecti ac prouidi viri. Litteras d. d. v. v. 8. die Octobris datas heri reddidere mihi istius ciuitatis oratores simulque supplicem libellum pro sanctissimo domino nostro, quem hodie ad cardinalem Cinthium Aldobrandinum, Sanctitatis suae nepotem, misi enixeque eum rogani, vt d. d. v. v.

desiderio satisfacere velit et causae patrocinari; quod quanto 1593
studio sit, ille amplexurus, optime scio, cum persepius mihi istam ciuitatem et res suas, (quas R. Cels. sua in oculis ferre ostendit), accuratissime commendauerit, quare eas bonum aliquem fructum Romae habituras, sperandum est nobis. Reliqua vero, quae ex me proficisci possunt ad commodum et ornamentum publicum aut priuatum d. d. v. v., omnia sibi certe polliceantur, uelim; nam quotiescunque dabitur mihi vlla occasio istam ciuitatem imeandi, mihimet ipsi videbor deo omnipotenti inseruire et immediate pro catholica religione elaborare, veluti melius d. d. v. v. ex iisdem oratoribus, quibus me remitto, cognoscent et eorum deuotis orationibus interim me humiliter commendo, eisque omnia mea studia et officia ex corde defero.

Pragae 12. Octobris 1593. 1593

DD. VV. studiosissimus

Caesar, episcopus Cremonensis.

Jakož se v napřed psaných listech papežských veli[ká] pochvala obsahuje ouřadu města Plzně, proto, že katolické náboženství a víru svatou římskou okolo léta 1578 v tomto 1578
městě zdrželi a zachovali, protož jaké jsou času toho rozdíly, různice a novoty mezi lidem zde povstati chtěly, kudy a kterak to na jevo proněseno, a jakými prostředky starobylé náboženství zachováno, takto se ode mne tuto pořád vypisovati bude.

Nejprvé. Někteří z obyvatelův zdejších v domech 1575
šenkovních se scházejíce, jedni s druhými rozličné hádky disputací a půtky bezpotřební mívali.[1] Mnohá také rouhává psaní v kostelích po stolicech, též i cedule po dveřích kostelních i farních lípali a jinde ledakdes metali, v nich víru svatou katolickou i řády křesťanské zlehčujíce, přítom i osob duchovních i světských potupně a nevážně dotýkajíce.[2] Což když se jest ouřadu doneslo, a osoby spolurádní, berouc to na povinnosti své takové domnění jeden každý z nich z sebe svozovali, hned potom pořád i jiní, ježto v podezření

[1] Viz Borový, Antonín Brus z Mohelnice p. 114.

[2] Borový p. 115 uvádí „že v Plzni jakýsi Řehoř Vlk dal na potupu arcipřišta a faráře r. 1570 nějaký pasquil na rozích přilepiti a mimo to ještě r. 1571 proti témuž arcipřistovi dutklivými a hanlivými slovy se postavil.

1575 z strany víry byli, na rathouz obsýláni jsou. Ano i pro tu příčinu, aby se toho více od žádného nedálo ale zastaveno býti mohlo, nejednou všecka obec plzeňská povolána jsouc panem podkomořím, panem hofrychtýřem též i ouřadem jeden každý napomínán byl, aby v starožitné jednotě víry a v svornosti stál, všickni též v lásce přebývali a v žádné novoty se nevydávali, po nich nedychtili a o ně nestáli. Religionem puram, ueram, orthodoxam, antiquam illam, in qua nati [1]) atque educati sunt, quam nos a parentibus, parentes nostri a suis majoribus, majores ab apostolis, apostoli ab ipso Christo perpetuo inuiolabili et indissolubili successu puram receperunt, miraculis propagarunt atque ad haec nostra vsque tempora integram incorruptamque conservaverunt, retineant, innouationesque omnes, ut sint suspectae et quem admodum Deus uerus, Deus unus immutabilis est, sic etiam ipsius religio vna, religio uera, orthodoxa, illa immutabilis est, ad hanc ad lidium lapidem quasi omnes peregrinae religiones probantur, ad illum angulorum lapidem, quicunque temere impegerit, allidetur, quem imprudentem oppresserit, conteretur. Dii gentium, dii multi, dii falsi, dii mutabiles, sic etiam eorum religiones multae, religiones falsae, religiones mutabiles.

Připomínala se také ne jednou stálost předkův našich u víře svaté katolické římské, pro kterouž jsou též předkové od stolice sv[até] apoštolské i od slavných císařův řím[ských] a králův českých znamenitých privilegií milostí a obdarování dosáhli a potomkům sv[ým] po sobě, aby jejich příkladův následovali a o ně se sami (z šlepějí jejich vystupujíce) nepřipravili, zanechali a zůstavili.

Na takové napomenutí některé osoby nedbajíce, v tom se, že s obcí touto v starobylé víře katolické se nesrovnávají, zjevně pronesli, když při času památky umučení a vzkříšení Páně ven z města do městeček a vsí vyšli, tam svátosti večeře Páně hledajíce, a to při těch, kteříž jsou od církve římské, anobrž i od konsistoře dolejší pražské neb odstoupili, a nebo nikda do konce k jedné ani druhé nenáleželi a za pořádné kněží od řádných biskupův posvěceni nebyli, než spustivše řemesla svá robotná, v poslouhování církevní se nenáležitě a nepořádně vetřeli.

[1]) V opisu kroniky chybí jeden list, tak že následující od slova „atque atd." až do str. 65, po slova „pro volení osob" vynechán jest.

Když se to tak v Plzni dálo, doneslo se to JMCské, 1575
slavné a svaté paměti, císaře Maxmiliana, toho jména druhého, kteryž čině Plzeňským přísné a pohrůžlivé psaní milostivě oznamovati ráčil, „že toho jistou zprávu míti ráčí, kterakby mezi některými osobami z prostředku radního i také z obce, a zvláště pak skrze písaře městského[1]) nové náboženství začínati se chtělo, skrze kteréžto aby nějaké roztržitosti nepřišly a tudy vší obci zle posloužено nebylo, že ouřadu, jakožto na ten čas správcům a řiditelům města a obce té, poroučeti ráčí, aby pamatujíc na to, jak se z strany náboženství v té obci od starodávna zachovávalo, ještě v tom spůsobu a řádu stáli a předkův svých šlapějí, z těch se jinam v nové nevydávajíce, následovali a jiným tolikéž v obci své na to pozor majíc a toho nepřehlídajíc proti privilegiím svým žádnému nedopouštěli. A kdyby se toho vždy něco dáti chtělo, že by túž věc jináč předevzíti a opatřiti příčinu míti ráčil.“

Takové milostivé poručení přede vší obcí přečteno jest a všem vůbec, aby se ovšem nižádný z měšťanův a obyvatelův města proti starobylým téhož města obyčejům a zvyklostem, hned od založení města až doposud trvajícím, a proti všem privilegiím, kteréž j[sou] předkové jejich pro stálost víry svaté [kato]lické římské a pro zachování věrné a pravé poddanosti duchovní i světské vrchnosti od též jedné i druhé vrchnosti krvavě nabyli a dosáhli a proti takovému JMCské těžkému a přísnému poručení a dostavením pohrůžky, aby skrze to vší obci zle posloužено nebylo, se nevydával a nevydávali. Přid[o]dáno a poručeno bylo s tím doslov[ením], komužby se starožitné náboženství a víra katolická v tom městě trvající nelíbila, že takový každý nemá zde zdržován býti, pře[bývání] své tu, kdežby se jemu dobře líbilo a zdálo, si obrati může a moci bude, tak aby se skrze takové lidi žádná novota v víře nezačínala a mezi obyvateli roztržitost nedála a nečinila, vše proti starobylým spůsobům privilegiím a jisté vůli duchovní i světské vrchnosti.

Nic méně také i některé osoby obzvláště opět obsýlány byly, aby se náboženství svého spravily. A mezi nimi

[1]) Wolfgang, tehdejší arciděkan plzeňský, obviňuje v jednom psaní svém, d. 13. srpna 1575., písaře radního Jana Šumara, že jest hlavním podpůrcem nového učení.

1575 Jan Vincenc Rajský z Dubnice [1]) takto se spravoval: Hned z mladosti své (prý) při konfessí augšpurské jsa vychován a vyučen, při té svědomím buohda dobrým, neklátíce se jako tresť větrem každým, doufanlivě až doposavád trvá, netupíc ani haníc žádného a snášejíc se se všemi v lásce, v pokoji a svornosti a s očekávaním s radostí slavného příští Pána našeho Ježíše Krista, když souditi bude živé i mrtvé. Nepochybujíc také o tom že JMCská, pán pán můj s jich milostmi knížaty a stavy svaté římské říše i obyvateli jejími v té konfessí a vieře snesitedlně a laskavě se snášejíc, toho jim milostivě dopouštěti ráčí a předešlý JMst, slavné a svaté pamieti císař, položivši konfessí tu pořádnou a krom bludův kacířských býti, o tom zřízením zemským, abychom se neutiskali, než spolu byli za jednoho člověka, buď pod jednou aneb pod obojí, jeden aby druhého nehanil a netupil pod jistými na to zřízenými pokutami. A to vše i dskami zemskými a sněmy [no]vými i starými s bedlivým uvážením vš[ech] tří stavův království tohoto naříditi a pot[vr]diti poručiti ráčil. Z kterýchžto všech chvalitebných a dobrých příkladův já nevykračujíc s žádnými bludy aniž kacířstvím žádné společnosti nemám, v lásce a svornosti s obyvate[li] zdejšími pokojně jako rodič s krajany sv[ý]mi ve vší trpělivosti život vedouc, v té jisté naději, že při tom zůstaven budu, též pak od žádného obeslán nejsa, původu na sebe žalujícího žádného nevidím maje se všemi dobrej a svatej pokoj. A známo jest: Romanum non esse, inauditam causam condemnare, nec unius esse, accusare et judicare, ale mámť [prý] ku pánu Bohu naději a jeho svaté spravedlnosti, že JMCská mě, jakožto souseda a obyvatele jednoho, království tohoto, při dědictví a vlasti mé z přirozené a vysoce obdařilé milosti podle příkladův předešlých slavné a svaté paměti císařův římských zachovati a chrániti ráčí, zvláště poněvadž žádné zlé sekty nejsem, Zvinglianem ani Kalvinianem; nebo i manželku a čeládku pod jednou mám, kteréž od toho neodvozuji.

Jan Fogt, apatekář, též tím spůsobem, pravě že Zvinglianem ani Kalvinianem není, se spravoval.

[1]) Dubnice, byla vesnice za Boškovem k Letkovu ležící. Ohledně erbu srovnej článek Rybičkův, Erbovní rodiny plzeňské. Památky archaeol. X. 271.

Jiřík Krumlovský, toho času konšelem jsa, na místo 1575
své leč milostivé vůli JMCské dosti učiní, dosednouti nemohl, kterýž spravuje se oznámil, že nemíní od svého upustiti a že jest sub utraque a ne Luterian, nebo Zvinglian, přijímajíc od řádného kněze v Starém městě Pražském.

Jiřík Reginovic též oznamoval, že na Boru [1]) sub utraque přijímal. Joachim bradýř [2]) a Václav Kern též od sekty své upustiti nechtěli, mnohými příčinami se vymlouvajíce. Ale takových odpovědí jejich ouřad k sobě přijíti nechtěl, nejsa úmyslu s nimi se o to potýkati, než raději skutečně ruku nad milostivým poručením a vůlí JMCské držeti, čemuž se skrze psaní také i uvolil i JMCské poníženě zakázal.

Po nedlouhém potom času byl jest od JMsti císaře Maximiliana, slavné paměti, sněm obecný na hrad Pražský rozepsán a položen, když o tom vůbec mezi lidmi promlouváno bylo, jakoby na témž sněmě také něco strany religii se jednati a přednášeti mělo. Což purkmistr a radda znamenavše a na paměti maj[íce], hned jsou vedle starobylého obyčeje rychtáře [a] starší obecní, kterýchž čtyřmecítma osob na místě vší obce pro volení osob, kt[eréž] by od téhož města na takový sněm vyslány býti m[ěly], na rathouz obeslali. A když z společného úřadu i také rychtáře a starších obecních snešení dvě osoby, jedna z konšel a druhá z starších obecních, vyvoleny byly, tu hned těm osobám voleným v přítomnosti všeho plného počtu poručení se stalo takové: Poněvadž se tomu srozumívá, že na tom sněmě nějaké jednání a zmínky o religii budou, že se těm vyslaným osobám od ouřadu, rychtáře a starších obecních na místě vší obce přikazuje a poroučí, aby se jménem města Plzně v nic nového nedávali, ale přišloliby k jaké zmínce strany religii, aby všeho všudy zouplna a docela při starobylém, církve svaté katolické a té obce, spůsobu zanechali a zůstavili a, při tom podle znění privilegií, obyčejův a zvyklo[stí] téhož města zachováni býti žádali, jakož se jest pak i tak stalo, že ty vyslané osoby, zejmena Jan Kašparek a M. Ondřej Blovský z Palatinu, když jsou Jich Milosti strana pod obojí přijímajících mezi sebou na některých rozdílech při sněmu býti počaly, vždyckny při straně JMstí pánův

[1]) Bor za Stříbrem.

[2]) Joachim Lofhogen, bradýř, jest úplné jméno jeho.

1575 katolických na místě obce Plzeňské neproměnitedlně stáli, a od nich se v ničemž neoddělovali, a že to město v způsobu svém starobylém stojí a bezevší a všelijaké proměny státi chce, v tom se vždycky a všude ohlašovali, pronášeli a při tom také zachováni býti žádali.

Když se pak to všecko tak dálo, v tom mimo všecknu naději všech katolických i těch osob k sněmu vyslaných podána jest do téhož sněmu JMstem pánům stavům království českého, pod obojí spůsobou přijímajícím, supplikací pod jménem Plzeňských, jakoby od starobylého náboženství svého římského a katolického upouštěli a jiné nějaké sobě oblíbiti a k němu také přistoupiti chtěli a žádostivi byli, v čemž aby tu, v Plzni svobodný průchod míti mohli, Jich Milosti jsou JMCské za přímluvu žádali.

Nad čímž když jest od JMstí pánův stavův strany katolické nemalá stížnosť do těch osob k témuž sněmu z Plzně vyslaných s JMstmi v raddách a rozjímáních bývajících býti chtěla a byla, a o tom, co by z to[ho] nastati mohlo, promlouváno a rozjímáno bylo, tehdy vyslané osoby jsouce sebou též ouřadem i vší obcí Plzeňskou [jisty], že toui [sup]-plikací aneb spisem tak podvodně do sněmu pod jménem jejich podaným nic vinny nejsou a o něm že žádné vědomosti nemají, dobře jest pro vyměření své, ouřadu i vší obce plzeňské a svedení takového podezření hned js[ou] beze všeho obmeškání proti takové nenáležité a podvodné supplikací pod jménem Plzeňských na sněmě poddané předkem před vlastní o[so]bou JMCské císařem Maximilianem, slavné paměti, oustně i v spisu, a potom též před JMstmi pány stavy katolickými též oustně i v spisu protestovaly a že se k takové supplikací neznají a o žádné nové náboženství mimo to, kteréž jest v Plzni od založení tohoto města až dosavád bylo a zůstává ovšem nestojí, a toho poručení od ouřadu ani ode vší obci nemají, ale při starobylém spůsobu beze vší a všelijaké proměny že zachováni býti žádají, oznámili poníženě při tom JMCskou, aby se po takové podvodné supplikaci ptáti a jim také ji milostivě v známost uvésti a k spatření, co by v sobě obsahovala a pod jakým podpisem a v jaký rozum sepsána byla, ukázati poručiti ráčil, na tento níže psaný rozum, prosíce.

Nejjasnější a nejnepřemoženější velikomocný římský cí- 1575
saři králi a pane pane náš nejmilostivější!

Na vaši císařskú velebnost poníženě a pokorně vznášíme, kterak o tom v skutku spraveni jsme, že by nějaký spis těchto dnův minulých JMstem pánům stavum království tohoto českého do sněmu pod jménem Plzeňských podán byl, jakoby nějakého nového a v té obci prvé nikda nebývalého náboženství žádostivi a o ně státi měli, což, poněvadž se jest bez vědomí ouřadu a obce od osob aneb osoby úkrytě a nenáležitě stalo, my osoby k sněmu pro obecní dobré vyslané pro vyměření naše před staršími našimi a vší obcí rozumějíce tomu, že se to všeckno děje na zvošklivení a na nebezpečenství té chudé obce, před vaší císařskou velebností jménem a na místě purkmistra a raddy i vší té obce plzeňské protestujeme a pravíme, že se k takovému podvodnému spisu neznáme a o tom, že ouřad ani obce nižádné vědomosti jsme neměli a nemáme, a mimo sta[ro]bylé chvalitebné církve svaté všeobecné křesťanské obyčeje a zvyklosti žádných novot žádostivi nejsme a o ně nestojíme, anobrž všickni, nežli bychom od obyčejův církve katolické starobylé a od poslušenství a věrnosti VCské velebnosti a budoucích králův českých pánův našich nejmilostivějších a šlapějí předkův našich odstoupiti, a v [ně]jaké novotiny vydávati se měli, že bychom [se] [ra]ději hrdel a statečkův svých jako někdy chvalitební předkové naši odvážiti chtěli. Protož nejmilostivější císaři, VCMst, se vší pokorou a ponížeností vysoce prosíme, abyste v té příčině ouřad i obec města Plzně milostivě ohradna a omluvena míti a tomu, aby se tu co s vůlí a vědomím ouřadu, nebo vší obce státi mělo, ovšem nikoliv víry přikládati neráčili, a aby vždy na jistotu a grunt přijíti se mohlo, toho se vší ponížeností žádostivi jsme, abyste VCMst o tom milostivě poručiti a takový spis pod jménem Plzeňských do sněmu podaný před Milostí Svou Císařskou položiti rozkázati ráčili, abychom aspoň v něj pohleděti, co v sobě zavírá a čí rukou a pod čím jménem sepsán jest, vyrozuměti a čím purkmistra a starší své i všecku obec spraviti mohli. V čemž se ve všem VCské velebnosti v milostivou ochranu pokorně poručena činíme a v té věci za milostivé opatření VCMsti žádáme a prosíme.

Jiný spis ohlášený před pány stavy katolické na témž sněmu obecným shromážděné, stal se v těchto slovech.

*

1575 VMst vysoce urozený pane pane, urození páni páni a VMsti urození a stateční páni z rytířstva páni nám milostivě laskaví!

Na VMsti se vší ponížeností vznášíme, kterak jest teď před některými drahně dni nějaký spis pod jménem Plzeňských JMstem pánům stavům, kteříž se pod obojí spůsobou přijímající jmenovati ráčí, do sněmu podán, jako bychom nějaké proměny, a v náboženství mimo starobylý toho města spůsob novotiny žádostivi býti a od JMstí pánův katolických se oddělovati chtěli. J ačkoliv jsme hned my osoby, na místě purkmistra a starších našich i v[ší] obce k sněmu tomuto z téhož města Plzně vystavené, pro vyměření své před jeho velebností císařskou, pánem pánem naším nejmilostivějším, jménem a na místě týchž starších našich a obce poníženou a pokornou, oust[ní] i také psanou protestací a omluvu učinily, a že o takovém spisu nic nevíme a k němu se neznáme, oznámily a v té věci JMst se vší ponížeností za milostivé ouřadu i obce u nás opatření požádaly a co se nám tu nenáležitého mimo vědomí ouřadu i obce přihodilo od osob aneb osoby, kteréž toho spisu původ jsou, toho jsme jeho velebnosti k milostivému a spravedlivému povážení poníženě a pokorně podaly a zůstavily. Avšak nic méně rozumějíce tomu, že se nám to nevinně přičítá, ne samo toliko před JMCskou, pánem pánem naším nejmilostivějším i VMstmi všemi třemi stavy království tohoto zvošklivění, za vysoce potřebné jest se nám býti vidělo, i před VMstmi se vší poníženou pokorou a uctivostí se ohlásiti a oznámiti, že ouřad i obce u nás od VMsti jakožto pánův katolických v ničemž neodstupujeme a se nedělíme a mimo starobylý chvalitebných předkův našich obyčej a spůsob žádné nové v náboženství křesťanském proměny žádostivi nejsme a o ni nestojíme a VMsti, byť se pak snad i která osoba aneb osoby všetečně v jaké scestné předsevzetí a novotiny vydávati a vytrhovati chtěla, anebo chtěly a vydávaly, že toho ouřadu a vší obci přičítati a na horší stránku vykládati neráčíte. Neb purkmistr a starší naši i obec na jiném všickni nejsme, než podle VMstí v náboženství svatém křesťanském všeobecném římským po vše časy stále a neproměnitedlně do hrdel i statkův svých a všelijakého nejvyššího přemožení státi a věrně setrvati. S tím se VMstem poníženě a pokorně poroučíme a se vší náležitou uctivostí, abyste ouřadu i té

vší obci plzeňské při milostivé vrchnosti naší, jeho veleb- 1575
nosti císařské, milostivými pány a pány býti ráčili, VMsti
poníženě prosíme.

Po takových proti té supplikací, tak nenáležitě do sněmu obecního podané vyslove[ných] našich protestacích, ráčil JMCská nad tím velice těžek a rozhorlen býti, milostivě o tom poručivše, se po též supplikací a původu jejím na paniženou žádost protestujících se vší bedlivostí skutečně ptáti a pod tím nicméně Plzeňským vyslaným hned tehdáž [ráčil] ústy svými císařskými, aby se strany religii proti starobylému téhož města spůsobu v nic nového nevydávali, případně přikazovati a poroučeti.

I uptáno jest, že takovou supplikací do sněmu poda i také ji sepsal Petr Kříž, jeden z písařův městských raddních a přísežných, jsa od některých společníkův svých k tomu vyslaný, kterýž i v té radě a při uvažování, když se osoby na sněm volily a strany religii, aby jménem města Plzně nic nového nežádaly, ale při starobylém spůsobu téhož města všelijak zachovány býti usilovaly, také seděl a přítomen byl, a potom přes to a proti tomu sám o své ujmě takové supplikací tak nenáležitě bez vědomí ouřadu i vší obce i osob k sněmu vyslaných podal. Což když učinil a vykonal, zas do Plzně z měst Pražských se tiše navrátil. JMCská pak majíc o něm správu, takové do města Plzně poručení učiniti ráčil.

Opatrným purkmistru a konšelům města našeho Plzně věrným našim milým!

Maximilian druhý, z boží milosti volený římský císař, po všecky časy rozmnožitel říše a uherský, český etc. král.

Oppatrní věrní naši milí! Srozuměv tomu, že jest jeden z písařův vašich městských tu supplikací stavům království českého pod obojí způsobou přijímajícím netoliko bez vůle a povolení jiných spoluraddních a přísežných osob podal, ale také i sepsal a tak podvodnou věc učinil, kteréžto nenáležitosti přetrhovány býti musejí, pročež vám poroučeti ráčíme, abyste téhož písaře městského ihned sem na hrad Pražský, dobře opatřeného, aby ujíti nemohl, však na zdraví jeho aby jemu nic uškozeno nebylo, přivézti dali a v moc sl[av]nému Mikulášovi Mířkovskému z Tropic a na Mířkově purkrabí Karlšteinskému a hejtmanu hradu Pražského, věrnému našemu milému dodati poručili, jinač nikoliv nečiníce.

1575 Dán na hradě našem Pražském v outerý v vigilii svatých Petra a Pavla [28. června], léta sedmdesátého pátého a království našich římského třináctého, uherského XII., a českého XXVI.

Maximilian. Vratislaus a Pernštejn,
S. R. B. cancellarius.

Ad mandatum sacrae caesarae majestatis proprium
D. Khober mp. Th. Mehl mp.

Vedle napředpsaného milostivějšího JMCské poručení také se jest, že nadepsaný Petr Kříž, mladší písař raddní, do Prahy dovezen byl, státi a vykonati musilo i také vykonalo. Ale on maje se před panem hejtmanem hradu Pražského postaviti, s nemalým počtem osob ze všech tří stavův před JMCskou nejednou jest předstupoval, takové předsevzetí své vymlouvati chtěje a přímluv za sebe mnoho maje. Avšak když se náležitě a slušně vymluviti, a také vyměřiti nemohl a přímluvy v tak patrném a nenáležitém přečinění jeho nedostačovaly, dán jest z poručení JMCské do vězení a tam za mnoho drahně dní pořád držán. Naposledy na veliké a mnohé přímluvy, kteréž se za něho dály, s těžkostí byl propuštěn. O něhožto opět takové poručení prošlo.

Věděti vám dáváme, že jsme Petra Kříže, kteréhož jste na poručení naše císařské na hrad Pražský postavili, pro jeho všetečnost, že jest o své ujmě supplikací do sněmu podával, vězením za některý den potrestati a nyní ho zase z toho propustiti rozkázali. Protož vám poroučíme, abyste ho zase k ouřadu písařskému tu u vás nepřijímali, nébrž se na jeho místě jinou osobou hodnou víry katolické opatřili. Na tom jistú vůli naši císařskou naplníte.

Dán na hradě našem Pražském v outerý po rozeslání
1575 apoštolův božích [19. července], léta sedmdesátého pátého.

Což když jest ouřad na takové JMCské poručení vykonal, ráčil JMst po nemnohých nedělích jiné psaní k témuž ouřadu učiniti, jehož datum na hradě Pražském v pátek po
1575 povýšení sv. kříže [18. září] léta 1575 milostivě oznamujíc, že toho správu míti ráčí, kterakby někteří z spoluobyvatelův a měšťanův jich vždy o to smejšleti a usilovati chtěli, aby nějaké protržení a změnění v religii mimo předešlý a starodávný spůsob, jakž jest zde vždycky předešle a až dosavadž vůbec držáno a zachováváno bylo, spůsobili. Čehož že

JMst z mnohých slušných a uvážených příčin nemohouce 1575
dopouštěti, témuž ouřadu poroučejíc přikazovati ráčí, aby takového žádného protržení a změnění v religii a nového prvé nebývalého mimo předešlý starodávný chvalitebný spůsob nedopouštěli, jinač nikoliv nečiníce, a to pro uvarování císařské nemilosti a skutečného trestání.

Kteréžto psaní a poručení JMsti jest přede vší obcí přečteno a ovšem, aby se tak poslušně a poddaně zachovali a tím spravili, od ouřadu předloženo.

Po kterémžto psaní ráčil JMCská po nemnohých dnech na sněm říšský do Řezna skrze Plzeň jeti a tu v Plzni jménem ouřadu i vší obce skrze Ondřeje Blovského z prostředku raddních přivítán, na rathouze odpočinouti, a maje se na cestu odebrati, ráčil se ven z pokojův dáti na palác rathouzní vyvésti a tu všeho ouřadu před milost svú císařskú milostivě povolati poručiti. A když jsou před JMstí stály osoby raddní, ráčil jest jazykem českým vůbec především přistojícími v tato slova promluviti:

„Jakož o tom dobrou vědomost máte, že jsou předkové vaši u víře svaté katolické po vše časy vždyckny beze vší a všelijaké proměny stáli byli, vás napomínajíc přísně poroučíme, abyste i vy příkladem jejich stálost v též víře katolické zachovali a nic nového nebývalého nedopouštěli a žádnému nepřehlídali. Neb poněvadž jest s předky vašimi pán Bůh vždycky býti ráčil, jim pomahal a všeckno dobré dával, i s vámi také bude. A my chceme také vaším m[ilo]stivým pánem býti a vás sobě poručené míti [a] v ničemž neopouštěti.“

Takové JMCské oustní napomenutí ouřad přistojící slyše, se vší náležitou poklonou [a] uctivostí jsou JMsti skrze nadepsaného M. Ondřeje Blovského poděkovali a tak se poslušně a poddaně zachovati připověděli a JMCskú, kteréž se z Plzně k Řeznu obrátiti ráčil, až za město doprovodili. A potom i to milostivé napomenutí a poručení vší obci s dodatkem v známost uvedli.

A když již JMCská v Řezně býti ráčil, ráčil jest opět psaní k ouřadu plzeňskému učiniti, jehož datum v Řezně ve středu po sv. Jeronymu (5. října) léta 1575, milostivě po- 1575
roučejíc a oznamujíc, že z jistých a uznalých příčin jakž jim, tak i jiným městům v království českém toto psaní činiti a přísně poroučeti a přikazovati ráčí, aby tu u nich

1575 strany religii, kázání a kněžstva nic nového a prvé nebývalého žádným vymyšleným spůsobem před se nebrali, ani žádných schůzek pokoutních nedopouštěli, nýbrž se v tom ve všem, jakž od starodávna a až posavadž se drželo a zachovávalo, tak ne jinak beze vší proměny chovali a v tom ve všem se pod uvarováním císařské nemilosti a skutečného trestání spravovali, jinač nečiníce.

1576 I když tak častá a přístná oustní i také psaná poručení s dostavením v něm tak velikých a těžkých pohrůžek od JMCské k ouřadu přicházela, nechtějíc ouřad nic obmeškati a v žádném neposlušenství a nepoddannosti shledán býti a tudy snad i na privilegia a všecknu obec nějakého nebezpečenství se dočekati a uvésti, vší obci opět to psaní i jiná všeckna v známost uvedše, hned jsou některých osob, o nichžto domnění bylo, že by se s obcí v religii víry katolické nesrovnávaly, ale nějakého cizího náboženství hledati chtěly, mimo ty napřed zejména doložené osoby, také i těchto: Jana Jironysa, Řehoře Vlka, Linharta Kuncle, Tomáše Zlatníka, Ulricha Švába a jiné některé do raddy povolati a před sebe osobně pustiti neobm[eškal], rozkázav jim takového předsevzetí jich dostatečně se spraviti. Kteřížto, když jsou se opět v tom zjevně pronesli, a o tom oustně, že se s obcí u vieře nesrovnávají, oznámili, přátelským předkládáním od ouřadu napomínáni jsou, aby od takového předsevzetí svého upustili a k matce církvi svaté katolické se navrátili a s obcí za jedno se srovnali a JMCské milostivým poručením poslušenství zachovali, aby snad odtud jim těžkostí a neřestí očekávati se nemuselo. Z nichžto jeden, Joachim bradýř[1]) po takovém ouřadu předložení a napomenutí nějakou správou stran do Řezna k JMsti se utekl a na tu správu svú, kteráž jest, (jak obyčejně bývá), ani v listu tom zavřena a k vyrozumění odeslána nebyla, fedruňkem Václava Trosta, manželky svý syna, v kanceláři české JMCské služebníka, psaní přinesl, pokudž by tak bylo, jak on spravuje, aby při žádosti své zachován byl; i pakliby v tom co jiného bylo, aby o tom ouřad správy své gruntovní JMsti dáti nepomíjel, jináč nečiníče. Čehož by od ouřadu nikoli pominuto nebylo a JMCské bylaby se správa gruntovní o tom o všem učinila taková, že by to vše proti privilegiím a starobylým

[1]) Joachim Loflhogen.

chvalitebným obyčejům města tohoto i také proti nejedněm 1576
JMCské vlastním psaním i také slavné a svaté paměti císaře Ferdinanda, pana otce JMsti, též i JMsti nejjasnějšího arcikníže te Ferdinanda mnohým a častým oustním poručením bylo, aby v tomto městě mimo to, kteréž u nich od starodávna zachováno bylo, katolické římské náboženství, jiného žádného žádnému začínati nedopouštěli, ale že jest v tom pán Bůh všemohoucí JMCskou skrze smrť z tohoto světa povolati ráčil[1]) a také že jest potom on Joachim bradýř od nastoupení svého upustil a s obcí plzeňskou u víře katolické se srovnal, v kteréž také i do smrti své setrval, toho jest pominuto bylo.

Mezi těmi napředpsanými osobami byl také neposledního jména a poctivosti člověk, Kašpar Kropáč z Kozince[2]), v umění literním svobodném zběhlý, též měštěnín zdejší. Ten tolikéž, aby se náboženství svého [s]pravil, nejednou povoláván před ouřad[y] a mnohé výmluvy své přednášel, pravě, že pohanské víry není, než té augšpurgské konfessí, kteráž se ve všech JMCské zemích trpí, se přidržuje, také takovou svou věrou žádnému k pohoršení aneb škodě nikde nebyl, ale k ouřadu, jakožto nařízené vrchnosti své, že každého času ve vší náležité poslušnosti se hleděl zachovati, tak že všickni od toho času, jakž tu za souseda zůstává, dobře spokojeni s ním jsou, žádaje, aby mu živnost na další časy přána byla. Takových omluv jeho ouřad přijeti k sobě nemohouc, jemu na to, aby se vedle milostivého poručení JMCské zachovati hleděl, ukazoval.

V tom pak ve všem času, když se nadepsané věci v Plzni dály, nejdůstojnější kníže a pán, pan Antonín, arcibiskup Pražský a stolice svaté apoštolské legat, o tom zprávu maje, kterakže někteří spolusousedé zdejší, milovníci nelásky a roztržitosti v religii, proti starobylému v městě tomto obyčeji v řádu některých novot se dopouštěti a v té jich obzvláštně smýšlené vieře netoliko sami státi, ale také i jiné po sobě potahovati chtěli, neráčil jest pominouti vedle ouřadu svého Plzeňské častokráte napomínati, aby přivedouce sobě ku paměti, že pán Bůh všemohoucí předky naše a

[1]) Císař Maximilian II. zemřel dne 12. října 1576.

[2]) Kozinec nazývala se na předměstí říšském při silnici ke Škvrňanům ta část, jež se táhne nad řekou Mží od mlýnu Troppova až po hostinec „u anglického dvora.“

1577 město toto obzvláštně v království tomto opatrovati, v zrostu a v dobrém křesťanském pořádku i také v svornosti a společné lásce vždycky zachovati ráčil z řádu toho, kteréž zde proti těm, jenž z jednoty víry křesťanské vystoupili, anebo v ní státi nechtěli, vždycky trval i budoucně podle obdarování města tohoto trvati má, nevystupovali a nevykročovali, nýbrž k těm všem, jakožto k těm, kteří v religii novot žádostivi jsou a vlasti své toho, co pro svornost, lásku a u vieře svaté setrvání předkův našich pán Bůh nám a potomkům našim skrze JMsti císaře a krále, pány naše, dáti ráčil, nepřejí, skutečně, jakž dotčený řád mezi nám[i] starobylý ukazuje, zachovali, tak aby příčinou těch v neznámé vieře trvajících lidí, (kteří se zřízením zemským, že p[od] obojí jsou, nerozumně zastírají), láska a svornost rušena a víra katolická, obyčeje, pořádkové a ceremonie křesťanské zlehčovány nebyly, nic o tom nepochybujeme, ponévadž JMCská, císař Maximilian, té nové a vrtkavé víry stavům království tohoto pro zachování svornosti a pokoje na mnohá znamenitá jednání dopustiti neráčil, že té jich v religii novoty též v městě tomto trpěti neráčí, jakž pak milostivou o to péči majíc, skrze několikeré psaní své, jak se v tom chovati mají, milostivě poroučeti ráčí. [1]) Ano také když Plzeňští, coby s těmi osobami, s nimi a obcí jejich v víře se nesrovnávajícími činiti měli, za naučení žádali, to jim od JMsti za odpověď dáváno bylo, aby se v tom jistým JMCské poručením spravili a milostivou JMCské vůli, tak jakž jim světle v známost uvedena jest, vykonali, jakž o nich, že se tak poslušně zachovají, pochybovati neráčí; anobrž pokudžby kteří přes jisté JMCské jim a té vší obci učiněné poručení všetečně se vytrhnouti a vždy na svém stojíce augšpurskou konfessí a přijímáním pod obojí způsobou se zastírati a tak v té jejich víře průchod míti chtíti usilovali, nemohouce a nechtíce JMst za ouřadu svého arcibiskupského toho, což prvé v tomto městě v religii nebývalo přehlídati, takové jejich všetečné předsevzetí že na JMCskou vznésti chtíti ráčí, a jestliže by pak vždy někdo se v tom na odpor stavěti chtěl, aby mu takové osoby zejmena odeslány byly, že JMst knížecí sám osobně s tím, anebo s těmi o to činiti chtíti ráčí, tak aby všem vědomé bylo, že podle povinnosti naší tako-

[1]) Datum listu jest dne 5. června 1577. Opis v museu plzeň.

vých novot u víře, tu kdež prvé nebývaly, pokudž nejvejš 1577
možná, trpěti a dopouštěti ne[ráčí]; o nich také Plzeňských nepochybujíc, že v tom JMCské milostivú vůli a přísné poručení skutečně vykonají, láskou otcovskou se témuž městu zavazujíce.

Taková jest byla téhož pana arcibiskupa k městu tomuto náchylnost a taková při zdržení a zachování zde víry katolické péče a bedlivost.

Ačkolivěk ode dvoru JMsti knížecí na některé supplikování Kašpara Kropáče, celá naděje jest mu byla učiněna, že žádosť jeho a předsevzetí to místo své míti bude; ale to vše jinak změněno jest tak, že i ti, kteříž témuž Kašparovi takovou naději dávali, i on sám též v tom zmejleni jsou; pročež se k němu jako i k jiným vedle milostivé vůle JMCské přistupovati musilo, tak aby novoty takové zrostu žádného míti nemohly. Nebo již i mistr školní, Jiřík Filaret, s některými sousedy zdejšími ve dni sváteční v pokoji svém shledání mívaje, jim postillu Husovu četl; též Jan Fogt apatekář tím spůsobem schůzku s sobě rovnými u sebe míval, jako i Jan Vincenc [1]) s Kašparem Kropáčem.

V tom pak času nejjasnější kníže a pán pán, Rudolf druhý, římský císař, uherský a český král, jsa od stavův svaté římské říše za císaře římského pořádně volen a šťastně vyhlášen, na hrad pražský přijeda, toho všeho, co se v Plzni dálo, dověděti se ráčil; protož o tom k ouřadu plzeňskému psaní učiniti, kterak by toho jistú zprávu míti ráčil, že by se u nich v městě strany religii a náboženství opět něco nového začínati chtělo a cedule nějaké pohrůžlivé s malováním kordův a voštipův a jiných zbraní na faru lípati měly. A poněvadž by skrze takové věci, ač by to časně přetrženo nebylo, něco horšího pojíti mohlo, protož že o tom poručeti ráčí jim, aby takové nové náboženství u víře u nich ihned zastavili a přetrhli a nad tím, jakž se u nich od starodávna zachovávalo, aby ještě tak a ne jinač držáno bylo, ruku drželi a dali se na to se vší pilností, kdoby toho původové byli a takové cedule lípali, vyptali a na kteréž by se to gruntovně provésti a ukázati mohlo, k těm s náležitým trestáním přikročiti dali a písaře městského, kterýž jest z jistých příčin za slavné a svaté paměti císaře Maximiliana,

[1]) Jan Vincenc Rajský z Dubnice.

1577 pana otce JMsti nejmilejšího, z města výpovědín a přes to se tu ještě zdržuje, že též jim poroučeti ráčí, jemu aby rozkázali, se jinde bytem a živností opatřiti a potud více v městě, ač chceli se další těžkosti uvarovati, nebývati, na tom že jistou vůli JMCské naplní.

Po nemnohých nedělích přišlo jest opět k ouřadu jiné psaní od JMCské, v kterémž milostivě oznamovati ráčí, že z jistých a uznalých příčin jim i některým jiným městům v království českém [1]) to psaní činiti a přísně poroučeti i přikazovati ráčí, aby tu u nich strany religii, kázání a kněžstva nic nového a prvé nebývalého žádným vymyšleným spůsobem před sebe nebrali, ani žádných schůzek pokoutních bráti nedopouštěli, nýbrž se v tom ve všem jakž od starodávna a až posavadž se drželo a zachovávalo, tak a nejinak beze vší proměny chovali a v tom ve všem se pod uvarováním císařské nemilosti a skutečného trestání spravovali a že jest v tom též milostivá vůle JMsti, aby to poručení i vší obci v známost uvedli, tak aby o tom netoliko oni sami ale i jiní všickni vůbec vědomost míti mohli, jináč nečiníce.

V čemž se jest ouřad ihned poslušně a poddaně zachovati nepominul a to vše vší obci s náležitými vejstrahami a napomínáním v známost uvedl a téhož písaře Petra Kříže z města vybyl. A chtíce to nové náboženství a některých osob napředpsaných předsevzetí vedle milostivé vůle JMCské a takového přísného poručení zastaviti a zbrániti, obeslavše je opět, kteříž jsou se oustně v plné radě i také spisy svými k jinému náboženství a k konfessí augšpurské přiznávali a přihlašovali, aby od takového nenáležitého předsevzetí svého ustoupili a upustili, k předkům svým a k církvi svaté katolické se navrátili a s obcí v religii se srovnali, jsou je opět přátelsky a otcovsky v plné radě napomínali. Což když platno býti nechtělo a oni vždy na svém neustupně stáli, nechtíc ouřad sebe i vší obce pro těch kolik osob před vrchností svou v nebezpečenství dáti a v nějakou nemilost uvísti a v skutečné trestání upadnouti, rozkázáno jest jim, aby se vedle takových poručení a milostivé vůle JMCské, neb s obcí u víře srovnali, anebo hned potud více žádných živností městských neprovozovali a svobod obce té neužívali.

[1]) Míní se tu list ze dne 7. července roku 1577 v Olomouci daný Rokycanským, Budějovským, Mostským a Oustským. Opis v museu plz.

Po kterémžto od ouřadu vší obci toho všeho v známost 1577
uvedení i těm osobám, od obce se v religii oddělujícím předložení, po nemnohých nedělích přišlo jest opět jiné psaní od JMCské, v kterémž s připomínáním předešlých poručení svých i také slavné a svaté paměti císaře Maximiliana, pana otce svého nejmilejšího, do města tohoto, jak by se obyvatelé v něm strany víry a náboženství chovati měli, učiněných, milostivě oznamovati ráčí, že chtíce nad tím, aby se z toho v ničemž nevykračovalo, nýbrž tak skutečně a nejinak podle týchž poručení držáno a zachováváno bylo, ruku držeti, že jim ještě toto psaní činiti, napomínati a přísně poroučeti ráčí, aby oni tu u nich strany víry a náboženství nic nového předse bráti a začínati nedopouštěli, a kteří by se s nimi u víře srovnati nechtěli a z toho se vytahovali, těch mezi sebou netrpěli, nýbrž ven z města vybyli, na tom že jistú a milostivú vůli JMsti naplní.

Také i JMst pan arcibiskup pražský, psaní sem čině, že takové těch lidí všetečné předsevzetí sám na JMCskú vznesl, oznamovati ráčil, kteréžto psaní a poručení JMCské i také psaní pana arcibiskupa přede vší obcí opět přečteno jest [1]) a těm osobám s obcí se u víře nesrovnávajícím, oznámeno, aby anebo se s obcí u víře katolické křesťanské srovnali a JMCské jakožto pánu svému v tom poslušenství povinně a poddaně zachovali, a nebo se podle téhož milostivého poručení JMsti jinde bytem a živností opatřili. Dáváno jim toho na rozmyšlení a odkládáno prvé více než do roku, potom pak do dvou, do [tří] i do šesti neděl a to častokráte. A pod tím byly jim také i živnosti zapovědděny v těch časích, nebo aby se srovnali, a nebo vyprodali a jinam obrátili. Ale když oni s tím jako žertem vůkol šli a takových poručení JMsti málo sobě považovali a jednoho ani druhého neučinili, aby se milostivé vůli JMCské od nich zadosti stalo a ouřad aby JMCské pro nevykonání exekucí v nemilost a v nějaké trestání neupadl, když jináče při nich odkládáním častým ani předkládáním spůsobeno býti nemohlo, jest jim na konec oznámeno: „Jestliže jsou se tak nezachovali, že mají na věže do trestání vzati býti a odtud propuštěni nebýti jináče, leč se vyručí, že v jistém času a

[1]) Dat. 2. srpna 1577, opis v museu plzeňském.

1578 nebo se podle milostivého poručení JMCské s obcí u víře srovnají, a nebo vyprodají a jinde bytem a živností opatří.“

Oni pak slyšíce takové oznámení a majíce sobě živnost zastavenou, to jsou na JMsti nejvyšší pány ouředníky a soudce zemský, JMCské v království českém, pány místodržící i na JMst pana podkomořího, pána Buriana Trčku z Lípy, též pana hofrychtýře království českého, pana Jana Kometku z Roven, mnohým těžkým supplikováním vznášeti a proti ouřadu velice naříkali, žalovati a stěžovati, tak že se jest toho ouřadu bylo před pány oznámenými spraviti poručeno.

I když se toho všeho ouřad plzeňský před JMstmi na psaná i oustní poručení skrze vyslané své v kanceláři JMCské na hradě pražském spravil, že těm osobám mimo jistou vůli a nejedna jistá a častá poručení JMsti císaře Maximiliana slavné paměti i také nynějšího JMsti císaře Rudolfa nic ublíženo není a takových všech poručení originaly před JMstmi složili, ráčili jsou JMsti v též originaly a poručení JMCské milostivě nahlednouti a jednoho proti druhému považiti a dekretem svým Plzeňským i supplikantům to za odpověď dáti: „že JMsti té věci při těch poručeních JMsti císaře Maximiliana i tolikéž JMsti nynějšího císaře Rudolfa zůstavovati ráčí a tím že se Plzeňští i také vyslaní jich spraviti budou moci.“ A JMst, pan arcibiskup pražský, na dotazování ouřadu [1]) jak by se k těm osobám chovati měli, poněvadž se ani srovnati ani vyprodati nechtějí, též to ouřadu za odpověď dávati ráčil, aby se jistým poručením v tom spravili a milostivou vůli, tak jakž jim světle v známost uvedena jest, vykonali. A že se tak poslušně zachovají, o nich že pochybovati neráčí.

Čemuž když jsou ty osoby stěžující vyrozuměly, že tu v Praze své vůle provésti a JMstí obou císařův poručení a dekretův zpět obrátiti nemohou, hned jsou, zvláště pak Jan Vincenc, jinak Rajský, i na místě jiných k JMCské do Vídně s správami a supplikováním svým se utekl a od JMti k ouřadu plzeňskému psaní přinesl, v němž JMCská milostivě poručiti ráčil, jich při tom, aby živnost svú do další JMsti resoluce provozovati mohli, zanechati. S kterýmžto psaním když Jan Vincenc do Plzně přijel, mnoho dní je za sebou choval

[1]) Dotaz obce datován d. 23. ledna 1578, opis v museu plz.

a k ouřadu nedodal, až v Plzni mustrunk se držel a ze všeho 1578
kraje mnoho lidu se sjelo, tu ho teprvé ten den s nemalým
počtem sousedův do raddy vstoupiv dodal, a poněvadž jsou
jiná všeckna psaní od JMsti předešlého i nynějšího císaře
z strany religii učiněná přede vší obcí přečtena byla, aby
i to také tím spůsobem přečteno bylo, na to nastupoval a
tím se velmi honosíc jiných rozličně posazoval a rozpaloval.
Nebo když již tehdáž Jan apatekář do Slavkova jel a tu
sobě dům koupiti a tam se odebrati a osaditi chtěl, on Jan
Vincenc, s takovým poručením se navrátivše a o tom pře-
zvěděv, hned posla za ním na schvále odeslal, aby se zase
do Plzně navrátil, že všeckno dobře zjednáno všickni mají,
o tom oznamoval. Což jest se pak i stalo, že obrácen jest
a tu se mnoho tím se honositi a vespolek posazovati vše
ouřadu a jiným katolickým na vzdoru počali, z čehož jest
se nemalý rozbroj a mezi lidem rozdělení začínati a při tom
i rozličné hádky povstávati chtěly.

Ouřad pak znamenaje, co by z takového rozdvojení
v této obci, kteráž prvé vždycky v jednotě víry a v svor-
nosti pokoje a lásky stála, budoucně zlého, kdyby takové
těch osob předsevzetí průchod svůj míti mělo, pojíti mohlo,
aby tím snad potom od JMCské, že jsou k tomu nic neří-
kali a na JMsti nevznášeli a co by té obci na jednotě víry
a svornosti, lásky i privilegií jich záleželo, nic neoznamo-
vali a tudy snad obci i privilegií nezavedli, stiháni i také
od obce honěni nebyli, jsou k tomu i od mnohých z obce
lidí napomínán i od jiných dobrých lidí, kteříž témuž městu
všeho dobrého přejí a je ochraňují, nabízen a ponoukán,
k JMCské, poněvadž jest opět tam byl jeden z nich, totiž
Jan apatekář, jel, jsou osoby jednu z konšel a druhé z star-
ších obecních do Vídně, davše jim list věřící pod pečetí měst-
skú, vypraviti nepominuli a jim na místě svém o té vší
věci a co by na tom té obci záleželo, zprávu pravdivú před
JMCskou učiniti poručili, s předložením vejpisův privilegií.

Po kterémžto ouřadu skrze vyslané své, jmenovitě
M. Ondřeje Blovského z Palatínu a Václava Lounského, té
vší věci tak na JMCskou vznešení a v známost uvedení
jest týmž vyslaným recessem císařským oznámeno, že jest
JMCská ráčil tomu všemu, co jsou oni purkmistr a konšelé
města Plzně skrze vyslané své strany některých spoluobyva-
telův, kteří by se s nimi u víře a náboženství srovnati ne-

1578 chtěli, poníženě vznesli a JMst v tom za milostivé opatření poddaně prosili, milostivě vyrozuměti a že jest tu věc v uvážení své císařské vzíti ráčil a jmenovaným Plzeňským na to v brzkém času milostivú odpověď, kterouž se spraviti budou moci, že dáti a v tom se spravedlivě zachovati ráčí.

Jakož se jest pak potom i tak stalo a JMCská ráčil jest na takové stran vznešení a supplikování té věci milostivě považiti a v tom se resolvovati a Plzeňským o tom jest poručení učiniti ráčil, jim milostivě ku paměti přivozujíc, jisté poručení své, předešlého času jim, jak by se v tom městě strany víry a náboženství chovati měli, učinil s tím dostavením, že ačkoliv jsou někteří spoluobyvatelé jejich, kteří se s nimi u víře a v náboženství nesrovnávají, jimž za tou příčinou od úřadu rozkázáno bylo, aby se vedle milostivého JMCské nařízení a poručení z města vyprodali a jinam odebrali, při JMsti toho, aby tu v městě pokojně zůstati mohli, snažně hledali a JMst že jest tu věc na takovú poníženú prosbu jejich tehdáž v uvážení své císařské vzíti a ouřadu, aby jich až do další milostivé JMCské resolucе při živnostech jejich bez překážky zanechali, poručiti ráčil; však majíc tu věc v bedlivém uvážení svém císařském, neohlídajíc se, co jsou ty osoby na JMst vznesly, že při nahoře dotčeném poručení svém císařském zůstavovati a jim Plzeňským, jakž i předešle milostivě poroučiti ráčí, aby strany víry a náboženství u nich nic nového předsebráti a začínati nedopouštěli, a kteřížby se s nimi a s obcí, jakž od starodávna, u víře a náboženství srovnati nechtěli a z toho se vytrhovali, těch mezi sebou netrpěli, nýbrž ven z města vedle starobylého spůsobu vybyli a nad tím aby se to tak a nejinak drželo a zachovávalo, skutečně ruku drželi, na tom, že jistú a milostivú vůli JMCské naplní.

Prvé pak nežli takové poručení vyslaným našim v ruce přišlo, toto se jest mezi tím přitrefilo, že solicitujíce naši o vypravení při JMCské, toto za odpověď oustní od JMsti dostali: „Expediam vos, (inquit), in fauorem ammium catholicorum.“

Ale když jim od Davida Khobera z kanceláře JMsti ne takové, o jakémž poručeno bylo, psaní v ruce přišlo, oni to vyskoumavše, neostejchali se s uctivou omluvou před samou osobu JMsti proto předstoupiti a oznámiti, že se obávají, kterak by ne podle milostivé vůle JMsti expedírováni

byli. Když takové psaní otevřeno bylo, našlo se jest, že týž 1578
David Khober ne tak, jak sobě poručeno měl, ale in favorem haereticorum, (jsa též sám takový), takové poručení složil a sepsal. Pročež když před JMCskou povolán a o tom, zdali by Plzeňské vedle milostivé vůle JMsti vypravil, dotazován byl, znamenav že podvod takový JMsti již známý jest, k nohám JMsti (milosti žádaje) padl a odpuštění viny své prosil. Potom skrze to vzav při dvoře veliký posměch, o rozum přišel a naposledy, v tomž pominutí smyslův zůstávaje, i hrdlo sobě odňal.

Nadepsané pak milostivé JMsti poručení, když jest zde vůbec přečteno a vyhlášeno bylo a těm všem osobám, kteréž jsou se tak byly od obce u víře a v náboženství křesťanském oddělily a nové prvé v témž městě nebývalé pod zástěrou přijímání pod obojí spůsobou začínati chtěly a usilovaly, mnohá se předkládání i na rozmýšlení odkládání daly a na to, aby se a nebo s obcí srovnaly a v tom pánu Bohu, církvi svaté a vrchnosti své povinné poslušenství zachovaly, a nebo se vedle týchž poručení císařských z města vyprodaly, skutečně nastupovalo, tu jsou času prostranného, aby se k tomu hodně připraviti mohly, od ouřadu požádaly a s obcí se u víře svaté katolické srovnati připověděly. Jakož jsou pak z daru pána Boha všemohúcího, dejž Bůh k své cti a chvále a k jich věčnému spasení, všickni to i skutkem vykonali, kromě toliko tří osob, totiž Jana Vincence Rajského z Dubnice, Jana Fogta apatekáře a Václava Kerna, kteréžto Kern, z vězení se vyručiv, z města se vyprodati uvolil. Ti pak dva, jako Jan Vincenc a Jan apatekář vidouce, že předsevzetí jejich průchodu svého při jich milostech pánech místodržících a nejvyšších ouřadnicích, soudcích zemských, na rozličná jich vznášení i semotam supplikování ani při vlastní osobě JMCské proti jistým, nejedněm na to prošlým JMCské poručením, dekretům a recessům místa míti nemůže, chtíce vždy svou nezbednou a neústupnou vůli proti takovým všem JMCské spravedlivým a s privilegiemi téhož města Plzně se srovnávajícím poručením provésti a je na zlehčení JMCské osoby i důstojenství zpět obrátiti a k přesouzení přivésti a zde v Plzni proti jisté vůli JMCské zůstati a v svém předsevzetí průchod míti, neušetřivše v tom nic JMCské, jakožto krále českého, pána svého dědičného, osoby a důstojenství, ani všech poručení a dekretův JMsti, slavné a svaté paměti císaře Maximiliana, v tom prošlých,

1578 všetečně mimo všecknu náležitost i proti právu a vyměření zřízení zemského, jakoby se jim od JMCské i od JMstí, že předsevzetí a vůle jejich průchodu míti nemůže, proti řádu a právu nějaké skrácení a ublížení stalo a křivda učinila, k soudu a ku právu se dali a týž ouřad, všeckny osoby zejmena spůsobem neobyčejným a v království tomto prvé nikde nebývalým a neslýchaným do slavného soudu zemského většího pod zástěrou nějaké zlé zprávy JMCské o nich dané a utiskování pro víru pohnati směli a pohnali zejmena osoby tyto: M. Ondřeje Blovského, Jana Kašpárka, Matouše Houfa, Šebestiana Stacha, Zikmunda Plzáka, Jiříka Bavorovského, Petra Regínovic, Michala Proje, Jana Kotorovského, M. Tomáše Zelendera z Prošovic a Šimona Bartoně kantora, spoluraddní konšele města Plzně, kteříž ten čas na raddě posazeni jsouce seděli. Což když se jest od nich tak nenáležitě zběhlo, hned jest to ouřad na JMsti nejvyšší pány ouřadníky a soudce zemské JMCské v království českém, místodržící, kteříž tehdáž přítomni nalezeni moci býti ráčili, skrze vyslané své vznesl a od JMstí milostivé raddy a opatření proti takovému týchž osob neslušnému a neslýchanému předsevzetí žádal. Ale JMsti, když jsou tomu srozuměti ráčili, že se tu vlastní osoby, důstojenství, mocnosti a vrchnosti i regalií a jistých ne jedněch poručení a dekretův JMCské, jakožto krále českého, v čež JMsti žádnému spravedlivě sahati a vkročovati nenáleží, více nežli Plzeňských dotýkati chce a dotejká, ráčili jsou jim na JMCskou ukázati. Plzeňští tehda jiné raddy ani pomoci nevědouce a nechtíce, aby snad nějakým obmeškáním a mlčením jejich osoba, důstojenství, mocnost a tak mnohá JMCské spravedlivá poručení urážena a zlehčena a nevznešením jich k přesuzování ňákému přivedena býti měla, poněvadž již soud zemský, před nějž jsou pohnáni byli, v brzce nastával, hned jsou vyslaných svých k JMsti do Vídně stížně vypraviti a v té vší věci, co se tu od těch dvou napřed jmenovaných osob více proti JMCské vlastní osobě, též proti mnohým poručením císařským nežli proti nim Plzeňským, kteříž jsou mimo jistou JMCské vůli nic nečinili, tak nenáležitě a neslušně zběhlo a předsevzalo, skrze supplikací svou vznésti a JMst v tom poníženě, poddaně a pokorně za milostivé, časné, tak aby na nějaké stanné právo nastupováno nebylo, opatření a zastoupení takto prositi nepominuli:

Nejjasnější!

Jako se nám již od mnohých časův od Jana Vincence 1578
Rajského z Dubnice a Jana Fegta apatekáře, spoluměšťanů našich, protimyslnosti dějí a příčiny k mnohým starostem, jízdám a outratám podávají, to na VCMst poníženě vznášíme; kteréžto dvě osoby, oddělivše se od předkův svých i od nás i vší obce naší proti privilegiím a všem starobylým, chvalitebným dobrým obyčejům a zvyklostem našim od několika set let a ještě dosavadž v svém dobrém spůsobu beze vší a všelijaké proměny trvajícím, u víře a v náboženství křesťanském protržení a proměnu škodlivú učiniti a k nám novou víru nějakou augšpurkskou, ku kteréž jsou se před námi spisy svými i oustně v plné radě naší přiznávaly a hlásily, pod zástěrou velebné svátosti oltářní pod obojí spůsobou (též nám neobyčejného a v obci naší nikda prvé nebývalého) přijímání jako bezděk, násilně a mocí uvésti a tak roztržitosti a škodlivé novoty příčinou býti usilovati nepřestávají. V čemž aby průchod svůj míti mohly, mnoho a častokráte jsou o to supplikováním svým ještě za slavné a svaté paměti císaře Maximiliána léta 1575 do sněmu, těchto pak nyní časův k VCMsti i k JMstem, nejvyšším pánům ouředníkům a soudcům zemským, VCMsti v království českém pánům místodržícím, pokoušely; a však když jest nám i obci naší přes takové jich nalehání, usilování a supplikování od nadepsané JMsti, slavné a svaté paměti císaře Maximiliana, i také od VCMsti mnohými a častými dekrety a přísnými jak oustními tak psanými poručeními a recessy, kteréž všecky před rukama máme, vždycky až dosavadž milostivě poručeno a přísně přikázáno bylo, abychom strany religii a náboženství u nás proti privilegiím svým a chvalitebným, dobrým a starobylým té obce pořádkům a zvyklostem nic nového a v té obci prvé nebývalého pod uvarováním císařské nemilosti a skutečného trestání a vší obci zle poslouženi pod žádným vymyšleným spůsobem žádnému a všem nikoli nedopouštěli a šlepěje předkův svých (z těch se jinam v nové nevydávajíce) následovali a v tom se samou osobou císařskou tak a jináč nikoli nečiníce spravovali a těch, kteříž by se s námi a s obcí naší u víře, jakž od starodávna bývalo, srovnati nechtěli, mezi sebou netrpěli, nýbrž je z města vybyli, na tom že jistou a milostivou vůli císařskou naplníme, jakž pak to vše předjmenovaná císařská po-

*

1578 ručení a JMstí nejvyšších pánův ouřadníkův a soudcův zemských recessem potvrzená, to v sobě šíře zavírají a obsahují. Tyto pak nadepsané dvě osoby, přes tak znamenitá a mnohá, slušná i spravedlivá, a s privilegiemi i s dobrými, starobylými a chvalitebnými zvyklostmi našimi se srovnávající poručení, dekrety a recessy, oč jsou se nyní, VCMst jakožto krále českého, pána svého pominuvše, na nemalé zlehčení týchž všech poručení císařských, chtíce je všeckna zpět obrátiti a k přesuzování ňákému přivésti a ňákých dalších neřestí příčinou býti, nenáležitě a lehkomyslně pokusily a v jaké jsou se proti nám prvé v království českém nikda neslýchané půhony, jimiž nás do plného slavného soudu zemského všeckny zejmena pohánějí a na znamenité vší obce naší, jakožto města VCMsti nebezpečenství v čas jarmarku, všecek ouřad z téhož města vyzdvihnouti usilují, vydaly, těch půhonův jich VCMsti vejpisy poníženě podáváme, pokorně a poddaně VCMst prosíce, poněvadž se tu více VCMsti osoby a tak mnohých spravedlivých poručení a dekretův císařských, nežli nás, kteříž jsme týmž osobám proti jisté vůli císařské a jich zasloužení nikdež nic neublížili, neubližujem, dotýkati by chtělo, že nás v tom proti nim milostivě a křesťansky opatřiti a aby z takového jejich nenáležitého, neslušného a nebývalého proti VCMsti i proti nám předsevzetí a nastoupení sjíti mohlo, milostivě poručiti a nad spravedlivými dekrety a poručeními císařskými i nad privilegiemi a všemi dobrými a chvalitebnými, starobylými obyčeji a zvyklostmi našimi milostivou a obrannou ruku držeti a nás i všecknu obec naši při svornosti a jednotě víry svaté katolické a křesťanské římské milostivě zachovati ráčíte a my i všeckna obec naše jako věrní a poníženi VCMsti poddaní na jiném jsme nikda nebyli, nejsme a s pomocí pána Boha všemohoucího býti nemíníme, nežli jakž církvi svaté katolické, všeobecné, křesťanské, neproměnitedlnou poslušnost, tak i VCMsti, jakožto králi českému, pánu svému nejmilostivějšímu i budoucím VCMsti císařům a králům českým poníženú, věrnú, pravú a povinnú poddanost po vše časy do hrdel i statečkův našich příkladem chvalitebných předkův našich zachovati, a se všemi stavy království českého, jakožto vlasti své v pravé a upřímné lásce, svornosti a jednotě se snášeti a VCMsti dlouhé věky, dobré zdraví, šťastné císařování a nade všemi nepřátely vítězství, věrně, srdečně a

upřímně prositi nepřestaneme a s tím se VCMsti s privile- 1578
giemi svými i se vší obcí naší v milostivú ochranu poddaně a poníženě poručena činíme a v této nastalé potřebě naší, tak abychom nějakým stanným právem stíháni nebývali, za milostivé brzké vypravení a opatření poddaně prosíme."

Vejpis půhonův takový při tom JMCské podán jest.

Jan Fogt apatykař, měštěnín města Plzně, pohání purkmistra a konšely města Plzně, zejmena M. Ondřeje Blovského, toho času purkmistra, Jana Kašpárka primasa, Matouše Houfa, Šebestiana Stacha, Zikmunda Plzáka, Jiříka Bavorovského, Petra Reginovic, Michala Proje, Jana Kotorovského, Mistra Tomáše Zelendra z Prošovic a Šimona Bartoně kantora, spoluraddní, konšely města Plzně, kteříž na ten čas na raddě posazeni jsouce sedí, viniti je chce z toho, že jsou oni předjmenovaní purkmistr, primas a konšelé, davše JMCské o něm, Janovi Fogtovi zlou zprávu strany náboženství, jakoby scestné víry byl, že velebných svátostí těla a krve pána Ježíše Krista vedle řádu svaté církve křesťanské pod obojí spůsobou požívá, naň některá poručení od JMCské vyjednali a pod tím všecku živnost městskú zapověděli a jemu jí užívati brání, nemajíce se toho proti zřízení zemskému dopustiti a jeho tak neslušně pro víru uriskati; protož aby stáli a jemu z toho právi byli.

Stání v pátek o suchých dnech postních nejprvé příštích [21. února] před pány JMstmi a vladykami na plném soudu zemském větším na hradě pražském.

Touž formou též půhon Jana Vincence Rajského jest sepsán.

JMCská, jako pán milostivý a křesťanský, z takového plzeňského vznešení, co jest se tu od týchž osob sběhlo a tak nenáležitě předsevzalo milostivě vyrozuměv, ráčil jest se tomu nemálo podiviti a na takovou poníženou a pokornú žádost a prosbu jejich hned milostivé psaní a poručení předkem do slavného soudu zemského učiniti milostivě poroučejíc, aby JMsti té vší věci do JMsti šťastného do království českého příjezdu odložiti a je Plzeňské, kteříž jsou o své ujmě, bez jistého poručení proti těm osobám předse nic nebrali a neučinili, před nimi, aby všelijak pokoje užiti mohli, opatřiti ráčili. Potom jiné poručení též tehdáž prokurátorovi svému, panu Mikulášovi Skalskému učiniti jest ráčil, milostivě poroučejíc, jestliže by se ty osoby při soudu proti Plzeňským

1578 vždy čeho domlouvati chtěly, aby je na místě JMsti zastoupil a opatroval. Třetí psaní a poručení ráčil učiniti k samému ouřadu plzeňskému, tak jakž jsou ty dvě osoby všech osob ouřadních zejmena pohnaly, milostivě témuž ouřadu tu moc dávaje, chtěliby vždy proti poručení JMsti k čemu přicházeti, aby toliko k témuž soudu dvě osoby z prostředku svého vyslali a jiní doma zůstali a nikam ven z města nevyjížděli.

Také i JMst pán pan Vilém z Rožmberka, nejvyšší pan purkrabě pražský, Plzeňským v té věci zdání dobré udělujíc, oznámiti ráčil, že se týž osoby o velikou věc pokusiti směly, kteráž aby kdy podobná ještě od koho předsevzata byla, že se víc pamatovati neráčí, a co by to budoucího přinésti mohlo, že snadno každý toho při sobě uvážiti může, ješto by i té příčiny víry nebylo, a JMCské ti dva anebo více za poddané buď v Plzni nebo jinde se nelíbili, aby JMst neráčil moci jim poručiti se vyprodati, jež by JMst menší svobodu nežli jiní stavové království tohoto nad poddanými svými míti ráčil. A poněvadž se to v mnohých příčinách trefuje, že půhonové znamenití o nářky a jiné věci se z příčin hodných do několiko soudův odkládají, protož se vidí, že mnohem více, poněvadž se toto tak veliké věci dotýče a více nařízení a poručení JMCské nežli jich Plzeňských, ti neobyčejní a prvé nikde nebývalí půhonové mají odloženi býti. Neb i kdy se v zřízení zemské nahlédne, co se utiskův víry a takových věcí, jak jedni k druhým k sobě o to hleděti mohou, dotýče, najde se to zřetedlně, že jsou ti dva toho vše pochybili a že o tom jiné vyměření jest a beze všech půhonův lidí o to k sobě přikračovati mají. Učiniv za ně, Plzeňské, k nejvyššímu panu kancléři království českého přímluvu, aby v té své pilné a spěšné potřebě i v jiných potřebách v kanceláři i v jiných místech, kdež vypravováni býti mají, spěšně fedrováni a vypraveni byli. Taková psaní a poručení všeckna, o kterýchž napřed dotčeno jest, předkem do slavného soudu zemského JMstem, potom také panu prokuratorovi před vyhlášením takových půhonův Plzeňští s náležitou uctivostí časně dodali. Ale přes to takoví půhonové předse vyhlášeni jsou. Což když opět na JMCskou podruhé vznešeno jest, tu jest opět na jejich ponížené a pokorné supplikování a vznášení ráčil po druhé psaní a poručení JMstem do soudu zemského, kterýž držán byl na hradě pražském při času letnic [18. května],

léta 1578, též také i panu Mikulášovi Skalskému, jakožto 1578
prokurátoru svému v království českém, milostivě učiniti, kteréž témuž pánu prokurátorovi od vyslaných Plzeňských oboje podáno jest.

Však přes ta všeckna JMCské poručení a rozkazy týž osoby, totiž Jan Vincenc a Jan apatykař na svém předsevzetí stojíce a jako na vzdor JMCské k soudu a ku právu se proti týmž Plzeňským nutkajíce, strojíce a chystajíce a vždy svou vůli proti vůli JMCské provésti usilujíce a v svém předsevzetí průchod míti chtějíce, v jaké jsou se opět přes to všeckno jiné půhony a důhony vydali, nesluší toho také mlčením pominouti; nebo chtěli, aby jim Plzeňští ta všeckna poručení JMCské item supplikací a jiné psaní složena byla, že toho všeho proti nim do slavného soudu zemského k svědomí potřebovati budou, s dostavením pro nepoložení té jedné každé věci pokuty pět tisíc kop grošův českých. Nad to vejš aby neustupní všetečnost svú a zjevné neušetření v tom proti JMCské svrchovaně prokázali, pohnali také i dohnali nemalý počet osob, sousedův plzeňských, příseżných i nepříseżných, proti témuž ouřadu již v přítomnosti JMCské v zemi a království tomto, a to těch na větším díle, kteří jsou někdy s nimi v té jejich společnosti a puntu byli, v mnohých, ze zlosti proti témuž ouřadu a osobám, kde se vedlé milostivé vůle JMCské proti nim zastavovali, smýšlených a s samými půhony jejich se nesrovnávajících artikulích k svědomí položivše sobě též pro nevysvědčení jednoho každého artikule pět tisíc kop grošův českých pokuty. Jako ku příkladu žádali na starším písaři městském, Janovi Šumarovi,[1]) aby vysvědčil, že jest s jinými písaři městskými a příseżnými přísahu z rozkazu téhož ouřadu hroznú a těžkú, neobyčejnú a velikú, proti všemu právu a zřízení zemskému zde v Plzni na rathouze německy i česky spisoval, kteráž jest těm vydána, kteří před mnoha léty ku právu plzeňskému přijímáni beze všeho naříkání byli, pod obojí spůsobou velebnou svátost přijímajících, kderážto v sobě zavírá to s velikým zaklínáním, že dokud živi budou, že od té víry pod jednou se všemi svými budoucně neod-

[1]) Datum cedule Jana Vincence Rajského z Dubnice 12. května 1578, jíž na svědectví pohání Jana Lobezského a Jana Šumara, oba písaře radní; téhož datum jest i půhon na svědomí Jana Fogta na Jana Šumara a Viktorina Rouna písaře radní; opisy v museu plzeňském.

1578 stoupí, k tomu že jsou od ouřadu přinuceni. Druhé, že jest i s jinými ten patent, který proti nim i jiným, Ondřejovi Blovskému a Václavovi Lounskému, když do Vídně jeti měli, pod pečetí města Plzně z kanceláře vydal, bez vědomí starších obecních. Třetí, co jest kdy apatykářů, bradýřů a jiných rozličných řemesel, kteří k velikému pohodlí lidem i městu jsou, pod obojí spůsobou přijímajících do Plzně přijímáno bylo, že žádnému nic říkáno nebylo a že utiskáni nebyli, až nyní za toho faráře kněze Wolfganga, který prvé Jezuvita byl.[1]) Čtvrté, že týž farář téměř na každém svém kázání všecky, kteří pod obojí spůsobou velebné svátosti přijímají, haní, plundruje a na věčné zatracení je odsuzuje a rozličně je proti právu a zřízení i proti slavnému koncilium tridentskému dotejká. Páté, že týž ouřad s farářem mnoho dobrejch a zachovalých lidí, kteří mnoho let na raddě v Plzni sedávali, u kostela pochovati nedali a biřiče, mordýře, biřičku, kata, pak v kostele pro nějaký ouplatek pochovati dopustili.[2]) Šesté, že Jan Kašpárek primas v raddě nám rozkázal, abychom je poháněli, že nám soudu dosti dají. Že žádné tajnosti raddy není, protože se faráři o všem, co se v raddě děje, oznamuje, on pak že to na kázání rozpráví. Naposledy, že jsou je pod půhonem do vězení dali a tam čtyry týhodny, zvláště pak Jana Fogta drželi, žádnému k němu jíti nedadouce, nežli s jídlem a pitím, a potom že ho z města vypověděli, protože se s nimi srovnati nechtěl.

J když se to tak již všeckno od týchž osob poháněj-ících, jak se napřed oznamuje dálo a stalo, tehdy některé osoby z těch k svědomí pohnaných při ouřadu, co by s tím činiti měly, se dotazovaly. J nechtíc ouřad skrze takové líčky a lapačky i s těmi k svědomí pohnanými a dohnanými v nějakém nebezpečenství postaven býti a JMCské osoby, ani slavného soudu zemského v ničemž uraziti, hned jsou to vše na JMCskou vznésti a v tom milostivého ochránění a opatření proti takovému těch osob nastoupení a předsevzetí a poddaně žádati nepominuli. A když jim, aby nic toho, z čehož pohnáni jsou, bez zvláštního JMCské o tom poručení neskládali ani sousedé jejich nevysvědčovali, ale obojí doma zůstali, oznámeno bylo, toho jsou všeho osobám k svědomí po-

[1]) Wolfgang byl od r. 1567—1580 arcidékanem a spolu farářem plzeňským.

[2]) Biřic u kostela faráního pohřbu užil. — připsáno po straně.

hnaným v známost uvésti, doma předložiti i také potom v Praze 1578
skrze vyslané své nepominuli. Ti pak k svědomí pohnaní přes takové naučení a oznámení ouřadu předce do Prahy jeli a k takovému svědomí vydávání proti zbraňování a vůli vrchnosti sami se nutkali, mohouce se toho svědomí vydávání slušnými příčinami snadno zbrániti, zvláště pak Jan Šumar, písař městský raddní starší, při tom sedající, dotud dokudžby se mu od JMCské o to zvláštního poručení neučinilo, aneb od JMstí z práva nalezeno nebylo; ale že jest se mnohým z nich toho chtělo, jako někdy pohanějícím k takovému svědčení volni a velmi ochotni byli.

Když jest pak to, že ty osoby k svědomí proti ouřadu pohnané a dohnané v Praze jsou a svědomí vydávají, od Plzeňských na JMCskou vznešeno bylo, ráčil jest JMCská skrze JMsti nejvyšší pány ouřadníky a soudce zemský v království českém týmž vyslaným Plzeňským milostivě oznámiti poručiti, že nad tím JMCská nemalé podivení míti ráčí, že se tu přes jisté poručení JMsti do slavného soudu zemského učiněné, předce ku právu něco strojí a chystá, a protož že jim Plzeňským skrze JMsti milostivě poroučeti ráčí, aby oni těm k svědomí pohnaným rozkázali domův odjeti a sami též odjeli a že JMCská jim Plzeňským i také druhé straně v brzkém času, čímžby se oni Plzeňští i také ty osoby spraviti a jak v tom zachovati měli, milostivě oznámiti chtíti ráčí. Kteréžto JMCské poručení od JMstí slyševše a těm pohnaným oznámivše s tím jsou odjeli a milostivého dalšího dokonce opatření od JMCské poníženě očekávali.

Potom pak okolo svaté Kateřiny [25. listopadu], JMCské poručení k ouřadu přišlo, aby ty oba dva, Jana Vincence a Jana apatykáře, do Prahy do vězení odeslali. S kterýmiž, když jisté osoby odsud vyslány byly a s nimi do Rokycan se dostaly, tu se od ouřadu rokycanského v též věci překážka odsud vyslaným dáti chtěla a děla taková, že oni Rokycanští uvolovali jsou se sami Jana Vincence před JMCskou s ňákou snad omluvou, a nebo za něho přímluvou postaviti; pročež potom, kdy to tu, kdež náleží, vznešeno bylo, slušné domluvy dostali.

Plzeňští, majíce o tom obzvláštní poručení, když buď jednoho z nich a nebo oba dva opatrně dostanouce, je do Prahy odešlí, aby osobu napřed jednu, kterážby v jisté místo o tom, že s týmiž osobami přítomni jsou, zprávu učinila,

1579 vypravili, v tom ve všem náležitě se zachovali, až napředdotčené osoby v moc hejtmana hradu pražského se dostaly. Jsouce pak v takovém vězení často toho skrze své supplikací, aby ho prázdny býti mohly, při JMCské vyhledávaly, na čež naposledy takové resolucí dostaly:

Jeho Milost, římský císař a uherský český král, pán náš nejmilostivější, Janovi Vincencovi Rejskému z Dubnice a Janovi Fogtovi apatekáři, oběma z města Plzně, toto za odpověď dávati ráčí, že by JMCská, netoliko toho pro jejich přečinění a předsevzetí hodné a slušné příčiny míti ráčil, je oba do vězení poručiti vzíti, ale jinším přísným skutečným trestáním ku příkladu jiným k nim přikročiti a je ze všech království a zemí svých vypověděti dáti; avšak milosrdenstvím hnut jsa, tuto jim milost činiti ráčí, že z vězení propuštěni budou. A protož JMst jim přísně poroučí, jakž brzo z toho vězení vyjdou, aby se ihned odsud pryč odebrali, statky jich skrze zmocněné své prodali a zpeněžili a všech měst JMCské, ve všech královstvích a zemích JMsti pod skutečným trestáním bytnosti prázdni byli. Jestliže by se pak krom měst a městeček JMCské v královstvích a zemích JMsti v kterém městě nebo městečku stavu panského, rytířského neb městského, osaditi chtěli, toho jim JMCská příti a dopouštěti ráčí. Pakliby se tak podle tohoto jistého dekretu JMCské v kterémžkoli puntíku nezachovali, JMCská pro jich dobře toho provinění k nim skutečným jinším trestáním přikročiti ráčí.

Actum na hradě pražském v pondělí po neděli devítníku [16. února] léta 1579.

O takové pak neproměnitedlné stálosti Plzeňských u víře svaté katolické a o pobožném jejich křesťanském řádu Jeho Svatosť papežská maje zprávu, některé jisté otcovské lásky znamení městu tomuto ukázati ráčil, totiž k předešlému erbu městskému přidav u vrchu jeho z obojí strany dva odevřený šturmhauby, dvě zelené olivy, buzikán a halapartnu a tři hory v jedno se spojující a nad nimi kříž zlatý s tímto podepsáním „in hoc signo vinces.“ [1])

Mezi těmi také osobami, kteréž tehdáž pro zachování zde víry katolické tak snažně pracovaly, přední pochvala dává se M. Ondřejovi Blovskému z Palatinu, nyní již mě-

[1]) Listina tato v doslovném znění uvádí se na str. 54. a 55., a místo toto nám jen udává, oč vlastně byl znak plzeňský rozhojněn.

štěnínu a senatorovi Starého města pražského, nebo i Hen- 1579
ricus Scribonius, praepositus ecclesiae Pragensis, o něm tak vyznal: „Quod ille saxum hoc prae caeteris voluebat et technas illorum haereticorum egregie nouerat monens eundem, ut non desinat bene mereri de religione catholica, ut hactenus diligenter fecit.“

Sem přináleží i to, z čehož někdy Jeho Svatosti pan legát město toto vychvaloval, což tuto také pro potěšení potomkův slovo od slova v poznamenání uvedu:

Horatius Marchio Malaspina, nuntius apostolicus, senatui populoque Pilsnensi salutem plurimam.[1])

In maximo meo dolore, quem cepi ad primum accessum meum et intuitum harum regionum, in quibus adeo desperatum statum nostrae catholicae religionis offendi, ut vix remedium ullum tantis malis humanitus reperire posse confidam, illud me plurimum refecit ac recreavit, quod te unam prae caeteris omnibus, civitas christianissima, vere orthodoxa, audiverim in recta fide, avita pietate inque catholica religione semper etiam difficillimis temporibus constantissimam perstitisse adeo, ut nec multis machinis tentata, nec diutissima obsidione vexata, nec plurimis damnis attrita ab illa orthodoxa fide ac religione, quam semel a majoribus tuis per manus quasi traditam susceperas, vel abstereri vel puncto dimoveri unquam potueris, ut mihi plane videar in hoc regno cum caeteris paucis illud referre semen bonum et sanctum ab Isaia propheta ad Jerusalem vaticinante predictum, quod nisi dominus Sabaoth huic regno reliquum fecisset, olim non minus forte durum exitium, quam quinque civitates illae exustae tulisset, nam tu mihi videris illigenti non modo comparanda, sed etiam anteferenda, de qua queritanti Heliae, quod solus ille deficientibus reliquis remansisset, qui veri dei cultum ac religionem tueretur, asseveravit dominus reliquisse sibi ad septingentos, qui non honores divinos tribuissent idolo Ball. De te enim illud summa cum animi consolatione audivi, in proxima paschalis solemnitate amplius bis septem millia hominum (rarum omnino in Bohemia exemplum) ad sacram ritu catholicissimo communionem accessisse.

Gratias igitur ago domino deo meo per Jesum Christum

[1]) Viz Beckovského poselkyni díl II. vydal Dr. A. Rezek I. 319.; original psaní tohoto v museu plzeň.

1578 pro omnibus vobis, quia fides vestra anuntiatur in universo hoc regno, verius dixerim, quod Paulus in eadam verba Romanis loquens, ait „in universo mundo.“ Excipientes enim, ut idem Thessalonicensibus scribit, verbum in tribulatione multo cum gaudio, spiritus sancti facti estis fortuna omnibus credentibus non solum in Boemia et Moravia, sed et in universa Germania, ita ut velut fulgetrum quoddam splendidissimum omnibus verae religionis amantibus praeluceatis, inimicis vero ac hostibus religionis tenebras offundatis incorruptae fidei vestrae fulgore.

Quae omnia cum verissimis autoribus de vobis audiverim, illud ad officium meum pertinere putavi, ut et vobis tantum a deo ter optimo maximo, gratiam concessam gratularer vosque in sanctae sedis apostolicae reverentia, devotione atque obedientia confirmarem, quam et vos nunc modicus tenetis et perpetuo majores vestri coluerunt, quos etiam ipsa ut filios obsequentissimos et charissimos non modo privilegiis plurimis cumulauit, sed etiam suo ipsa stemmate ornavit ac decoravit. Eja itaque cives ornatissimi! Date sedulam operam, ut qui antea semper fuistis, iidem perpetuo esse nitamini, neque deterreamini ab iis, qui vobis dura minitantur, vel iis etiam insultetis, qui ut vos a vera pietate suis lenociniis abstrahant, dicunt vobis: Euge, Euge!

Ad extremum pro clausula epistolae meae, Pilsnenses mei charissimi, vos non aliis verbis compellabo in istis tribulationibus vestris, quam quibus compellabat apostolus Paulus Ephesios suos: „Confortamini in domino et in potentia virtutis induite vos armaturam dei, ut possitis stare adversus insidias diaboli. State succincti lumbos in veritate et induite loricam justitiae ac calceati pedes in praeparatione evangelii pacis, in omnibus sumentes scutum fidei, in quo possitis omnia tela nequissimi ignea extinquere.“ De me vero illud velim vobis polliceamini, me quibuscunque in rebus intellexero, me posse vestrae paci ac tranquillitati vestrisque omnium commodis favere, nullo unquam tempore defuturum. Bene in Christo valete.

Datum Pragae die 9. Decembris a. 1578.

Tanquam frater amantissimus

Horatius Melaspina,
nuntius apostolicus.

Po nemnohých potom létech opět jiný novověrec zde povstal, Jan, syn někdy Víta Khellermona, kterýž, poněvadž po dotčeném otci svém dědictví dostal a od svého kacířství přestati nechtěl, ouřad takové jemu poručení učiniti nepominul, aby buďto se s jinými v katolickém náboženství srovnal, aneb, nechtělliby toho učiniti, odsud z města se vyprodal. Kterýž snažně toho při panu podkomořím i panu hofrychtýři vyhledával, a v dobré naději, že mu dalšího bytí zde přáno bude, očekával a zvláště pro některou práci otce jeho, kteréž v obci této vedl. Čehož se mu žádným spůsobem dostati nemohlo, pročež se i k vlastní osobě JMCské supplikací svou utekl, zprávu dávaje, že jsa zde v městě Plzni rodilý a věku svého přes padesáte let maje, a žádnému žádné příčinky k ňákému zhoršení nedávaje, žádné také živnosti městské, jakkoli dobře usedlý, neveda, a nejsa než sám jediný osiřelý a bez manželky, toho aby zde do smrti své setrvati mohl, užiti nemůže. S takovou poníženou prosbou, aby ouřadu zdejšímu o tom poručení učiněno bylo, tak aby ho zde mezi sebou při stateček jeho v tom spůsobu tak od mladosti jeho zastíženého do boží vůle zanechati, ažby kosti jeho k kostem rodičův jeho, kdyžby cíl od pána Boha jemu uložený vyšel, složeny byly. A pakliby vždy JMCské v tom milostivá vůle byla, aby se jinam odsud hnul, aby aspoň Plzeňští takový stateček jeho od něho sami v slušné záplatě ujali, a nebo času, aby ho sám volně odbyti mohl, dopřáli.

Na takové supplikování JMCská, ačkoli se za něho milostivě přimlouvati ráčil, aby v této obci až do smrti své při statku svém trpěn byl a té přímluvy užiti mohl; pakliby vždy taková milostivá přímluva JMCské jemu prospěšna nebyla a on zde mezi námi oseděti a trpěn býti nemohl, tehdy že poroučeti ráčí, aby mu prostranný a volný čas, tak aby stateček svůj, kterýž zde při městu u nás má, pokudžbychom jej sami od něho, zač by spravedlivě stál, ujíti nechtěli, prodati a spenčžiti, a potom se z obce odebrati mohl, dán byl. Však mimo to, což se tuto posledně dokládá, jiného užiti jest nemohl.

Léta 1500 páni konšelé[1]) ihned po obnovení raddy, 1500
jsouce se všemi jinými přísežnými osobami shromáždění,

[1]) Konšely byli roku toho: Jan Jílek, Václav Chrt, Erhart sukenník, Jan Rejsek, Jan mlynář, Jiřík zlatník, Bláha Hořovský, Václav Fencl, Jan Štěpánek, Jiřík Brúšený, Vilém sukenník, Petr Tomec.

1500 slavně mezi sebou zavřeli a společně na tom zůstali, aby co se pouhých Němcův dotýče, kteříž nic česky neumějí, žádný z těch zde za souseda přijímán nebyl, aniž za člověka v kterézkoli vsi městské, ani domu aby nenajímal v městě, dokudby se česky mluviti nenaučil, lečby se takový člověk dobrý nahodil, kterýž by se pánům napřed a obci líbil a hoditi mohl; avšak aby takový bez vědomí pánův starších obecních přijat nebyl. [1]) Ano také i při tom nařízeno bylo skrze administratora arcibiskupství pražského, poněvadž německý národ, starým kvasem bludův nakažen jest, aby toliko slovo boží k lidu obecnímu v kostele i v klášteřích českým jazykem kázáno bylo a Němci aby se raději česky učili, nežliby tak znamenité české město se zněmčiti mělo.

1504 L. 1504 za krále Vladislava Plzeňští (majíce sobě od krále moc danú) všeckny židy, z nichž se nemálo ouroku ročního k obci scházelo, z města vypověděli a tu sobě při tom milost objednali, aby na budoucí časy žádných židův do tohoto města neuvozovali.[2]) A to stalo se pro tuto příčinu, že někteří židé z městečka Hostouně tělo boží s monstrancí nějakým lotrem z kostela v Hostouni vzíti a skrze téhož lotra k sobě a mezi jiný židy přinésti poručili, kteréž také u těch židův od faráře hostouňského nalezeno jest. J maje téhož lotra pan Purkart z Vitic v vazbě své, též pán Hostouňský, všeckny židy zjímati poručiv, dal je právně tázati, při kterémžto tázání vztahovalo se též na židy plzeňské, že jsou k té nešlechetnosti napomahali. Z čehož Plzeňští rozhorleni jsouce, takovú zradu na těch, ješto toho původové byli, vymstiti poručili a jiné všechny z města vypověděli.

Po některém pak létě starší židé i obecní z měst pražských potahovali se na zahradu, v kteréž se zde za bytu

---

[1]) Oboji usnesení nachází se skoro v doslovném znění v registru causarum str. 52 k r. 1500.

[2]) Original zde zmíněné listiny chová se v musen plzeňském a dán jest v Budíně 1504 dne 1. listopadu. Místo židu se týkající, zní takto: „A také nadepsaným měštanóm při tom tuto milosť činíme, aby židnov žádných nynie ani v časiech budúciech nikdy my ani budúcí králové čeští do toho města uvésti nemohli; neb židé sú jim dáni k městu k užitku jejich od předkuov našich, protož my tiemto listem a mocí královskú v Čechách témuž městu a obyvatelóm jeho toho moc dávámo, aby oni mohli židy z města vypověděti, když by se jim koli zdálo, viděło a líbilo, a to bez našie, budúcieeh našich králuov českých všelijaké překážky."

svého kladli,[1]) tomu chtějíce, aby Jílek, soused zdejší od ní pustil, toho doloživše, že jsou se odsud pro chudobu odebrati musili. Ale když ta nešlechetnosť jejich raddám z komory připomenuta byla, v předsevzetí svém se spokojiti musili.

O Janovi Bavůrkovi z Švamberka léta 1505.[2]) 1505

Jan Bavor jinak Bavůrek z Švamberka a na Chřínově, [3]) maje právo a řád před sebou a v tom krále českého jakožto pána svého opovrhv, zúmyslně a svévolně se za nepřítele a odpovědníka měšťanův plzeňských vydal a to s některými pomocníky svými, žádné k tomu hodné a slušné příčiny nemaje, kteréhož Plzeňští (žádných nákladův v tom nelitovavše) za dlouhý čas proto dojíti nemohli, že někteří přátelé jeho netoliko ho u sebe přechovávali a fedrovali, ale také valně spolu s ním proti nim se sbírali, chtíce rádi městu a obyvatelům v něm škodu, hanbu a lehkost vedle něho učiniti. Jakož pak pro túž příčinu pánu Janovi z Žeberka a na Plané, psáno bylo, že Plzeňští o tom v jistotě dobře vědí, kterak nepřítel jejich na panství jeho a zvláště na Plané i v Týnci stanoviště své s některými pomocníky mívá, tu přijíždějíce a zase když se mu zdá, odjíždějíce; protož že věří jako pánu laskavému, že to při něm přetrhne a lidem svým přikáže, proti nám ho nepřechovávati ani v čem fedrovati. Potom dali Plzeňští, vidouce sebe býti v nebezčenství, všem městům kraje tohoto, totiž Klatovským, Stříbrským, Sušickým a Domažlickým, (chtíce se proti témuž Bavorovi a jiným podle něho nepřátelům svým hájiti) napsati, prosíce, jestliżeby co takového na ně přišlo a oni jim znáti dali, aby měšťané jejich, jako i oni Plzeňští každou hodinu

---

[1]) V soudní knize plzeňské mezi léty 1423—1424 jest zápis (Fol. 146. v.), dle kterého obec plzeňská prodává chýši před městem ležící s příslušenstvím obci židovské tu v městě a sice, aby se tu pochovávali a zahradu si zřídili, z níž obci mají platiti 1 kopu gr. ročně. R. 1432 přikoupili si židé k tomu městiště od obce za 12 kop gr. pr. a r. 1438 rozšířili to přikoupením zase jiného městiště. Hřbitov ten i se zahradou židovskou byl na tak zv. Kozinci, v dnešním předměstí škvrňanském asi v místech, kde dnes stojí hostinec u anglického dvora.

[2]) Po straně jest připsáno od Plachého: Nyní páni z Švamberka se titulují, prvé ale Bavůrek se nachází psán.

[3]) Chřínov, Křínov (381.) u Horšova Týna. Viz v dokladech list k r. 1503. 27. března.

pohotově jsouce, spolu s nimi těm a takovým lidem odpírali, jakož pak že tím sobě podle svolení a zůstání, aby sebe v těch věcech neopouštěli, povinni jsou. Při tom týž Bavůrek netoliko zde v Plzni několikrát za zjevného odpovědníka vyhlášen a provolán byl s takovou vejstrahou, aby ho v tom proti Plzeňským žádný nefedroval, ani ho přechovával, ale také i v okolních městech královských tím spůsobem při trzích o něm bylo provoláno.

1506 Při tom času stav městský posly své s listy věřícími k králi Vladislavovi do země uherské na Budín pro některé pilné věci téhož stavu se dotýkající, okolo svatých tří králův léta 1506 vyslati mínil, kdež Plzeňští, obzvláště Pražan, jakožto hlavy stavu městského, žádali, aby osobám těm, kteréž k JKMsti pojedou, poručeno bylo králi oznámiti, co se jich a nepřítele jejich, Bavora, dotýče, čeho se proti právu a řádu a zřízení této země pokojné, nemaje k nim žádné slušné příčiny, dočinil, odeslavše při tom Pražanům některé zápisy, kterýmiž se jim Plzeňským zapsal, též i jeho listu odpovědacího vejpis, ano i některé jiné artikule, proti kterýmž se jest týž Bavor zachoval, o to všeckno aby s JKMstí rozmluvíce, na místě jejich se ohradili. Před tím pak Pražané napomínali skrze psaní své téhož nepřítele, chtějíce ho od předsevzetí jeho odvésti; ale on odpovídajíc pravil, že se mu na jejich přirčení gleitu státi nevidí a nezdá, a protož na svém stojí úmyslu. Po Plzeňských a zvláště těch, kteříž přes svět pracovali, veliký špeh měl, až některé u Teplý postihše, jim vzatek učinil a oni sotva s celým utekli.

I nechtíce Plzeňští déleji v takovém nebezpečenství zůstávati, nemalý počet lidu jízdného i pěšího sebrali, objednavše k nim za hejtmana nějakého Václava Kropáče, kterémuž také na kůň deset kop míš. za jeden měsíc platu dáti slíbili a s pomocí okolních měst na tvrz Křínov je vypravili a tak proti témuž nepříteli svému právě vojansky vytáhli, kteréhož také i tu brzo po svatých třech králích dobyli a jali a sem do Plzně přivésti dali. A poněvadž túž věc s raddou a naučením pánův Pražanův před sebe vzali, protož také o takovém svém vítězství na tento rozum jim napsali:

Službu svú vzkazujem, Vaše milost, vyvejšené múdrosti páni a přátelé naši, zvláště mili. Tejno Vám nebuď, že jsme na nepřítele svého Bavůrka vojansky tento pondělí minulý na noc vytáhli a tu jsme ho na Křínově na jeho tvrzi sa-

mého šestého šturmem dobyli a jali a tvrz vypálili, a při 1503
tom jsme dobytek jeho, kterýž tu ve dvoře měl, zajali a tu než naši pěší přispěli, přijelo na padesáte rejtharův, nevíme odkud, i ten dobytek honcům našim odňali. Než za to máme, že se toho doptáme, odkud a kdo jsou byli. Vašich milostí žádostivě, jakožto pánův a přátel našich zvláště milých, prosíme, že k takové naší pilné potřebě z sebe ze všech tří měst bez meškání vyslati ráčíte, neb my bez Vašich Milostí přítomnosti a jiných pánův z měst, přátel našich, nic počínati nemíníme.“ Datum sine die.

Tím spůsobem také i jiným všem městům, napřed Žateckým, Kadaňským, Mosteckým napsáno, aby i oni z sebe do Plzně jisté osoby vyšlíc, při témž Bavůrkovi na škody své, kteréž se jim a lidem poddaných jejich staly a ještě dějí, se vytazovali.

I neobmeškali Pražané, též i jiná města poslův svých k témuž sjezdu do Plzně vypraviti a tu z společného uvážení téhož nepřítele s pomocníky jeho ku právu útrpnému podali, kromě samých Žateckých toliko, kteříž v tak krátkém času pro mnohá nebezpečenství své k tomu vyslati nemohli, žádajíce, aby nějaký další průtah s tím měli. Ale to se pro přítomnost a sjezd jiných pánův z měst a zvláště pánův Pražan k jinému času odkládati nemohlo. Při tom i toho Žatečtí žádali, co by týž Bavůrek o svých zlých činech na trápení vyznával, aby jim v známost uvedeno bylo. Načež odpověd vzali takovú, že jsou též od jiných měst za to žádáni, ale žádnému z nich toho z jistých příčin že jest se dostati nemohlo, než časem svým bude moci takový kšaft nepřítele jejich a jiných dobře vydán býti. Toho Plzeňští doloživše týmž Žateckým píšíc, „poněvadž (prý) kšaft Hřibův máte, tím se spraviti moci budete, neboť není jeden daleko od druhého.“

To pak mezi jiným Bavor na trápení vyznal a pověděl, že všecky ty věci, které pan Jetřich z Guttnštejna spečetiti dal, našim tehdáž vzal, když na ně u Teplý stál. Protož podle svého provinění s Groffenhalem a jinými pomocníky svými k smrti odsouzen jsa, téhož roku na rinku mečem sťat jest.

Mezi pomocníky jeho byl také nějaký Andrle, kteréhož Plzeňští z vazby na přímluvu dobrých lidí propustili, kterýž potom l. 1507 s jinými pomocníky svými zase znovu našim 1507

1507 mnohé škody činil a mezi jiným i toho se dopustil,[1]) když někteří sousedé Plzeňští a mezi jinými písař městský na pouť šli k svaté Anně za Planou, teda on je zjímal a slibem tak zavázal, aby v neděli nejprvé příští zase před ním se stavěli za Pernovem[2]) u nejbližšího kostelíčka na panství pana Henrycha z Guttnštejna, vzav příčinu k nim tuto, že Plzeňští kůň jeho mají a zbroj, též že by Bavůrek, v vězení jsa, měl bratru jeho kůň svůj, tolikéž i zbroj odkázati, tomu chtěje, aby mu ti dva koně a zbroje dány a propuštěny byly. Plzeňští, vzavše o to, měliliby se sousedé jejich vedle toho slibu zachovati, naučení od pana kancléře království českého a pánův Pražanův, poručili sousedům svým doma zůstati; nebo poněvadž je tak úkladně zjímal a sliby zavazoval, neohražoval cti své, ano Plzeňští žádné péče na něho neměli, že také jemu se stavěti povinni nejsou.

Po smrti Bavůrka pan Alexí z Ronšperka hned toho roku, času postního, nastoupil na Plzeňské, pravě, že při jímání nebožtíka Bavora, ujce jeho, v lidi jeho Křínovské, kteréž on od Lichtenšteinara koupil, mocí se uvázali, přitom statek, šaty, zbroje, nábytek v domě, dobytek malý i veliký pobrali a tvrz vypálili. On pak, ujec jeho, prvé nežli s Plzeňskými jaké nesnáze měl, že mu ten všecek statek svůj Křínov, zapsal, žádajíc ho od nich za postoupení. Plzeňští oznámili, že oni tu nepřítele svého našli a dobyli, kterýž jim proti řádu a právu této mírné a pokojné zemi odpověděl, nemaje k tomu žádné hodné příčiny, když netoliko tu na sídle jeho slušně to bohdá jako nepřáteli svému učinili, ale i jinde kdežkoliv ěk a na kterémkoli zámku a tvrzi byliby ho zastihli, že by jej dobývali podle zůstání a zřízení zemského. A protož že se jim zdá, že v tom pánu ani žádnému ničímž povinni nejsou.

Na ten spůsob též Andresovi Lichtenštejnarovi odpověď dána jest, kterýž sobě též k tomu statku spravedlnost míti pokládal. Nic méněji páni Dobrohostové podle pana Alexia, strejce svého, se tuze zastavili a tomu chtěli, aby aspoň táž věc k ňákému roku a jednání přátelskému z obou stran podána byla, pokládajíc k tomu den na Tejně Horšovském. Ale naši

[1]) Od Pluchého po straně připsáno: Ten Anderle vzal sousedům zdejším v Plané 71 volův a hnal je do Pernova a tam je mezi svú rotu rozdělil, z kteréhožto počtu p. Hendrich z Guttnštejna vzal 18 volův.

[2]) Pernov (Bärnau) pohraniční město bavorské, záp. od Tachova.

tam proto vyslati nechtěli, že se obávali, aby vyslaní jejich od nepřátel na cestě zjímáni nebyli a skrze to hanbu i škodu nésti nemusili; však k mocnému toho rozeznání poručili se nejvyššímu kancléři království českého, panu Albrechtovi z Kolovrat na Libštejně a panu Jetřichovi z Guttenštejna, kteříž takovú vejpověd mezi stranami učinili.

Léta 1508 ve čtvrtek před hodem Panny Marie zvě- 1508
stování, stala se jest vejpověd skrze urozené pány, pana Albrechta z Kolovrat na Libštejně, nejvyššího kancléře království českého, a pana Jetřicha z Guttštejna, mezi urozeným pánem, panem Alexím z Ronšperka z jedné a purkmistrem a konšely i vší obcí města Nového Plzně z strany druhé. Jakož jsou též strany mocně přestaly na svrchupsaných pánech o statek všecken nebožtíka Bavůrka v Chříňově, o tvrz, dvůr poplužní, ves, dvory kmetcí s platem. Tu nadepsaní páni, vzavše naučení od pánův jich milostí a vladyk na plném soudu zemském, takto mezi nimi vypovídají. Poněvadž jsou oni měšťané Plzeňští nepřítele svého odpovědného na tom statku jeho dobyli, že ten statek podle zřízení zemského, na kterýž se oni měšťané plzeňští táhli, jeho Bavůrkův, na krále JMst spadl a král JMst ten statek jim plzeňským měšťanům i vší obci jakožto těm, kterým se škoda od téhož Bavůrka stala, podle zřízení zemského dáti jest ráčil, a ten Alexí toho neprovedl, by ti lidé člověčenství jemu slibovali, než oni Plzeňští pokázali svědomím těch lidí, že jsou jemu nic neslibovali, než poručeni byli, tak jakž též svědomí šíře obsahuje, ani jaké spravedlnosti k tomu statku jest ukázal. A protož podle dání krále JMsti je purkmistra, konšely i všecku obec, k čemuž týž Bavůrek spravedlnost měl na tom Křínově, pro provinění jeho Bavůrka zůstavují. A jakož jest pan Alexí pokazoval spravedlnosť k svrchkům i také pravil se tam něco svého míti a protož, chce-li on Alexí o ty svrchky, kteréž jest tam měl, k tomu právem hleděti, právo se jemu nezavírá.[1])

Po takové vejpovědi předse se Alexí z Ronšperka proti Plzeňským nesnadnil, rozličné jim pohrůžky pálením i jináč čině, tak že z poručení pana kancléře skrze pány Dobrohosty, strejce své, v tom aby nic nepřátelského před

[1]) Doslovně v registru causarum p. 71.

sebe nebral, napomenut býti musil, odkudž Plzeňským příčina podána jest, že jsou na to milosti od samého krále požádali, kterúž také v tato slova dosáhli.

1507 My Vladislav, z boží milosti uherský, český, dalmatský, charvatský král, markrabě moravské, lucemburské a slezské kníže a lužický markrabě, oznamujem tímto listem všem. Jakož urozený Jan Bavůrek z Švamberka zúmyslně a svévolně zjevným nepřítelem, maje právo a řád před sebou a nás v tom jakožto krále a pána svého zanedbavše, měšťanův našich plzeňských se jest učinil a je k škodám nenabytým s pomocníky svými připravil, pro kterúžto takovú jeho zprotivilú svévolnost nám, netoliko hrdlo, ale i všecken statek svůj, kterýž jest koli měl, propadl, pak my majíce lítost nad týmiž měšťany našimi plzeňskými pro škody, kteréž jsou vzali, s dobrým rozmyslem a naším jistým vědomím, mocí královskú v Čechách, dali jsme týmž měšťanům našim plzeňským svrchudotčeným všecken náš nápad a právo a tímto listem naším dáváme, k tvrzi a vsi Křínově, na kteréž jest týž Bavůrek s některými pomocníky svými dobyt a odtud vzat, s jich příslušenstvím i k jinému ke všemu a všelijakému statku jeho, kterýž jest koli buď na zemi neb na čemž kolivěk jiném, nic nevyměňujo měl, tak aby oni toho užívati neb s tím jako s svým vlastním učiniti nic méně jako my sami mohli a moc měli bez naší, budoucích našich králův českých i jiných všech lidí všelijaké překážky. Poroučejíce větším i menším úředníkům desk zemských království českého nynějším i budoucím, věrným našim milým, abyšte, kdyžkoli od týchž měšťan našich požádáni byli, jim takový statek podle dání tohoto našeho ve dsky zemské vložiti a vepsati rozkázati a v tom se tak, jakož k vám píšem, zachovali bez zmatku a všelijaké odpornosti. Tomu na svědomí pečeť naši královskú rozkázali jsme přivěsiti k listu tomuto. Dán na Budíně, v úterý den sv. Urbana papeže [25. května], léta 1507, království našich uherského 17 a českého 36.[1])

1506 Vyznání dobrovolné pana Bavora.[2])

Pravil, že pan Volf a Jetřich z Guttenštejna navedli jeho, aby odpověděl, že jemu chtějí pomocni a radni býti,

[1]) Original v museu plzeňském.

[2]) Toto vyznání chybí v opisu pamětí Plachého.

i koňmi i penězi že chtějí jemu pomáhati. Jakož pak pan 1506
Volf dal jemu dva koně a časem některý zlatý; a aby ležel u Fohadrazu,[1]) kudy naši voly honí a jezdí, jemu pan Jetřich rozkázal a kdyby kterého dosáhl, aby tudy mohl zase dobyti.

Item když po sv. Vavřinci jel mimo město, tu jest v Dobřanech krmil u Linharta; tu jest měl své tři koně, Andrle dva a Melchior a sedmý Račehoř a potom čekali u Vysoké na Plzeňské, maje při sobě odpověď Plzeňským a vyjeli z Guttnštejna; a zase jedni leželi na Prostiboři v jeho dvoře pod zámkem; ale Prostibořský nebyl doma.

Item Anderle sám druhý s Bavorovými koňmi, Fuxšvanz a Pachole a Melchior Černtinger, kterýž Žlutickým odpověděl.

Item Nykl Rychter byl, item Redar z Pernova, item Hans Plas sám, item Pinzer Slezák pobrali Plzeňským u Teplé a to rozbytovali na vrchu za lesem.

Item, mívali stanoviště v Žandavě a na zámku Kunžvartě i v městečku pod Kunžvartem a u pana Hendrycha v Řeci,[2]) a dal jemu vůli pan Hendrych, koho by jal, aby jeho na Švamberk přivedl a tam šacoval.

Item více míval stanoviště v Chodech u Krále a také u tří dvorův, dvakrát nebo třikrát u Tachova a tu mívali obrok koňům.

Item ve Zhoři u Macha, u Janochy míval stanoviště dvakrát neb třikrát.

Item býval příjezdem v Týnci u Hainze několikrát a v Plané. Jel skrze Planú s panem Volfem.

Item byl jednou, když Zoubková na pouti byla.

Item na Tachově byl jednou tajně přes noc a tu jeho fortnou pustili na zámek a tu jest jemu pan Jan přikázal, aby jedúc od něho žádnému nepřekážel.

Item některého času přijel k Olevci[3]) i chtěl zapáliti dvůr neb dva, i nechtělo hořeti.

Item pan Zděnek z Ronšperka pravil jemu, že páni Plzeňští radili se s panem kancléřem o jeho bezhrdlí a že jemu to pravil pan kancléř a kázal jeho vystříci.

---

[1]) Vohenstrauss, město v Bavorsku západně od Waidhausu na silnici k Norimberku.

[2]) Řec (Roetz) pohraniční město bavorské západně od Brodu ležící.

[3]) Olevec též Volevec patřil téhdáž obci plzeňské, kteráž jej koupila od kapitoly svt. Apolináříše v Praze r. 1460 za 200 kop.

1506 Item karníkům našim vzal dvě kopy u Svíčkova rybníka, v středu po sv. Pavlu na víru obrácení.

Item když mu pravili, že voly z Plzně ženou, chtěl na ně hned udeřiti a Petr Myslivec z Kladrub svedl to, pravě, nečiň toho, sečkej jich až přiženou do lesa k Brodu a odtud je odženeš, ježto by jich odtudto neodehnal. A já řekl: „Já toho nechci učiniti, chci na ně hned udeřiti“, jakož pak jest to učinil, „snad byšte mi silný glejt dali, a tu naděláte masa a my také toho požívem.“ Při tom byli vzatku Michl Rychter a Fuxšvonz a Rydl a tu při tom zabili voláka při třech volích a odtud jeli na Žandov. U Rezlarové míval hospodu.

Item vzal Chebským tři koně za Chotíkovem a čtvrtý ujel. Při tom byl pan Volf z Guttnštejna, Kocovský Zikmund, kterýž u pana Volfa a Hans Glos.

Item za Třemošnú byl, když Mostským vozy vysekali, měl dva koně s Luksú. Při tom byli Michal Grof šváb, Cabicar Filip, Kocovský Zikmund a jiní, byli všickni pana Volfa služebníci a tu jsou z Bělé sjeli a zase na Bělú přijeli a to všeckno s vůlí pana Volfa z Guttnštejna jsou učinili a z toho také jemu bitunk [1]) dali a Jiřík Malesický měl s nimi býti, ale nepřijel.

Item při porážce Žateckých, Kadaňských a jiných měst na Valově byl jest sám druhý s Melcharem a potom sám druhý, Kocovští oba dva, Pečkovský sám druhý.

Item Pacholek, Švábův písař, který má kuchařovu dceru z Bělé, Grof Michal, Kfelíř bláznový, kterýž u pana Hendrycha sám třetí.

Item Plichta sám, a to nesli všecko i koně do dvoru Tisu a z toho prodali panu Hendrychovi čtyry koně nejlepší a panu Volfovi dali několik loket aksamitu a k tomu něco tkanic na košile a Jiskra s bratrem, Bozděch Toman z Trnové, sám Jiřík, maršťalíř pana Volfa, také při tom byli.

Item Melchior vzal koník hnědý u Boru Komárníku a prodal jej, neví kde.

Plzeň ohněm zkažena.[2])

1507 Léta 1507 stala se v Plzni skrze oheň znamenitá a nenahytá škoda úkladem zlých a nešlechetných lidí. Předkem

[1]) Bitunk, die Beute, vlastně dělení kořisti, zde pak rozumí se, že část kořisti dostal.

[2]) Srovnej Staré letopisy české vydané od Fr. Palackého str. 281.

v sobotu po božím těle [5. června] léta nadepsaného, času 1507
nešporního vyšel kladený oheň v škvrňském předměstí a tu toho dne shořelo dvorův dobře vystavených devět. Potom hned v pondělí zase oheň vyšel v městě na několikero v jednu hodinu při času poledním, tak že se mu nikoli odolati nemohlo pro veliké horko a přílišný vítr. J vyhořelo tehdáž města polovice bez mála několik domův a to od litické brány ta všecka strana až k rinku podle škvrňské se všemi ulicemi až dolův do černého kláštera.[1]) Domův mnoho znamenitých pod cihlami a dobrými sklepy až do gruntův týmž prudkým ohněm zkaženo jest, jiných pak množství domův obito a otlučeno. K tomu brána s věží škvrňskou též shořela a na zdech městských bašty a jiných mnoho věží do gruntu vyhořelo.

Při témž času a toho dne opět vyšel oheň v předměstí škvrňanském, tak že ostatek toho předměstí až dolův po řeku vyhořelo. Potom opět ve čtvrtek v ochtab těla božího [10. června], též času nešporního vyšel oheň v městě u kláštera bosáckého a tu devět domův vyhořelo. A hned túž hodinu na ten den v témž předměstí škvrňském opět k straně, jako bašta jest, po třetí oheň vyšel a tak to všeckno předměstí pod samou novou baštu shořelo. K tomu množství lidu se zdusilo a někteří na prach uhořeli. Ostatní pak domové v městě, kteříž zůstali pod šindelem, ti všickni otlučeni jsou, tak že jednoho domu ve všem městě celého nebylo. Dále opět téhož léta, ve čtvrtek den svaté Marty, hospodyni Páně [29. července], veliká škoda se od ohně stala, že předměstí pražské všecko, tolikéž i špitál z gruntu vyhořelo a mnoho netoliko od dobytka ale také od obilí zkaženo.

Takovú záhubu svú znamenitú a škodu nenabytou Plzeňští vidouce, v nebytí krále v zemi, žádali ochrany od kanceléře království českého,[2]) prosíce, aby pán pro zachování tohoto zámku královského buďto čtyřiceti aneb více pěšího lidu, aby od další příhody před lidmi zlými opatřeno město býti mohlo, sem odeslal, též aby JKMsti o takové zkáze města oznámeno bylo a za ňáké opatření, kterakby týž zá-

[1]) Bývalý konvent řádu Dominikánského jest budova, v níž dnes vojenská nemocnice jest umístěna.

[2]) Kancléřem byl tehdáž pan Albrecht Lichtštejnský z Kolovrat od 1503—1510.

1507 mek zase osazen býti mohl, požádáno; neb jestliže od krále JMsti pomoci míti nebudou, že té strany vyhořelé zase polovice se neosadí.

Nejvyšší pan kancléř, nemoha tak na spěch lidu žádného shledati, dal to našim povolení, aby oni do padesáti osob, kdež mohou, kteříž by se jim k tomu hoditi mohli, shledali a najali, že je sám pán na svůj náklad do čtyř neděl pořád zběhlých držeti a na ně peníze bez meškání odeslati chce, jich v ničemž neopouštějíc; z čehož pánu poděkováno a za zvláštní dobrodiní přijato.

Jsouce pak naši dotazováni, odkud taková škoda městu přišla, nemohli pána ničímž jistým, od koho by se to dálo, spraviti, nýbrž kdyby co jistého a gruntovního, z čího návodu to se děje, znáti mohli, že by pána tejna neučinili, ale konečného že nic nevědí.

Ačkoli při tom ohni jednoho v krádeži lapili, kterýž, tázán jsa podle práva, to vyznal, že jest ten oheň kladl, i na ta místa veden, kdež pravil, že jest jej kladl, a tak že se i znamení našlo. K tomu i na jiného též vyznal, že jest ho na to navedl. Když pak třetího dne je svedli, tehda ten, kterýž prvé o tom ohni vyznával, všeckno to zase zapřel pravě, že to z bolesti a velikého trápení mluvil. Na druhém pak že ani právem nic dobyti nemohli, než že jsou toliko při tom ohni spolu krádež činili, komuž mohli. Nic méněji při tom ohni jsou nalezeny jistá znamení, že kladený byl, totiž knoty kladené a trubičky plechové plné prachu a knotův.[1])

Sousedé okolní z stavu panského a rytířského veliké z toho s Plzeňskými utrpení měli, v tom se sami dobrovolně pronášejíce, v čemby jich koli naši potřebovali, že rádi všeckno, v ničemž sobě nelitujíc, učiniti chtějí, z kteréžto přátelské vůle vysoce poděkováno a požádáno, aby toliko lesem pomoc k stavení učiněna byla, kdežby našim nejpříležitěji býti mohlo. Obzvláště pak od pana Volfa z Guttštejna žádáno, aby lidem svým z většího takový les protesati poručiti ráčil, aby tím snázeji mohl fůrami sem dopraven býti. I ukázáno bylo našim místo na Tiště a v Trnovště.[2])

---

[1]) Po straně připsáno od Plachého: Nalezám že Plzeňští léta 1510 vyslavše posly své do Teplé, žádali za ujištění ženy té, ježto se byla Bavůrka přidržela, vinu jí dávajíce, že jest ona na ně najímali a proto že oni tím ohněm zahubeni jsou.

[2]) Tisov (Spankowa 406) a Trnová (410) jsou dědiny kolem hradu Bělé, první severozáp., druhá jižně.

Po takovém pak pádu neobmeškali také předkové naši 1507
i k samému králi Vladislavovi, jakožto pánu svému, poslův svých na Budín, aby svého opatření i té vší obce, požádali, vypraviti. Kdež na JKMst tyto prosby své jmenovitě vložili, předkem aby JKMst ráčil jim nějakou jistú summu peněz z těch důchodův, kteréž JKMsti z tohoto království českého jdou, propůjčiti. Druhé, jakož panu podkomořímu při obnovování ouřadu každého roku padesáte kop míš. platiti musejí a k tomu stravu, tak že se toho více, nežli sedmdesáte kop činí, aby JMKská toho platu ráčil jim umenšiti, tak aby mu do desíti let nic nedávali, po desíti pak létech toliko po 10 kop. gr. dávati povinni byli. Třetí žádost vznesli takovú, aby mohli v městě Plzni minci až do dvaceti let dělati tak a na ten spůsob neb zrno, jak se u Hory dělá.

JKMst uváživ takové tři prosby jich Plzeňských, první pro některé nedostatky své odepříti ráčil, druhé též i třetí, aby panu podkomořímu do desíti let nic dáváno nebylo[1]) a zde mince též do desíti let dělána byla, k tomu povoliti ráčil. Pročež ihned naši ptali osobu k tomu hodnú a správnú, kterážby jim naučení, jakby mincovati měli, dáti mohl a doptavše se, že by v tom pan Jan Horštorfer zkušený byl, od něho v té věci raddy žádali, toho úmyslu jsouce, všeckny k tomu potřeby od pánův Horníkův, kteříž toho zbytky mají, objednati. Ale pan mincmejstr království českého, vznášejíc o tom v plném soudu zemském, v té příčině našim zástavu učinil, tak že od soudu zemského poručeno bylo nic toho před sebe nebrati, dokudž o to páni k JMKské psaní neučiní, pravíce, že by to bylo proti právu a řádu starodávnímu.

Takového pak mincování ne bez slušné příčiny předkové naši od krále žádali, nebo z takového díla při začátku města dobrý důchod k obci této přicházel. Že pak mincování skutečně v Plzni se dálo, toho důvodové tito jsou; nebo od Benedikta Šafránka z mince pro týhodní vydání ne na jednom místě purkmistrské příjmy se nacházejí. Též i co sousedům od peněz z mince za stříbro dáváno bylo. Ano

[1]) Listinou r. 1507. d. 12. září na Budíně dovolil kr. Vladislav, aby od datum listu do desíti let mohli minci biti Plzeňští v městě svém. Listinou ze dne 12. září 1509 na hradě pražském danou, daroval městu Plzni plat z města Žatce a osvobodil město na deset let od všelikých platů podkomořímu.

1470 také když Jan Tomáškovic s Janem Chrtem léta 1470 za mincíře nařízeni byli, některé náklady na železa a jiné potřeby nacházíme.[1])

Pro takovú pak záhubu a škodu, kterúž město toto týmž ohněm vzalo, taková milost od krále Vladislava pro vystavení jeho učiněna jest, aby plat, kterýž z města Žatce do komory JMKské na každý rok se platí a dává za šest let pořád zběhlých Plzeňským na opravu téhož města vydáván byl, jakož majestát na to daný šíře obsahuje.[2]) Žatečtí dosti dlouho mezi sebou (mají-li Plzeňských poplatníci býti) se radivše, takový plat odvozovati a odtud kvitancí bráti musili.

1525 Potom léta 1525 krov na kostele farním sv. Bartoloměje i s věží, která černou sloula, od hromobití shořela, sama toliko druhá věže, kteráž při témž kostele jest, bez škody zůstala.

1526 Opět po roce, léta 1526 okolo svaté panny Markéty [13. července] oheň vyšel z jednoho domu při bráně Malické, od kteréhož všeckny ulice až do pražské brány vyhořely.

Po té první skrze oheň záhubě pan Petr z Rožmberka odeslal pomoci do Plzně 200 zl. rýn. — Berounští 12 vozů vápna darovali.

Zpráva o zvonech.

Zvon Bartoloměj. Na zvonu, kterýž slove Bartoloměj a ten největší mezi jinými jest, má tento nápis slitý:

1445 Anno 1445 mense Julii, fusa est haec campana in honorem

[1]) Benedikt Šafránek seděl v radě mezi léty 1464—1485 a ne 1507. Bohužel že nezachovaly se zmíněné rejstříky příjmův a vydání vedené od jednotlivých purkmistru za dob jejich úřadování. Jan Tomáškovic jmenuje se mezi konšely poprvé roku 1457 a podruhé 1471. Jana Chrta nenalezám, za to Petr Chrt a Václav Chrt jmenují se mezi konšely v té době. I vidno z toho, že zpráva Plachého o mincování nesouvisí s povolením kr. Vladislava z r. 1507, ale souvisí se starší zmínkou o mincování v Plzni totiž z r. 1467, kdy císař Fridrich III. listinou uznává dne 21. února panskou jednotu Zelenohorskou povstalou proti králi Jiřímu a propujčuje jí spolu právo, aby v městě Plzni svou zvláštní minci zaraziti a vydávati mohli. Srovnej Palacký Dějiny národa českého IV. 2. 369 pozn. 275.

[2]) Listina z r. 1509 d. 12. září na hradě pražském, jest v museu plz. Mimo to daroval král Vladislav Plzeňským, listinou dne 21. listopadu na Budíně r. 1507 danou, plat od svt. Apolinaříše v Praze na pět let, aby ho užili k opravě kostela svt. Bartoloměje. Listina ponze v opisu u Tannera přichází.

sacratissimae V. M., sancti Bartolomaei et Omnium Sanctorum. In nomine sanctae et indiuiduae Trinitatis.

Zvon Maria. Na zvonu, druhém po největším tento se nápis nachází: A. 1479 in mense Septembri hoc opus 1479
factum est per M. Egidium ad honorem dei Omnipotentis et B. V. M. et Omnium Sanctorum. En ego campana-nuncupata Maria, pronuntio ignem vel festum-bellum vel funus honestum. Et tempore Ladislai et regis Bohemiae anno coronationis ejusdem 8. fusa. Procopius, Marcus, Lucas, Joannes, Matheus.

Zvon Václav slit léta 1520. 1520

Zvon Vorel léta 1411. 1411

Opět léta 1601 ve čtvrtek po sv. Stanislavu 10. dne 1601
měsíce máje při hodině dvatcáté, když před tím mnoho dní pořád horka byly, veliká mračna se strhly od východu, z čehož hrozné hromobití přišlo, od kteréhožto udeřením na velikú věž farní, kteráž za jeden klenot města našeho se pokládá, škoda se nemalá stala; nebo od vrchu téměř polovice z strany polední netoliko křídle a šalování a bednění, ale z též strany dvě krokve z krovu vyraženy jsou. Z jiných všech stran též pod vrchem dosti podýl odkryta jest, ano i některé pantování z krovu vyraženo prudkostí téhož hromobití. Z kteréhožto navštívení božího veliký zármutek v lidu pošel a aby táž škoda zase napravena a věže ta k předešlému způsobu náležitě a s pochvalou vyzdvižena byla, povolán jest k tomu jeden mistr z měst pražských, jménem Jan Sýkora, řemesla pokrývačského, kterýž také před tím okolo šesti let věž při černým kláštoře, kteráž nákladem někdy Anny Hauffové, vedle kšaftu jejího vyzdvižena jest, přikrýval. A to takové dílo k sobě přijal na ten způsob, aby všecknu tu křidlu, kdež potřeba byla, sebral a šalování, pod kterýmž byla, otevřel, též kříž s roznem a makovici, poněvadž to obé před léty dvatcíti před tím rovně postaveno nebylo, dolův sňal, ji vyčistil a zase postavil, pokrývání při vrchu s botkou srovnal a vřeteno mosazným plechem obil, křidly sám sobě nalámal a vrtal, též také mezi vikýři plech starej a zrzavej sebral, žlábky spravil, tři makovice rozplesknuté narovnal a summou všeckno to dílo k řemeslu jeho náležité od křidly a plechu podle potřeb, kteréž mu od obce dány jsou, na místo dostatečně a na schválení všech rozumných lidí k místu přivedl, od kteréhožto díla podle

smlouvy vydati se má jemu jedno sto třiceti kop míš. s některými skrovnými potravami a tesaři do jednoho sta kop míš.

Dále potom opět i tato zkáza na též město přišla. Léta
1604 1604 v neděli Cantate [16. května] při hodině nešporní vyšel z neopatrnosti jednoho pekaře oheň na škvrňském předměstí pod příkopy městskými z jedné chalupy a po shoření jí též i druhé při ní ležící zdvihl se žžár ohnivý a přenešen až do dvoru nárožního podle ulice, kterouž se k Židovce [1]) jde a odtud spálil šest dvorův z gruntu a v též Židovce veliká škoda na dříví obecním učiněna jest.

Téhož roku v outerý den sv. Vavřince, mučedlníka božího [10. srpna], když se vítr při polednách strhl a mračno, a to obé se pouspokojilo, hned brzo potom při hodině 21. od hromobití z dopuštění pána Boha zapálila se stodola ve dvoře Jana Herinka pod velikou baštou a tím ohněm vyhořelo pořad šest dvorův i s stodolami, do kterýchž před tím málo množství obilí svezeno a složeno bylo. Kteréhožto roku také i jinde v městech a zvláště v Praze častí ohňové vycházeli.

Na zejtří potom, v pondělí o poledni vyšel oheň od jednoho bečváře, na jehožto domu krov shořel a jiných podle něho sousedův krovy otlučeny, aby to zlé dále se nerozšiřovalo.

1507 Léta 1507 Jiřík Kopidlanský z Kopidlan, škůdce a veliký nepřítel pánův Pražanův, počal se také s Plzeňskými nesnadniti, tak za to maje, že oni Ochlamu, tovaryše jeho jali a v vězení svém mají. Protož také některé z našich zjímal a pokudžby tovaryš jeho propuštěn nebyl, tehdy aby sobě naši jinak nemyslili, co by kolivěk pomocníku jeho učinili, že též tím způsobem našim učiniti chce.

Naši na psaní jeho odpověď dávajíce oznamují, že jsou Ochlamu jeho nejali, aniž o něm co vědí. My (řkouce) tobě věříme, že ty naše, kteréž si zjímal a slibem zavázal, propustíš, neb jsme proti tobě nic neprovinili a znaje, že my s tebou nic činiti nemáme, aniž jsme se nadáli do tebe, bychme na tebe jakou péči míti měli. Kdež sobě též tu příčinu bereš, žes nám psal a žeť jsme na tvé psaní žádné odpovědi nedali. I věz, že to námi jest nesešlo, než poslem

[1]) Židovkou slu'a zahrada židovská, u které druhdy hřbitov se nalezal, v místech nynějšího hostince u anglického dvora.

tvým, kterýž se jmenoval z Příbramě, kdež mu jest skrze 1507
purkmistra přikázáno bylo, aby neodcházel, ale odpovědi sčekal, kdež jest jí nesčekal, ale svévolně odešel. Potom jsme našeho posla s týmž listem podle řeči tvého posla poslali do Příbramě, kdež posel náš nenašel jest jeho tu. I vrátil se zase s listem, kterýž ještě po dnes máme, nevěda ho kam poslati a za to máme, že jest tobě pan hejtman kraje tohoto širší toho zprávu dal a ještě dáti má. Znáti můžeš, žeť jsme my tobě žádné příčiny nedali, ani co provinili. I vždyť věříme, že naše propustíš a jim jich zase, cos vzal, navrátíš.

Před tím pak naši o něm učinili Pražanům takovou vejstrahu, že jednoho dne do Crhovic [1]) v soumrak přijel sám pátý a poznavše v hospodě nějakého šenkýře z Prahy, u kterého někdy na pivě býval a ten také do též hospody se třími k Klatovům jdoucími havíři se dostal, tu že všeckny čtyři svázal a svázané v pivnici u Tomana až do rána (pravíc, že jsou zrádci a jeho špehýři) schoval. Na úsvitě pak vedl se s nimi velmi ráno do lesa na Studenci, tu kdež svou stráž měl z svých pomocníkův a lidu pěšího víceji než třiceti osob. Kdež také očekával na vozy pražské, když odsud z jarmarku po sv. Bartoloměji jely a tu jim koně pobral a nadepsané havíře slibem zavázal, aby se mu v týmždni stavěli na Janovicích a žádnému o tom nepravili. A havíři od něho odšedše, o tom v Plzni obšírnú správu dávali.

Učinil také týž Jiřík Kopidlanský našim psaní jich se dotazujíc, aby mu listem svým znáti dali, chtějíli s Pražany býti čili nic, načež takovou odpověď vzal.

Jakož nám píšeš, kterakby páni Pražané, opovrhše řád a právo, bratra tvého stíti kázali, při tom oznamujíc nám, kterakby tobě a ty jim odpověděli. Kdež my toho neradi slyšíme, neb bychom raději, aby pokoj a dobrá vůle mezi vámi z obou stran byla. I spraveni jsme, že by ta různice, kteráž jest mezi vámi, na dobré míře králem JMstí postavena byla ke dni sv. Jeronyma nejprvé příštího na hrad pražský a to k vyslyšení. A protož znáti můžeš, že na takové psaní tvé my sami od sebe bez obce naší tak náhle odpovědi dáti nemůžeme, než vznesa to na obec ve dvou nedělích na psaní tvé odpověď dáti chceme.

[1]) Crhovice (272) západně od Hořovic.

1507 Ale on potom jat jsa, konec života svého vzal, jakž o tom Hájek vypisuje. Před tím pak poroučel král Vladislav Plzeňským, zprávu o tom maje, že by Ochlema, Masopust a Tůma, pomocníci Kopidlanského blízko města Plzně častokráte se zdržovati měli a zvláště v Všerubech, aby je dostati mohli. I doptavše Masopusta na Úterém, odtud ho vyzdvihli a do vězení davše, právem útrpným tázati ho dali. Kteryž na mnohé vyznal, kteříž s ním na škodách bývali a zvláště na dva bratry Přibyly, z nichžto mladšího Jindřicha také naši dostali a ti oba dva na hrad pražský odesláni jsou.

Po nedlouhém opět času dostali i samého Vochlemu okolo Přindy a s ním nějakého Hrdibora Zeleckého, kteréhožto Vochlemu davše strápiti mnoho o škodách a vzatcích, kteréž se všudy na cestách našim dály, vyznal.

1499 Léta 1499 Plzeňští, to jest purkmistr a radda toliko, zapsali se Normberčanům na tento spůsob. Jakož před několiko drahně léty spoluměšťané, handlíři naši, z zboží a statku svého v městě Normberce ovšem prázdni a svobodni cel bývali a proti tomu též tím spůsobem měšťané a kupci jejich zde u nás v Plzni žádného cla z zboží a statku svého neplatili a nedávali, poněvadž takové svobody z obou stran za některý čas skrze neužívání jí pominuto jest, protož jsme (prý) skrze raddní vyslané naše zase pana purkmistra a raddy města Normberka za takové starodávní přátelství dobrovolně požádali.[1])

Pročež vyznáváme obecně tímto listem, na svědomí dávajíce jednomu každému, že jsme se s dotčenými pány o to snesli, že spolusousedé a měšťané neb kupci naši žádného cla a mejta neb k tomu podobné věci v Normberce z zboží svého dávati povinni nebudou. Na ten spůsob též měšťané a kupci Norimberští osvobozeni u nás býti mají všelikého cla ze všeho zboží a statku jejich, tak jakž jsme se sobě obapolně v tom zapsali a na svědomí toho i pečeť městskú k tomu přitiskli.

I když potom to shledáno bylo, že taková smlouva žádné slušné možnosti, proto že Norimberší kupci daleko Plzeňské v možnosti převyšují a jim rovni býti nemohou, v sobě neobsahuje, na odpor tomu ode vší obce u nás nastou-

[1]) Original smlouvy této německý pod pečetí města Norimberka z r. 1499. d. 3. června jest v museu plzeňském.

peno bylo, anobrž ještě posavad tomu místa se proto ne- 1499
dává, že ta námluva anebo srozumění odpolu a na díle toliko více, poněvadž toliko od purkmistra a konšelův samých plzeňských učiněna jest, k čemuž rychtář, starší obecní a všecka obec tehdáž ani potom nikda nepřistoupili, kteřížto purkmistr a konšelé, byvše toliko do roka k jisté správě vystavení ouředníci, ničehož toho na věčnost říditi neměli a nemohli. A protož žádáno a prošeno, aby cla od Normberčanův brána a k dobrému obecnímu obrácena byla, nebo že v tom světlá škoda naše jest, poněvadž Normberčané téměř sami tu silnici obsáhli a jináč hojněji, nežli bylo před léty, těmi důchody obce zdejší užívají. K tomu strana strany v tom bezděk držeti nemůže, což z a jednu stranu s ziskem a na druhou s škodou býti se uznává, nebo taková inaequalitas est contra naturam contractus permutationis, qui est bonae fidei.

Však pokudžby jim Plzeňští v takové námluvě státi nechtěli, tehdy nic méně oni vigore privilegiorum, quod immunes sunt a vectigali, jestliže na to jaké mají, cla našeho prázdni býti chtíti budou. Senatus Romanorum licet pleraque iniussu populi conficere consueuisset in iis videlicet, cum populi conuocatio difficilis ac periculosa dilatio reipublicae detrimentum esset allatum, tamen ut plurimum nihil sine populi iussu concludebat. Huc pertinet, quod apud Liuium senator Carthaginensis Romanorum legatis obiecit: „Vos“, inquit, „cum Lutatius consul primo nobiscum foedus icit, quia neque auctoritate patrum nec populi iussu ictum erat, negastis vos eo teneri, itaque aliud foedus publico consilio ictum est.“ Nam si senatui arbitrio suo foedera ferire liceret, ciuitatem et populum legibus iniquissimis obligarent, quo nihil absurdius, cum ne procuratori quidem integrum sit, ut uel de re minima transigat iniussus.

Léta 1514 když král český s mocí svou táhl, aby krá- 1514
lovství uherské přijal, tu Plzeňští též dráby své vypravili, vydavše jim za hejtmana Petra Vydru, souseda odsud a velikú čest na té vší cestě obdrželi skrze oděv, kterýž drábům svým dali a skrze osoby drábovské, proto že takových osob udatných z žádného města vypraveno nebylo jako z Plzně. Pročež pražští drábi k našim velikú nechuť vzali i když na místo přijeli a v poli mezi Budínem a Velehradem leželi,

1514 tu nejvyšší polní hejtman, rodu knížecího jsa,[1]) ohledávaje děla a spatřiv osoby, kteréž vypraveny odtud byly, veliké potěšení z toho měl, schvalujíc náklad ten, kterýž ke cti a potřebě krále JMsti učiněn jest a vzal hned tu k hejtmanu drábův našich takovú milost, že ho nejpřednějším koňselem neb přísežným učinil té vší obce vojanské a nikda bez něho býti nechtěl, nýbrž ho samého a jediného do raddy své brával a jemu všeckny své tajné věci oznamoval, čehož mu jiná města náramně velmi nepřály. Když potom do Ostřehoma přijeli, neumějíce sobě drábi naši takové poctivosti vážiti, z nich dva vydali se na nešlechetnost a vylámajíce jedné chudé ženě v Ostřehomě komoru, jí stateček její pobrali, při čemž jsouce postiženi, měli ihned z rozkazu JMsti zvěšeni býti; však na přímluvu někderých hrdlo jim šenkováno, však z služby Plzeňských propuštěni jsou a na jejich místa jiná dva zjednáni.

V tom tažení stala se půtka mezi hejtmanem drábův našich a Martinem Lichvicem, hejtmanem drábů Klatovských. Neb když týž Lichvice drábům našim místo bral a před nimi táhnouti chtěl, tu jest mu hejtman náš odepřel, pravě, že my máme táhnouti, lantfrid plzeňský, napřed před Klatovskými. Jak se pak to dálo, o tom naši domův se navrátivše takovou relací učinili.

Co se dotýče tažení podle osvíceného knížete Bartoloměje k retuňku a k pomoci nejjasnějšímu králi Vladislavovi uherskému, když jsme táhli od zrádného Varadína k Kobelknothu, tu jest k nám přijel Martin Lichvice, hejtman klatovských drábův, a prosil jest knížete a hejtmanův vojska, aby vojsko zastavil, chtě zvěděti, kdo za kým táhne. A hned vytáhl registra svá za kabátem a dal je panu Žaludovi [2]) a pan Žalud je před knížetem četl i přede všemi tu přítomnými lidmi. Tehdy Lichvice pověděl, že Plzeňští nemají za Slánskými táhnouti. Tu hejtman náš, přítomen jsa, jemu odpíral, načež mu Lichvice odpověděl: „Však jest tak, že byste tu táhnouti měli, ale již jste to ztratili.“ A náš řekl: „Kderak jsme to ztratili?“ a on pověděl: „Já to dobře vím, kterak jste ztratili“, a náš opět řekl: „Proč nepovíš, víšli co zlého na pány mé.“ A on řekl: „Chceš-liž ať povím“ a

[1]) Jest to kníže Bartoloměj, syn knížete Viktorina, syna krále Jiřího. Viz Palackého Dějiny V. 2. 271., co se tohoto tažení týká.

[2]) Prokop Žalud z Poříčí, vůdce vojska královských měst.

on řekl: „Pověz.“ „Však jste (prý) propekli kurky i s put- 1514
nou.“ V tom kníže je okřikl, řka: „Nechte tak toho milí páni, však zde o to roku složeno není.“ A náš Lichvicovi pověděl: „Pomniž pane Martine, več odíváš pány mé“, a tu ihned ty řeči knížetem osvědčil a panem Žaludem, hejtmanem vojska, pány Karlíky a pány Tetaury a jinými mnohými urozenými lidmi, kteříž jsú ty časy při JMsti knížecí byli.

O takové důtce naši spraveni jsouce, stížně se k Klatovským dopisovali, že toho, aby od nich z místa svého utisknuti býti měli, dopustiti nemíní proto, že JKMst místa našeho od starodávna v tažení vojanském, též i v jiných svobodách nám příležitých nikda nezměnil, nýbrž potvrzujíc je přidával. A poněvadž nadepsané řeči od hejtmana jich, že bychom to místo ztratili nesnesitedlné jsou, protož aby oznámil, kdy, kterak a jakým spůsobem jsme je ztratili.

Klatovští vždy to své místo za Slánskými býti pravili. Sám pak Martin Lichvice takto se toho formaliter psaním svým spravoval, tomu odpíraje: „Zpraven jsem od dobrých lidí některých, kterak by hejtman váš jinač, nežli se jest stalo, spravoval, pravě, že bych já mluvil, že jste to propekli, abyste napřed táhnouti měli, i také jiné řeči neslušné, kterých jest ode mně nikdy neslyšel, kdež jsem já o tu več k jinému nemluvil, než aby bylo tím pořádkem taženo, pokudž jest králem JMstí, když byl do Uher k korunování nešen [1490], zřízeno, jakož (prý) pan Šatava a pan Zikeš, [1]) vaši ty časy hejtmané, o tom zřízení i o té řeči, kterúž on pan Šatava tehdáž k králi učinil, že byšte tu jako od starodávna měli táhnouti. A jaká mu jest na to odpověď dána, to všecko mohou míti v paměti a k tomu sem já toliko při tomto tažení mluvil. Pak jakžkoli ta več se přihodila, jestliže bych co mluvil, ješto bych mluviti neměl, jakož se bohda toho nebojím, směbych vám to napraviti netoliko před pány Pražany, ale také před jinými městy.“

Na ten spůsob i Klatovští psali, co jest pan Martin, města našeho bráně, mluvil, tak nás spravuje, což jsme i prvé vám psali, že v tom poctivosti vaší nic jest nedotýkal, toliko aby při svém místě zachován byl, toho řečmi svými žádal. A poněvadž se týž Lichvice na pana Oldřicha Šatavu z Oujezda a Zikmunda Truclara a v Tejnci potahuje, protož ná-

[1]) Oldřich Šatava z Oujezda a Zikmund z Truclar a v Tejnci.

1514 leží každému toto čtoucímu věděti. Když oni tehdáž s lidem od Plzeňských táhli podle JKMsti, tu Klatovští před Plzeňskými táhnouti chtěli, ale oni jsou též toho dopustiti nechtěli, poněvadž v tom kraji Plzeň hlavní město jest a landfrid a kraj slove plzeňský ale ne klatovský. Kdež pak toho času i mezi některými jinými městy o to různice byla, kteréž chtěly, aby dobří lidé rytířští v těch řadech mezi městy netáhli, žádajíce krále, aby nějaký pořádek učiněn byl, kdo po kom táhnouti má. I tu král skrze svého hofmistra, pána Roupovského, odpověď dal, že na ten čas to zřízeno býti nemůže, než aby tak každý táhl, jakž kdo zastižen jest, však bez ujmy každému jeho spravedlnosti k potomnímu a budoucímu času.

A tak tehdáž táhli, jakž zastiženi jsou, a žádný našim překážky nečinil tam i zase jedoucím, a ačkoli v registřích obecních Starého města pražského podle nařízení krále Vladislava zapsáno se nachází, které město po druhém polem vojenským táhnouti a postaviti se má, mezi kterýmžto zřízením i to stojí, že za pány, Litoměřickými táhnouti mají páni Žatečtí, potom Lounští, potom páni Plzeňští a potom páni Klatovští a tak dále jakž též zřízení plněji svědčí.[1])

Však potom majestátem císaře Ferdinanda slavně obdarováni jsme, poněvadž jsme se věrně, poddaně, upřímně, pravě a stále chovali, a majíce mnoho protivenství, ouzkosť od jiných, proto jsme se ničehož toho jako jiná města nedopustili a takového přečinění a provinění součastné se neudělali, abychom po primasích neb purkmistřích Starého a Nového měst pražských nejprvnější a nejpřednější hlas, místo a stání v sněmích, v přímluvách, v raddách i ve všech jiných věcech mívali, tak jakž týž majestát, kteréhož jest dátum na hradě pražském, ve čtvrtek po svatém Bartoloměji, [25. srpna] léta 1547 to v sobě šířeji obsahujíc zavírá.[2]) Jaká pak půtka o místo a hlas na sněmě, kterýž držán byl léta 1595 mezi vyslanými od Hory Kutny a našimi byla, najde se o tom šířeji psáno in libro novo relationum.[3])

---

[1]) Spory tyto o přednosť při taženích polních nebyly tím urovnány; v létech 1543 a 1544 na nově vedeny, jak zřejmo ze zápisů v knize posýlacích listů z let 1542—1545, str. 97, 156 a 175. Sr. doklady k r. 1521 d. 18. prosince.

[2]) Originál v museu plzeňském.

[3]) Kniha „liber novus relationum“, se též nezachovala.

Drábův [1]) našich od města vysláno bylo pěších 60 a 1529
jízdných 10 a na každého pěšího za tejden dáván byl jeden zlatý rejnský, to jest 48 gr. míš. a na jízdního dva zlatý rejnský. Ti v tažení jsouce, když velikú škodu lidem činili, musilo jim takové drancování poručením ouřadu zdejšího, poněvadž službu měli a jinými věcmi opatřeni byli, zastaveno a přetrženo býti.

Martin Nos soused zdejší z statku a gruntův svých svobodných králi JMsti ku pomoci proti Turku dal léta 1529
1529 jednoho drába, kterýž připojen jest našim, penězi a jinými potřebami jeho opatrován jest.

Léta téhož 1514 nějaký Osvald z města Jihlavy, byv 1514
zde městským písařem, mnohých krádeží při obecních důchodích se dopustil a jsa v tom shledán, spravedlivú pokutu proto nésti měl; ale milosť učiněna mu taková, aby města prázen byl a domu svého, kterýž měl v ulici ke škvrňské bráně, za takovú svú krádež obci zanechal. Po jehožto smrti potom Dorota, někdy manželka jeho, utekší se k pánům z Rožmberka, k panu Petrovi a panu Jindřichovi, žádala takového domu zase za postoupení, též dluhův po něm pozůstalých. Dána odpověď pánům taková, že se žádní dluhové po něm nenacházejí, dům pak že mu na jistý spůsob odjat jest, z kteréhož nemalá summa, ustraněná od něho, zaplacena býti musí, jakž on sám manžel její na sebe zápis učinil, a kdyby přímluvy dobrých pánův nebylo, že by byli obce své k tomu nikterakž přivésti nemohli.

Téhož léta skrze usilování důstojného v Bohu otce, kněze Matouše Švihovského, kterýž tehdáž posledním správcem důchovním z řádu křižovnického, domu německého blahoslavené Panny Marie, v Plzni byl, nařízena jest processí, kteráž se zde ve čtvrtek každého měsíce jednou s božím tělem v kostele farním vykonává, a to od vysoce důstojného knížete a pána pana Tomáše, biskupa Ostřehomského, k tomu obzvláště od stolice apoštolské toho času papeže Lva X. zřízeného legáta,[2]) pro kterúžto processí učiněna jest nákladem obecním monstrancia z osmnácti hřiven stříbra.

---

[1]) Patří toto poznamenání k r. 1529.

[2]) Listina daná 1514 d. 21. srpna na Budíně, chová se v museu plzeňském.

1514 Téhož léta smluveny varhany v kostele farním mistru Michalovi z Budějovic, aby oboje udělal a k tomu nový positiv, který se nositi bude, k čemuž mimo jiné všecky potřeby dáno mu cínu čtyři centnýře a čtyři olova, ostatek pak aby sám spravil, od kteréhožto díla dáno mu 220 kop míš.

1515 1515 nákladem nadepsaného Matouše Švihovského, vyzdvižen oltář v sakristii ku poctivosti svatých patronův a dědicův českých.

Téhož léta šnek, kterýmž se na kruchtu chodí, udělán jest.

Též k hodům vánočním toho léta za ouřadu Jana Kantora z Urlejchu podle obdarování zdejšího propuštěn svobodný trh všelijakých mas přespolním řezníkům huntýřům.

Téhož roku na obcizně za branou malickou sázeny lípy skrze Mikuláše Karasa, toho času rychtáře.

Item kříž veliký stříbrný do kostela farního udělán nákladem Erharta soukeníka, kterýž potom všecky koflíky své odkázal na dílo obrázku svaté Anny.

Toho roku udělán obraz sv. Bartoloměje nákladem Šimona Blažka ze dvatceti hřiven stříbra.

1516 1516. Toho roku veliké roztržnosti byly mezi stavy v Čechách. I Plzeňští, obávajíce se nějakého nebezpečenství, rozkázali zavříti předměstí škvrňské a bránu do téhož předměstí, kteráž Obranka slove, vystaviti dali.

Téhož léta Plzeňští žádali od kapitoly pražské, poněvadž při kostele pražském drahný díl svátostí těla milého svatého Bartoloměje, dědice a patrona kostela našeho, mají, aby pro potěšení srdcí jejich a pro rozmnožení náboženství toho svatého těla, ve jménu jehož kostel zdejší založen jest, ňákou částku kostí těch svatých k kostelu tomuto udělili s tím doložením, že my svátosť takovú podle nejvyšší možnosti naší ve vší poctivosti chovati chceme.[1])

Léta napřed psaného mezi řeholníky zákona kazatelského a farářem zdejším veliké různice povstaly, což se jim bez pohoršení trpěti nemohlo. Pročež administrator arcibiskupství pražského, ouřadu napomínal, aby takovému zlému vzniku nedali, ani co nového v městě svém týmž zákoníkům dopouštěli, kudyby kostelu tomuto farnímu v čem ujma býti měla, proto že my obyvatelé více jsme tomu kostelu

[1]) Listinou danou r. 1522 d. 6. pros. dává kapitula pražská tři kousky z ostatků svt. Bartoloměje k farnímu kostelu do Plzně; listina v museu plzeňském.

povinni, jenž jest matka naše a k nebi brána, nežli kterému 1516
jinému. Jest také s provincialem jejich na tom zůstáno, aby nového nic zde nezačínali a že jsou osadníci povinni v sváteční den prvé u své fary se postaviti, mši svatú i slovo boží slyšeti a v ty časy zákoníci nemají ku překážce býti a lid od jejich fary odcizovati. Nad to od vysoce důstojného a velebného pána, arcibiskupa Ostřihomského, kardinala a legata, obzvláštně jim poručeno, aby v ty časy, když se u fary ráno káže, zákoníkům kázati dopuštěno nebylo, než potom v jinú hodinu k tomu svobodu míti mají; nebo zákonové takoví mají býti farářům ku pomoci a ne k škodě, a ačkoli oni mnoho milostí sobě vyprošují u stolice apoštolské, však proto lid dušemi svými ne pod jejich správu sluší, ale pod správu svých pořádných farářův, jimžto ta moc se uděluje, aby v správě jejich všeckno se řádně dálo.[1])

A poněvadž jsem tuto zmínku o řeholnících zákona 1580
kazatelského učinil, protož čeho jsou se léta 1580 v pátek den sv. Jana Křtitele božího [24. června] dopustili, tuto též o tom krátce doložím.

Převor téhož kláštera černého, sedíc téměř do půl noci s bratřími svými a vopivše se všickni, velikú bitvu a pranici mezi sebou svedli, takže on převor tomu odolati nemoha, k šatlavě běžel a tam se na biřice tloukl, chtěje aby on do kláštera šel a bratra jednoho vožralého a nezbedného, tak aby někomu škody neučinil a zvláště jemu převorovi, do šatlavy vzal. Kterýžto odpověděl, že on bez vůle a vědomí pána svého, rychtáře, toho učiniti nemůže a neučiní, než co jemu od pána jeho poručeno bude, že on rád učiní; jinak někoho bráti a nebo tam choditi, že jemu nepřísluší. Převor to slyše hned k rychtáři běžel a když on s domem svým na pokoji byl a po práci své odpočíval, jej na dům hřímáním a tlučením zbudil a aby do kláštera šel, žádal oznamujíc, že spolubratr jeho jeden ho i jiné, ožravše se seká, roubá a bije, tak že se obává, aby se tu znamenitých mordův nesvedlo. Rychtář Václav Ottmar odbyl ho pěkně, pravě, že on již na pokoji svém jest a také s nimi jakožto lidmi duchovními a kláštery nic činiti nemá, aby sobě i lidem v

[1]) Listina daná 1514 d. 11. prosince na Budíně, chová se v museu plzeňském.

1580 noci pokoj dali a se spokojili a co proti sobě mají, to na vrchnost svou po střízlivu vznášeli. Ale převor odšedv zase jednou i po druhé k domu jeho se navrátil, pro Boha a milosrdenství boží prosíc, aby rychtář s služebníky svými netoliko tam přišel a aby mordův neprovedl, to zastavil, ale také oznámil, že týž bratr i klášter zapáliti chce a již že slámu s ohněm nahoru nese, s tou protestací, nepůjdeli a klášter zapálen bude a odtud se všemu městu zkázy dostane, že to na hlavě jeho, jakožto toho, kterémuž o tom oznámeno bylo, zůstati a postiháno býti musí. I jsa rychtář hnut tak velikými jeho prosbami i pohrůžkami, vstal s lože svého a vrhše na sebe šlofpelz, tak učinil a s ním, převorem, též i ponocnými do kláštera šel, ne tím úmyslem, aby koho jímati, do vězení bráti, aneb v čem komu ubližovati měl, než aby jich přátelsky k spokojení do rána napomenul a nebezpečenství vraždy a pálení spokojil. A když tak ku pokoji toho bratra, drže svíčku v ruce, napomínal, tu on jako člověk nevážný a vožralý beze vší příčiny, maje meč v rukou, na něho, rychtáře, udeřil a kotníky na ruce od tří prstův odštípil a k chromotě přivedl, a na něho vždy více a více sekal a bodal, zamordovati ho chtěje, což služebníci práva a jiní, kteří tak nočně zbouřeni jsouce, k tomu se zahodili, na ponoukání, nabízení a velikú prosbu převorova v něho se dali a rychtáře retovali a když se v své zteklosti nijakž spokojiti dáti nechtěl, na rozkaz převorova do vězení vedli, kteréhož také týž převor sám až tam provázel a pokudž vsazen a opatřen nebyl, odtud neodešel. Z čehož potom pošlo to, že na téhož rychtáře i jiné všecky, kteříž toho tehdáž přítomni byli, od pana legata papežského Horatia, exkommunikací vyšla, tak že ani do kostelův k službám božím jíti nesměli a trvali v té až do měsíce februarii, při kterémžto čase z takové kledby na přímluvu ouřadu zdejšího a jiných některých pánův teprv propuštěni byli. Anobrž týž bratr i toho při rychtáři a těch, kteříž ho do vězení vzali, prostředkem téhož pana legata vyhledával, aby o tu křivdu, kteráž mu se od nich stala, s ním se spokojili a za to penězi dosti učinili; neb měl pro sebe toto psaní k faráři zdejšímu učiněné:

Venit ad me frater ille ordinis Praedicatorum, qui verbera et vulnera ab istis vestris civibus accepit, et de quo mihi D. V. praedecessor saepius verba fecit, a meque ve-

hementer petiit, vt non sinerem eius existimationem et re- 1581
ligionis dignitatem flocci fieri, nam sontes neque ipsi satisfaciunt, neque absolutionem excommunicationis petunt, quare D. V. illos monere volumus, vt vtrunque exequantur; et si renuerint, eos D. V. ab ecclesia arceat, cum reipublicae non expediat, vt delicta omnino remaneant impunita. Pragae 26. Januarii 1581.

Admodum Reverendissimo vti fratri amantissimo, Fabiano archidiacono Pilsnensi.

Horatius marchio Malaspina,
nuntius apostolicus.

Na ten spůsob potom léta 1594 též podobně se přitre- 1594
filo. Provincial toho řádu, neopověděv se před tím ouřadu a věda že s převorem toho času knězem Mikulášem, kterýž to převorství do pěti let snažně spravoval, všecka obec dobře spokojena jest, vyslal sem jednoho bratra řádu svého, s komissařem svým, osobou též toho řádu, chtěje aby převorství mu vzdáno bylo. Tiž, když se dostali, měvše při sobě ještě jednoho bratra k převoru do kláštera a vyslání svého příčinu dosti pozdě, (an z obou stran před tím trunky se podrazili), oznámili, nesl to těžce týž převor, právě žeby vyzdvihování osoby jeho proti regulám řádu jejich se dálo, z čehož pošlo to, že se tíž všickni bratři mezi sebou těžce potkli a naposledy i zervali. I vida převor že těm, kteříž vysláni byli, a jej z převorství vyzdvihovati chtějí, odolati nemůže, v té chvíli, když na něho, aby mu škodili, se uvalili a k oknu v malé světničce přitiskli, on vztahv ruku k zvonečku, znamení dal, aby se mu ku pomoci přispělo. V tom jsa tehdáž v kláštěře jeden z obyvatelův zdejších řemesla kolářského a zvonění slyšev do toho pokoje, kdež ti bratři šarvátku měli, přiběhl a vida, ano ti neznámí převoru zdejšímu velmi silni jsou, dostav do rukou svých nějakého sochůrku, toho, kterýž sě byl převora zmocnil, tak těžce v hlavu urazil, že hned tu jako za umrlého zanechán jest a potom jinak jediné že o sluch a jiné smysly přijíti musil, po několik měsících od takového ourazu zhojen býti nemohl. To když se tak nočního času trefilo, řemeslník ten, kterýž se toho účinku dočinil, na čas od města odstoupil a potom vrátiv se, do vězení se dostal. Ti pak, kteříž vysláni byli a zvláště komissarius, jakž ho tak provincialis listem svým jmenoval, navrátiv se do Prahy těžce převora

1594 zdejšího u nejvyššího svého ano i u pana legata papežského obžaloval; pročež i z komory JMCé na sollicitování jejich poručení přišlo, aby týž převor ukovaný do Prahy vezen byl. Ale ouřad, jak se jest to mezi nimi zběhlo, tomu nemoha spěšně a tak na rychlo vyrozuměti a věda že to převorství vždycky pokojně od převora bez obtížností všech všude spravováno bylo, vypravil ho odsud tak prostého, dav mu listy dobrého zachování jeho k nejvyššímu jeho a panu legatu papežskému. Ale on, (jakž se potom tomu vyrozumělo), obáváje se těžkého trestání, jinou cestou, aby zlého ujíti mohl, zanechav listu za sebou, z království tohoto vyšel. A poněvadž pak ten, kterýž sem vyslán byl, pro mladosť věku svého to převorství spravovati nemohl, ouřad znaje v tom, aby dobré téhož kláštera rozmnožováno bylo, svú povinnosť býti, za navrácení předešlého, nevěda ještě o tom, aby pryč odjíti měl, aneb dosazení jiného hodného požádal. Jakož pak v krátkém času vyslán sem byl jeden národa vlaského, kterýž, poněvadž ani slovem božím podle obyčeje starodávního pro neznámosť řeči české posluhovati, ani také zpovědi lidu obecního slyšeti nemohl, správu svou o něm psanou, aby na místo jeho osoba řeči naší povědomá vyslána byla, nejvyššímu jeho a zvláště panu legatu učinil. Což se po tom těžce vážiti chtělo pro slova v témž psaní latinským jazykem doložená: Veremur sane, ne homini Italo magis ea ratione gratificaremur, quam ciuitati nostrae et communi religioni prodessemus; si quidem functio haec virum ejusmodi requiret, qui praeter eruditionem etiam consilio singularique dexteritate, negotia monasterii illius administrare possit et valeat, ne fortassis plebis rudiusculae animus ab erudito et pio patre alienaretur talisque commutatio, quae nullis ex causis nimisque praepostere facta est, ciuitati monasterioque nostro perniciosa esse possit etc.

Neb téhož psaní vejpis k panu prelátu zdejšímu ode dvora pana legata odeslán byl s takovým téhož psaní vejkladem, jakoby se, jací by správcové důchovní sem se vysýlati měli, od ouřadu vyměřovati chtělo, aneb snad proto, že by k hanbě národu vlašského, (poněvadž též sám pan legat Vlach byl), psáno býti mělo, načež nikde myšleno nebylo; neb ani to k kanbě německého národu ujímáno býti může, kdež Paulus Manutius ad Marcum Antonium Muretum těch slov tím spůsobem téměř požívá:

Germano tuo cupio, me hercule, satisfacere; sed adver- 1594
santur multa, maxime peregrinitas haud satis apta nostris moribus et ignoratio sermonis Italici etc.

Ale že to vše smyšlené bylo, poznáno z psaní a odpovědi od p. legata dané v tato slova:

Gratae mihi semper extant omnes dominationum vestrarum literae, sed gratissimae acciderunt, quae heri mihi DD. VV. nomine redditae fuerunt, ex quibus non solum conseruari, verum in dies etiam augeri video obseruantiam erga sanctam et apostolicam sedem, de qua veluti ego nunquam dubitaui, sic DD. Vestras meae maximae erga istam vniuersam ciuitatem benevolentiae et amoris certas esse volo sibique persuadere, me in omnibus occasionibus negotia sua promptissime, (quoad potero), juvaturum et promoturum. De fratre Nicolao hactenus, nam humiliter superioribus suis se praesentauit et ab excommunicationis vinculo, quo illigatus tenebatur, absolutus in patriam iuit, ut in vinea domini elaboret et in posterum melius vocatione suae respondeat. Quod reliquum est, DD. Vestras precor, vt ipsius ordinis fratres et conuentum istum ea, quae propria est ciuitatis istius, charitate et pietate amplecti velint eosque juuare, vt bonos piosque et christianos viros decet, nam praeter amplam mercedem, quam a deo bonorum omnium largitore accipiunt, sibi etiam obligatione perpetua vniuersum ordinem Praedicatorum obstrinxerit ista ciuitas, meque simul, qui omnia a DD. Vestris in hanc religionem collata beneficia non secus, ac si ad meam priuatam vtilitatem spectarent a DD. VV. accepta referam et interim oro deum, vt vniuersam istam ciuitatem diu feliciterque conseruet et donis suae gratiae augeat. Pragae 16. Decembris 1594. 1594

Léta 1596 při času veliké noci nemalá různice a nesnáz 1596
pošla mezi řeholníky z obojího kláštera a panem farářem zdejším [1]) z toho, že on na kázání svém o tom dostatečně všem sousedům vyměřoval, aby správu křesťanství ne jinde než od něho samého a to v kostele farním při tom času velikonočním přijímali a vykonávali. Což když bratří došlo, tomu se na odpor proto stavěli, pravíce, že na to bulle zlaté

[1]) Pavel Pistorius z Lucka byl farářem a arciděkanem od roku 1596—1603.

1596 mají, aby také lidem z cizí vosady velebnou svátostí i času velikonočního posluhovali, potahujíce se při tom na canon omnis utriusque sexus Eugenii Papae. Kterémužto také týž farář jiný smysl dával, takovú pohrůžku při tom činíce, pokudby lidem od něho, aby v klášteře jejich komunikovati nesměli, se zapovídati chtělo, kdyby oni také pohřbův u sebe dopustiti nechtěli. I poněvadž farář na nejednom kázání v tom se ohlašoval, pokudžby takového poslušenství všickni sousedé proti němu nezachovali a správu křesťanství od neděle postní, Judica až do provodní v kostele farním nevykonali, že hned potom je k sobě obesýlati a kteřížby se tak nezachovali, jména jejich na kostele přibíjeti a lepiti chce. Jakož pak mnozí podle starobylé navyklosti ne jinde než v klášteřích předse proti té zápovědi správu křesťanskú vykonali, pročež je týž farář obsýlal. A poznávaje ouřad, že ne všeckni na obeslání jeho k němu na faru přicházejí a podle toho že řeholníci od svého práva, zastávajíce v tom sousedy ty, kterýmž svátostí velebnou posluhovali, žádným spůsobem pustiti nechtějí, ohlašujíce se, že proti faráři s katedry vůbec mluviti a kázati chtějí, za těmi i jinými příčinami faráři předložení učiniti poručili, aby od takové přísnosti přestal a té věci při starobylém spůsobu zanechal.

1519 1519 smluvena hranice, na kteréž zvonové visí, od spodku až nahoru, od kteréžto dáno Jiříkovi mlynáři z mlejna Petličovic[1]) 140 kop, 24 věder piva bílého, též 10 kbelců žita. A také potom zvonové z staré zvonice jsou složeni a na túž hranici zavěšeni.

O pozdvižení v Plzni 1519.

1519 Léta 1519 Petr Vydra, toho času rychtář, a Mikuláš Karas, oba řemesla krejčířského, odvedše lid obecní od poslušenství, kterýmž ouřadu, jakožto vystavené vrchnosti své, zavázán byl, veliké zbouření v obci plzeňské učinili; nebo všecku obec po sobě potahše, mnohá rokování mezi sebou (na plac do kláštera černého se scházejíce) mívali. I když vůdce toho lidu a jako hejtman, nadepsaný Petr Vydra jat byl, takové vyznání v přítomnosti ouřadu zdejšího, též Václava Pixy a Viktora z Domažlic, Mikuláše Šenhanzle a

[1]) Mlýn Petličovský nazýval se druhdy nynější mlýn Kalikovský na Mži.

Jana Mutrly z Stříbra, Jakuba řezníka a Havlíka soukeníka 1519
z Rokycan, k žádosti našich k tomu sem vyslaných, učinil.

Předkem vyznal, že jsou měli osoby některé z konšelův zjímati a některé zamordovati, a zejmena tyto: Prokopa Fegale, Viléma soukeníka, Petra Vladaře, Jana Dunaje, Jana Kantora, toho měli s rathouzu svrci a statky měli jich pobrati. A jsouc tázán, pročby se to státi mělo, pověděl, že „z veliký naší zlosti.“ A pomocníci jeho zejmena tito: Karas, Bereš, Raušar, Petr Hošťálek a Jan postřihač, ten jest jim všecky věci jich spisoval a Karas, že jest všeho toho původ a Raušar o všech věcech věděl; nebo jsme se u něho scházeli.

Item, klíče od kanceláří písaři měli vzíti a při tom času měli Kantora dolů svrci; a tu se za písařem oddali, chtíce jemu klíče vzíti a Petr Hošťálek tu raddu vydal a ke všemu zlému že se jest přimlouval a pánům konšelům dával zrádce a nespravedliví soudce, že jim ujebem takovú etc. a Petr Vydra že jest je zdržel na ten čas, že na písaře nesáhli.

Item, když by se byl ten mord dokonal, že jsou důchody městský měli k sobě v svú moc ujeti a to měli dvěma osobám poručiti, a město měli zdáti a poručiti jinému a k němu se o všecko utíkati a jím se spravovati a kdo jest ten jistý, na Karasovi, Beršovi, Raušarovi, Petrovi Hošťálkovi dobře zvíte.

Item k počátku toho zlého žeby se byli lidé našli a jakby se ten tanec byl začal, tu bylo by se všecko zlé konalo a pravím vám, že se měly skrze osoby jmenované veliké věci v tomto městě státi a ty všecky věci na Karasovi, na Raušarovi, Beršovi, Petrovi Hošťálkovi i ještě více zvíte, neb jsem při některých věcech nebyl, než což sem od Karasa a od nich správu měl.

Item Karas a Bereš k některým dobrým lidem o ty věci na raddu se utíkali a k Karasovi že jest od nich mluveno, chceli oufad konšelský a přední místo držeti, že jemu to chtí zjednati. A to jest mi Karas oznamoval a oni dobře vědí, k komu se utíkali.

Item konšely spisovali, koho na raddě chtěli míti: Václava Panošku za staršího a ta cedule může se najíti u Karasa, a nebo u Jana postřihače; neb jest on je spisoval a Václav Smrštík také o tom ví, kteří jsou konšely měli býti.

Item Karas že jest Vydrovi pověděl, že s Beršem, Petrem Hošťálkem a Raušarem k Václavovi Panuškovi na raddu

1519 chodívali a on jim že jest raddu dával a co jsú páni tajného v raddě zavírali, to jsú skrze něho všecko zvěděli a tím se spraviti mohli.

Item Jakub zlatník jednu tajnú věc v raddě v malém počtu v pěti osobách mluvil, to jest Raušar hned zvěděl a Petrovi Vydrovi to oznámil ta slova, kteráž jsou v raddě mluvena a Raušar že jest Petrovi řekl: „Co se staráš; však máme jednoho v raddě, že nám všecko poví.“

Item Karas s nadepsanými obec přísahami zavazovali a k tomu po sobě potahovali, cožkoli počínati budou, aby jim toho pomahali, ale obec o takovém jejich přikrytým předsebraní jest nevěděla; neb jest Karas k obci mluvíval, že jsú veliký věci za tím a že se vám na tento čas nehodí oznamovati, neb jste někteří netajni, a kdyžby oni to zvěděli, i věděli by se čím spraviti; než když jauš k roku přijde, tu všecky věci zvíte.

Item Karas a on Vydra i někteří s nimi z toho počtu, ježto zradu konali, mezi sebou, ano o tom obec nic nevěděla, hledajíce příčiny k pánům, přišli jednoho času s obcí nahoru, a když páni neměli kdy jich slyšeti, žádali jich pěkně, aby jiného dne nahoru přišli; ale oni nechtěli dolů jíti a tak oznámili, „vždy uhlídáme, nebudouli nás slyšeti“, a pohrůžky při tom činíce, budeli Mikuláš Principál mnoho k nim z raddy vystupovati, že mu dvéře ukázati chtějí.

Item, že on Vydra, rychtářem jsa, z pokladnice rychtářské peníze bral a je zase na svú potřebu vydával. To pak Vydra s jinými tovaryši svými proti ouřadu za stížnosť kladl, předkem co se dotýkalo kostela a nadání k oltářům poněvadž velmi spustly jsou, kde se platové nadání obracují. Více chtěla obec věděti o obecných důchodech, které mají, neb obci nic nepřibývalo a že velmi obec hynula a vždycky se přidlužovali a některé vsi zastavovali. Třetí na konšelích obec žádala, aby to opatřili, co se sirotkův dotýče, aby jejich statkové opatřeni byli, kdyby let svých rozumných došli, aby věděli, kde své najíti, aby potom nemusili z obecního platiti, jako se někde jinde to stávalo, a vdovy též aby opatřili, aby mohly k svému spravedlivému trefiti. Čtvrté, aby jim počet učinili do desíti let.[1])

[1]) V registru causarum str. 89—90 zaznamenána jest rozepře z r. 1530 mezi Beršem a Petrem Vladařem, kteryžto poslední Berše se na cti dotekl připomenuv, že byl jednou z města utekl před pány, což

Petr Vydra, učiniv takové, jakž se nahoře píše, útrpné 1519
vyznání, za takové zlé skutky své skončení života vzal a tu sobotu [3. září] před památkou narození blahoslavené Panny Marie léta nadepsaného čtvrcen. Ale Mikuláš Karas z města od statku svého odběhv, na Bechyni k nejvyššímu kancléři království českého, toho času pánu Láclavovi[1]) ze Šternberka (dav se pánu za služebníka) se obrátil. O něhož pán našim na ten rozum v pondělí [25. července] po sv. Maří Majdaleně téhož léta, psaní učinil z Nepomuku.

Věděti vám dávám, že jest na mne vznesl Mikuláš Karas, služebník můj, kterak jest spraven, že by byl před vámi vosočen a proto vosočení, že byste se naň hněvali a on obávaje se v tom, aby něco náhlého na něho nepřišlo, ujel jest. I prosil jest mne k vám za přímluvu, abyste jemu glejt dali bezpečný, aby on mohl k vám přijíti i odjíti, a svú nevinú, kterúž on praví, před vámi se spraviti; neb se jemu zdá, že jest on nic neučinil, ješto by měl vám pro túž věc v hněv upadnouti. I protož já vás prosím, že mu glejt dáte.

A nevyčkav na takové psaní odpovědi hned se jiným psaním toho domlouval, kterak když nebožtíka Petra dali zmučiti a v tom i o hrdlo připraviti, tu že by lidé v Plzni o pánu mluvili, kterak by on jemu město zdáti měl, ano že jsou i to biřičem, že město jednomu pánu dáno býti mělo, provolati dali a protož kdožkoli to o něm mluví, aby on to město k sobě přijíti chtěl, že mluví jako nešlechetný lotr a cti jeho zrádce. A pokudž to od něho, Petra, slyšáno jest, že prvé nežli o hrdlo připraven byl, náleželo pánu oznámiti a ponévadž pak na Mikuláše Karasa, Petra Kladrubského a Bernarta jinak Berše, služebníky jeho, sáhnouti chtějí, protož že on je na plném soudu zemském postaviti chce. Jinak chtělili by co proti nim před sebe bráti, že by on též služebníky své před nimi opatrovati chtěl.

Naši oznámili, že o tom, aby kdo z lidí u nás to, což se nadpisuje, mluviti aneb oni biřičem volati dáti měli, žádné vědomosti nemají, nýbrž kdyby od koho takovú řeč o pánu slyšeli, že by ho, jako pána ctného, v tom chtěli zastati. Co

se zajisté týká událostí zde zhora šíře líčené. Podkomoří královský rozhodl rozepři tak, že Beršovi, co byl proti pánům provinil, nemá nikdy vyčítáno býti, poněvadž mu to od pánů prominuto bylo.

[1]) Laclav, Ladislav ze Šternberka na Bechyni byl kancléřem od 1510—1521.

1519 se pak sousedův odběhlých dotýče, kteříž se pánu přikázali, budouli oni koho z Plzeňských chtíti z čeho viniti, že jsou jim ku právu dosti usedlí; pakliby co proti tomu neslušného a nespravedlivého před sebe brali, pánu věří, že jim toho nedopustí.

Tu pán rozhněvav se odpověděl, že nadepsaní služebníci jeho za odběhlé pokládáni býti nemají, proto že on jich za takové nemá a že jsou oni bez příčiny sobě daný žádného odběžení neučinili, než toliko že jsou od města ustoupili a z kterých příčin to učinili, to též časem svým bude moci se najíti a dokázati, a poněvadž odpovědi slyšeti nemůže, zdali by služebníci jeho před nimi bezpečni byli, než toliko že mu na to ukazují, chtějíli oni je všecky, aneb některé z Plzně z čeho viniti, že jsou ku právu dost usedlí, o čemž že on dobře ví, že to tak jest, a protož o tom že žádá toliko věděti, chtějíli Plzeňští také ty služebníky jeho z čeho právem hleděti, čili mimo to oni mají na ně péči míti; neb já ještě, (praví pán), o tom právu, aby kde bylo, nevím, aby měli jedni právem viniti a druzí bez práva, svobod a moci užívati, než to jest všudy za řád a za obyčej, kterak kdo koho chce hleděti, že zase tak může k němu zachováno býti.

Na to Plzeňští odpověděli, co se odběhlých sousedův dotýče, že z té povinnosti, kterúž jsou právu zdejšímu povinni, poněvadž jsou z gruntův a od práva ušli a odběhli, mají proč k nim hleděti a protož když k nim o to hleděti budou, že v té věci se nezmejlí a jich také že tajno nebude.

Když pak na žádosť pana kancléře Karasovi glejt dán byl a on s některými dobrými lidmi před oufad vstoupiv žádal, jak se jest koli stalo, aby páni jemu to prominuli, a pan Humprecht [1]) toho dotekl, by nebylo viny, že by nebylo třeba žádosti, buď pak vina neb nebuď, aby páni ráčili mu to prominouti.

I když ty věci podle vůle páně nešly, učinil opět Plzeňským o ty služebníky své poselství takové.

Poslal nás k vám pan kancléř nejvyšší, království českého, že co jste JMsti prvé i nejposléze za odpověď dali, což se JMsti služebníkův, o kterýchž vám prvé dobře vědomo jest, dotýče, že ještě toho znáti nemůže, aby pod ří-

[1]) Pan Humprecht z Hrádku a na Řencích, hejtman kraje plz.

dem a právem tohoto království mohli před vámi a od vás 1519
před mocí bezpečni býti. I k tomuto JMst ještě je ty služebníky své podávati ráčí, že o to o všecko od nich, chceteli též učiniti, poddává se na krále JMst pána našeho milostivého k rozeznání, a což JMst kolivěk v tom najíti ráčí, že ty JMsti služebníci na tom přestati a tak se zachovati mají a vy abyšte též učinili, a v tom času, dokudž ta věc konce nevezme, abyšte z obou stran před sebú bezpečni byli a mocí jedni na druhé nesahali a oni také aby mezi vámi v městě svobodně a bezpečně bývali, tak aby i statky své podle vůle své opatřiti mohli. I žádá vás JMst pán, chceteli k tomu přistoupiti, abyšte na to konečnú a světlú skrze nás, anebo listem vaším pod pečetí odpověď bez prodlívání dali; pakli byšte k tomu a takovému slušnému podání přistoupiti nechtěli, JMKskú v tom opomítajíce, též řád i právo, kteréhož tak dobře chudý jako bohatý užiti má, svévolně lehčíce, tehdy ráčil pán vám toto poručiti pověděti, že již s raddou pánův a přátel svých, nemaje úmyslu takovými psaními a poselstvími sebe více zaneprázdňovati, to tak předsevzíti ráčí, což jest sobě a svým služebníkům v tom proti takové své vůli spravedlivě povinen.

Odpověď.

Poslali nás k VMsti páni Plzeňští, jakož jste jim ráčili psáti a po některých dobrých lidech poslati ceduli, že ještě toho znáti nemůžete, což se vašich služebníkův a jich někdy sousedů z města ušlých dotýče, aby před nimi pod řádem a právem tohoto království od nich mocí býti mohli bezpečni, podávajíce se KMsti od nich služebníkův svých na krále JMst rozeznání k tomu, aby oni mohli v městě u nich svobodně býti a podle vůle své statky své opatřiti. I toto VMsti poručili dáti za odpověď, že toho svobody jich a práva (ani také za to mají) království tohoto neukazují, aby o jaké kolivěk věci k soudům ven z země jezditi a pracovati měli; neb taková věc jako nepořádná každému z nich právy domácími zavřína jest. A protož, ačkoliv krále JMst, pána svého milostivého, neopomítají a směliby tak brzo a tak svobodně před JKMst předstúpiti jako oni, kdož jsú pro své vejstupky pod VMst z města Plzně ušli, však proto mají práva a řády své od starodávna vyměřené a vědí podle nich, kterak a kterým pořadem se k každému sprave-

1519 dlivě zachovati mají, nic v tom krále, pána svého, ani řádu a práva nelehčíce. A také poněvadž pod VMst ti z města Plzně jsou ušli a VMst sobě za pána mimo krále JMst dědičného svého pána vzali a JMKskú a slib svůj opovrhli a VMst také jste je poddané krále JMsti za služebníky přijíti ráčili, již oni páni Plzeňští mezi sebú bytu jim dopustiti nemohou; neb JKMst psaním svým to jim času tohoto přikázati ráčil, aby žádnému, kdožby jiného pána neb pány mimo JKMst sobě za pána nebo pány vzali, v městě JKMsti bytu a sousedství nedopouštěli.

V tom pak, jestliže by oni VMsti služebníci sami skrze sebe neb koho kolivěk jiného co předse, ještoby jim pánům plzeňským nedobře sloužilo, bráti chtěli, tehdy tak pověděti VMsti poručili, že též s raddou pánův a přátel svých musili by se tak opatrovati, pokudžby proti takové jich svévůli a neřádné byli sobě a spravedlivosti své povinni. A té naděje nejsú, abyšte VMst, jako jeden znamenitý pán, tohoto království úředník, ráčili jim od nich ušlým lidem podle jich vůle raddami býti nápomocni.

Takovú nevoli Mikuláš Karas i s jinými mezi pánem a našimi učiniv a vida, že mu předsevzetí jeho dařiti se nechce, zjevným odpovědníkem Plzeňských se učinil těmito slovy.

Purkmistru a raddě města Plzně a rychtáři s staršími obecními i vší obci ode mne, Mikuláše Karasa, vám purkmistru, konšelům i vší obci města Plzně.

Jakož jest nejednú pán můj JMst vám psáti ráčil i dobré lidi k vám posýlal, chtěje vám rád ode mne spravedlivě učiniti, ač bylli bych vám co povinnovat, podávaje vám napřed soudu zemského, ještoto každý dobrý na něm přestává, ale vy jste toho přijíti nechtěli. Potom vám jest JMst podati ráčil krále JMst, pána našeho všech milostivého a dědičného, že mne ráčí před JKMst postaviti, a z čehož mne kolivěk budete smíti viniti, že vám mám před JKMstí práv býti. To mi jest též nemohlo prospěti ani od vás potkati. I poněvadž tomu rozumím, že na vás péči míti musím a že snad kdybyšte mne dosáhli, že byšte mi snad učiniti chtěli, co jste jinému učinili bez jeho provinění; neb já tomu tak rozumím, že jste vy lepší nežli Bůh a já horší než čert, neb je pán Bůh všemohúcí ráčil čerty slyšeti, ale já sem toho na vás dosáhnouti nemohl skrze pána svého

JMst. Všecko to milému pánu Bohu poručím na tento čas 1519
a již já musím to předsevzíti, čehož nerad učiním, toho mi jest pán Bůh svědek a ač ne všem vinu dávám, ale poněvadž pak po těch jdete, kteříž mého bezhrdlí hledí a jimi se spravujete a v tom jim i folkujete, jižť musím vás hleděti, pokudž mi toho milý pán Bůh bude příti a vám i všem vašim poddaným, proti vám svú čest ohražuji a se všemi pomocníky svými, že vás budu páliti, mordovati i to vše zlé činiti, což budu moci vymysliti. A což se vám kolivěk zlého stane, z toho žádnému viny nedávejte než předkem Petrovi Sedáčkovi, Vilémovi [1]) a Fegalovi. Dán tu kdež jest psán.

Jiný rychtáři plzeňskému a starším obecním.

Ode mne Mikuláše Karasa vám buď list dán vší obci. Mám za to, že dobře v paměti máte, když jsme spolu chudí i bohatí stáli pro čest a pro chválu pána Boha všemohoucího a krále pána našeho všech nejmilostivějšího, poněvadž jesti zámek JMsti i pro vás pro všecky chudý vdovy i sirotky, a dobře vám vědomo jest, že tak, jak jste mne žádali; abych od vás mluvil, i to jsem učinil a v tom jsem se Bůh dá zachoval, jakožto dobrému náleží a nic víc ani míň, neb dobře v paměti máte, že po každým artikuli vohlíd jsem se na vás, ptaje se vás, takli jste kázali pověděti a vy jste všickni řekli, že tak. Pak pohleďtež na to, co mně se děje od některých z vašich konšelův, kdeřýchž se dotýká v jiných listech, že jsou mě chtěli o mé hrdlo připraviti bez mého všeho provinění. I musím to poručiti pánu Bohu všemohoucímu na tento čas, neb dobře mám za to, že vám jest v paměti, že pán můj JMst ráčil jesti psáti pánům vašim, podávaje jim JMst zemského soudu, že mne ráčí postaviti před ním a cožby se bylo koli na mne nalezlo, musil bych byl trpěti a proti tomu bych vše nechtěl býti, kdybych vinen byl. Potom JMst ráčil jim podati, že mne chce postaviti před JMKskú, pána všech nejmilostivějšího.

I to mi postačiti nemohlo, ješto mně se tak zdá, že jsú mi to učiniti neměli etc. Pak milí páni, toto psaní mé že je s pilností rozvážíte, k čemu se taková věc vztahuje, neb pán Bůh všemohucí zná, žeť toho nečiním z žádný pejchy,

---

[1]) Vilém soukeník.

1519 ani ze zlosti, než z veliký litosti, co mi se děje bezprávně od některých z konšelův vašich, neb jsem vždycky na to myslil, abych se JMstem v dobrém přátelství zachoval, toho mi Bůh svědek jest. Co se dotýče manželky mé a dětí mých, jestliže jim jaké nátisky činiti budete, teď pánu Bohu přísahám, že vám to ke všemu zlému přijde, neb jsou oni tak málo vinny jako i já. Ale té víry k vám mám, že toho neučiníte, než mně a já vás hleděti tak podle odpovědi té, jak sem se vám vohradil svú čest, za to vás prosím, že sobě kážete vokázati všecka psaní, které jim jest učiniti ráčil pán můj JMst předešlý, neb mám za to, že jesti dvanácte listův ráčil jim poslati. I to pak dobře všecko rozvažte, neb jsú nikde JMsti žádné odpovědi nedali, kterouby se JMst mohl spraviti a já také. Dán kdež jest psán.

Takové psaní Plzeňští přijavše, žádali ihned toho při panu Lvu [1]), purkrabí království českého, aby vedle ouřadu svého téhož Mikuláše, i kdožby pomocníkem jeho byl, všem stavům království tohoto vůbec vyhlásiti poručiti ráčil.

Naposledy předse jest mu k žádosti a na přímluvu osvíceného knížete a pána pana Karla Minsterberského v Slezi, krále JMsti nejvyššího hejtmana v království českém, vina jeho na ten spůsob odpuštěna, aby osobou svou města na časy budoucí prázen byl a někomu poručil na místě svém stateček svůj prodati a dluhy, komužby co spravedlivě povinnovat byl, odtud zaplatiti.

Tento pak Karas, jsa před tím rychtářem, velmi neopatrně a bez těch, kteříž k tomu voleni byli, Krištofa Kladrubského [2]), též souseda zdejšího, na řebřík dal, o čemž níže v místě svém oznámeno bude, a poněvadž na něm žádná vina shledána nebyla, protož dotčený Krištof ouřad zdejší právně z toho vinil. I obeslav ouřad a starší obecní téhož Karasa, jemu, jaká se proto na ně těžkosť valí, oznamovali a zdálo se jim všem za dobré, aby ho etí a věrou až do té pře skonání zavázali, tak kdeby mu kázali a rozkázali a toho potřeba byla, aby tu stál vedle pánův. I oznámil Karas tyto slova: „Pane purkmistře a páni milí a páni starší všeckni. Jakož jste ráčili mi oznámiti skrze pana Viléma, co se na VMsti valí, abych já slíbil čest a víru do

[1]) Zdeněk Lev z Rožmitála na Blatné od r. 1507 nejvyšší purkrabí.
[2]) Krištof Kladrubský z Buksic.

té pře skonání, kdežby toho potřeba byla, buď zde v tomto 1519
městě nebo jinde, abych vedle VMstí stál, to všecko učiniti
chci a na to bohdá pamatovati budu, jako na dobrého sluší.“

A tak slíbil čest a víru, to přitom pověděv: „Míl
páni. Kdyby mou samou osobou mohla tato díra zahrazena
býti, chtěl bych rád to podniknouti.“

I majíc ouřad podle obeslaní státi, dali o tom Karasovi věděti. Ale on málo sobě závazku svého váže, obeslán jsa přijíti nechtěl a do kláštera černého ušel. Páni k němu vysýlali bezpečíce ho, aby s vyslanými do Prahy jel, že mu z toho žádná škoda býti nemá. Ale on na ten toliko spůsob jeti chtěl, aby ouřad též i starší obecní jemu slíbili, že hrdlem svým bezpečen bude a na poctivosti své žádné ujmy neponese, pravě, když mi tak slíbí, teda já s nimi pojedu. I když takové odpovědi jeho bylo vyrozumíno, posláno jest k němu po druhé, aby na to pamatoval, což jest pánům slíbil a tak se zachoval Oznámil, že jináče neučiní, leč mi za to slíbí, což jsem prvé oznámil pánům těm, jak u mne byli etc. A tak Karasa žádným spůsobem nemohli z kláštera vymluviti. Ouřad bez něho osoby do Prahy vypravil. Tu když také vyslaným od pana kancléře, aby se s Krištofem Kladrubským z Buksic pro ten účinek smluvili, na cestu ukazováno; ale poněvadž tu Karas přítomen nebyl, Krištof bez něho nechtěl nic jednati. A tak vyslaní navrátivše se domův, o tom, že bez Karasa žádného konce učiniti nemohli, správu učinili. Potom pak Karas žádal pánův za glejt, aby mu dán byl, načež mu odpověď dána taková, poněvadž do kláštera ustoupil, ano mu toho žádná potřeba nebyla, bychme jemu glejt dávati měli, že se to pánům učiniti nevidí. Chceli bez gleitu ven vyjíti, toho má vůli; pakli chce tam zůstati, to jest též při něm. On nemoha se glejtu dočekati, pobyv tam několiko dní, potom sám bez glejtu ven vyšel.

Byla také toho času nemalá různice mezi obcí a Janem Štěpánkem, jinak Zajíčkem, kterýž se pod ochranu pana Adama z Hradce utekl, tehdáž nejvyššího pana kancléře království českého, pravě, že Plzeňští ho o statek a živnosť připravili, slibem zavazovali, urukovali, svú vůli s ním měli a na věži jako lotra sázeli. Oni, že nikda proti němu mocí nesáhli, nýbrž což jest byl provinil, že jest za to odprosil před dobrými lidmi těmito slovy:

*

1519 „Pane purkmistře, VMst páni a páni obecní všickni. Což jsem kolivěk učinil a mluvil proti VMsti a ouřadu JMsti královskému, buďto řečí neb skutkem, aneb jakýmžkoli obyčejem, křivdu jsem mluvil, VMstí pro pána Boha všech prosím, že mi to odpustiti ráčíte.“

Petr pak Kladrubský z Buksic, o němž se nahoře zmínka činí, vida že Mikuláš Karas žádné milosti dostati nemůže, na Budín k králi Ludvíkovi se utekl a odtud poručení takové vyjednal, aby mu až do příjezdu JKMsti žádné překážky činěno nebylo. Když potom král do Prahy přijel, tu nadepsaný Petr všecek ouřad aneb osoby konšelské obeslal pravě, že je viniti chce z toho, kterak by ho o statek připravili a připravivše ho o statek, že jsou též i o poctivosť a hrdlo jej připraviti mínili a chtěli, proti kterýmžto konšelům obeslali před soud komorní rychtáře, starší obecní i všecku obec města Plzně.

Bratr také jeho jménem Krištof z Buksic, byv v domnění, že by se též podle jiných v obci rotiti měl, do vězení se dostal a k útrpnému právu podán jest. Ale když na něho žádná vina není shledána a od mistra popravního na oudech jeho nebylo mu uškozeno, propuštěn býti musil, skrze což též veliké zaneprázdnění povstalo. A naposledy jistými prostředky mezi ním a ouřadem tak bylo spokojeno, že jemu to ani jeho dědicům a budoucím na jeho cti a dobré pověsti ke škodě a k úrazu býti nemá a za škody též mu zaplaceno.

Mnohem lepěji a střídměji beze vší secessí pan rychtář a starší obecní na místě vší obce k pánům, purkmistru
1587 a raddě léta 1587 k uvážení a napravení podali:

Jedno žeby tři termíny berně královské, kteréž přes tisíce učinilo, zadržány byly a na to že velmi skrovná summa za vejběrčími městskými k tomu nařízenými zůstává a k tomu něco málo že té berně od sousedův se dovybrati má. A tak za tou příčinou i pro nějaké jiné dluhy, o kterýchž starší obecní nevědí, že by se chtěli opět v některý tisíc vzdlužiti, za to žádajíce, aby se toho nestalo.

Druhé že netoliko v truhlici obecní dokonce peněz žádných není, ale i při bílém pivě něco skrovně toho že se nachází, tak že ze všech stran veliká záhuba a zavedení této obce pozůstává.

Třetí tolikéž očitě to se spatřuje, že téměř užitkové 1587
obecní nic nevynášejí a z těch pak, kteří užitečnější jsou, tak se na outraty, (z nichž pořádní počtové se nečiní), béře, že i ti v malém času by minouti musili, jako při ouřadu bílého piva že před nedávnými lety na tisíce summy peněz přes náklady zbývalo a nyní již pro tak časté odtud peněz vyzdvihování není odkud vzíti, aby se s potřebu pšenice nakoupiti mohlo.

Čtvrté že vůbec o tom se mluví, že peníze obecní se po přízni půjčují a někteří sobě že ze dvorů, mlýnův a odjinud obilí a jiné věci (ouřad snad v tom nepozdravujíc) vypůjčují a tak, kdož co dlužen jest, žádný zase nic neoplacuje, nýbrž kdož v obci jakú přednosť má, ten sobě s věcmi obecními tak zvoluje a zachází, jakoby jeho vlastní byly, jakž se to při počtech i jiným obecním hospodářství v skutku spatřuje.

Páté že se i o tom ví, kterak mimo starobylý obyčej v hospodách s přespolními přední osoby neb osoba nemalé outraty vedou, kteréž se téměř z obecního měšce platiti nepostačují, anobrž i v vlastních domech svých hosti své na obecní groš traktují, a jinde, když pro obecní potřeby vyslání se stane, nemírné a prvé nebývalé útraty se dějí a již téměř komu se vidí do hospody koho přijíti, jako svobodný stůl má. A protož (prý) pan rychtář a starší obecní se ohlašují, že takového patrného zavedení obce této příčina nejsou a v tom se otvírají, nebudouli takové zbytečnosti zastavené, ani tomu časně v cestu vkročeno, aby osoby s věcmi obecními po vůli své nezacházely a lidí poddaných obecních jako za své robotníky neměly, že pro znamenité lidu obecního naříkání muselo by se na něco jiného pomysliti. Ale jest ta naděje, že to v lepší řád pro obecní dobré uvedeno bude a poněvadž pak na konec komory obecní vyprázdněné a velkých dluhův zdělání na větším díle z častých jízd pochází, že to s uctivostí žádají, aby takových jízd, pokudž nejvejš možné, uskrovněno bylo, zvláště co by psaním skrze posla se vyříditi mohlo, aby se ne hned vždycky pro to vysýlalo.

Šesté také že se tomu rozumí, že o té kolleji, pro kterúž se mnoho vysýlání dálo a na tisíce utraceno jest, již malá a snad do konce žádná naděje není, aby toho jednání

1587 raději na ten čas do lepší příhodnosti zanecháno bylo.[1]) Což starší obecní na místě vší obce dávno se k tomu přičiniti by chtěli, kdyby na tom konečně zbezpečováni a pozůstaveni nebyli, že ta věc svůj brzký konečný, s velikým dobrem obecním průchod míti bude. Protož za to žádají, jestliže by co tak budoucího obecního dobrého se obmejšleti chtělo, aby to s dostatečným potazem všech a raddou těch, kteříž by tomu rozuměli, se dálo a k věcem tak velikým, na které velké útraty, nákladové a počty jdou, tak spěšně se nepřistupovalo, z čehož netoliko škoda, ale i posměch města nemalý pochází.

Jakož prý také s nemalým ale s znamenitým nákladem objednáno jest privilegium jedno na skupování statkův pozemských,[2]) kteréhož posavad ještě žádný užiti nemohl a snad již pro nemožnosť naší dokonce to mlčením pominuto bude a pod tím předce znamenitá škoda na tisíce obci pozůstává. A týmž spůsobem kdyby na Blovice, (jak se správa dává), půjčeno býti mělo a peníze pod úrok vzaty byly, takéž bez obecní škody býti by nemohlo.

Sedmé též se to také v skutku uznává, že jarmark svatomartinský, který nám JMCská, pán náš nejmilostivější

---

[1]) Kollejí zde připomenutou míní se kollej jesuitská, o kterou se hojná dála jednání od r. 1561—1605. Chtěl totiž známý jesuita Petr Kanisius zříditi v Plzni kollej řádu svého, v čemž jej horlivě podporoval tehdejší probošt kostela pražského a administrator arcibiskupství, Jindřich Skribonius. Roku 1582 přestěhovali se Jesuité za příčinou moru v Praze do Plzně a pobyli tu až do jara roku 1583. Obývali v domě teplském, v ulici zbrojnické čís. 6 n. 114 staré. Původně chtěli Jesuité, aby jim byl odevzdán klášter Dominikánský; však Dominikáni napjali všechny síly své a působili proti tomu. I zakoupen r. 1585 od obce plzeňské zmíněný dům od kláštera teplského za 1060 kop míš. a jednáno dále jen o to, aby se dostatečné prostředky k vydržování kolleje též sehnaly; však jak vidno z této zmínky u Plachého, že vyhlídky nebyly přes to vše skvělé. Nepřálíť si toho ani arciděkanové plzeňští, ještoť se jim bylo obávati nějakého zkrácení duchovní zprávy jejich, Dominikáni též hleděli věc překaziti a tak nedošlo ke zřízení kolleje jesuitské; neboť r. 1605 prodala obec dům pro kollej zakoupený klášteru teplskému zpět a od té doby nečiní se žádné zmínky více o tom.

[2]) R. 1580 dne 17. října propůjčil císař Rudolf II. Plzeňským tu milosť, aby jeden každý svobodný a usedlý měštěnín plzeňský jak k obecnímu a zádušnímu, též také k osobnímu držení kupovati mohl statky pozemské a je sobě do desk zemských klásti bez relace; original v museu plzeňském.

pro dobré naše milostivě dáti ráčil,[1]) všem řemeslníkům 1587
zdejším a jiným starým jarmarkům a trhům na ujmu jest. Protož za to se žádá, aby ten jarmark složen byl; neb jiná znamenitá města, kdež velicí handlové a skladové kupečtí jsou, na dvou jarmarcích toliko ročně přestávají.

Osmé i to na veliké stížnosti jest, že přední, nejmožnější sirotkové městští ven z města se vydávají a posavad takového praktikování a týchž sirotkův i vdov jiným přespolním zadávání neb najednání se nepřestává, což s obecním dobrem býti nemůže. Proti tomu přední osoby na zkázu dobrého řádu lidi lehkého a nepořádného chování fedrují, k manželstvu jejich někdy s nákladem obecním pomáhají, čehož jest prvé zde nebývalo, což i správcové duchovní o tom zjevně a světle káží a správcům města to přičítají. Pro kteréžto oznámené příčiny a jiné, o nichž se na tento čas mlčí, netoliko mezi lidem obecním veliké reptání a naříkání jest, ale i to pošlo, že žádné téměř svornosti a lásky upřímné mezi námi není, než jeden na druhého hledíc, všemu, buď dobře nebo zle se díváme, sebe sami mnohokráte osobám k vůli hubíme, vymstíváme a zlehčujeme a pod tím všeckny věci obecní na mizinu jdou a naše osobní živnůstky z dopuštění pána Boha den ode dne hynou; protož nebudeli to časně zastaveno a taková monarchia a vladařství, kteréhož za předkův našich nikdy nebylo, přetrženo, ještě většího pádu, zkázy i dokonce záhuby naší nám se obávati jest.

Deváté, často se také a zhusta mezi lidem to slyšeti musí, co se dotýče raddy neb v úřady konšelské dosazování, že to rozličnými praktikami a osob obmysly se děje, tak že téměř to i na oko se vidí, ano že již nová radda osazena jest, od lidí vůbec se pronáší. Protož za to se žádá, aby to opatřeno bylo a více se nedálo. Nemohloliby pak jináče býti, při vrchnosti aby se to předešlo, tak aby v tom jako i prvé starobylý, dobrý a schválený pořádek zachován byl, neb že jest se to dálo a díti nepřestává, dosti patrně se nachází.

Desáté zpráva se také dává, že by v Praze na Pohořelci, v dosti nebezpečném i nepříhodném místě nějaký dům spustlý za peníze obecní koupen byl a to za summu hotovou 500 kop míš., ješto předkové naši nikda toho učiniti nechtěli,

[1]) Míní se tím nedávné vysazení třetího trhu výročního povolené v pondělí po svt. Martině od cís. Rudolfa II. dne 23. listop. 1580.

1587 majíce toho mnohé a slušné příčiny, aniž také které město o to se, aby v městech pražských jakou residenci míti mělo, kdy pokusilo, čehož jest se také bez uvážení pana rychtáře a starších obecních státi nemělo. A poněvadž se to bez vědomí všech děje a penězi obecními zle se plejtvá a ledacos neužitečného k obci se kupuje, staneli se jaké v statky uvazování, tím pan rychtář a starší obecní vinni býti nechtí. Když také od mnoha let z domácích a z úrokových berní sedlských žádných počtův činěno není, nemůže než na stížnosti to býti. A protož aby starobylý, dobrý řád v věcech obecních zachováván byl a to, což tak na zkázu a záhubu města jest, napraveno bylo, tak abychom společně v nějaké lepší svornosti a lásce státi a lepšího v věcech našich od pána Boha požehnání dosáhnouti mohli.

1600 Léta milostivého 1600 nemalé rozdvojení zde mezi ouřadem a všemi řemeslníky kromě samých řezníkův a sladovníkův z strany várky ječné bylo, kteříž plný počet, to jest deset varův, tak jako ty, ježto řemesla neumějí, činiti chtěli a k tomu podle řemesla svého připuštěni býti žádali. Avšak poněvadž taková nesnáze těžká skrze jistou komissí od JMstí nařízenou spokojena a na místě postavena jest a to se vše v kanceláři zouplna, jaký začátek a odkud té věci pošel a co se při tom trefilo, jak též proto resolucí učiněna jest, nachází, protož o tom tuto psáti pomíjím.[1])

To před smrtí psáno, když paměť písaře již byla ucházela vide annum ut supra.[2])

1520 Léta 1520 mor veliký v Plzni byl, neb umřelo toho času zde lidí 1527. A tehdáž také přihodilo se, že kněz Matouš Švihovský, farářem zde jsa, upadl v noci do šachty. Trval pak ten mor od veliké noci přes celé léto až do vánoc.

Jest také toho roku slit zvon svatého Václava od Václava Konváře souseda zdejšího.

Více, most kamenný s svým klenutím za pražskou branou skrze Ondřeje, mistra zednického, toho roku vystaven. Téhož léta Jan Chrt měštěnín zdejší nařídil službu boží, aby

[1]) Toto poznamenání z r. 1600 nepřichází v opise pamětí Plachého.

[2]) To jest připsáno v rukopise Plachého vlastní rukou jeho na témž listě, jako z práva z r. 1600.

se každého pátku votiva de conceptione beatae Mariae Vir- 1520
ginis v kostele farním po ranné mši od malých pacholátek
zpívala, nadav na to pro kněží, žáky a varhaníka sedm set
kop míš. Pavel pak Chrt, bratr jeho, léta 1521 v pátek před 1521
smrtedlnou nedělí [23. března] pro svou nešlechetnost stat jest
na rinku proto, že v pondělí po neděli květné [2. dubna] l. 1517 1517
nad člověkem pana Točníka z brány jdoucím mord vykonal.

Léta napřed psaného při času památky Všech Svatých, 1520
vidouce města, ano od Petra Sudy na Janovicích a pomocníkův jeho veliké škody obyvatelům jich se dějí, shledavše se táhly k Janovicům, a naši též podle nich na pomoc dráby své vypravili.[1]) Což když se stalo, tehdy hejtman kraje tohoto, totiž pan Dobrohost a pan Kfelíř,[2]) jsouce od pánův a rytířstva v tom, aby Sudovi retunk dali, staráni, napomenuli měst, aby zase lidu svému od Janovic odtáhnouti rozkázali. Ale naši vymlouvajíce se oznámili, poněvadž toliko zhoubcí zemských a zvláště těch, kteříž škody jim dělají, též pomocníkův a fedrovníkův jejich hledí, aby jim v tom překáženo nebylo. A pakliby se jim v tom jaká překážka stala, aneb státi chtěla, oni že by svých nikoli opustiti nemohli, opovídajíce se, že toho každého, kdožby nepřátel zemských a zhoubcí jejich hájiti a fedrovati chtěl, za nepřítele míti a k němu hleděti chtějí.

I nečekajíce až by páni a rytířstvo po takové odpovědi Sudovi na pomoc přijeli, hned na Janovice udeřili a tu jedenácte lotrů, zhoubcův zemských, nalezli. Ale Suda sám osmý nocmi se skradl a ušel a tu ihned město i tvrz zapálena a do gruntu vybořena.[3]) Též i jiných několik tvrzí toho roku, proto že loupežníci se v nich zdržovali, zbořeno.

L. 1585[4]) mládenec jeden řemesla trubačského pobral 1585
ve farním kostele sv. Bartoloměje některé trochty a páteře
korálový s obrazu Panny Marie, kteréž potom v městě prodával a skrze to do vězení vzat jest. I vyznal to dobrovolně,

---

[1]) Staré letopisy p. 444. k r. 1520; Palacký: Dějiny české V. 2.378.

[2]) Wolf Dobrohost z Ronšperka na Horšově Týně; Vilém Kfelíř ze Zakšova v Starém Sedlišti.

[3]) D. 19. listopadu 1520 vzdaly se Janovice.

[4]) Tyto obě zmínky k r. 1585 a 1588 vzaty jsou z opisu Stehlíkovského; v původním rukopise chybí.

když dotčené věci s toho obrazu bráti a jej loupiti chtěl, že se mu krásná panna v rozčesaných vlasech ukázala, pravíc mu; „Radímť nečiň toho; pakli učiníš, smrti neujdeš“, a hned zmizela. Protož naříkaje pravil „znám to, že jsem zle činil.“ A tak za týž zlý skutek skončení života svého vzal.

1588 Potom též jiný léta 1588 dav se v kostele zavříti s téhož obrazu takové trochty a zlaté groše sňal, z nichž některé v Rokycanech ku Praze jdouc měnil. Což když se shledalo, za ním vysláno bylo, kterýž tam vzat a sem zase přivezen a naposledy na přímluvu pana Václava Běšína, toho času hofrychtéře království českého, z téhož vězení propuštěn jest.

1522 Léta 1522 Chodové domažličtí, jsouce zde na trzích, když k tomu, aby mejto a clo dávali, vedeni byli, vznášeli žádost na Mikuláše Branišovského, tehdáž purkrabí svého, kterýžto zastávaje svobod jejich, stížně se domlouval, pravě je býti ode všech cel svobodné. Ale naši proti tomu pravili, ačkoli Chodové podle vejsad svých cel, mejt a tržného dávati povinni nejsou, však když sem z nájmu a peněz ládunk vezou, že proto z koní, kteříž z nájmu táhnou, mejto dáti musejí.

1522 Též léta tohoto bratří řádu sv. Františka, jinak mniši šeří, kteříž toho času zde v klášteře byli, mnoho před sebe brali a mimo starobylý chvalitebný obyčej k velikému pohoršení do domův šenkovních chodíce pod spůsobem almužny k službám božím přes míru a více než slušelo do kláštera žádali, sousedy tím velice obtěžujíce. Ano také nové obyčeje při posluhování svátostmi k zkáze kostela farního uvésti chtěli, což se jim sotva od administratora arcibiskupství pražského zastaviti mohlo.

Potom pak opět po nedlouhém času některé obyčeje na se bráti směli, spolehajíce na nějaká svá obdarování, kteréž se míti od stolice apoštolské pravili, že se s těly mrtvými, kteréž u nich pohřbena býti měly, v kostele farním zastavovati zbraňovali. Kterážto různice takto na místě postavena jest:

Nejprvé aby pohřby svobodny byly a ne z přinucení, ani jakýmžkoli obyčejem navedení, ale tělo mrtvého, kterýž ještě živ jsa žádal, aby tělo mrtvé v kláštěře pochováno bylo, neseno má býti do kláštera bez odporu, leč by on, ještě živ jsa, aneb příbuzní, přátelé žádali, aby mrtvé tělo prvé do

fary před pohřbem nesli; avšak to má býti bez oukladu všelikého obyčeje starobylého.

Druhé že bratří bosáčtí v průvodu těla mrtvého mají napřed jíti přede všíma kněžíma a ne před márami, ale v řádu svém vedle starozachovalého obyčeje; ale když by přišli v hřbitov kláštera svého, pouští se jim vůle.

Třetí aby táž smlouva zůstávala na časy budoucí a věčné.

1524. Podkomoří království českého, toho času Jakub 1524
z Vřesovic, jsouc omluven a obžalován při králi JMsti, že by k přetržení milostivých poručení JMKské příčinou byl a měst k tomu, aby ničehož, cožby proti svaté víře křesťanské bylo, se nedopouštěly, podle vůle JKMsti napomínal, skrze to v velikú nemilosť upadl. Protož za to Plzeňských snažně žádal, aby před JMKskou o něm vyznali, že on takovú vůli královskú zde v Plzni vyplnil a v tom se podle vůle JKMsti zachoval. I na takovú žádosť jeho Plzeňští takové vysvědčení o něm učinili, zakázavše se králi těmito slovy, že my (prý) po stálém předkův našich v víře svaté katolické zachování a setrvání žádné takové osoby, kterážby se s námi v řádích křesťanských nesrovnávala, v městě JKMsti dosavád jsme u nás netrpěli, netrpíme a trpěti nemíníme, kterýmižto slovy i potomky své zavázali.[1])

1532. Ferdinand, král český, do Řezna k sněmu říš- 1532
skému jeda, na žádosť bratří zákona kazatelského, zase v klášteře jejich německá kázání, kteréž byly před tím za několik let z poručení krále pro některá scestná kázání těch německých kazatelův zastaveny, propustiti ráčil; však aby oni bratří toliko to, což církev svatá křesťanská za pravé slovo boží uznává a lidu k spasitedlnosti jest, kázali, nic nepřimisujíc scestného a cizího.

Ale měšťané pro neznámosť řeči německé, a bratří, že prvé scestně učili, v podezření majíce, na poručení královské těžce k tomu (toliko předložením ouřadu, aby tomu se na odpor nestavěli, přivedeni jsouce), svolili. Potom pak pro takové obojích mnichův kázání odpor mezi farářem zdejším a nimi vzešel, že všickni v jednu hodinu kázali, což potom Joannes, episcopus Mutinensis, apud Ferdinandum regem nuntius apostolicus, spokojil, zanechav toho při starobylém

[1]) Po straně připsáno od Plachého: Učte se Plzeňští stálosti.

nařízení, aby v ty časy, když se u fary káže, zákonníkům kázati dopuštěno nebylo, než jinú hodinu aby k tomu svobodu měli.

1532 Okolo toho času, když z království tohoto proti Solimanovi Turku tažení býti mělo, nějaký Václav puškař na tento nížepsaný spůsob uměním svým stavům posloužiti se uvoloval.

Aby předkem k též potřebě uděláno bylo třicet kusův po 30 centnýřích, k nimžto by kule jedna vážila 11 liber.

Item více třiceti kusův po 15 centnýřích, a kule aby vážily po pěti librách.

Item třiceti kusův po 10 centnýřích a kule aby vážily po 2 librách.

Item patnácte moždířův po 8 centnýřích a kule kamenná bude vážiti 40 liber.

Item pět moždířův po 15 centnýřích a kule aby vážila 1 centnýř.

Též k jednomu každému kusu aby bylo 500 kulí a tolik prachu, to přijde padesáte tisíc uderení a pět tisíc. Ty kusy aby připraveny byly do loží a vokovány i kola.

Item tři sta lopat, tři sta rejčův, tři sta motyk a tři sta sekyr a padesáte řetězův, jeden řetěz po 1 kopě grošů a dvaceti lanů provazův k tomu a dvě kozy zdvihací s provazy a kladkami.

Více tři sta ohnivých kulí, každá stane tři zlatý, a jiných ohnivých věcí, co k tomu náleží, kdyby se nepřátelé zakopali, aby jimi na ně házeno bylo.

Item čtyřiceti vozův vojanských připravených, aby se na nich kule, prach i jiné potřeby vezly, a tak o ty všechny nadepsané věci že by se s stavy smluviti chtěl, a to všecko ve dvou létech připraviti, což vše že by sedmdesáte tisíc kop míšenských stálo.

K takovému vojanskému tažení také Plzeňští dráby své vypravili a pro potřebu lidu královského a vojska do ležení všelijakú spíži, jak mimo omastu a jiné věci šest vozův sejra, to vše k Dunaji, aby po vodě do vojska přišlo, všemu křesťanskému vojsku k ruce vypravivše odsýlali, prodávajíce to beze všeho zisku svého.

Toho lidu odsud vypraveného byl hejtmanem Ondřej Kopiník, měštěnín zdejší, kterémuž ouřad na ten rozum

psaní do ležení učiniti poručil: „Quod supremus marschal- 1532
cus cum supremo exercitus praefecto, ut ad nos scribis, tantam erga te tuosque adiunctos declarauerit humanitatem atque benevolentiam, est quod gaudeamus. Proinde operam date, vt eorundem humanitatem magis magisque promereamini, quo nomine et nos tantis heroibus gratificari omnibus modis studebimus et cum uobis constet, (reliqua bohemice sequuntur), že nám nic milejšího a přednějšího není nad obranu svaté víry křesťanské a krále JMsti u vážnosti míti, protož potřebami vás opustiti nechceme, ale penězi fedrovati a je za vámi poslati chceme.“

Král pak Ferdinand vložil milostivú žádosť na Plzeňské, aby týchž svých služebných v tažení vojanském déleji času, sněmem obecním vyměřeného, to jest za čtyři neděle, zanechali při osobě JKMsti. Jačkoli podle sněmovního svolení, jakž dotčeno, za dva měsíce toliko lid svůj služebný při králi chovati povinni byli, však pro dokázání své poslušné povolnosti k JMKské o tom svým poručili, aby anebo sami déleji jednoho měsíce ještě v tažení zůstali, a neb s vůlí a raddou nejvyššího pana hejtmana jiný služebný lid na místě svém zjednali a spůsobili, pro něž hned tři sta kop odesláno jest.

Nadepsaný puškař z Prahy také při tom času smluvil 1530
od Plzeňských dílo, že měl šest děl slíti, jedno každé ve čtyřích centnýřích stíží, tak aby na desíti centnýřích více neucházelo než toliko jeden centnýř, od čehož mu 150 kop dáno. Jinčho opět času slil dva kusy po osmnácti centnýřích, a neb vejš do 20 centnýřů a dva kusy po desíti centnýřích, též čtyři kusy po pěti centnýřích a na každém kusu aby erb městský tolikéž i léto poznamenáno bylo.[1])

Po létech potom třidcíti, jeden pán z obyvatelův království tohoto, Jan z Lobkovic a na Točníce, komory

[1]) V knize expediční od r. 1529—32 str. 114 jest zapsána řezaná cedule, kterou rada plzeňská smlouvá s Václavem puškařem, aby jí slil 6 děl o 4 centnýřích, datum 1530 dne 10. března. Z těchto zde objednaných 14 děl, nezachoval se ani jediný kus, pouze ze starší doby zbyla jedna tarasnička s letopočtem 1507, uložená teď s jinými hojnými zbraněmi v městském museu, jehož jest jedním z nejvzácnějších předmětů. Sr. doklady k r. 1530. 10. března a 10. června.

1560 české presidentem jsa, za to Plzeňských požádati směl, aby mu takové jedno dělo z předních kusův dáno a na Žebrák dovezeno bylo. Tu ačkoli taková žádosť jeho neslušná býti se poznávala, však chtějíce naši sebe i tu chudou obec jemu k fedruňku poručenu učiniti, zvláště aby některých rukojemství za JMCskú zbaveni býti mohli, podle jiných mnohých služeb jemu činěných také i to dělo, kteréž se mu velmi dobře líbilo, na Točník dovézti dali šesti koňmi.

Takového daru někteří z našich domejšlejí se býti tuto příčinu.

Plzeňští myslivcům svým k důležité potřebě některého tetřívka na gruntech obecních zastřeliti poručili a když v tom myslivci pana Jiříka Kokořovce z Kokořova a na Šťáhlavech jim překážky činili, oni vznášeli to na pána jejich žádajíce, aby při týchž myslivcích též i jiných poddaných svých takovú jejich svúmyslnosť v lesích zdejších provozovati zastavil a přetrhnouti poručil. On vymlouvajíc je, pravil, že jsou v lese jeho Sutici [1]) tetřívka postřelili, kterýž jim uletěl do malého trní nad Tinákovem a odtud již jim opět vyvstal a na grunty zdejší letěl až k Ejpovicům a tak oni že po svém troudu šli, jakž to zřízení zemské každému propůjčuje, že jeden po svém troudu jíti může až na zámek jiného pána. Přitom ihned grunty své Kotorovským, Černickým, Radobčickým, Ledkovským a Nevřemským, aby jich pastvami prázdni byli, zapověděl a pokudžby se kde na nich najíti dali, že je zajímati chce. A poněvadž též jeden soused zdejší zabil mu zvíře pod Radyní před čtyřma léty, tolikéž někteří s chrty na gruntech jeho dají se vídati, nic méněji i řezníci zdejší svobodně na gruntech jeho dobytky kupují, protož že jim to též zapovídá. Plzeňští vyrozuměvše takovému oumyslu jeho, pravili, že se to v psaní jejich, aby mu grunty své myslivostí zapovídati měli, nenajde a poněvadž toliko přátelské napomenutí z strany těch myslivcův jeho se od nich stalo, protož aby k sobě toho jináč než tak, jak od nich jmíno jest, nepřijímal, ale lidem poddaným pastev těch, kterýchž beze vší překážky užívali, užívati nezbraňoval. Načež on žádné odpovědi nedávajíc lidem dobytek zajímati, (kterýž zase vyplacovati musili), poručil. I poznavše naši, že on vedle nadepsané zápovědi k nim a poddaným zdejším

[1]) Sutice jmenuje se až dosud les u Sedlce za Šťáhlavy.

se neustupně chovati míní, k čemuž jemu od nich žádná 1560
hodná příčina podána není a nemohouce se na veliké ublížení poddaných svých déleji dívati, též tím vším právem a a spůsobem, jakž on to proti nim před sebe vzal, jemu, čeládce, služebníkům a všem lidem poddaným jeho, kde je koli měl a neb míti bude, všeckny a všelijaké grunty své krom cest a stezek svobodných, pastvami, myslivostí i jinými všemi zvolemi, jakžby se ty jmenovati mohly, zapověděli a to vše dotud a tak dlouho, dokavadžby on od zápovědi své neupustil. On z takového psaní tak se pohnul, že opět znovu purkmistru, raddě, konšelům i vší obci a obyvatelům v městě Plzni a na předměstích, též poddaným zdejším všem všudy, čeládce jejich, též dobytkům ze dvorův všecky grunty své, cesty a stezky nesvobodné pastvami i jinými všemi zvolemi zapověděl, ohlašujíc se, že je chce bráti a pokutovati, kdožby se kolivěk na grunty jeho dostal a na nich postižen byl; však že poddaní do kostela svobodně přes grunty jeho jíti mohou.

Na takovú druhou zápověď jeho poručeno jest všechněm tak se zachovati a nad to vejš i to zastaveno, aby poddaní do kostelův jeho nechodili, proto že kostelův svých na obecních gruntech též i v městě dosti mají, v čemž i dobře gruntův jeho prázdni býti a sobě kněze na ty desátky, kteréž se k kostelu jeho dávaly, zjednati mohou. Přitom také opět jemu podruhé tím vším spůsobem všeckny grunty zdejší, též stezky a cesty nesvobodné, též čeledi ze dvorů, myslivcům, holomkům a všechněm všudy poddaným jeho zapovědčny jsou, dotud a tak dlouho, dokavadžby on od předsevzetí svého neupustil a jim všech škod skrze to vzatých, a neb kderéžby vzejíti mohly, zouplna nevynahradil.

Pod takovou obapolní zápovědí vzata jest poddanému obecnímu klisna na poli. Černičtí zastihše na gruntech zdejších dvě osoby ženské a třetí děvče v těch místech, o kteréž před dávnými časy odpor býti chtěl, je ke vsi své vésti chtěli. Ale když ony křičely a takovým křikem svým jiné lidi poddané pana Kokořovce, kteříž na gruntech svých pracujíc byli vzbudili, že do starého Plzence přiběhše k šturmu udeřiti a všem pro mladosť i starosť na ně Černické běžeti rozkázali, zase dotčené osoby propustili.

Plzeňští sebravše veliký počet lidu, zbrojně a v pancířích, s praporcemi, ručnicemi dlouhými i krátkými, k koste-

líku svatého Blažeje [1]) vojansky táhli, pravíce, že té moci jeho, Kokořovce, zase odpírati a tak gruntův svých vlastních, jakžkoli moci budou, hájiti míní a chtějí. Ano i některá poselství k témuž panu Kokořovci, zdaliby se k tomu znal, že jim chlapův a troupův nadal, učinili. Načež on odpovídaje oznámil, že jest troupův nadal, ale však takové slovo že se toliko na jednoho purkmistra vztahuje; chlapův a bloudův aby nadati měl, v tom že se pamatovati nemůže. I když takové nedorozumění mezi Plzeňskými a ním, pánem Kokořovcem, zůstávalo, zvěděv o tom pan Jan starší z Lobkovic na Točníce a Nové Bystřici, JMCské jakožto krále českého a koruny české německých len hejtman, těžce to nesl, že jsou sobě z obou stran tak grunty zapověděli a poněkud mimo pořad práva kus nějaké vojny proti sobě začali, pravě, že to mnozí posměšně vykládají, někteří pak Plzeňským a a jiní panu Kokořovci příčinu toho přičítajíc, protož chtějíli tuž věc z obou stran na něho a na pana Krištofa mladšího z Lobkovic na Tejně Horšovském a Tachově, JMCské raddu a nejstaršího komorníka, k ohledání přátelskému podati, že je o to všecko pěkně porovnati chce. Plzeňští tomu, že týž pán k nim takovú křesťanskú a víc nežli jsou ji kdy na něm zasloužili lásku prokazuje, vyrozuměvše, nad tím všeckni velice potěšeni byli, uvolujíce se toho jemu a summou všemu domu pánův z Lobkovic po všeckny časy vedle nejvyšší možnosti odsluhovati. A poněvadž pak z té k nim nakloněné lásky, slyšíc o tom nesousedském pana Jiříka Kokořovce proti nim beze vší jemu od nich k tomu dané příčiny předsevzetí, o to péči, aby to, což z obou stran vzniklo, k přátelskému porovnání podáno bylo, míti ráčí, protož že k tomu přistupují a na osobě pánů rádi přestati chtějí. Pan Kokořovec, ačkoli k tomu jinak nejprv přiveden býti nemohl, (správu maje o našich, že v Praze jsouce, v tom se, že bez gruntův pana z Kokořova býti mohou, slyšeti dali), nežli na ten spůsob, aby jedni druhejm gruntův pasením dobytky i jinak prázdni byli, však naposledy též od takové přístnosti upustil a dne, též místa, v kteréžby se proto nadepsaní páni sjeli, s Plzeňskými očekával. Což vše potom k porovnání přivedeno jest a stalo se to léta 1580 na Šťáhla-

[1]) Kostelík ten stával pod hradem Radyní, kdež dnes v poli kříž mezi čtyřmi lípami stojí. Uvádí se již r. 1266 v darovací listině krále Otakara II., dané klášteru Chotěšovskému a byl zrušen za cís. Josefa II.

vech, tak že všeckno vyzdviženo a umořeno jest a strany 1580
obě aby svobodně gruntův užívaly, tak jakž od starodávna nad paměť lidskou beze vší překážky jich v držení a užívání byly.

Na ten spůsob někdy Aetoli et Arcades mutuis bellis se ipsos diutissime attriuerunt ob vnius apri caput, vt Carthaginenses et Byzancii propter leuissimum myoparonem nauigii genus.

Za takové prostředkování jest také na Tejn Horšovský panu Krištofovi z Lobkovic jeden kus střelby odeslán a darován s takovou omluvou, ačkoli té vůle byli pro poctivosť páně a památku města tohoto nový kus s erbem a titulem páně a podle toho i s naším erbem městským slíti dáti, však aby tím průtahem nezdála se přípověď zdejší v zapomenutí přijíti, taková přípověď odesláním toho kusu vyvážena jest.

1543. Toho roku učiněna jest smlouva mezi ctihodným 1543
knězem Jordánem, převorem a vším konventem bratří zákona kazatelův, kláštera černého, zde v městě Plzni a purkmistrem, též konšely i vší obcí zdejší a to s povolením nejjasnějšího a velikomocného knížete a pána pana Ferdinanda, římského, uherského a českého krále, že dotčený převor s konventem svým sstoupili vsi své Borku Dolejšího[1]) a jednoho dvoru kmetcího ve vsi Oujezdci, na kterýmž tehdáž seděl Jíra Starej, s dědinami, s dvory kmetcími, úroky, platy, s poplatky, s lukami, lesy, rybníky, s potoky, s háji, s hory i doly, s jedním a se vším každým příslušenstvím a zvolemi, k též vsi a dvoru nadepsanému od starodávna příslušnými, s plným právem a panstvím, tak jakž jsou sami od starodávna drželi, tu sobě nic nepozůstavujíc, mála ani mnoha, do vůle JMKské. Za to purkmistr a radda i všecka obec města tohoto, nynější i budoucí, povinni jsou týmž bratřím a konventu černého kláštera ročně vydávati a platiti 5 kop grošů českých, rozdílně na sv. Jiří a na sv. Havla po půl třetí kopě groších českých a je ve všelijakých potřebnostech, zvláště v lesu a v dříví podle vší své možnosti neopouštěti, též ten boží dům opatrovati, aby v něm čest a chvála boží se dáti a rozmnožovati mohla.

Po létech pak vejšeji nežli třiceti nějaký kněz Ondřej

---

[1]) Míní se ves Borek (390) u Chvalenic.

1575 Bulevis, toho času převor a konvent téhož kláštera, zase na takové dědictví konventu toho se potahoval právě, že toliko to obci zdejší proti takovému skrovnému pohodlí do jistého času a to dotud, dokudžby v tom vůle JMsti krále českého byla, k opatření podáno a postoupeno. Oni že v veliké chudobě proto jsou, živnosti nemajíce žádné a veliké nedostatky trpěti musejí, pročež se žádají, aby jim takoví gruntové zase postoupeni byli, toho v stížnosti své JMsti podané doloživše, pokudžby se toho nestalo, že by týž konvent v spuštění přijíti a krčma (prý) naše v Oujezdci pominouti by musila. Jakož pak na škodu naši i pominula jest, neb se (prý) již tu několik let nešenkuje a proti té jiná krčma od mnoho časův se zdělala. Proti čemuž Plzeňští dávajíce JMCské zase správu svú oznamují, že předešlí převorové též vsi s tímž dvorem poplatným spravovati nemohli, snažně toho při císaři Ferdinandovi, slavné paměti, vyhledávavše, aby k tomu, což se nadpisuje, k namluvení toho milostivé povolení dáti ráčil. K tomu že on převor za roboty též kury, vejce a jiné případnosti sám beze vší překážky k sobě přijímá a nad to vejš ročně že se mu z toho od obce deset kop míš. odvozuje a dům boží že se též opatruje a dříví k varbě a jiným potřebám též se mu dává a náklad na víno k službám božím, kadidlo a vosky že se též od obce činí, on že z kláštera a šosovných gruntův žádných berní nedává; strany pak toho, že by skrze nás krčma v Oujezdci pominouti měla, tomu že odporujeme, proto že dosavád Rokycanští odporu s námi dokonaného nemají, jakž o to před dobré paměti nejvyšším panem purkrabím pražským, tehdáž panem Janem z Lobkovic a na Tejně Horšovském s nimi slyšáni byli, tu že týž pán na zřízení zemské ukázati ráčil, že každá vrchnosť krčmu z jednoho dvoru na druhý převésti může, jakož i tuto že se stalo, že zeť Vávry starého na chalupě sedě, šenkoval, tu svobodu dosavad má, kdyby (prý) na tento čas těžkých let a veliké drahoty ku překážce toho šenku neměl.[1])

1544 1544 na den svatého Bartoloměje přiletělo k Plzni tak mnoho kobylek, že velikú škodu na ovsích, votavách,

[1]) Obšírnější vypsání tohoto sporu s Rokycanskými ve vsi Oujezdci za Doubravkou jest v registru mezním f. 27—31, a f. 37 a 38. v létech 1590—1592. Vrátila pak obec klášteru ves Borek i s krčmou v Oujezdci r. 1599.

též chmelích, to vše požravši udělaly. To prodigium znamenalo to, že potom veliký počet lidu neznámého k městu přitáhlo a se shromáždilo pod jmenem šancknechtův k ruce JKMsti, kteříž veliké škody okolo města činili, a bylo jich přes půl třetího tisíce. Ti za několik dní zde na malé obcizně byvše, uvolovali se z skrovné záplaty vrch ten, na kterým kostel Všech Svatých za městem stojí, (poněvadž by v čas války městu k velikému ublížení byl), v ta místa, kde sázky rybné jsou, po různo rozvézti. 1544

1545 neopatrností pověžných zapálilo se na věži, tak že plamenem hořelo ve mšech na den památky Šimoniše a Judy [28. října]. 1545

1546 v neděli před sv. Jiljí [29. srpna] ve čtyři hodiny na noc stal se a zběhl nešlechetný mord, že ňáký Jan Stuchlý vlastní dceru svú tesákem probodl. 1546

Roku toho stalo se spuntování od některých osob v království tomto proti nejjasnějšímu knížeti a pánu panu Ferdinandovi, římskému, uherskému a českému králi, a to pod příčinou mandatu od JKMsti za příčinou Hanuše Fridricha, knížete saského, vyšlého, kteryž toho úmyslu byl, do tohoto království, pokudžby se mu časně odpor nestal, vpády, sjezdy a škody činiti. I chtějíce JKMst království toto české a země k němu náležité před takovými záhubami a škodami i posměchem, jakožto král a pán náš milostivý, zachovati, lid jízdný i pěší proto přijímati poručiti ráčil. A nechtějíce aby též věci, co dále pilností, prací a bedlivostí královskú, sjíti mělo a napotom řečeno nebylo, že jeho královské milosti neopatrností a nebo nedbanlivostí škody dotčenému království vzdělány jsou, z těch příčin pro uvarování toho ráčil všech vůbec skrze mandat i jednoho každého zvláště milostivě žádati a poroučeti i podle povinností a závazkův jejich, kterýmž jsou JKMsti jako pánu svému, i tolikéž sami sobě stavové vespolek zavázáni, napomenouti, aby podle jistého šacuňku svého z jednoho tisíce kop grošův, což na koho dáti přijde, jeden kuň zbrojný, jízdný, hodný, neb místo toho jízdného tři pěší zbrojně dobře a onpravně vypravili a jeden každý z obyvatelův, kdož pro mladosť, starosť a neb nemoc může, osobně vzhuru byli a k JKMsti k městu Litoměřicím přitáhli a tu s JKMstí v poli setrvali,

1546 tu že JKMst podle nich, nelitujíc života svého královského, osobně vždycky býti a zůstati ráčí.

Takový mandat královský, když byl čten v Plzni, tu ihned snešeno a beze všeho rozpakování zavřeno jest: kdožby proti králi JMsti býti, aneb důstojenství JMsti na odpor se stavěti chtěl, že Plzeňští do svého nejvyššího přemožení věrně a upřímně při JKMsti státi chtí. Protož podle téhož mandatu se poslušně zachovavše, také jisté osoby z prostředku přísežných k JKMsti do Litoměřic vypravili, kdežto podle nejvyšších pánův ouřadníkův, soudcův zemských a radd krále JMsti a některých jiných stavův, jako za jednoho člověka stojíce a se k zalíbení JKMsti obzvláštnímu společně snášejíce oznamovali, že oni jako věrní poddaní JKMsti pro dobré a slávu vlasti své, JKMst, jakožto pravého, přirozeného a dědičného krále a pána svého nejmilostivějšího, kterýž srdečnou práci a péči o ně nésti a pro ně života a krve své vynaložiti nelitovati ráčí, v takovém nebezpečenství nijakž opustiti nemíní a nechtí, nýbrž všecko to, což věrným poddaným náleží, se vší ochotností chtí, z čehož jest jim od JKMsti poděkováno s takovým milostivým zakázáním, že JMKská od nich Plzeňských to milostivě a vděčně přijímati a jim to vší milostí svou královskou zpomínati, nahražovati, králem a pánem jich milostivým býti i syny JMKské nejmilejší též k témuž vésti ráčí.

Někteří pak stavové též i města v království tomto nedavše takovému mandatu místa, odpor jemu učinili, mezi sebou se zavázavše, kdožby koli za touž příčinou jim ubližovati a škoditi chtěl, že proti tomu každému do hrdel a statkův svých až do své nejvyšší možnosti státi i dostáti chtějí a sebe žádným vymyšleným spůsobem v ničemž a nikderakž neopouštěti, a pakli žeby kdo ze všech tří stavův království tohoto k takovému jednání přistoupiti a s nimi se v tom jako za jednoho člověka snésti chtěl a neb chtěli, že toho jednomu každému příti a jej k takové smlouvě své připustiti chtějí a mají; avšak aby každý takový pečeť svú k listu přitisknouti povinen byl, tak aby paměť takového přiznání a k tomu jich přátelskému jednání přistoupení na časy budoucí i věčné vždycky zůstávati mohla.

I majíce Plzeňští o tom sobě od pánův Pražan psaní učiněno a list, aby k němu pečeť městskú přitiskli, odeslaný, toho nikterakž učiniti nechtěli, omlouvajíce se, že oni podle

chudoby a sprostnosti své tomu, cožby dobrého a poctivého 1546
i užitečného království českého bylo, nikda na odporu nebyli, nýbrž jak jejich nejvyšší možnosť postačiti mohla, rádi tomu napomáhali. A protož, aby mandatem JKMsti jaké ublížení privilegiím a svobodám království českého dáti se mělo, toho že nepoznávají, nýbrž na takovú milostivú žádosť z lásky jakožto k pánu svému povolnosť zachovavše, z toho že Bůh dá žádné ublížení privilegiím a svobodám království českého zrůsti nemůže a nemá. A zvláště, poněvadž JKMst brzký sněm obecní k nejprvé příštímu pondělímu po provodní neděli pokládati ráčí, z té příčiny všech stavův i jedné každé osoby z nich obzvláštně se vší důvěrností prosili, aby v to je nepotahujíce s nimi do již jmenovaného brzkého sněmu laskavé prodlení a křesťanské strpení měli, tu že v skutku shledáno a poznáno bude, že nimi Plzeňskými, ačkoli sprostnými, však bohda věrnými a upřímnými milovníky, jak obecného pokoje a vlasti své, tak i svobod, privilegií a vejsad království českého a všech v tom, což jest dobrého, poctivého, tomuto slavnému království českému nic sjíti nemá.

Nebylo krále tejna, čeho Pražané při Plzeňských žádali; protož je napomínal, aby stáli a věrni byli. Oni do svého nejvyššího přemožení toliko to, cožby dobrého a poctivého JKMsti bylo, činiti připověděli a ačkoli pro takovú stálosť svú to, což předešle Pražané byli, býti mohli, však z lásky křesťanské té primatury jim rádi přáli a toliko tu milost sobě od JKMsti objednali, poněvadž jsou se k králi a pánu svému dědičnému předešle i nyní věrně, poddaně, upřímně, pravě a stále chovali a majíce mnohé protivenství, příkořesti a ouzkosti od jiných, proto jsou se ničehož toho jako jiná města proti králi nedopustili a takového přečinění a provinění účastné se neučinili, aby pro svú věrnosť a stálosť, kterúž jsou k králi JMsti z povinnosti upřímně zachovali a napotom zachovati povinni budou, takovou milostí a štědrotou královskú se těšíce vždycky po primasích, a neb purkmistřích Starého a Nového měst pražských nejprvnější a nejpřednější hlas, místo a stání v sněmích, v přímluvách, v raddách i všech jiných věcech, k čemužby kdy povoláni a potřebováni byli, mívali. A při takovém obdarování a obzvláštní milosti, kterúž pro své dobré, chvalitebné, věrné a stálé k JKMsti chování daní sobě mají, od každého nepo-

1547 rušitedlně nyní i na časy budoucí a věčné držáni a zachováni byli, v čemž pod uvarováním hněvu, nemilosti a skutečného trestání královského žádná překážka činěna býti nemá, jakž takové privilegium, jehož datum na hradě pražském ve čtvrtek po sv. Bartoloměji [25. srpna], apoštolu božím, léta 1547 to v sobě šířeji obsahuje a zavírá.

V tom pak ve všem času, pokudž od některých proti JMKské to pozdvižení trvalo, Plzeňští, proto že k nim přistoupiti nechtěli, v velikém nebezpečenství zůstávali, mezi sebou přemejšlejíce, poněvadž k té společnosti tak, jak jim to od nich vyměřeno bylo, do veliké noci se nepřiznali a pečeti městské k jejím závazkům nepřitiskli, že od nich za nepřátely vyhlášeni budou, zvlátě majíce sobě od pana Viléma z Klenového a z Janovic vejstrahu danou, že jest viděl, ano veliký počet lidu jízdného i pěšího z Prahy táhne a k Bílé hoře se obrací, správu také v městech pražských o tom vzav, kterak táž strana odporní, těžce se proti Plzeňským, že jsou se k nim nepřihlásili, domlouvá a jim pohrůžky činí. Protož vidouce, že město toto žádným válečným lidem opatřeno není a strana druhá že proti nim se sbírá a obávajíce se, aby na ně nenadále nepřipadli a zplundrujíc město zase neodtáhli, při JMKské toho vyhledávali, aby pánům ouředníkům zemským i také správcům domu Rožmberského o tom poručeno bylo, aby také s lidem svým válečným pohotově byli a uznaliliby těžkosť a potřebu jejich, aby je retovali, oznamujíc, že oni ani jednoho člověka v městě nemají, který by tomu rozuměl, jakby se město retovati mělo; anebo aby JMKská pro zachování města tohoto k tomu své povolení dáti ráčil, aby osoba nebo dvě rozumné, pro osazení i opatření města sem vypraveny jsouce, zde zůstávaly.

JMKská na žádosť jejich toto oznámiti ráčil, že při sobě žádných osob válečných, kterýmžby jeti sem do Plzně odpuštěno býti mohlo, míti neráčí; a však na to že mysliti ráčí, aby je nemeškajíc v tom podle potřeby opatřiti ráčil; nebo že jich jako věrných poddaných svých opustiti nemíní a neráčí, ano pro túž potřebu že zase lid jejich jízdný, kteréž byli do pole k JMsti vypravili, jim zase posílá a propouští, milostivě takovú povolnosť jejich od nich přijímajíc a vší milostí královskú, to vynahražovati, se zakazujíc. A pakli by na ně jaká taková těžkosť přišla, tak že by na ně někdo

sáhnouti chtěl, aby spěšně o tom oznámili a na to se konečně 1547
ubezpečili, že je spěšnou a skutečnou pomocí opustiti neráčí,
ku potěšení jejich toho dokládádajíce, že jest se s císařem
JMstí pánem a bratrem svým nejmilejším a s lidem JMsti
válečným znamenitým u Hba strhnouti ráčil a že předse
proti Hanušovi Fridrichovi, kterýž se knížetem saským jme-
nuje, pro jeho zlé předsevzetí a obranu věrných poddaných
svých odtud se hnouti a bohdá v krátkém času ho skutečně
skrotiti ráčí, jsouc té naděje do těch, kteří bez vědomí JMsti
v království českém do pole se strhli, že na JMsti milostivé
napomenutí zase s pole do domův svých odtáhnou a podle
téhož milostivého napomenutí se poslušně zachovají, milostivě
vždy žádajíc, aby oni Plzeňští k JMsti jako k králi a pánu
svému, tak jakž jsou to i prvé vždycky činívali, a on o nich
jako věrných poddaných svých pochybovati neráčí, povolně,
poslušně a věrně se zachovali a v žádné nové punty a zá-
vazky se těm, kteříž mezi sebou postranní puntování mají,
namlouvati nedali.

I stojíce Plzeňští v takovém poslušenství JMKské, hned
brzo potom, nežli se nadáli, JMst z vojska svého o potěši-
telné novině jim psáti dáti ráčil, věděti jim milostivě
dávajíc.[1])

Když jest císař JMst pán a bratr, (řka), náš nejmilejší
a my i také kníže Mauric jako včera sem, to jest v neděli
po svatém Jiří [20. dubna], léta 1547 do tohoto ležení při- 1547
táhnouti ráčili, že jsme přezvěděli, kderak se Hanuš Fridrich,
někdější kníže saské, osobou svou s lidem svým válečným,
jízdným i pěším u městečka Milberku při vodě Labi dvě
míle nad Turgovem v tuto stranu sem k nám půl míle od
našeho ležení položil, jsa toho úmyslu, císaři JMsti i nám,
abychom se k němu přes vodu přepraviti nemohli, zabrániti,
jakož jest pak s lidem svým tu držel a stál. Ale však,
neohlédajíc se císař JMst ani my na takovej jeho nepřítele
fortel, předse jsme se s lidem naším válečným do Labe pustili
a Španělé střelce i také císaře JMsti lehké jízdné koně a
husary naše přes Labe přepravili, kteříž s nepřátely harco-
vali a šarmicl drželi, a nepříteli most na lodech odjali a
když jsme potom spolu s císařem JMstí od některých vězňův

[1]) V Schallerově topografii Čech, v IX. díle kraji plzeňském str. 18 jest list ten latinsky podán, ale též bez datum.

1547 zjímaných přezvěděli, že dotčený Hanuš Fridrich sám osobně při lidu svém válečném jest, tu JMCská spolu s námi, (ač jsme koli z daru božího se vším lidem naším válečným nepřáteli dosti silni byli), více než sedmdesáte praporcův lanckknechtův a Španělův za námi nechati a toliko s JMCské naším a knížete Maurice lidem jízdným zbrojným i lehkým, (neb tak spěšně most přes vodu udělati se byl nemohl), přes Labe jsme se pustiti, plaviti a přetáhnouti ráčili a nepřítele, kterýž se již byl v utažení dal, na tři míle s lidem naším zbrojným, jízdným i lehkým následovali a honili a mezi Turgovem a Vitmberkem, kdež jest se byl nepřítel s svými lanckknechty, s děly, s střelbou a s znamenitým počtem lidu zbrojného proti nám zasadil a k nám tuze střílel, v forteli jeho na něho udeřili. Při kterémžto udeření a vpádu císař JMst i my a oba synové naši, kníže Mauric a bratr jeho, kníže Augustus, markhrabě Hanuš, Jiří Brandemburský a jiných více knížat i drahně znamenitých osob při nás a jízdě naší byli a na třimecitma hodin pořád na koních seděli a téhož Hanuše Fridricha, někdejší kníže saské, skrze zvláštní spůsob a jednání boží, (jehož božské milosti na výsosti děkování, česť a chvála na věky věkoma buď), na hlavu porazili, tak že jest týž Hanuš Fridrich raněn a k rukám císaře JMsti jatej přiveden a k tomu syn jeho nejstarší zabit, kníže Arnošt Braunšvický a jiných drahně znamenitých hrabat, pánův a rytířstva zjímáno a na placu pobito a dosti málo jízdnejch a knechtův, (jakž se o tom praví a oznamuje), ušlo a střelba jeho i také vozy a mnoho zboží jemu odjato a z naší strany přes dvatceti osob zbito není. Čehož všeho jsme před vámi, jako věrnými poddanými našimi, abyšte o takovém našem šťastném nad nepřátely vítězství, kteréhož císaři JMsti a nám všemohoucí věčný pán Bůh z milosti své svaté popříti ráčil, vědomosť míti mohli i také z toho pána Boha chválili, tajna učiniti neráčili.

Z kteréhožto slavného vítězstvi velice Plzeňští potěšeni jsouce, pánu Bohu z něho, davše Te Deum laudamus ve všech kostelích zpívati, děkovali.

Po nedlouhém potom opět času JMKská, milostivě jim Plzeňským věděti dávajíc, že jest již na zámek pražský přijíti a všecky tři města pražská pro jejich přečinění, kteréhož jsou se proti JMsti časův pominulých dopustili, před osobu svou královskú a raddy své obeslati ráčil, toho oumy-

slu jsa, ty věci, jakž za spravedlivé jest, k konci a místu 1547
přivésti, aby v tom pomlouván býti neráčil, jako by něco toho mimo právo proti nim a jiným jim podobným mocí předsebráno bylo. Pod kterýmžto obesláním Staré i Nové město pražské, že v outerý po sv. Prokopu, [5. července], mnohé střelby proti JMKské a lidu válečnému vytáhli a zasadili, a proti témuž lidu stříleli, a tak se ukázali a znáti dali nejináč, než jakoby nepřátelé byli, k tomu také nemalý počet sedlákův přitáhlo, kteréž oni do týchž dvou měst pražských vpustili a přijali, a nad to i při jiných, aby jim pomahali, toho hledali, usilujíce a žádajíce, aby jich neopouštěli. I když vejš psaní Pražané tak v svém předsevzetí neposlušně proti JMKské stáli a trvali, Plzeňští byli v tom hledáni, aby hned beze všeho meškání i s poddanými svými v dobré hotovosti byli a tak se k tomu s dostatkem, což nejsilněji býti může, s jízdnými i pěšími lidmi přistrojili, jestliżeby tuto v tomto kraji sousedé okolní neb které město, aneb kdokoli jiný týmž Pražanům a jejich pomocníkům na pomoc táhnouti chtěl, aby toho žádnému nedopouštěli, nýbrž podle nejvyšší možnosti bránili, tak aby toho dovésti a vzhůru býti nemohli, předpovídajíc jim JMKská, že oni s poddanými svými na tom žádné škody nésti nemají, té milostivé naděje a víry k nim jsa, že se v tom poslušně a poddaně zachovají, i k tomu také sousedy své vésti budou, v ničemž JKMst, jakožto pána svého neopouštějíc. Což se vše tak, jakž jim o tom poručeno bylo, se vší ochotností vykonalo.

1548. Toho roku nařízeni byli od JMCské páni komis- 1548
saři na panství švamberské. A Plzeňští prvé nežliby takové panství panu Jeronýmovi Šlikovi postoupeno bylo, s pilností z strany živnosti obce zdejší opatření toho vyhledávali, aby piva ode všech lidí a kčmářův k zámku švamberskému příslušejících beze vší překážky, (tak jakž v tom vůle JMCské byla), odsud kupována byla; ale Jeroným Šlik zámkův svých JMKské postoupiv, k tomu aby krčmy vymíněny býti měly, dovoliti nechtěl. Což potom na nejvyššího pana kancléře, pana Hendricha z Plavna, nejednou vznášeli oznamujíce, že předešle jak od JKMsti tak od JMsti arciknížete panu Jeronýmovi Šlikovi několikero poručení učiněno bylo, na jaký spůsob pánu takové panství postoupeno jest, totiž aby lidé

1548 téhož panství svobodně sobě piva z Plzně kupovati mohli, jakž vždycky od starodávna bylo za držení toho zámku pánův z Švamberka, žádajíce, aby to JKMsti oznámeno bylo. Po smrti pak téhož pana Jeronýma také i při panu Joachymovi Šlikovi, synu jeho, toho vyhledávali, aby toho podle milostivé vůle JKMsti, jim přál a lidem v tom žádné zástavy a překážky nečinil. Naposledy opět jinému toho panství držiteli jako pánu Šebestianovi Šlikovi to v známost uvozovali, že ho tajna není ta JMKské vejměna a neb smlouva při postupování panství švamberského panu otci jeho, že lidem poddaným téhož panství zhajováno býti nemá z Plzně piv sobě k šenkům i jinak k užívání kupovati a voziti, kterážto smlouva registry JMKské komory české poznamenána jest; protož žádali, aby lidem při kupování zde v Plzni piv, jakž dotčená smlouva v sobě zavírá, žádné překážky se nedálo, tak aby milostivé vůli JKMsti a té vejměně zadosti státi se mohlo.

Potom také o tu věc na komoru psaní v tato slova učiněno jest. VMsti urození páni etc.

Nepochybujeme, že v zdravé paměti držeti ráčíte, co se vší poddaných k panství a zámku Švamberku přislušejících dotýče, že JMsti panu Jeronýmovi Šlikovi, dobré paměti, při postoupení na místě JMKské od pánův komisařův důchod várky piva v žádné summě položen není, jakož ta smlouva s panem Jeronýmem Šlikem o zámek Švamberk, (kterážto v komoře krále JMsti zapsána a registrována jest,) v sobě obsahuje, že lidé poddaní z panství švamberského svobodně piva ladovati a kupovati sobě mají v městě Plzni tak, jakž od starodávna za držení pánův Švamberkův to beze vší překážky bylo. Jakož pak od JKMsti jedné a na místě JMsti od JMsti arciknížete Ferdinanda dvoje psaní jsou k panu Jeronýmovi prošla, dotýkající se svrchu dotčené smlouvy, i VMstem poníženě oznamujem, že podnes toho není a přes taková JMKské i také jeho arciknížecí milosti nejedna psaní ti lidé u nás v Plzni piv sobě kupovati ani ládovati nesmějí; protož VMsti za to poníženě žádáme a prosíme, aby ta chudá obec města Plzně podle vejměny té smlouvy milostivé vůle JMKské užiti mohla, bez dalšího o to starání JMKské, že se k JMsti panu Šebestianovi Šlikovi milostivě přičiniti ráčíte. A my za Vašich Milostí dlouhověké zdraví a ve všem dobrém šťastné rozmnožení pána Boha prositi rádi budeme.

1557. Nějaký Albrecht Rozembergar, veda z říše ku 1557
pomoci krále Ferdinanda tisíc koní, aneb jízdných, do uherské zemi, neslušné věci k Plzni jedouc se dopustil. Nebo klášter kladrubský na té cestě zloupil a obral, kněze Jana opata, člověka v létech sešlého vzav, na kůň opak vsadil a tak posměšně odpolu obnaženého a na témž koni uvázaného bez klobouku, s hlavou odkrytou do Plzně ho přivedl. Což ouřad plzeňský spatřiv, za něho, aby propuštěn býti mohl, snažně prosil a sotva to při témž hejtmanu, že jest ho dále z Plzně nevzal, ale do kláštera vyplundrovaného zpátkem propustil, obdržel. Pročež týž Rozembergar od krále Ferdinanda náležitého trestání neušel.

1558. V sobotu po Hromicích [5. února] přijel král 1558
Ferdinand s arciknížetem Ferdinandem, mladším synem svým, do Plzně, když do Frankfurtu, aby římské císařství přijal, jeti ráčil. I vyšlo se toho času proti JMsti s velikými korouhvemi, s processí až k zadnímu špitálu za kamenný most.[1])

Při tom času starší cechmistři a všichni mistři řemesla 1558
řeznického ze všech tří měst pražských stěžovali sobě před králem JMstí do plzeňských handlířův, že možnější jsouce nežli oni, je při živnostech a koupích obtěžují, každého pátku do měst pražských přijíždějíce, v volích a jiných dobytcích, kteréž tam lidé kupečtí dodávají a přihánějí, a to pro opatření předkem dvoru JMsti a JMsti arciknížecí, potom také všech obyvatelův měst pražských, je předkupují a v trhu předcházejí, nad míru a mimo náležitosť takové dobytky nadsazujíce, a potom do jiných zemí je honí, prodávají a netoliko teď drahotu velikú a neobyčejnú v městech pražských činí, ale také na dcle JMsti v království českém velice ubližují a je skrze své nepořádné koupě k veliké těžkosti a chudobě přivozují; ano že již pro takové jejich předkupování a nemírné v trhu nadsazování dostatku pro ně v koupích jako prvé míti a lidem při slušnosti zase masa prodávati nemohou, ješto chtěliby se takových koupí dotýkati a jimi živnosť a své handle vésti, měliby do jiných zemí, jako do Uher, do Polsky a Moravy se vypravovati a

[1]) Zadní špitál stával na místě dnešního hostince u města Lipska proti Hamburku.

1558 tam takové dobytky kupovati a ne v tom jim, což pro dvůr JKsti a města pražská jiní přiženou, překážku činiti. A poněvadž pak oni Plzeňští pro nic jiného takové drahoty při kupování dobytkův jim nečiní než proto, že majíce sobě tu milosť, aby dela nedávali propůjčenou, jí také na škodu a záhubu jejich užívají; nebo coby cla z každého volu dáti měli, o to jej dráže strží, aby toliko jiné od koupě odstrčili a sami potom všecko obsáhli, k tomu důchodům JMsti znamenitě ubližujíce, mnoho tisíc dobytkův z země každého roku vyhánějí. Někteří také pod tou barvou jiným kupcům v tom se propůjčují. Z těch všech příčin žádali, aby při svobodách svých zůstaveni a v té věci proti nim Plzeňským opatřeni a ochráněni byli.

JMCská, jakožto král český, milostivě z takové stížnosti řezníkův pražských tomu vyrozuměv, kdyby to přetrženo nebylo a takové překupování od obyvatelův zdejších předse trvalo, že by netoliko drahota pojíti, ale mnozí chudí lidé a řemeslníci řemesla řeznického, nemohouce řemesla provozovati, k záhubě a o živnosti své přijíti musili, a poněvadž JMst, aby v tom dobrý řád mezi poddanými držán byl, nahlédnouti a takový nepořád přetrhnouti náležité jest, z té příčiny poručiti ráčil, aby Plzeňští beze všeho prodlévání zase správu svú o tom učinili.

Oni z toho se vyměřujíce oznamovali, že to nastoupení od cechmistrův a řezníkův pražských více z nepřízně a z ňákého nastrčení nežli z jaké potřeby pochází, a protož že sousedé jejich táhnou se na správu všech jiných kupcův, kteří v Praze voly prodávají, že někdy dobře lacinějším trhem k dobytkům přicházejí, pro to samé, že kupcům platí a což smluví, tomu hledí dosti činiti; proti tomu že kupci na neplacení řezníkův pražských nemálo sobě stěžují. K tomu že oni jakožto věrní poddaní pro dobré JMCské dobrovolně proti jistému reversu, (že taková věc privilegiím a obdarováním bez škody jest,) do jistých let z každého volu ven z země na prodaj vyhnaného po sedmi groších bílých pomoci činí a skládají, tomu, aby kdo z sousedův jejich jaké nepořádnosti neb kontrabantův se dopouštěti měli, odpírajíce. A poněvadž pak taková privilegia v osvobození cel obci plzeňské za příčinou obecného dobrého všeho křesťanstva a zvláště slavného tohoto království českého od slavné a svaté paměti císaře Zikmunda, krále českého, z samého vlastního

hnutí s jistým vědomím a povolením kurfirstův, knížat, i 1558
jiných všech stavův říše svaté, tolikéž také JMstí nejvyšších ouřadníkův a radd království českého pod zlatou bullí vydána a propůjčena jsou, a to pro nic jiného než z milosti a jako za milostivou odplatu věrné a správně vysloužené mzdy, stálosti a poníženého poslušenství, kderážto také privilegia ode všech pořád králův českých, slavných pamětí, též i jeho velebnosti císařské, Karla pátého, milostivě schválena a potvrzena jsou, a nad to vejš s uvážením pánův ouřadníkův zemských předešle všem vůbec po krajích vyšlými odevřenými mandáty v známosť uvedena a rozepsána i provolána, aby při nich od každého pod znamenitými v týchž privilegiích vyslovenými pokutami zachováni byli, a oni následujíce do nejvyššího přemožení svého šlápějův v stálosti a v poslušenství předkův svých, nic toho nestratili, nýbrž všeckny ponížené, chudé a věrné služby JMsti rádi činili a činiti do nejvyšší možnosti své hotovi jsou, z těch všech příčin poníženě prosili, aby JMC'ská předkem nad preeminencí a důstojenstvím svým, potom nad privilegími jejich též od JMsti vyšlými mandaty milostivou obrannú ruku držeti a je sobě poručené míti ráčil.

Takovou odpovědí nedavše se řezníci pražští spokojiti, zase opět po druhé túž věc vznášeli a již zejmena ty, kteří jim na škodu a záhubu jejich v Praze dobytky vykupují, poznamenali, jako Vincence,[1]) Zikmunda Staška, Víta Hodináře, Bartouška a Viléma Samce, pravíce, že obyčejnou a neslýchanú drahotu na ně do měst pražských uvozují, a poněvadž ne ku potřebě obci své, aneb obyvatelův království českého kupují, ale do jiných zemí jinam ženou a prodávají, a podle toho je o chudé statečky připravují, jakož jsou v pátek před narozením Panny Marie [2. září], léta 1558 tak učinili a všecky voly vykoupili, tak že oni pro jejich překážku ani k jednomu stádu přijíti nemohli. A napomínáni jsouce od starších, aby jim takové překážky nečinili a od toho již přestali, proti tomu že se jest na posměch jejich Vincenc ozval, že jim chce jedno stádo spustiti, aby mu dvatceti tolarův přidali; protož že vždy prosí, aby na ně od týchž Plzeňských takové záhuby dopuštěno nebylo.

Na kteroužto žádosť svú obdrželi to, poněvadž oni sami

[1]) Vincenc Rajský z Dubnice a Zikmund Stašek též z Dubnice.

1558 řezníci pražští města pražská a všecky jiné do Prahy přicházející lidi masy podle starobylého a jejich dobrého, chvalitebného pořádku opatrovati mají, aby také pro dnešní den na trhu dobytčím přední trh měli a kdyžby oni sobě to, což potřebují, nakoupili, tehda teprv obyvatelé plzeňští i jiní přespolní budou moci sobě dobytky kupovati. Při tom zástava řezníkům a handlířům plzeňským taková učiněna, aby mimo trh svobodný, za městem, na pastvách ani na cestách, což se koli dobytka ku Praze žene, nekupovali a tak jedni před druhými těch fortelův v tom neužívali, než tu na trhu dobytčím a svobodným aby vše prodáváno a kupováno bylo, pod pokutou a trestáním skutečným, kdož by se při tom jináč zachoval.

Tím a takovým poručením donuceni k tomu byli naši, že jsou pro zachování privilegií a vůle JMCské takovou konstitucí mezi svými učinili.

Jakož měšťané města Plzně z daru pána Boha všemohoucího privilegia, obdarování a svobody mají od slavných pamětí císaře a králův předešlých, tak že z všelijakých cel a mejt, ungeltův a dání, jakýmižby koli jmény mohly jmenovány býti, při všech koupích, obchodích a handlích svých vyňati a osvobozeni jsou po vodě i po zemi v království tomto českém a zemích k němu příslušejících, tolikož i po vší svatý říši římský, kderážto privilegia i obdarování, jakožto řádně pošlá a věrou, stálostí v pobožnosti, v poslušenství a poddanosti, s mnohými a těžkými příkořími až do ucezení a prolévání krve nabytá a vždycky i až dosavadž bez přerušení zachována, jeho velebnosť, nynější císař Karel pátej[1]), a JMKská pán náš nejmilostivější, s pány a raddami království českého za spravedlivé býti uváživše, milostivě stvrditi, upevniti a schváliti, a nad to vejš k pevnému ode všech zachování milostivými, na to zvláště vůbec vyšlými mandáty vyhlásiti a po městech provolati milostivě poručiti ráčili, jakž tíž mandátové to vše plněji v sobě svědčí a zavírají,[2]) prohledajíce pak k tomu my purkmistr a radda, s rychtářem

[1]) Karel V. d. 10. dubna 1540 Plzeňským potvrdil osvobození od cel a mýt od cís. Sigmunda jim udělené, orig. v museu plzeň.

[2]) Míní se tu listina od r. 1547 dne 27. září na hradě pražském daná, kterouž král Ferdinand přísně pod pokutou a nemilostí zapovídá, aby nikdo překážek nečinil Plzeňským v osvobození jejich od mýt a cel orig. v museu plzeň.

a přísežnými staršími obecními, i na místě vší obce dotčeného 1558
města Plzně, aby v tom předkem dobrého krále JMsti i
království tohoto a všech obyvatelův v něm šetřeno bylo a
žádnej aby sobě nic spravedlivě do nás a do našich stěžovati
nemohl, pro zachování lásky společné, níže psané artikule
strany dobytkův kupování a ven z země hnání mezi sebou
jsme svolili, zřídili a ustanovili.

Předkem a nejprvé, každý zdejší měštěnín, kterýž v
dobytku handl a obchod vede, aby toho šetřil a skutečně
se toho varoval, před trhy svobodnými, kdežkoli v království
tomto, žádného přehončího dobytka, kterýžby ven z země
hnáti chtěl, nekupoval, než na svobodných trzích jeden každý
kupujíc toho při tom hleděl, aby pražským řezníkům a z
horních měst žádné překážky nečinili, a to pod pokutou
takovou, kdožby se proti tomuto artikuli čeho dopustil, aby
tejden pořád na věži seděl a potom pokuty jednu kopu
grošů položil.

Item, cožby koli dobytka hovězího od Prahy neb od-
jinud desíti mil od Plzně tím úmyslem, jakoby ven z země
hnány býti měly, puštěno bylo, aby žádný z našich tako-
vých dobytkův nepřekupoval pod pokutou svrchu psanou.

Item, aby žádný z našich, komuž svobod a obdarování
města a obce této užívati náleží, více dobytka hovězího pře-
koupeného ven z země nevyháněl a vyhnati nedal než do šesti
set, a kdožby jinak učinil, ten každý vězení za dvě neděle
neb týhodny aby podstoupil a z vola jednu kopu pokuty dal.

Item, co se bravův českých dotýče, těch taky žádný
aby více přes 600 ven z země vyhnati dáti vůle neměl. A
cožby kolivěk z jakýchžkoli bravův při tomto městě do tře-
tího dne paseno bylo, toho aby ven z země prodávati žádný
moci neměl a kdožby jinak učinil, aby za dva týhodny
vězením trestán a z každého sta deset kop míš. dáti povin-
nen byl.

Item strany vepřův toho pilně naši šetřiti mají, aby
předkem domácí pekaři a mlynáři k chování a potřebě města
zdejšího, aneb jiní obyvatelé kraje tohoto sobě pohodlně
nakoupiti mohli a ven z země aby žádný z našich za celý
rok přes jeden tisíc vepřů vyhnati nedal. A cožby kolivěk
takových vepřův do třetího dne při městě paseno bylo, ti
aby ven z země prodáváni nebyli pod pokutou, jakož o skop-
cích nahoře doloženo.

1558 Item, jeden každý z našich, kteřížby takové dobytky ven z země hnáti chtěli, aby z toho clo domácí, od starodávna skrze naše svolené a k opravě města povinné, hned dávali a platili, a kdoby se tak nezachoval a nedada dela prohnal, aby mu to, což tak nevyclil, pobráno bylo.

Item, co se překupování másla po vsích, a neb peněz na to od cizozemcův přijímání dotýče, poněvadž tudy drahoty a veliké soužení chudým lidem nastávají, aby to také pro opatření tohoto města časně přetrženo a zastaveno bylo.

Mezi tím JMCská Plzeňským v známosť uvésti ráčil, že urozenému Janovi staršímu z Lobkovic na Zbiroze, nejvyššímu hofmistru království českého, Adamovi z Šternberka na Zelené Hoře, nejvyššímu komorníku téhož království, a statečnému Volfovi z Vřesovic, na Doubravské Hoře a Teplici, nejvyššímu písaři dotčeného království a presidentu komory v témž království, společně neb rozdílně některé potřeby s nimi Plzeňskými mluviti a jednati poručeno jest, čemuž od nich šířeji že vyrozumějí, poroučejíc, aby dotčeným, nejvyššímu hofmistru, nejvyššímu komorníku, nejvyššímu písaři, což tak s nimi z poručení a jménem JMsti mluviti a jednati budou, nic méně jako osobě vlastní JMsti uvěřili a v tom ve všem poddaně a poslušně se zachovali, jináče nečiníce.

Tím spůsobem také i JMst, arcikníže Ferdinand, jim Plzeňským věděti dal, že JMKská některé osoby za komissaře zříditi ráčil, kteříž s nimi strany cla pomezního jednati mají, poroučejíc, aby k takovému jednání a další vůli JMKské vyrozumění z osob raddních čtyři a z obce též čtyři osoby s plnú mocí na hrad pražský, ničímž se nevymlouvajíc, konečně vyslali, kteříž dalšímu poručení JMKské od týchž komisařův vyrozumějí.

I když podle téhož milostivého poručení vysláni byli Zikmund Stašek a Jakub Vlk z konšel, Bartoloměj Tomáškovic, rychtář, a Tomáš Krásný z starších obecních; z obce pak Jan Fegale, Volf Benatský, Klement Fux a Jan Herš, od pana písaře promluveno:

„Páni Plzeňští milí! Podle milostivého poručení krále JMsti vám oznamujeme, že jste proto obesláni. Jakož jest JMKská vám některá privilegia vaše milostivě obnoviti a potvrditi ráčil, i poněvadž sobě poddaní i jiná města a řezníci obtěžují, že ta milosť osvobození cel jim ke škodě jest

v tom, že vaši handlíři jim trhy, o zlatej na volu dráže 1557
kupujíce, nasazují, a takové svobody bez povolení stavův průchodu a místa míti nemohou, nebo i králi JMsti skrze to každého roku do někderého tisíce na cle a pomezním důchodu uchází, tolikéž v dobytku k potřebě a opatření tohoto království nedostatkové se velicí nacházejí, protož poručeno jest s vámi jednati, abyšte od takových svobod upustili, a my odevřeně s vámi mluvíme, že JMKská tento prostředek a cestu obmysliti ráčil, tak aby privilegium takové vaše bez ourazu a v celosti zůstalo. Poněvadž o tom správa jest, že takového privilegium toliko někderé osoby užívají, protož přemýšlíme to, aby všecka obec toho, cožby JMKská učiniti ráčil, užívati mohla, tak aby tudy i město JMKské se vzdělávalo; nebo i o tom se ví, že jste takového privilegia prvé od starodávna v držení a užívání nebyli, ano dosavád někderým stavům též i městům z kupeckých a krámských věcí, též i z volův a jiného dobytka cla dávati musíte; protož kdyby některé osoby, neb osoba z stavův proti vám soudem nastoupili, byli byšte toho všeho odsouzeni. Jakož pak i páni Šlikové také jsou od tří císařův a mnohých králův slavné obdarování měli, aby ku právu nestávali; ale poněvadž jim taková milosť s vůlí stavův dána nebyla, musili od toho upustiti. JMst pak královská vás při tom privilegium a obdarování zůstavovati ráčí, toliko abyste clo pomezní z velikého i menšího dobytka dávali. Proti tomu zase, aby toho ne některé toliko osoby, ale všeckna obec účastna byla, ráčí vám tuto milosť činiti, že se vám z téhož cla každého roku k potřebám obecním tisíc kop grošů dávati a odvozovati má, z čehož té obci vaší všeckno dobré pojíti moci bude.“

Vyslaní to vyslyševše s zastavením privilegium svého mnohé omluvy, že takové privilegium ne na některé toliko sousedy, ale na všeckny osedlé měšťany se vztahuje, přednášeli. Naposledy poručeno jim domův se navrátiti a obec všecknu svolati a takovú vůli JMKské jí oznámiti s takovým doložením, aby ji k tomu vedli, aby té vůli JMKské poslušni byli a zase k dalšímu o to s nimi jednání jisté osoby do Prahy vypravili. K čemuž než jest přišlo, pro túž věc jednostejnú opět jisté osoby za JMCskou do Augšpurku Plzeňští vypravili, ochrany a opatření privilegií svých vyhledávajíce, načež od pana z Geru, v komoře dvorské, toto za odpověď dostali:

1557 „JMKská ráčil jest supplikací vaši milostivě považiti, v níž jste doložili, jakoby komissí JMKské na to se vztahovati měla, abyšte od obdarování vašich upustili a je v nic obrátili, nad čímž se velice mejlíte; neb JMKská nikda jest tak míniti neráčil. Než poněvadž hnaním volův ven z země od měšťanův vašich příčinou takových privilegií ukrytě mnoho z důchodův komorních uchází, odkudž také veliká škoda a ujma JMKské shledána jest, protož ráčil poručiti s vámi jednati, kterakby z takové škody JMKské na důchodech JMsti sjíti mohlo; avšak že by to JMKská vám jinou milostí vynahraditi a vás milostivě v tom opatřiti chtíti ráčil, a zvláště vidouc, že městu z toho obdarování žádného užitku nevychází, než toliko že takového obdarování dvě neb tři, aneb nejvíce pět osob užívají; nebo sice JMst ráčí k vám milostí svou královskou nakloněn milostivě býti, proto že předkové vaši i vy vždycky jste se dobře zachovali. Protož coby v tom dále s vámi předsevzato býti mělo, JMKská o tom o všem JMsti arciknížecí, synu svému nejmilejšímu, napsati ráčí a o vás jiná naděje není, než že se v tom jako věrní poddaní poslušně k JMKské ukážete a zachováte jakožto ti, kterýmž JMKská ráčí zvláštní milostí nakloněn býti.“

Po vyslyšení toho recessu dotazovali se Plzeňští, mají-li se před JMst arciknížecí, neb komoru v Čechách nadjíti dáti, načež jim za odpověď dáno, že potřeba není, leč by k tomu obesláni byli. A tak s tím se domův navrátili.

Obesláni jsouce do Prahy, aby svú odpověď dali, oznámili, že JMKské milostivé vůli do hrdel i statečků svých poslušni býti chtějí; ale kdyby od pomezního cla upustiti měli, poněvadž to privilegium a zlatá bulla netoliko na nynější měšťany svobodné plzeňské, ale i na budoucí a potomky jejich i jednu každú osobu obzvláště se vztahuje, že obávají se, aby po sobě zlé paměti u potomkův svých nezanechali etc. Avšak po mnohém o to s nimi jednání k tomu se dobrovolně podvolili, však s tou jistou vejminkou, aby to na zkázu a zmenšení, též na ouraz jejich privilegií a obdarování nebylo: aby ze všech volův, kteréž by ven z země přes pomezí království českého hnali, do pěti let pořád zběhlých po sedmi groších českých dávali a platili. Kteréžto tak poddané dobrovolné podvolení od Plzeňských JMKská vděčně přijav, proti tomu za sebe, dědice své i budoucí krále české jistým listem připověděti ráčil, že takové na milostivú žádost

JMKské dobrovolné podvolení jejich pořádným a od JMKské 1557
potvrzeným privilegiím a obdarováním strany nedávání dcel a mejt, kteréž od předkův JMKské, slavné paměti, císařův a králův českých, mají, není a býti nemá na žádnou ujmu, ani na ublížení nyní ani na budoucí časy, a po vyjití těch pěti let takové jejich podvolení přestati má. Než co se menšího dobytku a jiných všech věcí a kupectví kromě volův dotýče, s tím se vším na témž pomezním i na jiných clech svobodni aby byli, žádného cla a mejta nedávajíce, tak jakž obdarování a svobody jejich ukazují.[1])

1564 Antonín, z boží milosti arcibiskup pražský a 1564
apoštolské stolice legat, maje sobě od zdejšího práva duchovního některé odpory o sliby manželské mezi Bartoloměj Voldanem a Alenou Rajskou z Dubnice tudíž, Janem Staškem, též z Dubnice, k spravedlivému rozeznání podané[2]) a z nich tomu vyrozuměv, že sobě lidé, a zvláště mládež zdejší, panicové a panny, slibův a závazkův, kterýmiž se sobě k stavu svatého manželstva zavazují, málo aneb téměř nic neváželi, anobrž toho se zde při tomto městě a obci víceji nežli při jiných obyvatelích království tohoto českého trefuje, že řídko kdo z obojího pohlaví v stav manželský vstupoval, aby prvé s jinými dvou a neb více závazkův neměl, i maje nad tím lítosť a stížnosť, podle ouřadu svého arcibiskupského napomenutí učinil a žádal, aby ouřad z povinnosti své na to bedlivé zření a pozor měl, a to tak při obyvatelích zdejších opatřiti hleděl, aby takové věci při městě tomto, pokudž nejvejš možné, přetržené a zastavené byly, proto že by pro takové přečinění těžké pokuty následovati od Boha musily a on že by potomně též pro zvelebení dobrého a ku potupě zlého bez skutečného trestání toho zanechati moci neráčil. Což potom vůbec na kázání nejednou, aby se každý před těžkostí uvarovati věděl, ohlašováno jest.

1567. Toho roku věž veliká a vysoká, kteráž při klá- 1567
šteře bosáckem stála, na raddu některých zbořena jest, jakoby se toho, že se sama zboří a padnouc témuž kostelu

---

[1]) Listina daná r. 1557 d. 24. dubna na hradě pražském, chová se v museu plzeňském.

[2]) Borový, Antonín Brus z Mohelnice p. 118, uvádí datum listu arcibiskupova 24. ledna 1565.

1567 i jinému blízkému stavení škodu učiní, obávati bylo. Ale někteří rozumní dosavad tak smejšlejí, že rozpadliny, kteréž se při ní nacházely, mohly dobře jinak opraveny a zadělány býti a táž věže, kteráž k veliké okrase a ozdobě města byla, do dnešního dne beze všeho nebezpečenství státi (mohla). Makovice, kteráž na ní byla, dána jest na vížku kostela sv. Batoloměje, v kteréž cimbál od hodin visí.

1568 1568. Toho roku i před tím dostavše se někteří do města za obyvately, kterýmž kacířství milejší bylo, nežli pravé katolické, starobylé náboženství, žádali po smrti své užiti pohřbu při kostelích našich. Jako když z dopuštění božího, Anna, Vilíma Samce manželka, jedné noci před památkou svatých Šimoniše a Judy [28. října], jdouc zdráva spat, život svůj dokonala, žádáno bylo, aby tělo její podle spůsobu křesťanského pochováno a jí zvony zvoněno bylo. Ale pan farář, toho času D. Volfgang Tejnský, tomu odepřel ji zvoniti, těla mrtvého jejího pochovati nedopustil. I byvše toho času zde v Plzni vejběrčí berně JMCské jakožto krále českého M. Jakub z Varvažova, Izaiáš Velek z Šonova a Jan Sladký z Peclinovec, těžce se toho k ouřadu domlouvali, aby nad křešťanským a mrtvým tělem taková nepobožnosť provozována nebyla, netoliko pro mnohá pohoršení, kteráž by z toho pojíti mohla, ale také i pro povinnosť křesťanskú, čehož v tomto království i jinde mezi křesťany nikdež se neděje; nýbrž aby to tělo žákovstvu křesťanským spůsobem a zvončením k hrobu provoditi poručili, čehož se také i osoby toho léta na radě sedící ujali a k tomu faráře svého, aby to tělo pohřbíti dal, přivésti chtěli, mnohé příklady proti němu provozujíce, že také i nesrovnalí v náboženství u kostelův zdejších odpočívají, jako když (prý) Albrecht Rozenbergar po zboření kláštera kladrubského sem přijel a jeden mu z počtu jeho zde postřelenej umřel, že v klášteře černým pochován jest. Ano také když JMst arcikníže Ferdinand v Plzni býti ráčil, totiž léta 1554 zde od sv. Ondřeje [30. listopadu] až do postního jarmarku [11. března] s Filipínou a vším dvorem svým před morem zůstávaje,[1]) co jich tehdáž ode dvoru JMsti cizího náboženství umřelo, že též ti všickni pohřbu užili.

[1]) Václav Březan v životu Viléma z Rosenberka p. 88 a d. vypisuje, jaké slavnosti konaly se v Plzni r. 1555. při dvoře arcikníže Ferdinanda, zejména 22. a 23. února skvělý turnaj a mummaj.

A tak těmi i jinými důvody toho dovozovali. Pan fa- 1568
rář nemoha toho proti povinnosti své učiniti, ukázal jim tento nížepsaný, od vrchnosti své dekret, kterémuž vyslaní od ouřadu Matouš Hauff, Jiřík Bavorovský, Kašpar Kropáč, Ondřej Petrželka a Jan Šumar, písař raddní, místo dáti musili.

Venerabili deuoto nobis dilecto domino Wolfgango, doctori, archidiacono et parocho Pilsnensi.

Antonius, dei et apostolicae sedis gratia archiepiscopus Pragensis, legatus natus.

Venerabilis deuote nobis dilecte. Pridie, quam de thermis Carolinis discederemus, accepimus primas tuas literas, in quibus significas, Pilsnenses de haereticorum sepultura esse sollicitos, simul, quod factu opus sit, consilium tuum aperis et insuper nostram resolutionem petis. Nostra itaque opinio est, vt qui viui ecclesiam, nos, religionem et ceremonias nostras perfricta fronte contemnunt, in morte quoque eorum cadauera ad communionem nostram non admittantur. Proinde paterne tibi iniungimus, vt te secundum antiquam institutionem et consuetudinem geras, et haereticos siue apostatas suo more in locis antea illis designatis sepeliri et catolicorum communem sepulturam non contaminari permittas Caeterum de tua in regenda ecclesia Pilsnensium fide et dexteritate nihil dubitamus, habiturus nos in defendendis fidei et ecclesiae rebus et negotiis semper paratos. Ex monasterio Teplensi XVII. Septembris 1568.

Jacobus Schweyczer.

Léta 1581 [1]) nějaký kněz Fabian,[2]) prelatem v Plzni 1581
jsa, Jiříka varhaníka do žaláře, jako by mu tam nětco ukazovati chtěl, vloudil, kteréhožto sám z něho vyskočiv, v něm zavřel. Tím spůsobem i zvoníkovi učinil; pročež nešpor a a jitřní v vigilii sv. apoštola Jakuba většího proti všemu obyčeji zdejšímu bez náležitých solennií držána býti musila; nebo i on sám maje to vykonávati pro opilství své toho pominul. I když ouřad k němu jednou i druhé posýlal žádajíc ho, aby téhož varhaníka z takového vězení pro dotčený nešpor a jitřní, též i zejtřejší služby boží propustil,

[1]) Následující paměti od r. 1581—1590 chybí v originale a zachovaly se jen v opisu.

[2]) Fabian Sladovský ze Sladova byl arciděkanem v Plzni roku 1581 a 1582, kterého roku též zemřel.

1581 toho učiniti nechtěl, nýbrž vzkázal, chce-li s ním co ouřad mluviti, aby k němu přišli, což se jest i tak stalo, že pan purkmistr a pan primas s jinými pány spoluraddními k němu přišli, chtíce s ním přátelsky o propuštění téhož varhaníka jednati a pokudž něco toho tak vysoce provinil, že zase v to místo postaven býti má; ale on nevážně a lehkomyslně k nim se zachoval, vožralcův, lhářův a některým z nich lotrův nadával. Pod takovým pak svým opilstvím kaplany své, aby s ním do Prahy šli, zavázal a ráno v outerej den sv. Jakuba [25. července] pryč s nimi odešel.

1582 Léta 1582 jakož slušná a spravedlivá věc jest jistým nařízením vrchnosti, jak světské tak i duchovní se říditi, a spravovati, tak Plzeňští příkladem předkův svých náležité poslušenství k Jeho Svatosti papežské v tom zachovali, když toho roku svátky církve svaté ne již podle starého kalendáře, ale podle nového nařízení světiti a držeti začali, a v tom takovou stálost prokázali, že se od takového nového kalendáře ani tím odvésti nedopustili, viděvše, že ještě ani JMCá při dvoře svém téhož napraveného kalendáře užívati neráčí, ani také pan arcibiskup s hlavním kostelem svým hradu pražského s nimi se v tom nesrovnává, na to se též při tom neohlídajíce, že skrze to mnohé pokřiky ode všech obytelův království tohoto slyšeti musili, jakož pak pro túž příčinu i sám pan podkomoří na těžkost jejich nastupovati počal, tomu chtěje a jim o tom poroučeje, aby se toho před ním, proč svátky podle napraveného kalendáře konšelé zde v městě bez jistého vědomí JMCské i také jeho, jakožto jim vystavené vrchnosti zachovávati a držeti poručili, spravili. I když se oni toho před ním, že se dle dekretu od pana arcibiskupa pražského odeslaného, tak chovají, vyměřovali, on na tom přestati nechtěl, poroučeje jim, aby jedna každá osoba z počtu spoluraddních jemu za to pokuty 200 kop míš. dala a složila; však maje sobě o tom od JMCské poručení učiněné je při pokoji zanechati musil. A tak potom po nedlouhém času i mandáty JMCské po všem království rozeslanými o tom, aby svátkové podle nového kalendáře svěceni byli, poručeno bylo.

Toho roku Martin, z boží milosti arcibiskup pražský, stolice svaté apoštolské legat, byv v kraji tomto plzeňském, očitě to spatřil, že ještě nemalý počet okolo města Plzně lidí staré víry a náboženství katolického jest a jsa toho jakožto

arcibiskup v tomto království českém žádostiv, aby se z takového náboženství nevykračovalo, nýbrž všudy, pokudž možné, víra svatá katolická rozmnožovala, učení bludné a škodlivé věci přetrženy a v dobrý řád uvedeny byly, toho konečného oumyslu byl, chtíc městu tomuto a dítkám zdejším v tom otcovsky prospěti, zde v Plzni fundací aneb kollegium P. S. Jesuitarum vyzdvihnouti. A poněvadž taková věc nemalého nákladu potřebovala a on z nebohatého arcibiskupství svého též podle možnosti, něco by učiniti a při tom jiných pánův a přátel víry katolické milovníkův za nějakou pomoc k tomu žádati chtěl, protož od našich věděti žádal, poněvadž se to jim i vší obci plzeňské ku poctivosti, dítkám pak a potomkům jejich k dobrému díti se bude, seč by býti mohli a co by též na hotové summě učiniti chtěli. Plzeňští jsouce takové milostivé péče a starosti o ně velice vděčni oznámili, že po plném a bedlivém vyhledání všech běžných a stálých platův, kterýchž dosti v skrovnosti jest, a také jací nákladové na všeliké obecní potřeby vycházejí, na tom se v přítomnosti starších obecních snesli, na to se neobracujíc, že ze všech stran zdi městské a příkopy oprávek potřebují a žádných berní a daní i také již pro obecné potřeby se neumenšuje, aby k též kolleji ročně na hotové summě dvě stě kop míš. a za třetí sto kop obilí, a jiných věcí pro vychování též kolleje náležitých vydávali. Více a vejšeji mimo to kontribuovati, že jim možné není než več se tak koli tu uvolují, to pro samou čest a chválu božskou činí, žádajíce, aby toho při tom zůstaveno bylo.[1]) 1582

Téhož roku při času památky sv. Marka evangelisty božího [25. dubna], byla sňata makovice stará s farní věže, kteráž tak veliká byla, že pšenice 2 kbelce a půl čtvrti do ní vsypáno jest, a na to místo jiná taková, do kteréž devět čtvrtí pšenice vešlo, vložena jest. Prvé pak nežli toho roku zase táž nová s křížem nahoru postavena jest, (když zlatnickým dílem to obé pozlaceno bylo), přinešena jest do kostela farního, kdež se služby boží nejprvé vykonávaly, a o tom obojím kázání od patera Alexandra, rektora kolleje societatis Jesu, v Starém městě pražském, v přítomnosti množství lidu učiněno jest. A když se to posvětilo, svátosť také sv. Štěpána do též makovice složena byla, postavena jest na vrch

[1]) Srovnej pozn. na str. 134 k r. 1587.

1582 věže ve čtvrtek po sv. Kilianu [12. července] a kříž potom v sobotu po sv. Marketě [14. července]. Věže plzeňská od makovice až do krancu má dvadceti jedno látro, a od krancu až do země má třideeti tři látra, všeho činí, jak vysoká jest, 54 látra.

Toho roku při témž čase začal se zde mor a pomřelo lidu přes osmnácte set. Patres societatis Jesu přistěhovavše se z Prahy sem z povětří morového před tím se všemi studenty, zde učili a magistros artium promovirovali.[1])

Léta 1590 bylo sucho a horko neobyčejné, tak že potokové přesýchali a pro nedostatek deštův času letního mlejna samotočného užívati se musilo, z čehož potom drahota v obilí veliká povstala.

Téhož roku v outerý po památce sv. Marthy [31. července], strhlo se okolo dvou hodin na noc veliké hromobití a blejskání bez velikého deště a zapálila se od téhož hromobití věže prostředkem brány litické, s nížto jako v okamžení spadl dolův krov se všemi cihlami.

Toho také roku tak suchého strašlivé noviny slyšány byly z strany ohňův a mimo všecknu naději v čas žně i zde vyšel oheň z domu Matouše Houfa pod krovem, kterýž položilo děvče jeho, chtíc se pardusu toho, kterýž od paní své dostala, pomstiti.

1593, 30. Novembris, Ludovicus, kardinál tridentský, od stolice apoštolské k JMCské legát, z Prahy se navracujíc do Plzně přijel a ihned do kostela nesen, po vykonání sacrum od ouřadu zdejšího v hospodě přivítán a na groš obecní se vším dvorem přes noc chován.

Téhož dne okolo nešporův JMst, arcikníže Maximilian, z Prahy do Margetálu[2]) se navracujíc, (a to již po třetí ve čtyrech letech zde byv), do Plzně přijel, za něhož též autrata z důchodův obecních jako i prvé vždycky v hospodě

[1]) Jesuité měli obydlí své v domě Teplském, v nynější zbrojnické ulici, odkudž vedl též zvláštní vchod do kostela Františkánského, a sice tam, kdež v kostele dosud ve zdi se spatřuje náhrobní kámen p. Klea z Roudné. Jesuité pobyli zde pouze do konce roku a r. 1583 se opět vrátili do Prahy.

[2]) Margethal správně Mergetheim, sídlo řádu německých rytířů, ležící ve Virtembersku jižně od Würzburka. Maximilian byl od r. 1585 velmistrem řádu něm. rytířův.

zastoupena jest. Ti obadva potentátové od ouřadu přivítáni 1593
byvše se vší láskou, vlídností a přívětivostí městu a obci této ve všem možném se propůjčovati zakázali.

Po několika opět málo dnech téhož léta, to jest v pondělí den památný sv. Lucie [23. prosince] JMst arcikníže rakouské a pán pan Ernestus jeda z Prahy se dvorem svým do Nidrlantu, aby správu těch království k sobě přijal a na místě krále hispanského za gubernatora zůstával,[1]) zde v Plzni o poledních zastavení své míti ráčil zde slavně, v velikém počtu lidí a koní, jichž přes osm set počtíno bylo, mezi kterýmižto také veliký počet černých rejtharův, kteří před JMstí napřed jeli, za nimižto JMst v senftu nesen býti ráčil. Hned potom následovali arkabuzaři[2]) s dlouhými ručnicemi vejborně vypraveni, majíce zbroje své přikryté sukničkami červenými, na kterýchž velmi zhusta litera E též bílým suknem vyšita byla. Tím spůsobem, když JMst od Rokycan k městu Plzni bráti se ráčil, ouřad podle obyčeje k dokázání uctivosti své až za kamenný most proti špitálu zadnímu stoje na JMst očekával, na kterémžto místě zastavení se stalo. A tu JMst pro ukrácení chvíle třem osobám tolik předním v senftu sedě, ruky podati ráčil, když se tu ihned jménem téhož ouřadu i na místě vší obce náležité pozdravení v řeči latinské vykonalo. Na kterúž toto odpověděti ráčil:

„Gratulationem, (inquit), vestram grato accipio animo et sicuti vos commendatos habere potero, faciam id promptissime.“

Potom přijav zde oběd s dvorem svým, dále toho dne jeti ráčil, kteréhož ouřad služebně až za předměstí škvrňské provázel.

Při tabuli těch obou pánův bratrův poctivá zmínka o městu tomto a obyvatelích v něm učiněna, jak jsou se k nejmilejšímu panu otci Jich Milostí vždycky věrně a dobře chovali, pan bratr pak Jich Milostí nejmilejší, JMCská též že se spolu s nimi ve všech příčinách na město toto obzvláště milostivě bezpečiti ráčí. Co tehdáž nákladu k uctění JMsti šlo, to též všeckno z komory obecní jest zastoupeno.

---

[1]) Arnošt arcikníže, bratr cís. Rudolfa II., ustanoven r. 1593 správcem španělského Nizozemí; zemřel již r. 1595.

[2]) Arkebuzaři, lid vojenský, ozbrojený dlouhými ručnicemi, arkebuzírky zvanými.

1594 1594 měsíce ledna, JMst arcikníže rakouské, Maximilian, aby správu v. knížetství štýrském přijal a je před mocí tureckou obhajoval, opět z Morgetálu jeda zde v Plzni přes noc býti ráčil.[1]) I aby tak častá služba, již předešle v krátkém času nejednou s náležitým pozdravením od ouřadu učiněná k nějaké nelibosti JMsti nebyla, vší salutací a gratulací jest pominuto, toliko z vozu před hospodou dolův sedajícímu náležitá uctivosť s poklonou od přístojícího ouřadu vykonána jest a vedle toho obrok na koně JMsti vydán a pro dvůr dva věrtele piva bílého, načemž bylo přestáno.

1594 Téhož léta (1594) v středu po neděli Cantate, [11. května] nejjasnější a nejnepřemoženější kníže a pán, pan Rudolf druhý, velikomocný římský císař, uherský, český král, pán pán náš nejmilostivější, do Řezna k sněmu říšskému z Prahy jeda do Plzně přijeti ráčil a ačkoli naděje byla, že JMst spůsobem předešlých JMstí císařův a králův českých do města pod nebesy přijeti chtíti ráčí, jakož pak k takovému příjezdu veliký počet sousedův byl zmustrován i jiné náležité aparaty zachystány; však když pan Traucím[2]) psaním svým, že takových ceremonií potřebí není, v známosť uvésti ráčil a sám toliko ouřad pečeť městskú a klíče nesouc v počtu starších obecních až na to místo k poprave,[3]) kdež konec předměstí jest pražského, vyšel a na příjezd JMsti očekával, kderýž téhož dne z Rokycan jeda, okolo hodiny 19. k městu se přiblížiti a vida ouřad, ihned vůz svůj zastaviti poručiti ráčil. Tu ihned ouřad blíž k vozu přijdouc z ruky pravé před JMstí se s uctivostí a poklonou postavil a JMst v jazyku latinském přivítati poručil. I když na ta slova přišlo, „quod in signum humilitatis et fidelitatis nostrae, etiam more maiorum nostrorum signa et claues ciuitatis in potestatem et omnia nostra offerimus“, skrze pana primatora, toho času M. Tomáše Zelendra z Prošovic, pečeť městská v červeném aksamitovém měšci a klíče v červeném tafatu obalené JMsti jsou ukázány a k přijetí podávány, po vykonaném takovém jakož na JMst slušelo přivítání,

[1]) Maximilian, bratr cís. Rudolfa, byl od r. 1593—1595 správcem zemí štýrských za nedospělosti Ferdinanda (II).

[2]) Traucím, správně Pavel Sixt, svobodný pan z Trautsonu, jeden z předních a mocných miloů cís. Rudolfa II.

[3]) Poprava stávala za měšťanským pivovárem na návrší, nad vtokem Radbuzy do Mže.

ráčil zase tváří veselou takto ústy svými císařskými forma- 1594
liter (velmi temně) promluviti:

„Quod ciuitas haec mihi sic gratuletur, uehementer mihi gratum est, et notum mihi est, quod ea semper fidelis fuerit, ideoque non intermittam, eam deinceps magis commendatam habere.“ A sňav s pravé ruky rukavičku, tu přístojícím osobám ruky podávati ráčil. Drabanti JMsti stáli dvoumi řady od pražské brány na předměstí až k mostu kamennému, skrze něž JMst se dvorem svým do města slavně se na voze (maje na pravé ruce po straně sedícího pana Ronfa,[1]) dvoru svého maršálka a přední tejnú raddu, z levé pak strany JMst pana hrabě z Firšteburku,) bráti ráčil, za nímž po stranách osoby ouřadní též s odkrytýma hlavama až do rathouzu JMst provázejíce šli. Nadepsaní páni a raddy přední JMCské, též i pan Krištof mladší z Lobkovic etc. též jsou v hospodách svých přivítáni bez přednešení pocty, toliko zakázání na místě obce se stalo všelijakých služeb, kteréžby JMstem činěny platně býti časem svým mohly, což vše jmenovaným pánům vděčné a příjemné bylo.

Na zejtří ve čtvrtek [12. května], ráčil na paláce v rathouze své sacrum míti a když JMst od téhož sacrum do do světnice raddní zase vcházeti chtíti ráčil, tu jest JMsti v přítomnosti ouřadu supplikací v tato slova podána:

Nejjasnější, nejmilostivější císaři!

Považujíce při sobě se vší bedlivostí spůsob živnosti předkův našich milých, kterýmž všemohúcí Pán Bůh na tomto světě někdy před námi života a bytu popříti ráčil, nacházíme to, že oni pod ochranou a požehnáním jeho božské milosti zůstávajíce a ještě tehdáž, onoho zlatého věku užívajíce, všelikderak na živnostech svých (žádného v obchodech svých nedostatku a překážky netrpíce) dobře a šťastně se měli, což z toho dosti patrného důvodu poznati můžeme, že při městě tomto mnohá a znamenitá stavení obecní a obzvláště chrámy boží velikým a znamenitým nákladem, na kteréžto my potomkové jejich každého téměř dne a hodiny až ku podivu našemu hledíme,

[1]) Ronf, správně, svobodný pán z Rumpfu, též jeden z mocných dvořanů cís. Rudolfa II.

1594 vyzdvihnouti a vystavěti dali. Jakož pak i z té jednostejné možnosti jejich toho času i to pošlo, že jsou svaté a slavné paměti císaři Zikmundovi, jakožto králi českému, na svůj vlastní náklad v poli lidu rejtharského do dvou set, jakž se o tom víry hodné paměti u nás nacházejí, za dosti dlouhý čas drželi a chovali,[1]) ježto, kdyby tehdáž jakou ujmu při živnostech svých od jiných neb překážku snášeli a trpěli, nikderakžby to svésti a s to, což tak věčné paměti hodného po sobě zůstavili a zanechali, býti nemohli. Za kteroužto opatrnosť a bedlivosť jejich že jim vděčností a poděkováním povinni jsme, sami se k tomu dobrovolně přiznáváme. Proti pak takovému dostatku předků našich tuto nynější také potřebnosť, nedostatečnosť a (ať tak díme) churavosť obce naší u sebe přemejšlejíce, v skutku to poznáváme, že se jim žádným spůsobem v živnostech vyrovnati a jim podobni býti nemůžeme; nebo netoliko k tomu, abychom takové znamenité stavení z gruntu vyzdvihnouti mohli, nedostačujeme, nýbrž sotva je před pádem a spustnutím zachovati můžeme, mnohem pak méněji jaké takové služby tím spůsobem někdy předkům VCMsti činěné pro velikú potřebu naši prokázati bychom mohli. Jakož pak pro nic jiného než pro samý toliko ten nedostatek náš větší díl města VCMsti na zdích a valích i jiných pevnostích dosavad nedobře opatřeného a ohraženého, (jakž se to očitě spatřuje), zanechati jsme musili, čehož ničemuž jinému přičítati nemůžeme a nepřičítáme, než že se nám znamenité a veliké po městečkách a vesnicích okolních v živnostech našich městských překážky dějí. Neb mnozí z lidí poddaných a robotních fedruňkem vrchností svých majíce podle povahy přirození svého při zemi a v roli zůstávati, k zkáze a záhubě živností našich městských handlův železa a soli se ujavše, a již té živnosti také všemi spůsoby příliš zhusta vyhledávají. I chtějíce my rádi se zase v zavedených živnostech našich pozdvihnouti a z těch závad a těžkostí, v kteréž jsme dosavád pro takové v živnosti naše městské sáhání uvedeni, sobě a budoucím našim spomoci, žádné jiné cesty a prostředku, kterýmižby nám na tento čas k nějakému lepšímu vzrostu v živnosti spomoženo býti

[1]) Míní se zde listina z r. 1430 d. 26. října v Norimberce daná, kterou císař Sigmund slibuje Plzeňským, kteříž na svůj vlastní groš vypravili jemu ku pomoci 200 jezdců, nahraditi všechny škody, jež by buď obce aneb tito jízdní utrpěli. Originál v museu plzeňském.

mohlo, obrati a mezi sebou jsme najíti nemohli, nežli samo 1594
toliko to, což v moci a milostivé vůli VCMsti, jakožto krále
českého, pána našeho nejmilostivějšího, jest a pozůstává, to-
tiž kdyžbyšte VCMst předně pro předkův a potom naše, jak
dobré a slavné paměti Jich Milostem císařům římským a krá-
lům českým, tak VCMsti poníženě vždycky činěné služby a
kteréž také ještě VCMsti ve vší poddanosti podle nejvyšší
možnosti naší činiti budeme, nám k obci v městě tomto, ja-
kožto kraje tohoto landfridním, sklad soli, kteráž se sem do
kraje tohoto, tolikéž i železa, dostává, milostivě vysaditi a
podle toho i majestátem VCMsti pod jistou VCMsti do ko-
mory i k městu našemu pokutou, aby žádný z formanův na
žádném místě a jinde kromě města tohoto, kdež se vej-
sadní trhové drží, a to nic dále než toliko tři míle vůkol
města našeho dotčených věcí, soli a železa, neskládal a han-
dlův nezarážel, zastaviti a nařídíti ráčili, jakož pak i jiná
některá města VCMsti v jiných krajích království tohoto
takové milosti užívají, tak aby tím způsobem lidem podda-
ným, kteříž robotou svou a dílem polním se živiti a obchod
svůj vésti mají, takové handle, jichž jsou se dosavád příliš
zhusta po všech a všelijakých vsech a městečkách na ujmu
naši ujali, a živnosti takové, kteréž samým městům a oby-
vatelům v nich náležejí, zase jim přivlastněny býti mohly,
v čemžto žádný na odpor se VCMsti postaviti, a aby komu
okolo nás k ujmě svobod a vejsad taková nám od VCMsti
propůjčená milosť býti a se vztahovati měla, najíti se moci
nebude, z čehožto, jakž tu jistou naději máme, netoliko
obecní dobré na větším díle zlepšovati, ale také i tím sna-
zeji a s větším oblehčením naším všeliké VCMsti povinnosti
vypravovati moci budeme. Pročež VCMst ve vší poníženosti
pokorně prosíme, že se milostivě k tomu nakloniti a nás
takovou milostí před budoucím naším konečným v živnostech
našich snížením, jakožto císař, král a pán pán náš nejmilo-
stivější, zachovati a opatřiti ráčíte, tak aby město toto
katolické, do kteréhož se ze vší západní Europy poslové i
jiní znamenití potentáti k stolici VCMsti jezdíce dostavují,
v ozdobě své na vnitřním stavení, též i na zdích městských
opatrováno a ti tak znamenití potentátové starobylým nám
po předcích našich zůstavením způsobem, kteréhož jsme
vždycky podle nejvyšší možnosti naší zachovati šetřili, před-
kem pro poctivosť VCMsti a jakoužkoli šetrnosť naši při

1594 Jich Milostí přivítání náležitým presentem fedrováni býti moci ráčili, z čehož by také i jméno dobré a pověsť tohoto skrovného města, kteráž pro víru katolickou v mnohých zemích pozůstává, na budoucí časy zachována býti mohla. V čemž se VCMsti ve vší poníženosti poručené činíce, milostivé odpovědi s milostivým této žádosti naší vykonáním s potěšením očekávati budeme.

Při tom v jazyku latinském takové toho všeho argumentum podáno jest.

Sacratissime et inuictissime imperator et domine, domine noster clementissime.

Hoc praesenti supplici libello, quem natiuo sermone nostro V. C. Majestati humillime obtulimus, talem apud V. S. C. Maiestatem cum omni animi nostri subiectione exprimimus petitionem. Si quidem plures in circumjacentibus pagis in pernitiem ciuitatis huius diversas negotiationes salis et ferri incuntes hiusmodi mercibus et earundem lucro, (dum eas intercipiendo ad nos cum maximo nostro detrimento deferre non sinunt), ciuitatem nostram defraudari, eoque modo nos publico commodo contra vetustum morem, quo haec civitas semper floruit, exuant, ut videlicet privilegio et autoritate V. S. C. Maiestatis accedente hic apud nos quasi quoddam emporium dictarum rerum constituatur, ita ut deinceps nullus eorum, quosquot a nobis trium lapidum spatio distant, sal et ferrum alibi, quam hic in ciuitate V. S. Maiestatis comparare audeat. Qualem quidem humilem et submissam petitionem nostram cum et rationi consentanea et nulli ex statibus aduersa sit, ad utilitatem nostram expediendam humillime etiam atque etiam commendamus.

Před tím, než to obé podáno bylo, úmysl náš JMsti panu Ronfovi byl v známosť uveden s takovou žádostí, aby přímluvou páně táž věc fedrována byla, načež odpověď dána: „Ego lubens volensque propositum senatus vestri promouebo, adeo, ut in me nihil desiderari patiar, ideoque statim sacro peracto vadum tentabo.“ Takovú žádosť města tohoto tak sobě poručenu míti ráčil, že taková supplikací hned toho dne vyslaným z kanceláře české v ruce uvedena jest. Sám JMCská po dodání týchž supplikací takto promluviti ráčil: „Ego videbo vestrum supplicem libellum illumque commendatum habere volo.“

Třetího potom teprv dne to jest v pátek po neděli 1594
Cantate [13. května], přijav oběd, odtud okolo hodin 17 zase na cestu dále se vystrojiti a vyšedv z paláce po schodech dolův, kdež se s vozem v rathouze očekávalo, na posledním dolejším stupni v veřejích velikých se zastaviti a k sobě ouřad tu očekávající povolati poručiti ráčil. A když k JMsti přistoupeno bylo a vinšování šťastné cesty s poníženým města tohoto k milostivé ochraně poručením, odevzdáním se stalo, z toho poděkování učiniv, hned opět ochotně ruky pravé všem přístojícím podávati a tak po takovém rozžehnání, když se s vozem blížeji k týmž velikým veřejům, kudy se na palác chodí přitrhlo, na vůz vsednouti a z města slavně vyjeti ráčil. Při voze pak JMsti spoluraddní jdouce až za předměstí škvrňské vyšli, zase odtud prvé nežli jim od těch pánův, kteříž s JMstí v voze seděli, návěští dáno bylo, neodšedše.

Před tím pak příjezdem světnice rychtářská pěkně dílem malířským ozdobena jest a mimo jiné věci také níže psané verše na paláci od Davida Litochleba, správcí školního složené, pěknými versaly vypsány jsou takto:

Divo Rodolpho II., Romanorum Imperatori Augusto, felici, pio, cum Plsnam proficiscendo Ratisbonam ad comitia imperalia ingrederetur:

Sacra monarcharum proles, genus aethere missum,
Edite caesaribus, tu quoque caesar, auis.
Dive Rudolphe, tibi gratatus Plsna salutem,
Qua tibi quoque tuis fida subinde manet.
Aduentuque tuo plaudens, laetatur abunde.
Excipit ac dominum sernula prompta suum.
Perge bonis auibus mundi spes magna, Rudolphe,
Perge, tuis ausis adest ubique deus.
Adest et imperii conuentus rite secundet,
Vt tibi pro votis prospera cuncta cadant.
Christe, tuis manibus, regum qui corda gubernas,
Regem tu nostrum, Christe, tuetor amen.

Ciuibus ego hoc meum numerale adiungo.[1])
PhaebVs In MaJo bIs seXarat aethere soLes
AggreDerIs nostros, o reX aVgVste, penates.

[1]) V opise pamětí Plachého v pozůstalosti Stehlíkovské jest před následujícími verši poznamenáno: „His carminibus est adjunctum hoc numerale a M. Simone Plachy de Třebnicz factum."

1594 Co pak při takovém příjezdu nákladu na samou kuchyni JMsti za ty tři dni šlo, sečtlo se toho všeho mimo obrok přes půl šísta sta kop míš.

Když toho roku od stavův svaté říše o pomoc proti nejúhlavnějšímu nepříteli všeho křesťanstva, Turku, v Řezně sněmováno bylo, zatím jisté správy a noviny sem přicházely, zvlášťě při času sv. Jakuba, apoštola božího [25. července], že již s velikou mocí a silou netoliko do království uherského vtrhl, ale čím dále vždy blíže se k mezím rakouským a moravským nahoru dává a přibližuje, ano že k oblehnutí Rábu se strojí [podmaniv sobě zase ty pevnosti, kteréž od našich před tím toho roku odňaty byly], maje s sebou veliký počet Tatarův. A poněvadž každý tomu rozuměti může, že takové nebezpečenství pro hříchy na nás křesťany se valí, protož nejvyšší páni ouřadníci a soudcové zemští, JMCské raddy a místodržící království tohoto, mandaty svými napomínali, aby všecky tance, kvasy, rozpustilosti, povyky i všelijaké neřády všudy zastaveny byly a jeden každý, když by o polednách velkým zvonem zvonění uslyšel, tu hned na tom místě, kdežby ho takové zvonění zastihlo a on je uslyšel, na svá kolena, ničemuž sobě překáženi nedadouc, klekl a pána Boha svého srdcem skroušeným zato prosil, aby hněv svůj spravedlivý z milosti své svaté od nás odvrátiti a nad tím jména svého ruháčem, ukrutníkem a žíznivým krve křesťanské nepřítelem nám vítězství dáti ráčil. Z kteréžto příčiny nařízeny jsou zde také publicae supplicationes, tak že každou středu z velikého kostela do klášterův s processí v přítomnosti ouřadu a všech obyvatelův obojího pohlaví se šlo, kde služba boží držána a k tomu slovo boží též lidu s jistým napomenutím k vroucnému modlení kázáno bylo. A poněvadž pak v času takového nebezpečenství všelijaké opatrnosti užívati náležité jest, také se i to napomenutí na místě JMCské po krajích též i sem stalo, kdežkoli města, městečka, zámky, tvrze hražené jsou a se zavírají, aby se každý náležitě ručnicemi, zbrojí a jinými braněmi, též i všelijakými potravami opatřil a to na hotově měl pro manželky, dítky, přátely a poddané své i také pro ty, kteříž by se sem, nemaje sami pro sebe dostatečného opatření, k ochraně utekli, podle vší potřeby zásobil, tak jestliže by z dopuštění božího nepřítel nějaký vpád

do tohoto království učinil, aby se před ním opatřiti a všeli- 1594
jaké nenadálé škody podle té vejstrahy a napomenutí uvarovati mohl, s tou při tom dokonalou nadějí, že pán Bůh všemohoucí, kterýž jest milostivým opatrovatelem všeho křesťanstva, když to dvoje, totiž pobožnosť a náležitou opatrnosť zachováme, také nás, jakž se tomu konečně těšiti máme, pomocí a ochranou svou božskou, také i JMCskou podle své milostivé zakázky opustiti neráčí.

Nic méněji, poněvadž pro příčiny takového nebezpečenství ta věc žádného dalšího průtahu trpěti nemůže, nežli aby mustrunkové podle svolení sněmovního ve všech krajích království tohoto se drželi a jeden každý z obyvatelův podle starého šacunku z pěti tisíc kop grošův českých jeden kůň zbrojný vypravíc v jisté místo se najíti dal, protož aby se jeden každý ten outerý před sv. Bartholomějem [23. srpna], na noc s počtem svých koní podle téhož starého šacunku v městě Písku, ničímž se nevymlouvajíc, najíti dal a na zejtří na mustrplacu postavil. Dále pro lepší opatření království tohoto a zemí k němu příslušejících uznáno bylo i toho ta potřeba býti, aby také i lid pěší, totiž desátý člověk podle sněmovního snešení zmustrován byl a protož k takovému mustrunku lidu pěšího také den, ten pátek po sv. Bartoloměji [26. srpna], sem do města Plzně jmenován, tak aby jeden každý, dadouce poddané své všecky sčísti v tom se spravedlivě, příjma to k svému dobrému svědomí, zachoval, z těch ze všech vždycky z desíti poddaných jednu osobu šturmhaubem, dobrou dlouhou ručnicí aby brani při boku měl, na týž mustrunk konečně v sukničce v jednom každém kraji jednostejné barvy, jakž o tom v sněmu vyměřeno jest, vypravil, a v tom ve všem se pro ochranu vlasti naší milé, též manželek a dítek upřímně a věrně, jakž povinnosť jednoho každého ukazuje, zachoval. Což že se od každého s myslí ochotnou v tak veliké potřebě stane, o tom že žádné pochybnosti není.

Po nemnohých opět dnech věděti dáno, že síla a moc turecká čím dále více se v království uherském rozmáhá, tak že již i veliký počet Tatarův k němu přitáhl a on pevnosť Ráb silně oblehl a obávati se jest, aby nenadále vpádu a štraffu do tohoto království neučinil. A poněvadž předešle již každému v známosť uvedeno jest, aby s počtem svým na hotově byl, protož poručeno, aby všickni

1594 majíce sobě takovú vejstrahu danou a o tom nebezpečenství v známost uvedeno, podle předešlého poručení v té hotovosti byli, a když koli od pánův hejtmanův krajských a napřed pak od pánův místodržících oznámeno a věděti dáno bude, s počtem jízdných i pěších, v tom místě se podle své nejvyšší možnosti najíti dali.

Hned potom brzo opět od vlastní osoby JMC'ské jiný mandat, jehož datum v Řezně v pondělí po památce promě-
1594 nění Krista Pána na hoře Tábor [8. srpna], léta téhož 1594, po krajích vyšel s opáčením nahoře psaných odevřených listův od místodržících v království českém vyšlých a kterak nepřítel všeho křesťanstva Turek nejvyššího svého, jménem Sinan baši, s některými beglerbeky svou velikou mocí válečnú do království uherského vypravil a již také i některé zámky mocí vzal a po dobytí jich přední pevnost Ráb oblehl, toho úmyslu jsouc, netoliko túž pevnost odníti, ale nad to vejš jiné země a věrné poddané, naše milé kaziti, hubiti a jim všelijak, jakby nejvíce mohl, pálením i jinak škoditi. I znajíce se tím JMst, jakožto křesťanský císař a král český povinni býti, poddaných svých věrných milých dle nejvyšší možnosti s pomocí pána Boha všemohúciho neopouštěti, nýbrž všelijak je věrně a upřímně chrániti a proti tomu ukrutnému nepříteli otcovsky obhajovati, na tom že jest s nejvyššími ouředníky, soudci zemskými a raddami svými soudu komorního, též osobami sněmem obecním k tomu z obce volenými, podle moci týmž sněmem jim dané, cožby tomuto království nejužitečnějšího býti mohlo, aby to zavírali, tak jakoby to na obecním sněmu řízeno, zavíráno a konáno bylo, milostivě a konečně snésti i v jistotě zůstati ráčil. Aby jeden každý, i také kteří v novotě vladyctvím a a erby obdařeni jsou, pod ztracením téhož vladyctví a obdarování, osobami svými s koňmi, čeládkou hodnou a k tomu spůsobnou, též také i s desátým člověkem pěším i jinými všelijakými potřebami do pole náležitými v pátek po sv. Bartoloměji nejprvé příští, to jest 26. dne měsíce Augusti jinak srpna, u města Znojma najíti a se zmustrovati dali, a odtud pro obhájení tohoto království a zemí k němu přináležejících, kdežby toho dále největší potřeba nastala bez všelijakých vejmluv a odtahův, (nedadouce sobě nic leč božské moci překážeti) poslušně a poddaně, jakž na věrné poddané a milovníky vlasti své náleží, se vypravili a táhli,

při tom aby se také jeden každý s tím dostatkem peněz a 1594
jinými potřebami tak vypravil, aby v ležení s čeládkou svou v poli nač trvati mohl a čeládce své škod žádných jiným činiti, pod uvarováním skutečného trestání, nedopouštěl. Nic méně také i všelijaká města v království tomto třetího stavu užívající aby k tý tak pilný a nevyhnutedlný potřebě, poněvadž všecky osoby z stavův vyšších sami osobně do téhož polního tažení se vypraví, též k tomu dni vejš dotčenému k městu Znojmu s zbraněmi v sněmu vyměřenými, se vypravily. Duchovní pak všecky osoby, kteří poddané své mají, předkem aby též desátého člověka osedlého k témuž mustrunku vypravili etc, jsouce té jisté a dokonalé naděje k jednomu každému, že předkem jakožto milovníci svaté víry křesťanské a obhájcové manželek a dítek svých, sebe sami, národa a[1]) vlasti své neopustí, nébrž pokudž jednomu každému nejvejš možné, proti tomu nepříteli se najíti dají a v tom se poslušně zachovají, znajíc, jestližeby se kdo tak nezachoval, co by napotom každému z toho pojíti aneb potkati mohlo.

Majíce purkmistr a radda zdejší takové napomenutí na bedlivé paměti, ihned beze všeho obmeškávání k tomu se se vší pilností snažili, aby což nejdříve možné o lidu jízdném i pěším věděti mohli. A chtějíce, aby toho lidu a zvláště jízdných koní odsud vypravení, jak s dobrým u užitečným JMCské a království tohoto, tak i s poctivým města a obce této se stalo, podali jsou jistého pštolunka některým rodičům a osedlým města tohoto měšťanům, ačkoli mnozí z osob z stavu rytířského k té službě potřebovati se dáti chtěli, totiž k penčžitému jejich obzvláštnímu psoldunku aneb žoldu koně, kteřížby k vejpravě jejich předně náleželi, poněvadž by je oni i jiných potřeb pro krátkosť času sami opatřiti a spůsobiti nemohli, k tažení polnímu hodný, se vším na týž koně spraveným ristunkem postupujíce.

Druhý aby v témž vypravení žádného nedostatku se nenacházelo a oni s pochvalou a poctivostí svou jak mustrunk projeti, tak také i to tažení s pomocí pána Boha vykonati mohli, všecky jiné rejtarům náležité potřeby spůsobiti a jim též zapůjčiti se uvolujíce, totiž zbroj dobře spravenou s obojíčkem, šturmhaubem[2]), zárukavím, plecho-

[1]) Následující místa chybí v rukopise Plachého už do str. 180 po slova „jim se na mařizují.“

[2]) Sturmhaube = přilba, helma.

*

1594 vnicemi a šorcem [1]), též také par ručnic dobrých s holstrem [2]), při nich kaberem, toulcem [3]), dlouhou kličkou a mečem rejtharským, tak jakž to vše v nově nákladně spraveno a zhotoveno jest.

Třetí aby i týž osoby tím volněji a ochotněji s lepším dobrým svým k sobě to přijíti mohly, tento také fortel jim pustili a k těm všem nadepsaným specifikovaným instrumentům, pláště nebo sukně, kterýchž by k témuž tažení potřebovati mohli, k tomu barchanové šprichuze [4]) a boty rejtharský, jakž jich nyní požívají, přidali, tak že, což by k vypravení jejich náleželo, o nic se jim starati a pečovati potřebí nebylo.

Čtvrté pro pohodlí jejich a poněvadž také bez toho bejti nemůže, postupují jim dva vozy vojanský dobře spravený s šperlochy [5]) aneb yberdeky, a do jednoho z týchž vozův, na němž se všelijaké potřeby jejich i čeládky povezou a s kterýmž pro skupování profantův [6]) posýláno býti moci bude, tři koně dáni býti mají. A tak ty potřeby všecky, bez kterýchž v tažení býti nemůže, jim se nařizují.

Páté, aby i to za fortel míti mohli, 120 podkov, 15 šerejzen při sedlech, 2000 hřebův podkovních, k tomu šraubštuk,[7]) peiszangen, nejty a jiných těch menších některých věcí. Při tom soudek másla, soudek soli, poltu [8]) slanin, centnýř sejra, čtvrt vola uzeného a co by se od vaření více přiládovati mohlo, což se jim k nadepsaným věcem z lásky darovati má. K kterýmžto již nadepsaným fortelům a všech těch věcí odevzdání tento pštollung [9]) měsíční jest jim nařízen, totiž počnouc od toho dne, kteréhož z města k mustrunku vyjedou, na jeden kůň jizdní a pacholka dvanácte kop míš. až do jejich (Bůh dá) šťastného domů navrácení. Na kůň pak vozní a pacholky, což se jich s jedním, neb dvěma střelci při vozech, kteréž také pro rozbíjení stanův

---

[1]) Šorc, z něm. der Schurz, jest ona část pancíře, kteráž spodní část trupu se stehny chrániti měla, plechovnice pak chránily prsa.

[2]) Holster, závěsný řemen.

[3]) Kaher, z něm. Köcher, toulec = pouzdro, zde asi na prach a kulky.

[4]) Šprichuze, Spritzhosen, kalhoty s kopnami.

[5]) Šperloch, Sperlachen, přikrývka na vůz.

[6]) Profant, Proviant, potrava, píce, též střelivo.

[7]) Schraubstock = svěrák.

[8]) Polt, neboli polta slanin = uzené kusy slaniny.

[9]) Pštollung, die Bestallung = plat.

a stání, i také na cestě opatrování vozův míti musí, po šesti 1594
kopách platiti se bude. Však co se onrytu [1]) dotýkati bude, poněvadž se, jak dlouho koňové před vytažením na obroku chovati musejí, neví, že se o to s nimi bez veliké škody jejich obzvláštní námluva učiní, jakož pak za to jim 20 kop míš. dáno jest. A poněvadž pak ty všecky věci, což se jim k témuž vypravení potřebuje, propůjčuje a odevzdává, povinni budou dle inventáře a pštelunku [2]) tohoto zouplna zase odevzdati, protož jak koňové jízdní tak i vozní v náležité mírnosti a hodnosti pošacováni budou, tak aby zase tíž koňové buďto od nich přijati, a neb psoldunku [3]) jejich, pokudžby v zkázu uvedeni byli, (ač ta naděje není), staženi a poraženi býti mohli. Pročež osoby ty, které tento pštollung ujmou, jak na koně tak i na ty specifikované instrumenta bedlivější pozor míti a tak je opatrovati mají, aby v zkázu přivedeny nebyly, kteréhožto pštollungu hned, co učiní při vypravení na dva měsíce, odevzdáno bude. A cožby vejšeji dáti se dostalo, toho buďto pro potřebu díl do ležení odeslati, a neb při jich navrácení dodati se beze všeho zadržování má.

Takový pštellung, když v známosť byl některým spolusousedům zdejším, k válečným věcem nakloněným, uveden, hned z své dobrovolné vůli a mysli hrdinské a rytířské pro poctivosť města tohoto a pochvalu svou k sobě jej ujali, Lukáš Zedníček, Jan Mestl, Pavel Slanina, Jan Kříž, Adam Ottmar, Jakub Samec a Eliáš Kasafírek, uvolivše se k doplnění počtu zdejšího, totiž patnácti rejtharů podle nadepsaného šacunku ostatek osob přijednati. A když se jim koňové k tomu hodní a spůsobní mezi lidmi poddanými obrali a v mírném šacunku puštěni jsou, hned sobě je k též potřebě, poněvadž před výjezdem jejich na obroku obecním chováni býti musili, projížděli a probovali, ano také všemi a všelijakými věcmi, k témuž tažení potřebnými, s bedlivou a snažnou pomocí ouřadu zdejšího se zásobovali.

Vědouce pak, ano čas výjezdu a do téhož polního tažení jejich se přibližuje a nechtíce na své síle nic zakládati, ale pomoci s hůry očekávajíce, všeckni z nich z hříchův

[1]) Onryt = Antrittgeld, totiž ona částka peněz, kterou nově odvedený jezdec obdržel, když vřaděn byl mezi jezdce ostatní.

[2]) Pštellung, die Bestellung = úmluva.

[3]) Psoldung, die Besoldung = plat.

1594 svých se vyznavše, křesťanskú povinnosť v neděli po památce na Nebevzetí Panny Marie [21. srpna], v přijímání těla božího, pobožně a s vroucným modlením, i sebe samých k ochranč božské poručením vykonali a tak pomalu s manželkami, dítkami a milými přátely svými se rozžehnávali.

V pondělí pak ráno, když již se všemi věcmi na hotově byli, prvé nežli na koně své vsedli, do domu raddního, tu kdež ouřad shromážděn byl, přišli, kdež se jim od pana primasa, toho času Šebestiana Pechovského z Turnštejna, obšírné předložení s takovým napomenutím stalo: „Poněvadž svrchovaná poctivosť a pochvala a z druhé strany též i posměch a umenšení poctivosti a slovútnosti města tohoto, od kteréhož oni vysláni jsou, na nich záležeti bude, aby jeden každý z nich, majíc předkův našich milých počestné chování a rytířství na paměti své, netoliko se o to staral, aby nic z takové poctivosti umenšeno nebylo, ale nad to vejš ještě raději dobrým chováním jejich to vše rozmnoženo bylo. Proti tomu aby se také těšili, že netoliko taková jejich hrdinská mysl u potomkův jejich s pochvalou připamatována bude, ale také i oni slušné odměny a poděkování při svém (Bůh dá) šťastném navrácení dojíti mají. Nad to vejš aby se toho ouřadu důvěřili, že manželky a dítky jejich tak poručené v nepřítomnosti jejich ouřadu býti mají, aby v ničemž žádného nedostatku netrpěly, ale ve všech potřebách svých skutečného fedrunku užiti mohly.“

Z čehož oni ouřadu poděkovavše oznámili, poněvadž víru křesťanskou a dobré jméno města tohoto zastávati proti nepříteli Turku mají, že v tom všickni z nich, jako dobrým a poctivým lidem náleží, státi a trvati chtějí, a vzhůru k nebi a slunci tváře své, též ruku pravou (tím toho dotvrzujíce) zdvihali. A tak rozžehnavše se s ouřadem, odtud na faru šli a sebe panu prelátu [1]) a všemu kněžstvu k modlitbám též poručili, z nichžto jeden každý na kůň svůj vsedše, v ordnuňku svém z města (všeckny jiné spolusousedy své v pláči pozůstavivše) ve jméno boží jeli.

A poněvadž vedle nadepsaného mandátu z města též osmý člověk a z lidí poddaných desátý k takové veřejné hotovosti vydán býti měl, ne s menší zajisté péčí a starostí ouřad o to zvláště v tak krátkém času snažil, aby šedesáte

[1]) Prelátem byl tehdáž Bartoloměj Flaxius (1587—1596).

šest osob k tomu hodných a spůsobných obráno a spůsobeno 1594
býti mohlo, jmenovitě ze 245 poddaných osedlých, čtyřimecítma osob, též ze 337 zde v městě i na předměstí, čtyřicetidvě osoby, z kteréhožto počtu obojího učiní šedesáte šest osob. Protož i pro týž lid pěší tento nížepsaný pštolunk, davše je k tomu bubnem, kdožby se v tom potřebovati dáti chtěl, svolávati, nařízen jest.

Předkem že jeden každý z nich opatřen býti má šturmhaubem, dlouhou ručnicí a dobrým korduláčem.[1])

Druhé, kdyžkoli z města vypraveni budou, každému z nich bez vejrážky služby jeho jedna kopa míš. laufgeltu[2]) dána bude.

Třetí, za každý měsíc služby jednomu každému nařídilo se po šesti zlatých, počítajíc jeden zlatý v šedesáte krejcařích, však při navrácení jejich domů každému z nich za měsíc poslední po sedmi zlatých dáno bude.

Čtvrté, hned od toho času, jakž z města vypraveni budou, služba měsíčná se jim začíti a ta beze všeho zadržování placena býti má, kdež ihned při jejich z města vytažení za jeden měsíc napřed zouplna zaplaceno bude. K tomu všemu suknička z červeného sukna s bílým burgundským křížem, podšitá černým suknem a nad ním opět kříž takový s suky z žlutého sukna, galjoty a poloubotky, volovo, prach a jiné potřeby přidáno býti má. Kterýžto pštollung toliko na dvaceti čtyři osoby na místě lidí poddaných vyslané se vztahuje. Co se pak osedlých z města pro túž veřejnosť náležitých dotýče, mimo osmnácte spolusousedův v městě a na předměstí osedlých, k doplnění počtu čtyřiceti dvou osob, obráni jsou též k tomu někteří lidé svobodní a mladí rozličného řemesla, kteříž se sami dobrovolně v tom potřebovati dali, pro něž také nadepsaný plat měsíčný nařízen jest, kromě samých sousedův, kterýmž laufgeltu jejich po dvou kopách na cestu a platu podáváno jest.

Ti pak všickni též shromážděni jsouce za rejthary našimi v outerý v vigilii sv. Bartholoměje [23. srpna], poručivše se prosbám a modlitbám obecním a zvláště pak pana prelata a jiného kněžstva, jdouc v ordnunku svém okolo rinku a do farního domu se dostavše, po učiněném jim ná-

[1]) Korduláč, meč se širokým čepelem.

[2]) Laufgelt, rozumějí se ony peníze, které pěším vojínům nově najatým vyplaceny byly.

1594 ležitém od ouřadu, jakby se chovati měli, napomenutí, z města v vzývání pána Boha všemohoucího vytáhli a na cestu se oddali, neb pan Krištof Zelinský z Sekuzýna [1]), místokancléř království českého, navracujíc se z Řezna na poště ku Praze zde oznámil, aby kdožkoli na hotově jest, na jiné neočekávaje, předse se vypravil, prvé nežliby co horšího v království uherském se zběhlo. Jakož pak i my mnohým netoliko městům okolním, ale také i osobám stavu vyššího o tom, chtějíce je k tomu, aby neprodlévali, přivésti, když se toho při nás, kdy bychom lid svůj odeslati mínili, dotazovali, že jsme lid svůj jízdný i pěší časně odsud vyslali, v známosť jsme pro správu uvozovali. A poněvadž nemálo osob z spolusousedův usedlých při jiném lidu pěším vypraveno jest, protož pro lepší pohodlí jejich dán jest jim kočí vůz, na kterýžby věci své vézti dáti mohli se dvoumi koňmi, na jeden každý z nich za jeden měsíc platu po 4 kop. míš. a na pacholka po šesti zlatých počítajíc, což tíž sousedé podle jiného žoldu s vděčností a poděkováním od ouřadu přijali.

Když se pak vše tak stalo a vykonalo, mimo všecknu naději týž pan prelat náš a archidiakon tohoto kraje plzeňského, kněz Bartoloměj Flaxius, přijal psaní od pana arcibiskupa pražského, toho času kněze Zdenka Berky, kterýmž se mu v známosť uvozovalo, že jest k tomu, aby v polním tažení za správcí duchovního a kazatele lidu válečného byl, zvolen a nařízen. Kteryžto, ačkoli za tou příčinou k vrchnosti své, aby se vymluviti mohl, do Prahy jezdil, však jiného nic za odpověď nedostav, než aby se tak poslušně zachoval, že jináč býti nemůže, ihned k sobě též P. Georgium Dreslerum, Guardianum z kláštera bosáckého odsud, za německého polního kazatele připojiv, na túž cestu cestu beze všeho prodlévání se chystal. A rozžehnávaje se v neděli po sv. Jiljí [4. září] s ovčičkami svými, modlitbám jejich sebe poručil. Z čehožto všickni zarmouceni a k pláči skrze to přivedeni jsou. Mnozí také, anobrž větší díl z spoluměšťanův zdejších obzvláště k němu přicházejíce, s ním se jakožto věrným pastýřem svým rozžehnávali a zase šťastného navrácení, pokudžby v tom vůle pána Boha byla, srdečně

[1]) Správně Krištof Želínský z Sebuzína, byl místokancléřem od r. 1590—1599.

vinšovali. Kterýž také potom, se všemi se tak v křesťanské 1594
lásce rozžehnav, v středu [7. září], předcházející slavnosť narození blahoslavené Panny Marie, an ho mnozí z okolních pánův důchovních provázeli, pojav k sobě za kaplana kněze Laurence Cocium [1]), rodiče plzeňského, na cestu se šťastně vypravil. A tak toho času z města tohoto k budoucí (Bůh dá) věčné památce a poctivosti, mimo jiné osoby, kteréž i k též veřejné hotovosti za fendrychy nařízené jsou, dva kazatelové polní, český a německý, obráni a zvoleni byli.

Toho se také slušně tuto mlčením pominouti nemůže, že někteří spolusousedé zdejší k lidu pěšímu připojení a obraní, na mustrunk v Znojmě očekávajíce a tu již poněkud nouzi a nepohodlí zakusivše a zvláště zaslechše o nebezpečenství, že naši do šancův tureckých, chtějíce je opanovati, vpadli a přivedeni jsouce na děla, že jich do šest tisíc na placu zůstalo, velmi na mysli své ustrašeni jsou, tak že žádné chuti další k vojně neměli. Protož k pánům, s nimi na mustrunk, aby před pány mustrhery postaveni byli, vyslaným, mnohé spurnosti a nevolnosti se dopouštěli beze všeho studu a šetření ouřad na povinnostech v tom, že jsou přijímači osob a vedle libosti své že jsou některé propustili, je pak co na masné krámy vyslali, doma jim více a vejše nežli se jim drží, připověděvše a je beze všeho stanu vypravili, dotýkajíce a svobodou svou měšťanskou se zastírajíce, čím sobě každý z nich, manželkám, dítkám a živnůstkám svým povinni jsou, na to se rozmejšleli a za nejmenší příčinku zbraně skládajíce ode všeho uházeti chtěli. V čemž se ani po mnohém jich napomenutí a obzvláštně povinnostmi svými a cožby skrze takové předsevzetí jejich vší obci této, ano jim a dítkám jejich zlého a škodlivého pojíti mohlo, stíháni jsouce, do konce spokojiti nechtěli, na to tisknouce, že jsou oni měšťané svobodní a rodičové města, z těch šesti zlatých na měsíc sloužiti nemohouce, an se jim tu tak dobře z jich vlastního jako z čího cizího platí a platiti bude. Anobrž nebudouli stanem opatřeni a jim hned před vyjitím měsíce prvního druhý následující zouplna dán a zaplacen, že od mustrunku odtáhnouti chtíti budou.

Podle takové nepovolnosti jest i o tom od vyslaných

[1]) Cocius správně Kokus.

1594 našich z Znojma, to jest Šebestiana Pechovského z Turnštejna a Matouše Rottegara psaním v známost sem uvedeno, že páni Pražané ze všech tří měst pražských do Znojma s počtem lidu toliko pěšího přijeli a od nich vyrozuměli, tolikéž i z mnohých jiných z měst vyslaných že žádný z měšťanův a usedlých jich mimo dobrovolnú vůli svú k ničeněmuž nucen nebyl, tak že na větším díle všecko téměř lid najatý měli. Druhé poněvadž oni žádných rejtharův sebou nemají, jakby tomu mandatu JMCské napředpsanému rozuměli a jakž tomu v tom artikuli, co se desátého, a neb osmého člověka osedlého dotýče, vejklad dávali, na to že jim pod důvěrností za odpověď dáno, že nejináče páni Pražané takovému mandatu JMCské rozumějí, než jak jej vyslaní naši vykládali, ačkoliv že to vše předsevzetí vidí se proti sněmu býti etc., však že vždy bezpečněji jest, JMCské v tak znamenité a svrchované potřebě raději více nežli méně k obzvláštnímu od stavu našeho třetího zalíbení učiniti etc., pak oni žádného rejthara že nemají, toho tím odbyli, že také statku žádného pozemského, z něhožby se taková vejprava dáti měla, nemají, kromě některá jich záduší a ta též koně na ně přišlé že vypravují jako i desátou osobu, z města pak jejich že nájemné osoby, ty že jsou již od pánův místodržících nařízených k tomu z stavu vyšších osob jistých při mustrunku jejich v Praze též všickni od nich vypraveny, opatřeny a s pochvalou ratifikovány jsou.

Tomu všemu ouřad, co se tam při témž mustrunku, na kterýž se v Znojmě přes dvě neděle očekávati musilo, vyrozuměv, jak snažnosť odsud vyslaných, kterú při tom vedli, oblibuje schvaloval, tak nad tím neposlušenstvím, kteréhož se ti spolusousedé zdejší a obzvláště pak Šebastian Heverník, Jan Feglhanzl a Šimon Vejvoda, krejčí, proti nim beze vší šetrnosti dopustiti směli, nemalú stížnosť a zástavu nesl, proto že zde podle jich v tom při odchozu jejich zbezpečení, manželky, dítky a statečky jejich tak sobě poručené měl, že všech a všelijakých povinností a platův městských též i berně svolené, kteráž se sice toho času zde od každého vybírala, je osvoboditi poručili, na to též myslíce, aby také něčím vejšeji nad jiné nájemné soldaty obdařeni a toho všeho, což někteří z některých hodných příčin a omluv svých doma zůstavše na pomoc dali, účastni učiněni byli. A poněvadž by ti a takoví rebelles a buřičové, kteříž svobodou svou a

tím, že města rodičové jsou, se zastírají, jiným před se 1594
k zlému příkladu býti by mohli, na to, jakby to předsevzetí s pochvalou a poctivostí svou vykonati měli, mysliti neumějíce, protož poručeno jim toho, kdožby z nich v tom tažení dobrovolně setrvati chtěl, dostatečně podati a předložiti a kdožby pak z nich na povinnosť svú přirozenú, kterúž vlasti své zavázán jest, potom také i na ten závazek ouřadu zdejšího, (ano na to peníze přijali), se zapomenúti a s posměchem svým se zpátkem navrátiti chtěl, toho každého přijmouce od něho ty všecky peníze, kteréž mu k témuž tažení vydány jsou, aby propustili a na místo jeho, poněvadž v hospodě jejich mnozí zkušení a hodní jonáci za službu žádají, jiného přijali. A aby ti, kteříž dále do polního tažení vypraveni budou, neměli sobě co slušně stěžovati, protož netoliko stanem, ale i sukničkami také opatřeni jsou, plat také jejich za druhý měsíc následující, (nebo odsud za vyslanými, poněvadž se tam v žádných penězích objíti nemohli, peníze odeslány byly), zouplna zapraven jest.

Co se pak rejtharův našich dotýče, ačkoli též tomu, když některé osoby v Praze byly), že páni Pražané, spolu i jiná některá města s námi pro ten lid jízdní k té potřebě zemské odsud podle napřed psaných mandatův vypravený zle spokojeni jsou, vyrozuměli pravíce, že jsme jim zlý příklad učinili a při všech sobě nelibosť a nepřízeň, jakobychom se v možnosti naší vynášeli, získali; avšak poněvadž to vše z vůle pánův místodržících, napřed pak podle sněmovního snešení učiněno jest a oni nám toho, aby z sněmu scházeti mělo, ničímž patrným neukazují, protož jsouce JMCské jakožto pánu svému hrdly i statky svými sloužiti povinni, že již ten veškeren náklad na to učiněný, zvláště zaplativše předkem týmž rejtharům zouplna za dva měsíce služby jejich, opykati se musí, však pro to zapotřebí jest někde ad partem před pány mustrhery střídmou žádosť předložiti, poněvadž jiná města žádných rejtharův, (jiný smysl těm mandátům dávajíce), nevypravili, aby také naši přes již oznámený a jim zaplacený čas deleji na obtížení naše v poli zdržováni nebyli, a pakliby vždy jináč býti nemohlo i v tom se napřed pánu Bohu a potom JMCské poručili. Ačkoli se i tomu potom vyrozumělo, když Domažličtí, Stříbrští a z jiných měst k městu Znojmu přijeli a s našimi vyslanými shledání měli, majíce o tom správu, že my tam s koňmi

1594 našimi na hotově jsme a ty skrze mustrunk pustiti chceme, za to vyslaných našich žádali, aby toho nečinili pro budoucí všeho stavu našeho naříkání.

I byvše tehda lid pěší náš zmustrován a na místo sousedův těch, kteří se domův navrátili, jiní před tím když byli knechti dosazeni, všeckni ti pěší s lidem pánův Pražan a pod praporem a celou správou jejich, totiž pod hejtmanem, lejtenambtem, fendrychem etc. zůstali a připojeni jsou spolu i s Budějovskými, tak že pod týmž praporcem těch všech lidí pěších bylo pět set sedmnácte osob. Mezi tím strašlivé noviny k JMCské do Řezna skrze kuríry neseny jsou, že Turek do leženi křesťanského u Rábu se dostal a našich mnoho tisíc zmordoval, ostatní že se, kde kdo věděl, rozprchli a rozběhli, všeho v témž ležení zanechavše, on hned že takové leženi našich (pobrav to všeckno) opanoval a velmi silně ze všech stran Ráb oblehl. Nejvyšší také polní hejtman Franciscus Metdices že postřelen jsa v Vídni život svůj dokonal, JMst pak, arcikníže Matiáš, po rozptýlení takovém lidu všeho že do Rábu ujel, tam též život svůj před takovú ukrutností tureckou zachovati chtěje. Z čehož veliká a znamenitá žalosť při všem lidu křesťanském pošla a to že by se státi mělo v pátek po památce narození panny Marie ráno [9. září], když mhla veliká byla, kderéhožto času ještě naši rejthaři a jiní Čechové mnoho neděl u Znojma očekávajíce zmustrováni nebyli, anobrž i lid pěší ještě tehdáž vykonán býti nemohl, proto že z mnohých krajův lid pěší časně tam vypraven nebyl, jakž se to nepochybně od jiných obšírněji v poznamenání uvede. Nebo opět mandatem jiným pánův místodržících o tom bylo po všem království věděti dáno, že od pánův kommissařův a mustrherův od JMCské k mustrování lidu českého u města Znojma nařízených, jich správa dochází, že ještě až posavad velmi malý počet lidu ze stavu panského a rytířského i jiných obyvatelův tohoto království, zvláště jízdního se nachází a mnozí přes JMCské vyšlé mandaty z strany veřejnosti doma zůstávají, ani počtu koní svých i pěších nevysýlají, nad čímž že JMCská žádného zalíbení míti neráčí. I poněvadž nebezpečenství nepřítele neubejvá, kterýž se den ode dne sílí a moci jeho přibejvá, a k nám se vždy více a více blíží, při čemž, nebudeli předně pána Boha všemohoucího pomoci a našeho skutečného a opravdivého přičinění, jisté záhuby, zkázy nás všech, man-

želek, dítek a statkův našich ztracení, (čehož milostivý pán 1594
Bůh uchovati rač), očekávati jest; protož pokudž ještě jeho
božská milosť nám času k odpírání tomu pohanu a rúhači
jména jeho svatého propůjčovati a při nás svou svatou po-
mocí přítomen býti ráčí, jest jistě zapotřebí, abychom toho
času sobě zmařiti nehleděli a potom na sebe a na nás po-
tomci naši hrozného naříkání neslyšeli a věčnému jhu tomu
nepříteli poddáni nebyli, z čehožby oni, kdyby co takového
nebezpečného skrze jejich obmeškání přišlo, předně pánu
Bohu, JMCské i vlasti své odpovídati nemohli. Z té příčiny
všem vůbec i jednomu každému poručeno, kteří tak ještě
doma zůstávají, aby ihned ničímž se nevymlouvajíce, ani
čím zastírajíce z domu s počtem koní i pěších se vypravili
a stěžně k městu Znojmu táhli a před pány mustrhery a
kommissaři od JMCské k tomu nařízenými se najíti a zmustro-
vati dali, a dále odtud buďto na pomezí markrabství morav-
ského, a neb kdeby toho pro obranu tohoto království a
zemí k němu příslušejících a všeho křesťanstva největší
potřeba ukazovala, táhli a v tom tažení, jakž na milovníky
vlasti etné, rytířské a poctivé lidi náleží, se chovali. Nebo
jestližeby kdo přes takové jisté na místě JMCské napomenutí
bezelstně pro nedostatek zdraví svého doma zůstal a na
místě svém nevyslal, jak mu to od JMCské a všech tří
stavův království tohoto potomně vykládáno a i váženo bude,
to jeden každý u sebe zdravě rozvážiti může, tak jakž týž
mandát, jehož datum bylo na hradě pražském ve čtvrtek
po povýšení sv. kříže [15. září] a sem teprv přinešen v outerý
v vigilii sv. Matouše [20. září] léta 1594, to v sobě šířeji
obsahoval a zavíral.

Těch pak dnův dvůr JMCské zase ku Praze z Řezna
skrze město jel a na samu osobu JMsti každého dne též
jest očekáváno.

A poněvadž v napředpsaném mandátu o erbovních, aby
též osobně pod zbavením erbův táhli, zmínka učiněna jest
a toho času mnoho osob erbovních netoliko v ouřadu kon-
šelském a jiných povinnostech obecních, ale také i mezi mě-
šťany osedlých zde se nacházelo, protož aby každému bez
ujmy býti mohlo, stěžně odsud k panu podkomořímu proto,
zdaliby také ti opustíce povinnosti své z města do pole vy-
jíti měli, vysláno jest. Načež pán za odpověď dal, že to
býti nemůže, ležby koho na místě svém vypraviti chtěli,

1594 Proti čemuž zase oznámeno, ačkoli erbovní jsou, však za stav rytířský se nevydávají, než zlé i dobré s městem trpíce, měšťanských toliko živností hledí, s tím toho doložením, „nebo i s vaším a jiným stavem rytířským my Plzeňští, ačkoli té milosti z strany erbův užívání nikde jsme nesměnovali než toliko s pány Pražany a jinými městy jakožto stavem třetím.“ Na to od pána za odpověď dáno, „pročež se tehda staráte a oč mluvíte, poněvadž se to k vám nevztahuje.“ Takovú resoluci slyšel též M. Tomáš Zelender z Prošovic v přítomnosti mé v domě pana hofrychtýře království českého, když týž pán oznamoval, že se takový mandat na ty, ježto v povinnostech jsou, nevztahuje a zvláště kteříž již to, což náleželo, a podle jiných spolusousedův svých na osmého člověka dáti nákladu přišlo, dali a vypravili.

Páni Pražané, jsouce též takoví erbovní a majíce v šosu svém veliký počet spolusousedův erbovních, nechtíce též nebezpečenství na sebe dočekati, netoliko jménem svým, ale i na místě všeho stavu třetího městského ze všech tří měst za JMCskou osoby tři spoluraddní vypravili, obšírně vznášejíce, kderak veliká, nevyhnutedlná a nikdy neslejchaná příčina i potřeba důležitá, nebezpečenství znamenité životův, statečkův chudých i dobrého jména a poctivosti stavu svobodnému třetímu městskému a osobám přinášející, nimi hnula, k tomu přivedla i přiměla, že to naschválné poselství z obcí všech tří měst pražských, též i na místě všeho stavu třetího městského, (poněvadž z některých měst také skrze psaní k nim učiněná i oustně to stěžováno jest bylo), nevědouce jaké sobě raddy v takové nebývalé věci dáti, k JMCské jakožto králi českému, pánu, pánu svému nejmilostivějšímu ve vší pokorné, a ponížené i poslušné poddanosti činí, kteréhož jest příčina (prý) taková.

Jakož teď před třími nedělmi milostivý VCMsti odevřený mandat z strany veřejné hotovosti a osobného do pole proti nejúhlavnějšímu všeho křesťanstva nepříteli Turku tažení vůbec vyšel a ten rozdílně dva artikule, co se tří stavův v království českém tkne, v sobě obsahuje; první v těch slovích, že jeden každý, i ti kteříž v novotě vladyctvím a erby obdařeni jsou, přihotově se k tomu jakž náleží s koňmi, čeládkou hodnou a k tomu spůsobnou, též také i s desátým člověkem pěším vedle vyměření sněmovního táhnouti mají.... [Schází další znění žádosti této jak v originále tak i v opise.]

Na kteroužto supplikací dostali jsou resolucí takovou, 1594
tak, jakž ta v missivě pánům místodržícím odeslána jest.

Milostivě (prý) vás tejna činiti neráčíme, že jsou k nám poctiví a opatrní purkmistři a konšelé všech tří měst pražských, věrní milí, i na místě třetího stavu království našeho českého vyslané své vypravili, poddaně oznamujíce, kterak by se na ně nemalá než veliká těžkosť a nebezpečenství za příčinou vyšlého mandatu našeho císařského, nímž jsme všem erbovním osobám do pole osobně táhnouti pod ztracením erbův poručiti ráčili, valiti chtělo, ano že by jim již mnozí z všetečnosti vytýkati měli, jakoby nejetím svým poctivostí svých zbaveni byli, v čemž nás za milostivé, brzké a náležité opatření naše císařské, aby před takovým a k tomu podobným utrháním a na poctivosti dotýkáním (učinivše oni od sebe všeckno, čímž jsou povinni byli), bezpečni býti mohli, se vší ponížeností pokorně prosí, jakž tomu všemu z přiležící jich supplikací šířeji vyrozumíte. I poněvadž sami toho rozumně považiti můžete, kdyby takové dotýkání a hanění přetrženo a zastaveno nebylo, jakáby z toho nyní i budoucím konfusí a všelijaká i mezi měšťanstvem nedorozumění a roztržitosti povstati, nám pak mnohá zaneprázdnění pojíti mohla, a protož vidělo se nám za potřebné býti, vám o tom všem stížně napsati milostivě poroučejíce, abyšte všeckny příčiny a motivy v týchž supplikací obsažené i vysvětlené v své bedlivé, pilné a dostatečné uvážení vzali a dále jménem a na místě našem císařském též stav městský, aby sobě neměl co slušně stěžovati, v této příčině všelijak, náležitě a spravedlivě, (jakž o tom pochybovati neráčíme), opatřili. A pokudž byšte také v radě vaší uznali za potřebné býti, aby mandátem, nebolížto listem naším císařským odevřeným, jmenovaný stav městský v této příčině pro lepší zřetel a bezpečenství od nás opatřen a to všem vůbec v známosť uvedeno bylo, o tom nám abyste bez meškání ponížené zdání vaše na jaký spůsob by se to pro zachování mezi stavy dobrého srozumění státi mohlo, neb co bychom dále v té věci nařídíti míti ráčili, odeslali. Zatím pak častopsaný stav městský ve všem slušném a náležitém ohražovati nepomíjejte, vědouc, že na tom jistou a milostivou vůli naši císařskou naplníte. Dán v městě našem a říšském Řezně, v úterý v vigilii sv. kříže [13. září], léta 1594.

1594

Po nemnohých pak dnech, t. j. 28. Septembris téhož

1594 léta v středu den sv. Václava, dědice našeho českého, když JMCá samý večer sem zase z Řezna od sněmu říšského ku Praze se navracujíc přijeti ráčil, tehda tím vším spůsobem úřad v cestu JMi až za škvrňskou Obranku ven vyšed a klíče vynesv, JMst přivítali a do domu raddního doprovodili. Tu pak JMst jsa všemi náležitými věcmi opatřen přes noc s dvorem svým zůstati ráčil, kdež mezi jinými věcmi sud vína rýnského podle jiných potřeb objednán a Samulirovi v moc dán byl, kteréhož, když dosti nebylo, ostatek svým, (neb při JMi na několik vozích toho vezeno jest), doplňovali. Na zejtří oběd přijav, odsud okolo 18. hodině až do Rokycan odjeti ráčil. Před odjezdem ráčil dáti úřad na palác povolati a s ním se vyšedv v světnice podáním ruky rozžehnávati, když se JMi kommendování města, s připomenutím předešlé žádosti na JMst vzložené, stalo.

Toho dne před tím, nežli sem JMst přijeti ráčil, dostal se sem na poště z sedmihradské země, vyslán jsa od vejvody, pater Alphonsus, societatis Jesu, člověk velice pobožný a učený, noviny takové nesa, že pán té země té vůle jest, křesťanům proti nepříteli Turku pomoc učiniti a s tím že k JCMi vypraven jest, kterýž při shledání s ním oznamoval, jak týž vejvoda často mluviti obyčej mívá: „Malo, esse ignobilis cum Christianis, quam princeps cum Turcis.“ A protož že někteří z předních rad v zemi jeho s Turkem se rotili, jichž do 14 bylo, ty všecky na hrdle trestal a jiné ještě v těžkém vězení drží.

Těch také dnův všickni sousedi zdejší, kteříž mezi jiným lidem pěším odsud k mustrunku do Znojma vypraveni byli, postavivše tam jiné za sebe, učinivše za to [dosti] penězi hejtmanům svým, pod jichž správou zůstávali, domův se navrátili, kromě Šimona Vejvody krejčího a Melichara mečíře. A poněvadž se tam k vyslaným osobám nešetrně chovali a práci jejich, kteříž je do takového dalšího tažení vyjednali, málo sobě považovali, protož úřad je za to hodně a zvláště vinnější vězením šatlavním za několik dní trestati dal.

Mezi tím časem opět přišel jiný mandat, jímž se vůbec oznamovalo, kterak drahně lidí, kteříž z království tohoto dolův vypraveni jsou, velice sobě stěžují a od praporcův táhnouti chtějí a někteří se mustrovati nedají za příčinou tou, že žádných peněz a nač živi býti nemají, a poněvadž by za příčinou takovou pro nerovnosť a roztržitosť týž lid v poli zdržán déle býti

a povinností svých vykonávati nemohli, z těch příčin že za 1594
zvláštní důležitou potřebu uznáno, aby to spěšně opatřeno bylo; pročež všickni vůbec napomenuti jsou, aby jedna každá vrchnost poddané své, kteří dolův vypraveni jsou, ihned spěšně záplatou a penězi od času vypravení jich i s tím, co jim již prvé na to dáno jest, každému 4 měsíce služby doplniti nařídili a do ležení po jistých osobách bez prodlévání odeslali, tak aby týž lid pospolu zachován býti a majíc opatření a záplatu svou, tím dostatečněji nepříteli odolovati mohl. Vedle kteréhožto poručení odsud s penězi, aby lidu rejtharskému a pěšímu zaplatili, vypraven jest Václav Lounský a Daniel Rajský z Dubnice.

Při tom času zprávy sem přicházely, že by nepřítel Ráb vzíti měl, kteréž ačkoli pravé byly, však z jistých příčin o tom, aby rozhlašovány nebyly, poručeno bylo. Naši také rejthaři, obzvláště Lukáš Zedníček, pišic sem oznamovali, že před mostem vídeňským z této strany Dunaje teprv a to již bylo okolo památky sv. Františka, [4. října], leží, a páni Čechové napomenuti jsouce od nejvyššího hejtmana polního, aby dále táhli, toho že učiniti nechtěli, poněvadž Ráb vzat jest a oni Rakušanům žádnými erbamunky [1]) zavázáni nejsou a zvláště o tom naslechše, že by všecky mosty, jakž by se do Rakous dostali, Rakušané, aby se zase žádný navrátiti nemohl, ale s nimi všickni zlé i dobré aby trpěli, po nich na Dunaji smetati dáti chtěli.

Opět po druhé i po třetí je jim široké napomenutí předloženo; ale oni že vždy na svém stáli a vysokými hlasy volajíce, že táhnouti nechtějí, a když jim zase na místě nejvyššího hejtmana oznámeno bylo, že jim praporce pobrány budou, oni že odpověděli pravíce, že sobě jich bráti nedají.

Také toho času nejvyšší páni úředníci a soudcové zemští, činíce psaní k nám oznamovali, kterak nejvyšší, též i správcové a jiní oficírové, kteří nad lidem českým do království uherského pro ochranu tohoto království českého vypravenými nařízeni jsou, o záplatu služeb jejich měsíčních na ně se dopisují. A poněvadž na ten čas za příčinou jiných mnohých vydání, které jsou se tak již prve při výpravě téhož lidu českého na místě země nevyhnutedlně

[1]) Erbamunk, Erbanunk, zkomolené z něm. Erbeinigung, totiž Erbeinigungbrief list spolkový, list na spolek.

1594 státi musely, při penězích nejsou a témuž lidu v tomto tak velikém nebezpečenství, kteréhož se čím dále více obávati jest, pro vychování a zdržení ho v poli platiti se musí, protož žádali, aby jim dva tisíce kop míš., aneb co by obci této nejvíce možné bylo, proti dostatečnému toho i s úrokem obyčejným ujištění toliko do sv. Jiří nejprvé příštího, poněvadž by jim do toho času někde peníze složeny býti měly, zapůjčeno bylo. Nic méně také s některými spoluměšťany a obyvateli zdejšími, kteříž by tak při možnosti byli, o zapůjčení nějaké summy se vší pilností jednáno bylo, uvolujíce se k tomu přičiniti, aby taková summa obci i tomu každému, kdo tak co zapůjčí, při témž čase konečně s vděčností oplacena byla. Ale úřad z milostivé a jako otcovské péče, kterouž pro obhájení náboženství křesťanského a království tohoto jakožto vlasti naší, aby před zkázou a záhubou toho nejouhlavnějšího všeho křesťanstva nepřítele Turka zachováno býti mohlo, mají, uctivě psaním svým zase poděkovav, omluvna se všemi spůsoby činil a poznávajíc, že v tomto nynějším nebezpečenství napřed pod milostivou ochranou JMCé, potom také pod dobrotivým a laskavým opatrováním jich zůstáváme, že sami to při sobě nalezáme, abychom pro ochranu sebe samých, manželek, dítek a statečkův našich chudých v takové pilné a nevyhnutedlné potřebě takovým založením, pokudž by nejvejš možné bylo, nápomocni byli, jakož bychom také i všecko rádi, pokudžby se toliko při nás ňáká možnosť nacházela, z náležité uctivosti a šetrnosti k nim se vší hotovostí učiniti a to, čehož se při nás vyhledává, ochotně a volně vykonati chtěli. Ale jakž oni o tom psaním svým oznamovati ráčí, že za příčinou mnohých vydání, kteréž jsou se při výpravě lidu českého na místě země státi musily, takového založení proto od nás vyhledávajíc, tak i my, což samo v sobě v skutku a pravdě jest, oznamujem, že chtějíce se teď předešle podle nejprvnějšího mandátu po krajích vyšlého poslušně, upřímně, věrně a spravedlivě zachovati a výpravu tu lidu našeho jízdného a pěšího náležitě a se vším dostatkem do polního tažení vypraviti, na to (že) jsme do nejvyššího přemožení našeho náklad učinili a vydavše se proto předkem ze všech peněz obecních, kteréž jsme byli před tím za některé léto zachovali, nemohouce také dokonce k takové nákladné výpravě, na kterouž nám přes tři tisíce kop míš. outraty šlo, penězi obecními dostačiti,

k tomu všemu ještě mnoho osobních neb sousedských, též 1594
i sirotčích peněz, kterékoli tak shledány býti mohly, vypůjčiti jsme musili, anobrž chtějíce také nyní podle milostivého poručení témuž lidu válečnému našemu časně plat zapraviti, opět ze všech důchodův sotva jsme to shledati mohli. A poněvadž nám na tento čas víceji za jeden měsíc vydati přijde, nežli v celém plném roce ze všech důchodův obecních přijíti se dostane, protož že se obáváme, pokudžby takový lid jízdný i pěší naši déleji toho zaplaceného jednoho toliko měsíce v poli pozůstávati musili, že bychom již potom bez znamenitého zavedení našeho k zapravení jim platu náležitého, zvláště nevědouce se kde a u koho v penězích objíti, nikterakž dostačiti mocti nebudeme a poněvadž jsme pak vždycky upřímně a věrně služby naše k JMCé a království tomuto podle nejvyšší možnosti naší prokazovali a nahoře dotčenou výpravu naši přede všemi jinými městy, o čemž nejvyšší páni mustrherrové širší zprávu dáti mohou, s dobrým a užitečným království tohoto, nelitujíce v tom žádných nákladův, vystrojili, na ten čas o tom nic, že též před léty dvoumi k takové potřebě jen tisíc kop míš. jsme byli zapůjčili, nepřipomínajíce, protož že žádáme, prohlednouce k před dotčeným od nás již prve do nejvyššího přemožení našeho učiněným outratám a nákladům, a je milostivě při sobě považíce, nás pro již oznámené nedostatky, ano také i spolu sousedy naše, kteříž nám již prve jistou pomocí přispěli a ještě svého od nás nedostali, aby ušetřiti ráčili.

Co napřed o tom, kterak nepřátelé do ležení křesťanského nenadále vpadli, poznamenáno jest, to se v skutku (kromě toho, že Medices zachován jest), našlo; neboť Sinan baše, prvé než naše z ležení vyhnal, padna po třikrát na zemi, tuto modlitbu modlářskou, kteráž sem z ležení od pana prelata našeho odeslána jest, slovo od slova zříkal: „Nejmožnější, nejsilnější věčný bože! Vzhleď na rouhání těchto lidí, kteří se křesťany jmenují a tvému svatému jménu se rouhají, přikázání tvá i pomazaného tvého Krista přestupují, matku jeho velice nectí a spomoziž mi proti nim, ať poznají, že jsi ty Bůh, spomocník můj“. Což když vykonal, v tom voda se vzmohla a mlha vzešla tak znamenitá, že on snadně se přeplaviv, opanoval ležení křesťanské, kteří před tím na všecku nepravost, na jistý počet Turkův sobě připíjíce, se vydali, a tak potom utíkali, an je žádný nehonil.

1594 Těch dnův, to jest po sv. Lukáši [18. října] pišíce, jizdní naši z ležení před Prešpurkem oznamovali, že každé noci, jak Turek již při Komornu ležíc k též pevnosti zhusta střelbu pouští, slýchají. V středu pak po Všech Svatých [2. list.] navrátil se od Prešpurku vyslaný náš, a za ním hned v sobotu devět jízdných s jedním vojenským vozem přijeli, nic tam dobrého v tom času s užitečným všeho křesťanstva nespůsobivše; neb tomu vyrozumíno jest, že JMCá vyslav do ležení k pánům Čechům, jich za to, aby v poli, pokavadž by se tomu, zdaliby pro obhájení Komárna pomoci jejich potřebí bylo, nevyrozumělo, ještě asi za dvě neděle setrvali, žádati dal; ale oni oslyševše milostivou žádosť JMi, větší díl se rozjeli a domův navrátili. Našich ostatních šest rejtharův a přední mezi nimi Lukáš Zedníček, s jinými nájemnými pro další potřebu od Prešpurku přes vodu do Šitov [1]) podle JMi, arciknížete Matiaše do pole proti nepříteli, táhli. Však ti, kteří se domův z sousedův mezi rejthary byvše navrátili, s vůlí nejvyššího pana hejtmana a generala, tehdáž JMi pána pana Petra Voka, vladaře domu rožmberského, vzavše od pána postport, [2]) domův pro některé nedostatky a churavosť koní propuštěni jsou. Také i pan prelat těch dnův v dobrém zdraví domův se navrátiti ráčil, a že žádné raddy a opatrnosti při národu českém do téhož tažení vypraveném se nenacházelo, zprávu dával, toho nákladu, kterýž na milliony pro tuž veřejnú hotovosť z království tohoto šel, litujíc, jakož také na jednom kázání toho doložil, že když pět set lidu vojanského pěšího, kteří všickni katolického náboženství byli, z Komorna na štraff [3]) proti nepříteli se vydali, že množství nepřátel veliké, ujavše jim munici, pobili a zmordovali, z čehož samému pánu Bohu děkovati sluší. Sem přináleží to, což in lib. Jud. cap. 7. čteme: Dominus ad Gedeon: Multus tecum est populus, nec tradetur Madian in manus ejus, ne glorietur contra me Israel et dicat, meis viribus liberatus sum. Loquere ad populum et cunctis audientibus praedica: Qui formidolosus et timidus est, revertatur. In trecentis viris, qui lambuerunt aquas, liberabo vos et tradam in manu tua Median; omnis autem reliqua multitudo revertatur in locum suum.

[1]) Šity, ostrovy v Dunaji pod Prešpurkem Žitné vůbec nazývané.
[2]) Posport vlastně passeport = průvodní list.
[3]) Štraff = Streif, výzvědy.

Naposledy také ostatní rejthaři naši a mezi nimiž přední 1594
Lukáš Zedníček, maje dostatečný svého hrdinského v tom vojanském tažení sobě postporte daný, a kterak se vší snaživostí ve všelijakých místech nebezpečných se hotově najíti dával, všickni zdrávi a čerstvi jsouce domův se navrátili, což se stalo v sobotu po oktabu sv. Martina [19. listopadu], kteréž všeckny věci a předkem pak koně, kteréž mu tak do téhož tažení propůjčeni byli, se vším k tomu příslušenstvím zase pořádně obci beze všeho nedostatku odevzdal. A poněvadž od města tohoto vyslán jsouc, dobré jméno hrdinstvím svým zachovati hleděl, na znamení vděčnosti jest mu od ouřadu za dar dán ten kůň, kteréhož v témž tažení pro osobu svou potřeboval, k tomu zbroj a jiné k tomu zbraně, kteréhž užíval. Jiní pak koňové, čerstvi jsouce, zase těm lidem poddanným jsou navráceni. Tolikéž i pěší lid mimo ty, ježto se nad povinností svou a závazkem zapomněli a od jiných se vykradli, z Šutův [1]) se navrátil, maje od Pavla Korky z Korkn v Suchým Dole a na Vostrově takový list, že se všickni v témž tažení a v též službě ctně, dobře, jako na dobré kriksmany náleží, chovali a jemu jako nejvyššímu v poslušenství a řádu trvali.

Potom léta 1595 papež Innocentius octavus rozepsal 1595
léto milostivé, nařídiv po všem křesťanstvu letanie a processí. Zde tolikéž z rozkázání arcibiskupa pražského to vše, což od dotčené vrchnosti nařízeno bylo, se vší pobožností jest vykonáno. A když všecka obce z synovského poslušenství správu boží vykonávala, také i dva měšťané mohutní z Starého města pražského zde křesťanskou správu činili způsobem katolickým.

Po nedlouhém potom času sněm obecní a generalní na hrad pražský byl rozepsán, kdežto od stavův království tohoto na předložení JMCé poznavše království tohoto též i zemí k němu přislušejících a připojených znamenitou a nevyhnutedlnou potřebu toho býti, svoleno, aby jeden tisíc koní zbrojných, šest set arkebuzírův za šest měsícův v poli a mimo to půl měsíce za do pole tažení a druhého půl měsíce z pole tažení, a dva regimenty lidu pěšího, každý tři tisíce silný, jeden tisíc z říše a druhý z království tohoto

[1]) Šuty tolik co prvé Šity = ostrovy žitné.

1595 sebrány, tolikéž za šest měsícův v poli, což nejdříve možné, do království uherského vypravili a na svůj vlastní náklad drželi. Také týmž sněmem vyměřeno, aby mustrunkové po krajích v pondělí po sestoupení božím držáni [4. května] a hejtmané krajští je říditi povinni byli. A když ten den přišel, nemalý počet lidu jízdního a pěšího sem od obyvatelův kraje tohoto vypraven byl; ale že ještě žádní hejtmané krajští v nově nařízeni a vyhlášeni nebyli, davše se na Boru našem [1]) počtem najíti spolu s jinými tehdáž přítomnými, zdaliby také mustrherrové přijeli, očekáváno bylo.

Mezi tím tehdáž přinešen patent do města tohoto, z něhož se vyrozumělo, že JMCá za hejtmany krajské a tak i za mustrherry nařízovati ráčí Jiřího hrabě z Guttnštejna na Rizmberce a Hostouni a Karla Kokořovce z Kokořova na Šťáhlavech, kteréhožto patentu datum bylo v pondělí po neděli květné [20. března] a sem teprv třetího dne, jak z Prahy s ním posel vypraven byl, dodán jest, totiž v pondělí po neděli Exaudi [8. května]. Ale že již zase všeckni ti, kteříž se sjeli, byli se rozjeli, z takového mustrunku dokonce toho času sjíti musilo.

Také před tím těch týhodnův před slavností velikonoční dostal se sem do města Karel, hrabě z Mansfeldu, kterýž potom do Prahy přijev na knížectví pasírován jest. Ten zde osobám k němu vyslaným mezi jiným toto oznámil. Ačkoli nepřítel všeho křesťanstva, Turek, chystá se také i do Vídně dostati a túž pevnosť sobě podmaniti, ale že on tu ku pánu Bohu naději má, jakž se tam do Uher dostati moci bude, prve nežli on toho dovedl, že se do Konstantinopole s lidem křesťanským dostati a je opatrovati chtíti bude; neb také podle JMi, knížete Matiaše za nejvyššího a generalního polního hejtmana od JMCé volen a nařízen jest. Jakých pak prospěchův mezi tím časem nebeský pán Bůh a vítězství nad nepřítelem tím sedmihradskému vejvodovi, též muldánskému a valašskému popříti ráčil, o tom nepochybuji, že jiní letopisové a kronikáři obšírně píší; neb takové veselé noviny sem se toho času dostávaly, že císař turecký pro [o]chranu stolice své, (poněvadž dotčený sedmihradský vejvoda nic dáleji než toliko sedm mil stranou od Konstanti-

[1]) Tímto Borem míní se rozsáhlá lada jižně od Plzně, kdež dnes trestnice stojí a kdež až dosud se na Borech říká.

nopole s lidem svým zůstával), ze všech pevností v zemi 1595
uherské baše a nejvyšší své vyzdvihl a něco málo lidu jak
v jiných místech tak i v Rábu zanechati poručil a s takovým
vyměřením, pokudžby jich zdržeti nemohli, aby všecko všudy
sami zplundrujíce, odtud pryč odjeli a těch pevností tak v
nic obrácených křesťanům zanechali.

Jakož jest napřed zmínka o tom učiněna, že JMCé
ponížená supplikací strany skladu soli a železa byla podána.
I když ta potom hejtmanům krajským odeslána byla, aby
se tomu, zdaliby ten sklad kterému městu neb místu k
ublížení privilegií jich byl, vyrozuměti mohlo, tu v té příčině
nejvíce Rokycanští a probošt kláštera Chotěšovského, kněz
Jiřík Šejtr s Dobřanskými a Stodskými, více z nenávisti
nežli z potřeby ku překážce byli, žádajíce, aby na ně toho
dopuštěno nebylo.

Téhož léta 1595, v outerý po neděli Exaudi [9. května], 1595
JMCá listem odevřeným věděti dáti ráčil, že v městě Hbě
jeden tisíc rejtharův zmustrovati dáti a při tom nařídíti
ráčil, aby odtud hned upřímě skrz království toto české a
markrabství moravské do království uherského rozdílně pod
čtyřma praporci táhli, i aby tím lépeji a spíšeji takovou
cestu svú do ležení uherského vykonati mohli, ráčil poručiti,
aby vejš jmenovaný počet rejtharův neb jízdných koní všudy
a na všech místech profianty a všelijakými jinými potřebami
proti slušné záplatě fedrován byl, že oni sami dobrovolně
žádnému mimo náležitost těžkosti neb přikořisti činiti ne-
chtíce, v takové placení se uvolují. Potom v sobotu po
slavnosti Ducha sv. [20. května], dostav se do města Jetřich
Švenda, jeden z pánův komissařův, kteří cestu dotčenému
lidu jízdnému skrz království toto ukazovali, žádán byl od
ouřadu, aby týž lid, pokudžby možné bylo, kromě města,
(ačkoli před tím v městě, na předměstí zhotovením maršťal
i také opatřením obrokův na týž počet očekáváno bylo),
položen byl, což také při témž pánu bylo obdrženo, že zpát-
kem nejvyššímu toho lidu, to jest hraběti z Holochu, kterýž
jiných osm mladých hrabat a mnoho znamenitých pánův
při sobě měl, do Číhané, též jiným správcům téhož lidu do
Kladrub a do Stříbra nočně po poslu odeslal, aby se všickni
okolo města jedné míli, tři čtvrti a půl míle, též čtvrti jedné

1595 míle po vesnicích položili, jakož pak na zejtří na den památní sv. Trojice [21. května] od Číhané k městu dva praporce toho lidu přijeli a skrz město jedše, ti skrz Škvrňany s černým a žlutým praporcem v Křimicích a v Račicích s bílým pak v Malesicích a Chotíkvě (majíce vozův 10) se položili, vyslavše do města s takovou žádostí, aby jim byl oves ku potřebě jejich z města po 30 gr. jeden kbelec prodáván, z bílého piva též aby uleveno bylo, tak aby věrtel po 3 zl. dostati ho mohli a víno též v lacnosti, čemuž se folkovati mohlo. A poněvadž nadepsaný hrabě z Holochu v Malesicích zůstával, hned téhož dne odsud pánu odeslány jsou 3 věrtele piva bílého, vůz ovsa a vůz řežného a bílého chleba, přitom osoby, kteréž by pánu ty věci presentovaly. Na druhý den potom, to jest v pondělí po památce sv. Trojice [22. května], opět jiní z téhož počtu od Stříbra a Kladrub přijevše, v Vejprnicích a Škvrňanech se položili a poněvadž lidé poddaní k tomu, aby je obroky opatřili, dostačiti nemohli, protož ouřad k tomu, aby z obecní obročny oves po 30 gr. dáván byl, dovolil, kdež až do středy zůstávali, velmi nezbedně sobě vedouce. Neb jakž přijeli do Škvrňan, několik krav zbili a což který poddaný měl, to sobě dávati, (anobrž sami brali), rozkazovali, tak že se ubohým s takovými hostmi stejskalo. Nenalezše stáda těch dnův doma, s vozy po polích jezdili a což chtěli odtud sobě brali, a mohouce do města pro potravy a obroky, aby je sobě jednali za peníze své jeti, poddané pro to vyháněli; a dluživše se oni, zde za to od nich ani peníze nedostali, nýbrž to za poděkování slyšeti musili, když zase z vojny pojedou, že jim lépe kožichy vypráší. A poněvadž také těch dnův od JMCé poručení z strany profantirování druhého tisíce lidu jízdního, kterýž by zde 24. měsíce máje zmustrován býti měl, k ouřadu přišlo, ano také že z Klatov do šesti set lidu pěšího, aby zde mustrunku dočkati a na stravě u sousedův zatím chováni býti mohli, k nám dodáno býti má, od pánův kommissarův k tomu obzvláště nařízených připsáno bylo, všickni lidé robotní tím spraveni jsouce, se zděsili a hned po odjezdu předešlého lidu s věcmi svými do města se stěhovali, ano i okolní stavu rytířského to sobě obdrželi, že jsou nejlepší svrchky své, též i veliký počet obilí do města u sousedův složili, snášejíce se společně o to, aby takovou křivdu, kteráž se tím lidem v kraji tomto stala, před JMCou netajili, nýbrž staloliby se

co více podobného, aby sebe před takovými zhoubci reto- 1595
vali. Odsud také obzvláště JMCé psáno a žádáno, poněvadž takový lid potravami opatřen býti moci nebude, aby jinam silnicí veden býti mohl; ale toliko obdržáno to, že lid pěší předce v Klatovech mustrunku svého dočekati musí, ale lid jízdný od Rejnu a Šváb že touto silnicí vypraven býti má. Dobře onen historik napsal: „Non permittes, milites esse possessoribus insolentes, vivant cum provincialibus jure civili, nec insolescat animus, qui se sentit armatum, qui clypeus ille exercitus tui quietem debet praestare paganis. Nemo pullum alienum cupiat, ouem nemo contingat, uuam nullus auferat, segetem nemo deterat, oleum, sal, lignum nemo exigat, annona sua contentus sit.“

Vedle kteréhožto naučení tak daleko jest, aby se zachovali, že obrokem a jinými potravami náležitě opatřeni jsouce, naposledy hospodářům klíče vytrhše pokojův se zmocnili, truhlice zodmykali a což nalezli, pobrali, na peníze, kde by je kdo schoval, se vytazovali a přikládajíce kordy obnažené, též i ručnice k srdci ubohým lidem poddaným, což míti chtěli, toho mocí od nich dosahovali, čehož pánu Bohu politováno buď. A to netoliko na gruntech obce zdejší činili, ale i jinde všudy, kudy táhli. Jakož pak na prvním odsud noclehu v městě Pořičí a v jiných okolních vesnicech ležíce díl jich, a jiní do Nepomuka jevše, s čím se potkali, brali a mnohým i ten poslední kus chleba z hrdla vydřeli, slepice i jiné některé dobytky pobili, zakazujíce se, že pěkně platiti chtějí, ale naposledy žádnému nic též nedavše, pryč odjeli. A ačkoli zpráva od toho, kterýž do Prahy tehdáž s psaním k JMCé vyslán byl, že lidem pěším obtěžováni býti nemáme, proto že do Klatov některá summa peněz pro zdržení jich dodána jest, učiněna byla, nic méněji v středu před sv. Vítem [14. června] Franz Holzšicher, hejtman a nejvyšší kvartírmistr knechtův aneb lidu pěšího, kterýž při městě Klatovech na mustrunk očekával, dostav se sem s hejtmanem jiným, Balthazarem Vlkem, fendrichem, jinými lajtenampty, ukázal patent a jisté milostivé poručení JMCé, abychom také podle rozdělení kommissařův od JMi nařízených z regimentu statečného Alexandra Felina dva praporce, totiž šest set knechtův do města přijali a zde je až do mustrunku podle nařízení chovajíce, jednoho každého za den na 6 gr. míš. opatrovali. I ačkoli jsme mnoho zna-

1595 menitých, slušných a dostatečných příčin, proč bychom na nebezpečenství města tohoto, nám na ten čas k správě a opatrování poručeného, tak velikého počtu přijeti nemohli, předkládali, sebe dobře povědomi jsouce, že k vychování jich, protože těmi předešlými rejthary, jichž pět praporcův bylo, a to se na gruntech našich za několik dní a blíž města po vesnicích zdržovalo, ze všech všudy potrav a viktualií, za ně ani lidé poddaní naši jednoho halíře nevzavše, dokonce jsme se vytrávili, dostačiti moci nebudeme, uvolujíce se nic méněji, přední osoby a hejtmany, jakožto lidi pokojnější, toliko aby ten lid do některých jiných měst, a vesnic okolních položen byl, mezi sebou rádi trpěti, nepominuvše i toho z potřeby dokládati, že snad i mustrunk krajský v krátkých dnech zde držán bude, pročež aby takový lid neb dokonce někde jinde kladen, aneb podle mírnosti a rovnosti některý menší počet při městě zanechán byl. A zvláště vědouce, že město toto, na velké silnici ležící, znamenitého fedrunku pro jiné lidi přespolní a potentáty potřebuje a napřed dotčený patent JMCé též na jiná města, městyse a vesnice kraje tohoto plzeňského se vztahuje, těmi všemi příčinami nadepsaného kvartirmistra se vší pilností a bedlivostí jsme žádali. Ale všecky ty, jakžkoli podstatné příčiny, s kterýmiž bychom i před vlastní osobou JMCé omluveni býti mohli, nic jsou nám postačiti nemohly, nýbrž předce takoví dva praporce lidu pěšího i s jejich nejvyššími přijeti jsme musili, ješto toho času i sbírka zemská při termínu sv. Víta [15. června] vedle sněmovního svolení zde se vykonala.

I jsouce tehdá tak tím spůsobem mimo všecko očekávání naše těch šest set lidu k nám ložírováni a k sousedům všem po dvou a více také, kromě osob spoluradních forirováni, tu předkem hejtmané a toho lidu nejvyšší přední domy a hospody, nezanechavše ani pro lidi přespolní místa, sobě osobili a na žádném slušném a mírném chování přestati nechtějíce, všech věcí dostatek a zvláště od vína míti žádali; jakož i to shledáno jest, že mnohý z nich sám pátý pro takovou nemírnosť outraty za dva dni přes dvaceti kop míš. navážil. I povolavše je ouřad před sebe, jim vyměření to, kteréž se od pánův kommissařův, totiž aby jeden každý za den na 6 gr. míš. chován byl, v známosť uvedli, ale oni naprosto za odpověď dali, že vedle takového vyměření lid ten, kterýž s prácí shledali, zdržeti nemohou, sami také oni

že na takovém opatření přestati nemíní, pravíce, že jsou tak 1595
od kvartirmistra svého zpraveni, že k nám do Plzně za tou
příčinou, aby jisté a dostatečnější vyměření o nich učinili,
kommissaři k tomu od JMCé nařízení, se sjeti mají. Mezi
tím pak, chtějíce, aby město před nezbedností toho lidu ve
všem bezpečenství zůstávalo, některé kusy střelby, po dvou
do bran, též do rathouzu tři kusy rozvezeny, varta též v
branách jistými osobami, ano i na paláce v rathouze do
šedesáti osobami zbrojnými každodenně osazena jest. Nad
to vejš podáni jsou i těm nejvyšším jistí artikulové, v jaké
by kázni takový lid držán býti měl, totiž aby žádných
tumultův nezačínali, nebubnovali, v kostele náboženství ne-
překáželi, nočně nesedali, po zvonění spát chodili, ženskému
pohlaví pokoj dali a ke všem všudy vážně a uctivě se cho-
vali. Ale nic méněji přes to všecko mnohých nezbedností
jsou se dopouštěli, za hospodáři a hospodyněmi s obnaženými
kordy se honili, je haněli, tupili a znamenité příčiny k růz-
nicům podávali, toho vždy aby lepšího opatření pro sebe i
ženy své dostati mohli, vyhledávajíce. Zatím pak, aby všech
věcí v městě dostatek pronajíti se mohl, okolním sousedům
psáno, aby sousedé a lidé poddaní jejich obilí a cožkoli
dobytka většího aneb menšího na odbytu mají, ten ne jinam
než do města našeho prodávali i od potrav všelijakých,
máslo, sýry, vejce, chleby na trhy vozíce, spolusousedům
zdejším za peníze dodávali, tak aby týž lid tím fedrunkem
důstatečně od nás zde opatřen jsouc, příčiny neměl z města
choditi a na gruntech jejich škody činiti.

I když potom shledáno bylo, že hejtmané lidu toho
nemírné outraty vedou, někteří také knechti na tom vymě-
ření 6 gr. míš. přestati nechtějí, žádajíce i na ženy své míti
plat, protož vyslání se do Prahy stalo pro vyrozumění, jak
bychom se k těm obojím zachovati měli. Když tomu vyro-
zuměno jest, že při vyzdvižení lidu toho odsud sem kom-
missaři z Prahy s penězi, aby outrata hejtmanův a oficírův
zastoupena byla, vysláni budou, o jiných pak oznámeno, že
jest tak s nejvyšším jejich zůstáno a snešeno, aby jeden
každý z nich šesti groši za den chován byl, nechť jest pak
zkušený knecht neb nezkušený, a aby jaký plat na ženy
jejich nařizovati se měl, to že býti nemůže, a protož že jsou
povinni na tom vychování přestávati a budouli míti oč se
domlouvati, to že při mustrunku učiniti moci budou; kte-

1595 rýmžto vyslaným odvedeno peněz jest zemských zatím pro vychování těch šest set lidu 600 kop míš.

Zatím oni tak chováni jsouce a na svého nejvyššího, až by se z říše najíti dal, očekávajíce, mnohé ouřadu zaneprázdnění a tumulty v městě činili, a poněvadž na náklad království tohoto s velikou těžkostí v říši sebráni jsou, to vše, cožkoli před se brali, toliko aby se nerozešli, snášeno jim býti muselo. Anobrž i jeden hejtman německého predikanta sem uvedv kázání jeho v též hospodě, v kteréž byl, poslouchal, žádnému sobě v tom překážeti nedopustiv.

Nicméně v jakém nebezpečenství se vším městem jsme zůstávali, to jsme na vrchnosť vznášeli, a poznavše, že hejtmané a nejvyšší lidu toho žádné mírnosti v outratách svých nezachovávají (mluvíce, budeli jich chtíti země potřebovati proti nepříteli Turku, že outraty jejich zastoupiti a je z hospod vyplatiti musí), toho sme, aby se o ně ňaké vyměření stalo, jakby chováni bejti měli, dotazovali; žádného nařízení v té věci, proto že nejvyšší páni ouředníci a soudcové zemští s nejvyšším jejich Alexandrem Filinem jistú námluvu měli a jemu na tu jistou summu peněz dali, dostati jsme nemohli, jakož i oni sami hejtmané k JMi o opatření své a těch, ježto pod správou svou měli, se dopisujíce, jiné odpovědi nedostali, než aby stížností svých až do navrácení nejvyššího svého odložili. Protož s nimi v odpory se vydávati a jim, aby mírnosť v outratách a panketův nočních a denních zanechali, vyměřovati, velmi nebezpečné bylo; nebo i skrze to vyzdvižení státi by se bylo mohlo, proto že i ten samý lid v poslušenství hejtmanův svých zůstávati nechtěl, tak že i pro ochranu svou quardii od ouřadu požádali, kterouž jsme dnem i nocí s nemalým nákladem držeti musili. A ačkoli jsme dobře takový lid z města vybyti mohli, to vše trpělivě všickni jsme snášeli, toliko aby týž lid podle svolení sněmovního, (tu kdež stavové JMCé ku pomoci proti nepříteli Turku šest tisíc knechtův v poli za šest měsícův držeti a dva tisíce jízdy též do Uher poslati se svolili), dodržán jsouc nikam se nerozešel a nerozběhl a nám žádná vina v té příčině odchozu a rozběhnutí jejich přičtena býti nemohla; nebo i páni kommissaři k tomu nařízení o tom poroučeli, poněvadž těžce shromážděn jest, abychom jej dodrželi, dokládajíce, že bychom skrze to, kdyby se rozešli, žádného poděkování nedostali.

Potom pak okolo památky sv. Prokopa [4. července],

také z téhož regimentu do Domažlic, do Rokycan a na grunty 1595
kláštera Chotěšovského nemálo lidu po jednom i více praporcův položeno jest. Když pak ten a takový lid zde mnoho týhodnův zůstával, jisté zprávy sem přicházely, že kníže z Mansfeldu veliké šance a plochhauzy v Rábu sdělal a Turci znamenavše to do Vostřehomu, aby k nim na pomoc přišli, znáti dali, kteříž když se do Rábu shromáždili, on opustivše ty šance s jistým počtem lidu k Vostřehomu táhl a jej velmi silně ze všech stran oblehl, lidu více očekávaje.

Těch také dnův, to jest v pondělí po sv. Kilianu [10. července], pan Adam Gallus z Lobkovic vyslán jsa před třemi měsíci do říše, aby lid jízdný bez překážky do země uherské po vodě puštěn byl, zprávu zde dal, že jest toho Alexandra Filina odjel a což pro ten lid pěší, aparatův a nástrojův vojanských objednáno jest, to že je již v Normberce viděli a v krátkých dnech že to sem do země přiveženo býti a on sám také Filinus na poště brzo za ním přijeti má.

Mezi tím časem a prvé nežli dotčený Filín do Plzně se dostal, přijel sem opět pan Jetřich Švenda, JMCé vyslaný a kommissarius, maje poručení, aby zde okolo tři sta rejtharův aneb lidu jízdného z švábské země vypraveného zmustroval; pročež očekávajíc zde na ně, potom po nemnohých dnech sjížděti se počali, to jest v vigilii sv. Máří Majdaleny, [21. července], a on k žádosti ouřadu, města ušetřiv, též proto aby se mezi lidem pěším a jízdným o quardii žádné nesnáze nepřitrefilo, klásti se jim poručil v Sekyřanech, Přehyšťově a jiných vesnicích a tu aby mustrunku očekávali. Při tom jednou i druhé do Prahy opět vyslání pro peníze státi se musilo, na kteryžto lid po druhé jízdě 600 kop míš. a po třetí toliko 500 vydáno jest, proto že když s nejvyšším panem purkrabí o to, aby více peněz na ně dáno bylo, jednáno jest, za odpověd vyslaným toto dal: „My (prý) vám peníze dáváme a vy je tam kurvám a lotrům vydáváte.“ Na to jsem pánu odpověděl: „Milostivý pane, však o tom vědomosť míti ráčíte, že jednou i druhé toho jsme se při vás se vší pilností, abyšte nám, jak bychom se k nim chovati měli, vyměření učiniti ráčili, na vás vznášejíc, že se oni tím platem jim předešle vyměřeným žádným spůsobem spokojiti nedají, ničehož toho jsme při vás se dožádati nemohli, anobrž teď (řku) posledně na dobré zdání pánův kommissařův, nechtíce aby se týž lid rozběhl, ještě o jeden krejcar platu týmž

1595 knechtům přivětšeno jest.“ K čemuž pán propověděl: „Třebali je vám bylo o tom psáti, však jest vám o tom oustně oznámeno, kdybyšte (prý) vy nás poslouchali více než kommissařův. A protož nedomnívejte se, abychom vám to pasirovati měli.“ Vidouce pána tak mysli horlivé, ne tak proto, jakž se domysliti bylo, že se nám peníze dávají, (nebo i z Domažlic, z Klatov, z Rokycan téměř každého týhodne pro peníze též vysýláno bylo), jako že ten lid JMCé od stavův svolený a kterýž měsíce máje proti nepříteli vypraven býti měl, ještě zde v království tomto, (ano ze všech zemí počet lidu svého jedna každá vrchnost v Uhřích již měla), na tak veliký náklad bezpotřebně s očekáváním toliko Alexandra Filina, nejvyššího jejich, se zdržuje, na čemž JMCá žádného zalíbení míti neráčil, ježto snad mohl dobře někdo jiný v království tomto, kterýž by regiment knechtův vésti uměl, bez toho cizozemce nalezen a vyhledán býti, v žádné další potýkání oustní s pánem se vydávati nebylo bezpečné. Než opět po čtvrté psaním na pána vznášeno jest, poněvadž těmi penězi, kteréž sem odeslané jsou, ten lid s hejtmany a fendrichy svými, kterýž v mnohem větším počtu nežli do jiných okolních měst k nám položen jest, a ti všickni již na šístý týden s velikou obtížností chudých statečkův našich, (všech všudy věcí na každý den dostatek od nás míti chtějíce), zůstávají, všecka outrata jejich zastoupena býti nemohla, aby nám pro zapravení toho nákladu a další toho lidu až do mustrunku zdržení některá větší summa vydána byla, poněvadž každého týhodne na ně všecky přes sedm set vydávati se přišlo, s takovým při tom doložením, že my je ani sousedé naši po dnešní den na své vlastní peníze chovati nebudeme a tím, jestliže by se rozběhli, vinni býti nechceme; nebo cožkoli na týž lid peněz zemských přijmeme, toho všeho tu, kdež poručeno bude, že se rádi spraviti chceme. Zatím pak prve nežli napřed dotčení rejtharí švábští, položeni jsouce do vesnic kláštera chotěšovského, zmustrováni byli, přijelo k městu opět do tří set rejtharův Rejnlenderův a poněvadž do města pro ten lid pěší, kterýž zde očekával, puštěni bejti nemohli, poručeno jim od kommissaře císařského Cotrice, aby se ve Škvrňanech, Křimicích a jinde položili. Ouřad, aby poddaní lidé ušetřeni byli, ritmistru jejich do Škvrňan místo poety věrtel piva bílého a ovsa deset kbelíkův dáti poručil s tím oznámením, poněvadž v městě jako

proffanthauzu obrok podle taxy panem kommissařem naří- 1595
zené, jeden kbelík po 42 gr. a víno rakouské po 4 gr. a jiné věci za peníze jejich prodávati se má, protož s penězi pro to aby do města posýlali, že jim to od lidí poddaných do jejich kvardýru dodávati se má. Ale takové oznámení nebylo jim vděčné, pravíce, že by nebyli povinni peněz svých utráceti a tak všech věcí darmo od chudých lidí míti žádali, čehož také podle vůle své zmocnivše se všeho užili, nedavše sobě v tom nic vyměřovati. Však přes noc tu zůstavše, zase odsud ve čtvrtek po sv. Jakubu [27. července], vyzdviženi jsou a toho dne až do Radnic jedouce, skrz město s praporem svým zbrojně projeli. Někteří z toho počtu zde se zdrževše, potom též za nimi jeli a našedše čeládku obecní s koňmi v poli, ze dvoru Doubravského koně jednoho vypřáhli a s sebou pryč odvedli. Pročež za panem kommissařem na noclech do Radnic o navrácení téhož koně psáti a jednati se musilo; ale nežli psaní k pečetění podáno, zpráva přišla, že zase kůň přiveden jest.

Po mnohém pak tu dlouhém očekávání Alexandra Felina, nejvyššího tohoto lidu pěšího, kteréhož zde přes šest set položeno bylo se dvoumi hejtmany a jinými oficíry, teprv v pátek po sv. Anně v Juli [28. července] skrz město jeda do Prahy z Klatov pospíchal, nepochybně věc svou s pány ouředníky zemskými na místě postaviti chtěje. Prvé však nežli k městu našemu přijel, hejtmané jeho v cestu mu vyjeli a všecek ten lid pěší dvojím řadem, aby mezi nimi projel, postavili, velikou uctivosť mu prokazujíce.

Těch dnův zpráva sem přišla, že pan Trčka, kterýž druhý regiment lidu pěšího z království českého před šesti týhodny vyvedl, pustiv jej k šturmu u Vostřehoma, na větším díle jej ztratil a sám také škodlivě že postřelen. Potom ve čtvrtek ráno pan Alexander Filín z Prahy se navracujíc, zde se opět zastavil poručiv svým, aby hned ráno odsud s lidem se vyzdvihli a do Klatov táhli, že mustrunk jejich tam držeti chce. Před tím pak v středu, dostavše se do města z toho počtu rejtharův lidu švabského, kteříž v okolních vesnicech mustrunku očekávali, okolo desíti osob a malvazím jinde kromě hospody své dobře vlasy podebravše, když zase do hospody, tu kdež čeládka jejich stravou a koně obrokem opatřeni byli, se navrátili, majíce za to platiti, hned ke zlému v nepřítomnosti hospodáře čeládce příčinu

1595 podali, za ní s kordy dobytými se honíce, a když se jim čeládka v pokojích skryla, dveře na ně vysekali skla v světnici roztloukli. Potom i do té hospody, kdež pan Švanda stál se dostali, v domu ručnice spouštěli a samému šelmův starých nadali, dva z sebe na bránu, kterou jeti měli, vyslavše, aby ji zavírati nedali, jakož pak k Liticům jedouce na též bráně vartýře stloukli, ručnici za rukávy a šturmhaub jemu vzavše s sebou pryč odnesli, kterážto zoumyslnosť jejich skrze pana kommissaře na JMCou téhož dne byla vznešena, odkudž se dostatečnějšího opatření očekávalo.

V pátek pak před polednem hejtmané a jiní oficírové lidu pěšího, majíce se odsud vyzdvihovati, toho při ouřadu nezbedností a netrefností svou dostali, že všemu tomu lidu pěšímu na tři dni až do mustrunku a jim samým týž plat náležitý za den na hejtmana po 200 gr., na fendricha po 100 gr. a tak pod to níže počítajíc, knechtům pak po 8 gr. dáti a obzvláště oficírům za pět dní odveden býti musil, jinak žádnou měrou z města vytáhnouti nechtěli, všelijakých pohrůžek na další nebezpečenství užívajíce. A tak teprv peníze zouplna po vůli své dostavše, z města se k Klatovům na mustrunk odebrali.

Tuto již každý čtouc poznati to může, v jakých jsme ouzkostech po ten veškeren čas s nimi dnem i nocí zůstávali; neb každý z obyvatelův tím břemenem obklíčen jsa, žádné radosti míti nemohl, nýbrž pro jejich jakožto boha prázdných a nezbedných lidí svévolnosť, denní i noční střílení, bubnování, ohňův na nebezpečenství města v noci spouštění všecky všudy příbytkové byli plni strachu, bázně, ode všech mužův soužení a naříkání, od žen pak a dětí pláče a kvílení, a v žádném koutě potěšení žádného nebylo, ouřad pak nikda žádné hodiny před nimi pokoje neměl, neb vždycky pro věci dosti malé a špatné zaneprázdňovali a potkaloli ještě koho co od sousedův odporného, musel každý ten jim k libosti vězením, (k čemuž povoláváno pro zachování pokoje býti musilo), ztrestán a držán býti. Že jest tehdá ten a takový lid pěší vojanský z města vyzdvižen, kteréhož v počtu do tisíce s pacholaty a ženami se nacházelo, a my takového břemene, kterýmž víceji nežli sedm týhodnův pořád dnem nocí v znamenitém nebezpečenství s nimi zůstávajíce, obtíženi byli, že jsme prázdni učiněni, z toho pánu Bohu čest a chvála vzdávána buď na věky.

A ačkoli jsme se nadáli, že také nám přede všemi 1595
jinými věcmi všecky a všelijaké outraty naše, což jsme na ně kromě těch dvamecítma set, nám od nejvyšších pánův úředníkův pro ně odeslaných, vynaložili a je penězi obecními, sousedskými a sirotčími, (čehož všeho, což tak nám se zaplatiti mělo, sečteno jest čtyry tisíce, čtyry sta padesáte šest kop míš. a některý groš vejšeji) zastoupili, navráceny a zaplaceny budou. Jakož jsme pak i v Klatovech při mustrunku netoliko s nejvyšším toho lidu, ale také i s panem mustrherrem a colmistrem zemským, Radslavem Vchýnským ze Vchynic o to, aby nás spokojili, se vší bedlivostí jednali; ale nic toho od jednoho a druhého dostati jsme nemohli, tak že naposledy zase o to k nejvyšším ouředníkům zemským, aby nám takový Worgelt[1]) z peněz zemských dán a navrácen byl, utéci jsme se musili a po mnohých dnech toliko polovici té summy dostali. Zatím pak přece několik dní ten lid zmustrovaný při městě Klatovech ležel a proto zůstával, že kníže bavorský, nejsa od pánův Čechův náležitě v tom, aby jim pas svobodný skrz zemi svou až k Dunaji pustil, hledán, je do země své pustiti nechtěl. Když pak ten mustrunk toho lidu pěšího v Klatovech držán byl dosti podstatně, nebo nejvyšší pro ten regiment nakoupiv zbroji a ručnic, ten všecek aparat vojenský témuž lidu dal a tak jej špísy dlouhými ve zbroji a s ručnicemi zmustrovati dal tak oupravně, že se bylo nač podívati. Zatím také ten lid rejtharský švábský, kterýž se do kraje tohoto od některých týhodnův sjížděl, také vykonav svůj mustrunk na našich Bořích, odsud z kraje skrze město ve čtvrtek den sv. Vavřince [10. srpna], ku Praze panem Švendou kommissařem provázen jsouc, nadělavše v kraji po vesnicech za mnoho kop škody, projeli, o nichž potom přišla sem zpráva taková, že někde okolo Prahy sedlákům z truhlic peníze a obilí z sejpek brali; pročež nadepsaný pan Švenda, jsa rozhorlen, že s nimi, jakožto těmi, kteříž spůsobu krigsmanského nenásledují, nýbrž loupeže a krádeže se chytili, k uloženému místu dále jeti nechtěl. Zatím pak ten lid pěší, pasu z Klatov míti nemoha, vejšeji než dvě neděle pořád přede na záhubu obyvatelův téhož města tam zůstával, a když dva praporce do země bavorské se dostaly a tam lidi chudé hu-

[1]) Worgelt = Vorgeld, peníze napřed dané.

1595 bily, tu že sedláci shromáždivše se, z počtu týchž knechtův do třiceti osob položili, tak že ostatní obávajíce se, aby se jim tolik nepřitrefilo, zase do Klatov se navrátili.

Téhož času po slavnosti na nebevzetí blahoslavené Panny Marie, kníže z Mansfeldu, nejvyšší jsa v zemi uherské nad vojskem křesťanským, zůstávaje při obležení Ostřehomu mnoho týhodnův pořád, pro vykonání mnohých znamenitých činův hrdinských při dobývání dotčené pevnosti že život svůj dokonal, zprávy sem jisté přicházely, z čehož mezi křesťany veliký zármutek vzešel, obzvláště pak JMCá pro takovou nenadálou smrť jeho žalosť míti ráčil, protože na tom vůdci moudrým a zkušeným všemu křesťanstvu mnoho záleželo. Et talis fuit dux noster, quod nullum genus belli fuerit, in quo illum non exercuerit fortuna, cui adfuit labor in negotio, fortitudo in periculo, industria in agendo, celeritas in conficiendo, ille ausus primus sumpsisse labores, primus iter carpsisse pedes, quique adeo de se effari potuit: Facta, non dicta mea vos milites sequi volo; nec disciplinam modo, sed exemplum a me petere. Alter etiam Cato fuit, de quo Lucanus: Ipse manu sua pila gerens, praecedit anheli militis ora, pedes monstrat tolerare labores. Non jubet.

Potom po smrti jeho s pomocí pána Boha předce Ostřihom Turkům vzat jest, o čemž jiné historie obšírně, jak se tam dálo, vypravovati budou, já k poznamenání našemu domácímu se navrátím.

1596 Léta 1596 před slavností Ducha sv. opět jiné nové obtížnosti na obec tuto se valiti počaly, neb JMCská k ouřadu psáti ráčil, věděti dávaje, že jest se na tom milostivě ustanoviti ráčil, aby tři sta koní zbrojných JMi od rytířstva kraje rejnského svolených, okolo desátého aneb dvadcatého dne měsíce června jinak Junii u nás zmustrováni byli, poroučejíce, abychom se k témuž času a k takovému mustrunku obrokami a jinými všelijakými potravami a potřebami časně zásobili a to skutečně nařídili a opatřili, aby týž lid, (kterýž že se přes dva dni zdržovati nebude), proti slušné zápatě náležitě fedrován byl. V kteréžto příčině, ačkoli se poznávalo, že taková vůle vrchnosti naší k změnění nepřijde, však nic méněji jsou tyto v německým jazyku příčiny JMCé přednešeny. Na takové přednešení některé raddy tejné JMCé, nedopustivše tím vrchnosť naši zaneprázdňovati, resolucí vy-

slanému dali, že to, což většího a nám obtížnějšího býti 1596
mělo, s nás sňato jest, abychom toliko, což menšího jest, podstoupili. Mezi tím časem veliký počet rejtharův německých skrze město, však po různu projeli a toliko přes noc, do tří set jich byvše, na gruntech obecních a v jiných okolních vesnicech se zdrželi.

A poněvadž také na sněmu obecném, kterýž toho roku na hradě pražském držán byl, to svoleno bylo, aby mezi všemi jinými sbírkami také stalo se pošacování krámův kupeckých a handlířův, též všelijakých řemeslníkův a obchodníkův, protož davše se páni hejtmané krajští do města našeho, ukázali předkem register taxy té, co na jednoho každého handlíře a řemeslníka v Starém městě pražském takové sbírky uloženo jest, nás též k tomu vedouce z milostivého poručení JMCé, abychom i my tím spůsobem a příkladem všecky handlíře a řemeslníky naše šacovati dali. I ačkoli pan purkmistr a spoluraddní sami od sebe jsouce dobře povědomi možnosti i nedostatkův spolusousedův svých, jisté pošacování mezi sebou, čím by jeden každý z nich povinnen byl, učinili a toho, aby při takovém pošacování zůstaveni býti mohli, žádostivi byli; ale nemohlo jest jim to postačiti, nýbrž dotčení hejtmaní krajští chodíce do domů a krámy všelijaké očitě spatříce, handlíře a při tom všecky řemeslníky naše nad všelikou mírnosť šacovali, tak že jednomu z týchž handlířův takové sbírky zemské (mimo jiné pomoci, kteréž se toho roku odvozovaly, jako berně domovní, posudní, sbírka z mas, vín, sbírka měsíčná z desátého člověka městského osedlého, též z komínův, jak jich kdo mnoho v domě svém měl a má), do padesáti kop na dva terminy dáti se dostalo, z čehož veliká obtížnosť ke všem předešlým pošla. Dobře Plutarchus napsal: „Hortulanum odi, qui a radice olera exscindit.“ A Neotoricus, author civilis doctrinae, doložil: „Et ego sane principem, qui pennas ita incidit, ut nequeunt renasci.“ Protož již nedaleko za dveřmi stojí onino dva bohové, Paupertas et Impotentia.

Potom teprv v pátek na den sv. Anny, 26. Julii, ten lid rejtharský JMCé od rytířstva z kraje rejnského svolený, však předtím v městě Ilbě zmustrovaný, k nám se dostal a ačkoli všickni ti rejthaři s ritmistrem, fendrichem a jinými oficíry toliko přes jednu noc v městě zůstali, však mimo obrok, kterýž jim v slušné ceně a o mnoho laciněji nežli

1596 na trhu kupován byl a jmenovitě jeden kbelec po 40 gr. prodáván byl, nic za seno a slámu, jídlo a pivo (náležitě chováni jsouce) dáti nechtěli. Pročež ouřad s nejvyšším jejich, ano i panem komissařem JMCé, s panem Ottou Štosem z Kunic dostatečně, aby sousedům to, čímž povinni jsou, zaplatili, jednal a zvláště, poněvadž se milostivé poručení JMCé na to, že kostfrai chováni býti mají, nevztahuje; ale oni, nejsouce ani té pocty, kteráž se jim od obroku, piva, vína a ryb dala, vděčni, k tomu, aby rejtharům svým zaplatiti poručili, (spurná slova dávajíce), míti se nechtěli, což vše sama obec, prve na nejvejš obtížená, zastoupiti musila.

Toho roku JMCá při času narození panny Marie [8. září], druhý sněm na hradě pražském s stavy království tohoto drže, na tom se mezi jinými snésti ráčil, aby z země této vyzdvižení jak jízdného tak i pěšího lidu opět se stalo. A ačkoli z kraje tohoto hned od mustrunku, kterýž zde v středu po sv. Voršile [25. října] držán byl, takový lid v ta místa, kdež by toho největší potřeba ukazovala, odeslán býti měl, však poněvadž mustrherrům časně o tom do krajův, jak by se v tom zachovati měli, v známosť uvedeno nebylo, takový lid zase do domův a příbytkův jejich odsud byl jest rozpuštěn.

Po několik potom dnech teprv mandaty JMCé vůbec po krajích v známosť se uvozovalo, že ta znamenitá a přední pevnosť, Erla [1]) řečená, v hořejších Uhřích ležící, nepříteli Turku vzdána a již v jeho moci jest a proto aby jeden každý z obyvatelův na hranice království uherského počet lidu svého vypravil, totiž dvacátého usedlého z lidí poddaných, z městských osob usedlých patnáctého a z pěti tisíc kop gr. statku pozemského jednoho koně, a ti všickni aby k městu Znojmu táhli a tam se na den obětování panny Marie [21. listopadu], najíti dali. Tu my z usedlých měšťanů aneb místo nich najavše 22 osob a za poddané 13 osob a tak obojích 35 osob zřídivše, pro ně k jiným potřebám válečným opět nové šaty a plat náležitý opatřiti poručili, tolikéž i na pět koní neb rejtharů z padesáte tisíc statku pozemského, což náleželo, s nimi na hotově jsouc, toho času, kdyžby odsud vypraveni býti měli, jsme očekávali a na mnoha místech, zdaliby takové vypravení toho lidu konečně státi se mělo

[1]) Erla = Erlau, Jager.

nebo nic, zvláště ponévadž se zima přibližovala, očekávali; 1596
neb zprávy sem přicházely, že JMt arcikníže Maximilian a pan Vilém Trčka, kteréhož císař turecký na Erle vzíti a v ležení svém při stanu ukovati dal, když mu potom zase od našich vzat a od něho osvobozen byl, do Prahy přijeli a věděti se nemohlo, co dále JMCá po vyslyšení od nich zprávy a relací strany toho všeho běhu vojanského před sebe vzíti chtíti ráčí. Jakož pak nejedni i z stavu vyššího osoby, do města se dostávajíce, o tom zprávy své činily, že toho vypravení lidu k jinému času opět odloženo jest. Jiní opět v kraji tomto jsouce oznamovali, že o takové milostivé vůli JMCé nic nevědí a mandatu žádného v té věci neviděli a nečtli a protož také že té vůle nejsou o to se starati, aby lid svůj někam vysýlati měli. Po některém dni opět mandatem jiným v známost se uvozovalo, kteříž s počtem lidu svého zmustrováni jsou, aby jako i jiní všickni stavové a obyvatelé kraje tohoto každého času v dobré a náležité hotovosti zůstávali a kdyby další milostivá vůle JMCé buďto mandaty aneb skrze hejtmany krajské v známost uvedena byla, ihned všickni bez dalšího odkladu v ta místa, kdež by toho největší potřeba ukazovala, táhli a království toto chrániti a obhajovati pomohli.

Ke všem jiným obtížnostem, kteréž jsme těch let za příčinou té války otevřené snášeli, také toto k tomu přistoupilo, že JMCá o tom nařídíti ráčil, aby zde v Plzni tři [1]) rejtharův, kteréž do království uherského z kraje rejlendského odesláni býti měli, zmustrováni byli. Protož týž počet měsíce července 1597 pomalu se sjížděl a zde v městě zů- 1597
stávajíce, mnohé škody tíž rejthaři činili. A poněvadž toho roku minulého na jarním obilí veliká od povětří škoda se stala, protož aby podle poručení JMCé obroky a proffianty dostatečně opatrováni byli, skupován jest pro ně oves okolo Klatov po 20 gr. kbelec i vejše, a zde jim toliko od obce puštěn býti musil podle mírné taxy, to jest každý kbelec po 30 gr. počítajíc. Ostatek obec hynouti a vedle toho všecek týž lid senem a slamou darmo více nežli za 14 dní pořád opatrovati musila. O nezbednosti a nenáležitém chování jejich bylo by mnoho psáti a jaké protimyslnosti hospodářům svým též i škody po polích a zahradách činili, nic sobě v tom

[1]) Zde vynecháno slovo, asi praporce aneb sta.

1597 žádnému zbraňovati nedopouštějíce. Zmustrováni jsouce v pondělí po sv. Anně 28. Julii, třetího dne teprv potom skrze jisté kommissaře od JMCé nařízené z města vyzdviženi jsou, vedeni jsouce k městu Klatovom a tak dále touž silnicí k Písku; nebo také jiní před tím skrze město Plzeň, položivši se v nejbližších od města vesnicech, tou silnicí ku Praze jeli, jiní opět mimo klášter Chotěšovský k Přešticům od Hba vedeni jsou a jiný počet k Žatci a Lounům byl obrácen, vše lid jízdný a rejtharský.

1598 Léta 1598 v pátek den svátostí [3. dubna] šťastné a veselé noviny do Prahy přišly, že od pána z Švarzenburku Turkům zase s pomocí pána Boha všemohoucího ta vzácná pevnosť Ráb jest odňata, o čemž, jak se stalo, poněvadž jiní psáti budou, to ovšem z hodných příčin toho se dokonce mlčením pomíjí.

Téhož roku v Plzni veliký mor byl. Začal se při sv. Jiří a trval přes vánoce, kde 1600 lidu obojího pohlaví umřelo, pročež města Plzně všickni se štítili a varovali. Ale 1599 na druhý potom rok 1599, když se mor také začal v městech pražských i v několiko jiných městech království českého kromě zde v Plzni, a táž morová rána při času sv. Vavřince [16. srpna] v městech pražských netoliko neumenšovala, nýbrž čím dále vždy více se vzmáhala, tu JMCá ustanoviti a pro zachování i ušetření osoby své císařské povětří proměniti a sem do města Plzně se obrátiti ráčil a to vším dvorem svým do města našeho přijezdem se dostav v outerý, den povýšení sv. kříže, 14. dne měsíce září, kteréhožto také dne od od ouřadu konec předměstí pražského ve vší poníženosti jest přivítán. Zůstávaje pak zde v Plzni, ráčil sobě místo i povětří oblibovati, poručiv z domu Šebestiana Pechovského z Turnštejna, měštěnína a spoluraddního zdejšího [1]), až k městským zdem pavlače zdělati, tak aby prospekt z města na louky lepší míti ráčil. Aby se pak žádného v potravách nedostatku nenacházelo, nařízení se stalo, že všickni napomenuti jsouce od hejtmanův krajských z poručení JMCé, ze všeho kraje ne jinam nežli sem toliko do města od obrokův a jiných viktualií dodávati musili.

Toho času dostala se sem jedna legací z království

[1]) Dům ten až dosud císařským zvaný jest nynější obecní dům vedle radnice, v němž úřady městské se nalezají.

polského v několika kočích a téměř v šedesáti osobách za 1599
příčinou tou, aby JMCá ad exequias královny polské,[1] kteréž král 28. Octobris vykonávati toho oumyslu byl, vyslati ráčil, k čemuž volen byl JMt knížecí a pán, Zdeněk Berka, arcibiskup pražský, kterýž také těch dnův s pány prelaty svými za příčinou posvěcení kapličky sv. Fabiana a Šebestiana, též sv. Anny na malickém předmětí za mostem ležící, kteréž nadepsaný Šebestian Pechovský s Annou manželkou svou fundatorem byl, zde býti ráčil.[2])

Při tom ouřadu od JMi urozeného pána pana Pavla Sixta z Troucínu,[3]) dvoru JMCé maršálka ne jedné poručení učiněno jest, aby na branách se vší bedlivostí varta a custodia držána byla, tak aby žádný do města z měst pražských a jiných nakažených míst pouštěn nebyl. Též i v noci po šesti osobách ponocováno.

Také jeden legat z knížectví moskevského k JMCé sem do Plzně přijel, kterýž zůstávaje některý den na zámku Kacerově, potom ve čtvrtek po sv. Františku, t. j. 4. dne Octobris sem do hospody k Anně Jeronisové z Třebnic, toho času pozůstalé vdově po někdy Jiříkovi Jeronisovi z Libušína, slavně jest přiveden, kdež mu pokoje čalouny císařskými a jinak všelijak ozdobeny a připraveny byly. Vyjeli proti němu odsud nejvyšší pan hofmistr království českého, pan Krištof z Lobkovic na Tachově a Pátku, a nejvyšší pan kancléř, pan Zdeněk z Lobkovic, též všickni harcíři s hejtmanem svým a jiného mnoho panstva ode dvoru. Našim též poručeno, aby pro uctivosť téhož legata soldaty k branám pěkně a ozdobně vypravili a postavili. Když zde zůstávati ráčil, několikerá nešťastná příhoda mimo ty napřed již oznámené skrze oheň vzešla; nebo v pátek ráno po sv. Ondřeji [3. prosince] položeným ohněm oukladným pět dvorův ve vsi Škvrňanech vyhořelo. Potom v neděli po početí panny Marie [12. prosince] na předměstí škvrňském dvůr Joba Kotvy o půl noci vyhořel a na ráno v pondělí vyšel opět oheň skrze neopatrnosť z domu Šoltarovic, kdež čeládka kní-

[1]) Jest to Anna, dcera vévody Karla štýrského, sestra Ferdinanda II., která provdána byla za Sigmunda III. krále polského a zemřela 10. února r. 1598.

[2]) Kaple tato známa pod jménem svt. Rocha a stávala na saském předměstí pod mostem (čís. 74), byla pak zrušena r. 1783.

[3]) Správně, Pavel Sixt z Trautsonu.

1599 žete z Lotaringu ložírována byla, a v noci toho dne s věže spatřena záře veliká, když ves Stupně vyhořela; pročež nemalý strach všecky pojal, že tak v krátkém času tak časté, nešťastné příhody se přitrefily.

Nadepsaný kníže z Lotaringu zase odsud na cestu k k Normberku ve čtvrtek po sv. Lucii [16. prosince], se vypravil, zanechav všeckny své vojanské nástroje v Vídni a toho úmyslu jsa, zase s velikým počtem lidu rejtharského i pěšího do království uherského proti nepříteli Turku se času jarního navrátiti.

Přijel sem také posledně pan legat papežský, Philippus Spinello, ex ducibus seminariae, archiepiscopus Colossencis, episcopus Policastrensis, kvartirován s dvorem svým do kláštera bosáckého a podle obyčeje města jest také přivítán a uctivě pozdraven v neděli den sv. Štěpána, kteréhožto pozdravení od nás vděčen jsa, oznámil mezi jiným, že mu město toto od Jeho Svatosti k opatrování a fedrunkům obzvláště poručeno.

Toho času při památce narození Krista pána všelijaké služby boží a jiné ceremonie křesťanské a výroční v přítomnosti množství počtu lidí slavně se v kostele našem farním i po klášteřích vykonávaly, ano i ten veškeren čas adventní, tak že se z toho lidé pobožní velice těšili. Však opět mimo naději po svátcích vánočních v outerý po památce obřezávání pána Krista [4. ledna] tři hodiny přede dnem nešťastná příhoda se přitrefila, že oheň v domě Adama Zahrádky k bráně litické vyšel, kterýž všecky všudy zděsil a zarmútil; neb skrze něj všecko město v blízkém nebezpečenství zůstávalo, proto že se oheň byl prvé nežli se lidé k tomu sběhli, velice vzmohl; však s pomocí pána Boha předce k přetržení přišel, tak že toliko samý jediný ten dům shořel a ohněm zkažen jest. Při domě JMCé drabanti a jiná stráž se vší bedlivostí stála a opatřena byla. Přední raddy JMi též sami k ohni přišli, lid k hájení a přetržení toho zlého vedouce.

A bylo toho času zde v Plzni tak mnoho legatův a vyslaných, že se v žádné historii toho nenajde, aby ode všech všudy potentatův, kromě z samé toliko Konstantinopole, vyslaní „simul et semel“, jako tehdáž zde při císaři římském v potřebách pánův svých kdy býti měli. Nebo také v středu před památkou sv. tří králův [5. ledna] znamenité

a vzácné poselství z Valachie [1]) sem přijelo v osobách okolo 1599
třicíti, a jedouce do města nesli čtyři praporce okrášlený, jeden všecken barvy červené, s pozlacenými, bílý, s červenými štrychy druhý, item žluté barvy s červenými štrychy a čtvrtý s znamením a erbem knížete sedmihradského, kterýmž ukázána hospoda Benedikta Draxle, blíž rathouzu obecního, z kteréžto potom v sobotu po sv. tří králích [8. ledna] v pěkném pořádku do domu, v kterémž JMCá zůstávati ráčil, šli, davše před sebou vésti koně černé barvy osedlaného pod aksamitovým červeným dekem, kdež na sedle z levé strany visel buzikán stříbrný pozlacený, na druhé straně kord. Za tímž koněm šly čtyři osoby, dva a dva, nesouce ty čtyry praporce, za nimi ihned v patách legati též jeden podle druhého šli, a sami všedše do domu zanechali vně před domem praporcův. A když po audienci a po obětování a odevzdání toho bylo, veden jest ten kůň, od nich vzat jsa, do jiného domu, kdež koně jiní císařští stali. Též i praporci neseni jsou.

Zatím pak Plzeňští, aby té přítomnosti a dlouhého bytu JMCé věčnou památku míti mohli, s bedlivostí o to se snažili, časté o to mezi sebou uvážování mívajíce; než jiného mezi sebou, začby JMCá žádán býti měl, vyhledati nemohli, jako to: Poněvadž privilegium aneb zlatá bulla někdy od císaře Zikmunda na osvobození cel a mejt daná od toho času, když před léty padesáti skrze mandaty krále Ferdinanda vůbec všem obyvatelům království tohoto se vyhlašovala, k obnovení a připomenutí nepřišla, aby tím spůsobem jako tehdáž se stalo, zase skrze otevřené mandáty po krajích, tak aby se nevědomostí ani jiným žádný vymlouvati příčiny neměl, vyhlášena byla, a zvláště poněvadž někteří z obyvatelův království tohoto se o to pokoušeti chtějí, aby zdejší sousedé na gruntech jejich cla a mejta dávali. Protož podavše nejvyššímu panu kancléři, toho času panu Zdeňkovi Adalbertovi z Lobkovic supplikací, toho při něm, aby takové žádosti fedrovníkem při JMCé býti ráčil, vyhledávali. I na to, že žádosti své účastni býti mají, laskavé odpovědi dostali, jakož pak takové mandáty v kanceláři obnoveny a po krajích skrze posly komorní rozeslány jsou.

Jinou potom supplikací podali žádajíce, aby město toto

[1]) Knížetem valašským byl tehdáž Michal.

1599 v tom ušanováno na budoucí časy bylo, a mustrunkové lidu cizího vojanského, jak pěšího tak i jízdního víceji tím způsobem, jako se to předešle pominulých let dálo, aby zde na obtížnosť všech nás a zvláště obce kladeni a držáni nebyli. Kteréžto žádosti abychom jak při JMCé tak i při nejvyšších pánich ouřednících užiti mohli, pan Barvitius, JMCé dvorský sekretář, všelijak se o to snažil.

Mezi tím pak sbíhaly se mnohé sváry a různice mezi sousedy a dvořeníny, zvláště drabanty a harcíři, kteříž času večerního s hospodáři svými v zlou vůli vcházeli. Však ouřad o to, aby zase spokojení mezi nimi státi se mohlo, péči obzvláštní měl. Byl jest také toho času zabit jeden soused zdejší jménem Ludvík Stuchlej, nájemníkem jsa tehdáž v krčmě na škvrňském předměstí, a to od nějakého z stavu rytířského, Stajlanda Relingera, kterýž po učinění toho skutku nenáležitého, svadiv se s hospodářem svým z placení piva a stravy, nočně z předměstí ušel.

Také času toho jedna žena nevážná, byvši v službě u Doroty Krásné, vdovy, kdež někteří ode dvora stůl drželi, do šesti mis stříbrných, do komory JMCé náležitých, ustranila a ty ukradši, jednomu krejčíři a manželce jeho, kterýž zde při městě v podružství byl, za skrovné peníze prodala. A když on z téhož stříbra štefty k šatům svým míti chtěl a k zlatníku je donesl, taková krádež na jevo vyšla, skrze což do vězení se dostali a k provazu odsouzeni jsou od práva. Však JMCá jim takovou milosť učiniti ráčil, aby na zápis dáni a všech zemí JMi náležitých pod hrdlem prázdni byli. A tak propuštěni jsou.

Co se poselství toho, o kterým napřed povědíno, z země valašské dotýče, to že při JMCé níže psané věci vyhledávalo, osoby hodnověrné zprávu svou v tom činily:

Předkem, aby mu i synu jeho země sedmihradská a muldavská dědičně zapsána, postoupena a odevzdána byla.

Druhé, aby mu též exteriores partes Flagiloniae, kteréž od starodávna k též zemi náležely, tím spůsobem postoupené byly.

Třetí, pokudžby v tom času jaké jiné země dostal a dobyl, též ty od lidu, to aby mu a synu jeho za vlastní věc náleželo a zůstalo.

Čtvrté, aby všech těch zboží, ouřadův a dignitatův někdy sedmihradskému od JMCé udělených, účastna učiněn byl.

Páté, aby mu na penězích pomoc učiněna byla, lidu 1599
že nežádá.

Šesté, pokudž by zajat byl od nepřátel, aby se JMCá a křesťanští potentáti zapsati ráčili, tak aby zase vyvážen býti mohl.

Sedmé, pokudžby z sedmihradské země, též i valašské zahnán byl, aby mu 10,000 kop v hořejších Uhřích vykázáno bylo.

Podle svrchu psaných artikulův i toho při tom při JMCé týž vejvoda vyhledával: Jedno toho se dotazoval, zdaliby jemu a synu jeho sedmihradskou zemi a moldavskou dědičně JMCá zapsati chtíti ráčil.

Druhé, také zdaliby mu peněžitou pomocí ku pomoci přispěti se mohlo, tu že by bojovati chtěl, kde by mu od JMCé ukázáno a poručeno bylo. A aby v tom, zdaliby co toho JMCá učiniti a k sobě ujíti chtíti ráčil, se jak nejspíše otevříti a jemu v známosť uvésti dáti ráčil, toho jak nejspíše žádal. Jestliže by to JMCá učiniti chtíti neráčil, aby zase z přísahy a závazku propuštěn byl.

Mezi tím časem přibližovaly se dni masopustní a mnozí 1600
dvořané přední raddy JMCé nadáli se, že masopust v městech pražských držeti budou. Ale JMCá přece zde déleji zůstávati ráčil, nic se na stížnosť tu postranní některých, že zde času postního opatření svého tím spůsobem, jako v městech pražských by toho dostati mohli, míti nebudou. Jakož pak netoliko dosavád, což k obživení lidskému potřebného jest, sem odevšad dodáváno jest, tak i času postního žádného takového nedostatku, (ač mnozí majíce k němu povolení), se nenacházelo. Tím spůsobem, když slavnosť velkonoční [1]) se přibližovala, za to mnozí měli, že JMCá zase do Prahy navrátíc se, takový hod výroční tam světiti a pamatovati chtíti ráčí; protož někteří z nich napřed jedouce, v Praze JMCou očekávali; ale když předce JMCá zde, libujíc povětří, vodu, a zůstávaje při čerstvém spůsobu zdraví, trvati a túž památku zde držeti ráčil, zase zpátkem se navrátili. Jsou pak k té slavnosti povoláni kantoři císařští, a JMCá z domu a palácu ložírovaného majíc pavlač přistrojenou na rathouzním paláce služby boží zpívané vykonávati dáti ráčil. Také i v kostele farním dotčení kantoři při všelijakých služebnostech

[1]) Boží hod velikonoční byl tehdáž dne 2. dubna.

1600 církevních a zvláštně při zpívání lamentací in sancta septimana se kantorům domácím propůjčovali, tak že ta výroční slavnosť vzáctně ode všech, jak domácích tak přespolních vykonána jest.

Mezi tím časem mnozí správcové lidu vojanského a tribuni militum, kteříž se dosavád JMCé v království uherském proti nepříteli Turku potřebovati dali, sem přijeli a za dosti dlouhý čas zde zůstávali, dokudž s nimi, aby dále v též službě vojanské trvali, najednáno a na místě postaveno nebylo. Mezi nimi byl pan Reder, pan Jan z Molánu, kterémužto na processí raddy tejné JMCé přední místo dávali podle regule juris consultorum, quod res belli majore sunt gloria dignae, quam urbanae. Vigil. coment. Institut. Tit. de milita testamento, nejvyšší nad Komornem a jiní oficírové vojanští.

Přijel také sem i pan markrabě z Burgau, syn někdy slavné paměti Ferdinanda rakouského arciknížete, aby též podle jiných zprávu nad lidem vojanským držel, neb jistí kundšoftové jsou JMCé přinešeni, že císař turecký roku to-
1600 hoto 1600 již není úmyslu toho více, pevnosti v království uherském obléhati, štrafy páliti, zajímati a lidi mordovati. Protož také toho roku z království tohoto a z Lužic do šest set koní vozních do Vídně 1. Junii, aby tam zmustrováni byli a za nimi munici Altorai [?] do pole vezena byla, nad kteroužto municí nařízen byl pan Reder. Odsud také osm koní a dva vozy se čtyřmi packolky vypraveny býti musely, ač pan president komory české, toho času pan Jiří Štefán z Štermberka zde v Plzni v domu a příbytku M. Šimona Plachýho z Třebnic 16. máje jsa, při nás, abychom 24 koní vydali, vyhledával, ale naposledy na žádosť naši při dotčeném počtu jest zanecháno. Dávalo se odsud na jeden kůň z komory JMCé až do Vídně po 4 zl. a potom z Vídně na měsíc po 10 zl. dávati se bude.

V středu po neděli Exaudi, 18. Junii, legací moskovská, kteráž sem na podzim přijela a zde přes 15 nedělí zůstávala, kteráž potom do Margetálu k JMi, arciknížeti rakouskému Maximilianovi odeslána byla a mnoho týhodnův v městě Hbě při svém odsud navrácení se zdržovala, na kterouž také v tom času nákladu a outraty šlo, tak jakž se zpráva dávala do desíti tisíc kop míš. od JMCé, zase sem do Plzně přijela. A opět všickni slavně tím spůsobem, jako když

nejprvé na podzim do města přijeli, uctivě přijati a na vo- 1600
zích JMCé do hospody své přiveženi jsou. A nadepsaný pan president v přítomnosti své o tom psaní do města Litoměřic učinil a stěžně odeslal, aby pro ně lodi a šífy strojili, že brzo odsud vypraveni a po Labi doprovozeni s znamenitými dary býti mají. Zatím pak vždycky každé hodiny a každého dne všickni dvořané JMCé na to, zdali jim, že se JMCá zase k Praze obrátiti chtíti ráčí oznámeno bude, žádostivi toho, aby se odsud hnouti mohli, jsouce, očekávali; ale JMCá vždy je v naději zdržovati ráčil a ačkoli ne jednou na tom, že již již se hnouti ráčí, postaveni byli, pročež před tím v nemalém počtu napřed se k Praze odebrali, však naposledy předce zde mimo naději jejich trvati ráčil a ti, kteříž před JMí vyjeli, zase zpátkem z Prahy k službám svým navrátiti se musili, ano i fůry naládované věcmi císařskými mnoho času na rinku stály, formané a kočí najati jsouce, toho odjezdu očekávali, však nic se jest toho žádný z nich dočekati nemohl. Pražané pak z toho, že se zde tak dlouho zdržovati ráčí, veliký zármutek měli, toho sobě vinšujíce, abychom jim pána jejich prvé nežliby na živnostech svých zhubeni byli, vydali a navrátili, a nemohouce se JMCé handliři do Prahy dočkati, sem do Plzně s věcmi a zbožím svým a jinými profianty, pohlaví obojího a to v nemalém počtu, živnosti své zde při dvoře JMCé vyhledávajíce, se obrátili a zde zůstávali.

Bylo také sem 15 koní z Neapoli od krále španělského, z nichžto někteří de India byli, přivedeno, kteří JMCé v placu ukazováni byli. Také mnozí z margatentův s dílem svým od zlata a stříbra se najíti sem dali a poněvadž kusy pěkné a prvé nebývalé od řemesla svého s sebou měli, protož ty také od nich pro uctění těch legátův z zemí dalekých, (jakož pak legátu valašskému řetěz zlatý s drahými kameny, kteryž do mnoho tisíc šacovali, dán jest), skoupeny a do komory JMCé vzaty jsou. V sobotu po slavnosti ducha sv., 27. dne měsíce máje, legáti moskovští zase odsud do krajiny své na cestu k Litoměřicům vypraveni a se vší uctivostí doprovozeni jsou, kterýmž také ve čtvrtek před tím od JMCé slavné hody učiněny, při tom také jednomu každému vzácné dary a šenky dány jsou, přednějším osobám po stříbrným, pozlaceným kotlíku podle jednoho každého hodnosti, nižším pak všem po desíti tolařích. Samému pak jejich kní-

žeti po týchž legatích jeho odeslána jest koruna zlatá a jedna flaše stříbrná pozlacená, téměř s člověka zvejší. Od Litoměřic po Labi až do Drážďan dopra[1])[veni] — — —

1601 [Léta[2]) 1601 dne 10. měsíce maje při hodině dvadcáté, když se mračna od východu strhly, přišlo z toho veliké hromobití a udeřením na věž tuto farní, kteráž za jeden klenot města Plzně se pokládá, škoda se taková stala, že od vrchu téměř až do polovice krovu křídle šalování též i některé krokvi doluov sraženy jsou, z kteréhožto navštívení božího veliký zármutek v obci vzešel. Však makovice tato cum reliquiis sacris neporušena zůstala, kterážto škoda zase některými sty kopami od obce napravena býti musila.

Tehdáž i jiné makovice ozdobeny jsou.

Stalo se to druhého roku potom, když nejjasnější a velikomocný kníže a pán pan Rudolf, toho jména druhý, z boží milosti římský císař, uherský a český král, pán náš nejmilostivější, zde v Plzni mezi námi věrnými poddanými svými se vším dvorem více nežli tři čtvrti léta pořád před ranou morovou, kteráž l. 1599 v městech pražských byla, se milostivě zdržovati ráčil, kteréhožto času za správce duchovního zůstával D. Pavel Pistorius z Lucka, arcipřišt kraje plzeňského a páni spoluraddní zejmena tito:

M. Tomáš Zelender z Prošovic primas, Šebestián Pechovský z Turnštejna a Palatinu, Adam Hyrš z Roudné, Jan Bakalař, D. Jan Scribonius z Horšova, M. Jan Kleo z Roudné, Bartoloměj Stehlík z Čeňkova, Jan Kotva z Freyfeldu, Matěj Khern, Jan Mincer, Jan Herink, M. Šimon Plachý z Třebnic, písař raddní.

A tak po napravení a opatření té škody od hromobití učiněné, zase tato makovice i s křížem na místo své 19. Julii a. 1601 postavena jest za primatorství Šebestiána Pechovského z Turnštejna a Palatinu a osob po obnovení ouřadu konšelského do raddy přidaných totiž:

Joachima Tomáškovič z Prantštejna, Jana Andrli, Jana Krištofa Krocína z Drahobejle.

Pan Bůh nebeský račiž tuž věži i s chrámem božím

---

[1]) Tím končí opis Stehlíkovský Paměti Plachého.

[2]) Opis pamětní listiny, která po opravě věže do makovice vložena byla, jejím původcem jest též Šimon Plachý. Opis v museu plzeňském.

tolikéž všeho města tohoto se všemi obyvateli před takovým neštěstím i jinými zlými příhodami na další časy milostivě chrániti a opatrovati. Amen. Eventa illius temporis.

Z knížectví moskevského legát k JMcké do Plzně v velikém množství osob přijel a slavně do města uveden, kdež mu v obecní hospodě pokoje, v kterýchž za dlouhý čas prve nežli s vzácnými dary, s kterýmiž vyslán byl, připuštěn jest, zůstával, připraveny a pěkně čalouny ozdobeny byly.

Též při tom času mnoho jiných slavných legatův a mezi jinými také poselství z valašské země, kteréž praporce a jiné při tom věci JMsti císařské slavně odvozovalo, do Plzně se dostalo. Naposledy potom, když dux Mercurius, kníže z Lotaringu, který před tím v království uherském proti nepříteli Turku boj vedl, přijel, též v rathouze na náklad císařský chován jest, kterýž také nyní ještě v též válce proti témuž nepříteli všeho křesťanstva jako za nejvyššího polního hejtmana podle JMsti arcikníže te Matiáše rakouského zůstává.

L. 1601 v outerý den s. Doroty 6. Febr., po vyřízení poselství svého při JMcské přijel do Plzně legat z země perské do Říma k Jeho Svatosti papežské a jiným potentátům říše z měst pražských jeda.

Také před tím byl veliký mor dobytčí v kraji tomto a obzvláště zde v městě a na předměstích dobytka hovězího téměř v osmi nedělích do 200 kusův zhynulo. Před tím také l. 98 veliký mor byl, tak že lidu zde přes 1300 zemřelo.

Téhož léta 1601 při času s. Víta z častých a velikých pršek a to ode dne s. Medarda začatých taková veliká povodeň přišla, že netoliko zde při městě, ale i po všem království českém na travách ještě neposečených, (kteréž potom k užitku přivedeny býti nemohly), znamenitou škodu učinila. Pán Bůh s námi.

Haec senatus populusque Pilsnensis gratae posteritati cum significatione officiorum et comprecatione aeternae felicitatis annotari curavit.

Šimon Plachý z Třebnic,
kanceláře města Plzně přísežný písař.]

Doklady.

I.

Pan Bavor slibuje raddě m. Plzně pokojně se chovati.

[Register causarum 1490–1530 p. 57.]

1503 dne 27. března.

Jakož pan Bavor[1]) pych svuoj a kvalt u Jiříka Brušeného jest okázal jakéhos pacholka v domu jeho nahú šavlí okrvavivši sám potom proti právu bez vuole a vědomie panského i rychtáře jeho do vazby panské jest vedl, kterýž i prve mnohými kusy nesnesitedlnými i pány i obec urážeje od pánuov byvši v plnee raddě častokrát napomenut, nechtiec avšak zuostati své nezbednosti, kdež páni to znamenavše a sobě vážiece, jsúc také i od obce vysoce napomenuti jmenovaného pana Bavora před se do plnee raddy zavolali jsú, obeslavše k tomu urozených vladyk, pánuov a soused svých milých: Jana Štěnovského, Petra Ebrzvína, Bohuslava Šťahlavského, Krištofa Čebívského, Lvíka Lukavského a Staňka z Ejpovic, před kterýmižto v plnee raddě z těch kusuov pana Bavora vinili.

Nejprv což se ovec chovánie dotýče, že jest přes počet od pánuov vyrčený lidem k škodě choval; item o sedláky z Olevce, kteříž častokrát jsú naň pánóm žalovali, kterak jim znamenitý útisk a škodu činil jest tiem velikým stádem ovec přes ustavenie panské; item o sousedy což se pastvy dotýče, kteříž mnozí i chudí i bohatí často naň žalovali jsú, kterak jim stádem jmenovaným na lukách na osenie, na hradbách i na všelikém obilee na poli škodu jest činil; item o fuory, kterýchž jest z rozkázánie panského podlee jiných soused nečinil; item o přijímánie sousedských služebníkuov, kterecž jest proti obyčeji města tohoto za přikázané sobě přijímal; item že jest zbil sedláka z Škvrňan v krčmě, maje v městě právo; item že jest hrozil bitiem Bož-

[1]) Pan Bavor držel dvůr na předměstí malickém, nynějším saském, k Lochotínu ležící.

kovi rybáři pro psa; item což se rarohuov dotýče s Petrem Franú, že jemu mocí držel jeho vlastnie; item že jest žaloval rychtáři na pana purkmistra toho času Petra Fránu; [1]) item že jest na Beránka tesák vyhodil pro psa.

Kdež pak jmenovaný pan Bavor s urozenými vladyky Šlejborem Prackem, Janem Merklínským a Václavem Přerovským, svými přátely stoje a nevěda k tomu pravému vinněnie co řéci, páni jmenovaní, přátelce jeho i tudíž svrchu dotčený Jan Štěnovský s jinými ode pánuov povolanými, snažně se za pana Bavora přimlúvajíc pánuov jednostejně prosili jsú, aby tu vinu panu Bavorovi odpustiti ráčili a dali milostivě prominúti a že se potom pan Bavor viece ani toho podobného nemá dopustiti, kdež páni v plnee raddě na to se poradivše, pověděli, že to pro tu jich tak snažnú přímluvu chtějí učiniti viec nežli pro pána samého; avšak tak, aby pan Bavor sám ode pánuov milosti žádal. I předstúpiv pan Bavor s svrchudotčenými přátely svými, prosil jest pánuov a Jan Merklínský na miestě jeho, aby jemu to páni prominúti a odpustiti ráčili, že múdřejšie býti chce a že se v potomnie časy toho viec nikoli dopustiti nechce, než snášeti se se všemi a s každým jako s svými milými sousedy a všecky povinnosti pánóm a obci činiti, puokudž nám podle jiných co uloženo bude.

Actum anno et die ut supra.

II.

Přípis listu pánuov Pražanuov o místo, kto, kde a na kterém místě polem vojensky táhnúti mají.

[Register causarum 1490—1530 p. 75.]

1521 d. 18. prosince.

Službu svú vzkazujem opatrní páni přietelé naši milí!

Jakož před někdcrými časy vznikla jest byla nesnáz mezi vámi s jedné a pány Klatovskými s strany druhee o miesto taženie vojenského, na kteréž jste se táhli, že jeho podle toho jakž prvé bývalo, užiti byšte chtěli tak, jakž vám, za to máme, v paměti jest. Kdež ačkolivěk času to-

[1]) Petr Fráua uvádí se mezi konšely v létech 1492, 1495, pak od r. 1497—1499.

toho nedávnieho v tee potřebě, pro kterú jsme v jeho KMsti, pána našeho osoby a toho království uherského bezpečenstvie lid vojenský do koruny uherské byli vyslali, byli jsme našim hejtmanóm a rotmistróm, kterak vy a vaši služební zachováni, a kde postaveni býti měli, poručili: ale poněvadž i tehdáž stal se jest skrze písaře omyl, kterýž ten řád vojenský z registr našich obecních vojenských vypisoval, protož aby na časy budúcie v tom vám zpráva dána byla, toto vězte, že za slavné paměti krále Vladislava JMsti, pána našeho, když na korunovanie království uherského z této země českee s lidem velikým a znamenitým jeti ráčil, stalo se jest zřízenie skrze Královu milost mezi všemi městy, kto kde a na kterém miestě polem vojensky táhnúti, klásti a postaviti se má. Mezi kterýmžto zřízeniem i to stojí, že za pány Litoměřickými táhnúti mají páni Žatečtí, potom páni Plzeňští, potom páni Klatovští a tak dále, jakž teež zřízenie plněji svědčí. I z těch příčin vám toto předkládáme, abyšte sami, majíc mezi sebú dobrý pokoj, obci vašie to oznámili, že na časy budúcie tak se zachovati má a vy tak při tom zuostaveni býti máte.

Prage f. III. ante Thome apostoli a. d. 1521.

Purkmistr a radda města Prahy.

(Opatrným pánóm purkmistru a konšelóm města Plzně, přátelóm našim milým.)

III.

Plzeňští činí smlouvu s Václavem Puškařem z Prahy o slití šesti děl.

[Liber expeditionum 1529—1532 p. 114.]

1530 d. 10. března.

Cedule řezaná Puškáři.

My purkmistr a radda, i všecka obec města Plzně známo činíme touto řezanou cedulí, že sme smlúvu celú a dokonalou učinili s mistrem Václavem Puškařem z Prahy o slévanie děl a to takovú, že jmenovaný mistr Václav má nám 6 děl do svatého Jiří nejprv příštího slíti, jedno každé 4 centneřuov stíží, kterémuž od díla a slévanie těch děl od

jednoho každého centnéře 2 kopy míšenské dáti máme. A to nám jest týž mistr Václav připověděl, že na spíži k těm dělům jemu od nás dané více sjíti nemá, než na 10 centneřích 1 centnýř. Však toto při tom vymíněno jest, jestli bychom mu více spíže poslali mimo dostatečnosť k takovým dělům, jak se svrchu píše, tu vedle připsánie našeho, kteréž bychom mu učinili, nám některá děla větší nežli po 4 centnýřích slíti má a vždy jeden centnýř za ty peníze, jakž výše položeno.

Actum anno 1530 f. V. post Translationis.

IV.

Krištof Cáhlavský posýlá Václavovi Puškaři spíži na děla.

[Liber expeditionum 1529—1532 p. 156.]

1530 dne 10. června.

Službu svú vzkazuji slovútný pane Václave, příteli muoj milý.

Jakož sem nedávno minulého času od pana purkmistra a starších našich s Ondřejem Kopiníkem vám k dodanie spíže, z kteree děla k obci naší slévána býti mají, vyslán byl a tee spíže vám poslané dodal, i tu jest bylo mezi námi zuostanie o počtu a spuosobu těch děl, kolik a na jaký spuosob slévána a připravena býti by měla. Však to zuostanie naše odložili sme na vznesení a povolení purkmistra a starších našich. I poněvadž vaše ta rada předkem jest byla a potom i jiných našich dobrých přátel a poněkud i při nás jest, že, aby tak spuosobeny ty kusy byly, nejužitečněji a nejpotřebněji se vidí, protož ve jméno boží vedle toho zuostaní tak slevajte: dva kusy po 18 cent., aneb vejš a tak až do dvateeti centnéřuov; a dva kusy po desíti cent., a čtyři kusy po pěti cent., a což by mimo to zbylo po třech centneřích; však na každém kusu aby erb aneb znamenie naše městské celé, jakž ste je na kartounu [1]) viděli, bylo, při tom léto anebo rok vedle obyčeje počtem znamenaný.

A teď vám vedle toho zuostánie s vámi našeho více spíže posýlám: item nové mědi od kotláře našeho 12 ct. 37 lib.; cínu 1 cent. 52 lib.; neb sem ho na ten čas více

[1]) Kartoun sluł jeden druh děl.

spuosobiti nemohl; protož se v tom rozumem vaším spravíte. K tomu jiné spíže 8 ct. 48 lib. Suma toho všeho učiní 22 ct. 17 liber.

Protož nepochybují starší naši všickni o vás, že vedle přípovědi tee, kterúž sme od vás zpravili, na ten všecek spuosob vedle miery nám vydané nětco spuosobilého a trvalého pro budúcí časy, aby paměť vaše při městě u nás byla, připravíte a tím prodlévati nebudete. A když Buoh všemohúcí podařiti ráčí, teež abyšte jeden kus z větších a jeden z prostředních i menších do lože a dřeva tak, jakž sme na tom spolu zuostali, připravili.

S tím dejž Buoh všemohúcí vám se dobře míti, abyšte tu práci šťastně vykonati mohli.

Feria VI. post Pentecosten.

Chronologický přehled

dopisův a listin v pamětech obsažených.

Strana

1) 1434, 30. května, mezi Brodem a Kouřimí. Zděněk Držka podává bratru svému zprávu o bitvě u Lipan - - - - - - 39
2) 1434, 1. června, v Novém Plzni. Plzeňští vyslaným svým do Basileje o výsledku bitvy u Lipan píší - - - - - - - - 37
3) 1434, 3. června. (v Plzni). Plzeňští kard. Julianovi píší o bitvě u Lipan 39
4) 1434, 19. září, v Řezně. Zlatá bulla cís. Sigmunda ve volném překladě 21
5) 1446, 23. dubna. Jan Strnišť z Jablonné 140 kop grošův obci plzeňské půjčil - - - - - - - - - - - - - 41
6) 1448, 13. května, v Praze. Jan kardinál odpustky na Nový svátek uděluje - - - - - - - - - - - - - 29
7) 1462, 9. února, v Římě. Papež Pius II. Plzeňským píše, že kompaktat nestvrdil králi Jiřímu - - - - - - - - - 50
8) 1466, 9. června, v Římě. Papež Pavel II. Plzeňským znak rozhojňuje 3
9) 1468, 1. ledna, ve Vratislavi. Rudolf, legat papežský, odpustky udílí 48
10) 1468, 28. července, ve Vratislavi. Týž mši o jitřní na bílou sobotu slouženou z kláštera františkánského do farního kostela přenáší 49
11) 1507 (sine die). Plzeňští pánům Pražanům píší, že Bavůrka zajali 96
12) 1507, 25. května, v Budíně. Král Vladislav Plzeňským Křínov daruje 100
13) 1508, 23. března. Výpověď mezi Plzeňskými a p. Alexejem z Ronšperka o Křínov - - - - - - - - - - - - 99
14) 1519 (sine die). Dva odpovědné listy od Mikuláše Karasa obci Plzeňské - - - - - - - - - - - - - - 128
15) 1547 (sine dato). Ferdinand I. Plzeňským o bitvě u Mühlberka zprávu dává - - - - - - - - - - - - 151
16) 1547, 27. září, na hradě pražském. Ferdinand I. mařizuje, aby Plzeňští při svobodách udělených zlatou bullou zachováni byli 28
17) 1568, 17. září, v klášteře teplském. Antonín, arcibiskup pražský, faráři plzeňskému mařizuje, co se pohřbu nekatolíků dotýče 165
18) 1575, 28. června, na hradě pražském. Maximilian II. poroučí, aby písař městský, Petr Kříž, do vězení dodán byl - - - - 69

Strana

19) 1575, 19. července, na hradě pražském. Maximilian II. přikazuje Plzeňským, aby Petra Kříže více k úřadu nepřijali - - - 70

20) 1578 (sine die). Plzeňští se dovolávají ochrany císaře Rudolfa II. proti půhonům Jana Vincence Rajského z Dubnice a Jana Fogta, apatekáře - - - - - - - - - - - - - 83

21) 1578, 1. listopadu, v Římě. Papež Řehoř XIII. Plzeňské pro vytrvalost jejich ve víře chválí - - - - - - - - - 55

22) 1578, 1. prosince, v Římě. Týž Plzeňské v ochranu stolice apoštolské přijímá a znak jejich městský rozhojňuje - - - - - 54

23) 1578, 9. prosince, v Praze. Horatius Malaspina, legat, Plzeňské chválí pro stálost u víře - - - - - - - - - - 91

24) 1579, 16. února, na hradě pražském. Nařízení cís. Rudolfa II., jímž se Jan Vincenc Rajský z Dubnice a Jan Fogt z města vypovídají 90

25) 1581, 26. ledna, v Praze. Horatius Malaspina, legat, faráři plzeňsk. píše ohledně jednoho bratra z kláštera dominikánského - 118

26) 1592, 6. května v Praze. Kamillus, nuntius, sděluje, kdy do Plzně přijde - - - - - - - - - - - - - 57

27) 1592, 7. července, v Praze. Caesar, legat papežský, chválí Plzeňské 57

28) 1593, 15. června, v Plzni. Hippolit, generál řádu dominikánského, činí Plzeňské účastny milostí řádu - - - - - - - 58

29) 1593, 12. října, v Praze. Caesar, legat papežský, slibuje, že bude podporovati žádost města Plzně u stolice apoštolské - - - 60

Rejstřík jmen.

Aetolové 145.
Aldobrandin viz Cinthius.
Alemanie 48.
Alexander, rektor jes. kol. v Praze 167.
Alfons, jesuita, 192.
Anderle, 97, 101, — Jan konše! 222.
Anderlík Tomáš 40.
Anna, manž. Šebestiana Pechovského z Turnštejna, 215.
Anna, manž. Tomáše Pabianka, 31.
Anna, manž. Viléma Samce, 164.
Sv. Anny kostelík za Planou 98.
Antonín (Brus z Mohelnice) arcibiskup pražský 73, 77, 163, 165.
Sv. Anny obrázek udělán 116.
Sv. Apolináříše kostel 49.
Arciděkanové plzeňští viz kostela sv. Bartoloměje faráři a arciděkanové.
Argilla viz z Waldova.
Arkadové 145.
Arnošt, arcikníže v Plzni 169.
— arcibiskup pražský, 11.
— brunšvický, 152.
Arnošt 38.
Augšpurk 161.
August, bratr Mauricův, knížete saského, 152.
Bakalář Jan 47, 222.
Bartoloměj, kníže, nejv. pol. hejtm., 112.
Sv. Bartoloměje kostel viz kostel.
Bartoň Šimon, kantor, 82, 85.
Bartoušek 157.
Barvitius, cís. sekretář, 218.
Basilej 19.
Bašta nová 103, veliká 108.
Bašty 103.
Bavor viz z Švamberka Bavůrek.
Bavorovský Jiřík 82, 85, 165.
Bavůrek Jan viz z Švamberka.
Bechyně 125.
Benátský Wolf 160.
Beránek 226.
Berbetová Markéta 35.
Bereš 123, 124, 125.
Berka Zdeněk, arcib., 184, 215.
Bernart viz Bereš.
z Bernklau Arnošt 47, — Kundrát 47.
Běšín Václav, hofrychtéř, 138.
Bezdružice viz z Kolovrat Jan.
Bělá 102.
Bílá hora 150.
Billsen viz Plzeň.
Bláha Hořovský 93.
Blažek Šimon 116.
Blovice 134.
Blovsky viz z Palatinu.
Bor, město, 65, 102.
Bor, lada k Liticům, 10.
Borek dolejší u Nebylov 145.
Boškov 7.
Božek, rybář, 226.
Bradavka 33.
Brána litická 103, 168, 216, malická 31, 106, 116, pražská 106, 171, škvrňská 103, 116.
Braniševský Mikuláš, purkrabí, 138.
Brlozec viz z Račína.
Brod 102, — Český 21, 36, 40.
Brus Antonín viz z Mohelnice.
Brúšený Jiřík 93, 225.
Brutus L. Junius 6.
z Budějovic Michal 116.
Budějovští 188.
Budín 96, 100, 105, 111.
Bukkapadulius Antonín 56.
z Bukova Jan Muchek 45, 48.
z Buksic Kladrubský Kryštof 130, 131, — Petr 125, 132.
Buksice 35.
Bulevis Ondřej, převor domin., 146.
z Burgau, markrabě, 220.
Bušek (z Hřešihlav), rychtář plz., 9,

Bušovice 32, 35.
Bzdina viz Kerský Jan.
Cabicar Filip 102.
Cahlavský Krištof 228.
Caesar Specianus, biskup Kremonský, legát papežský. 58. 59. 61.
Castrucius Pavel de Monte regali 59.
Cato 210.
Crhovice 109.
Cinthius Aldobrandin, kardinal, 60.
Clo městu dáno 12.
Cocus viz Kokus.
Cotrie, cís. kommissar, 206.
Čapek Jan, hejtman Sirotkův 18, 39.
Čebívský Krištof 225.
Čechové 188.
Čechy (Bohemiae regnum) Bohemia 5, 20, 24, 26, 30, 48, 50, 54, 57, 60, 91, 92, 100, 116, 162.
z Čenkova viz Stehlík.
Černice 41.
Černičtí 142, 143.
Černý Václav, kaplan, 44, 45.
Čertinger Melchior 101.
Češi 51.
Číhaná 199, 200.
Čilina les, 10.
z Čižic Sezima 9.
Čížice 9.
Dejšiná 10, 11.
Děla nová litá 141.
Dio 7.
Dobrohostové 98, 99.
Dobrohost viz z Ronšperka.
Dobřanský viz Kunrát.
Dobřanští 199.
Dobřany 101.
Dolany 10.
z Domažlic Viktor 205.
Domažlice 206.
Domažlický zámek 32.
Domažličtí 95, 187.
Dominik Budějovský 10.
Dominik. klášter viz klášter domin.
Dorota, manž. písaře Osvalda, 115.
Doubravka 7.
Doubravský dvůr 207.
Doudlebce, Doudlevce 41.
z Drahobejle Jan Krištof Krocín 222.
Draxel Benedikt 217.
Drážďany 222.
Dresler Jiří, kvardian kláštera františkánského, 184.
z Drštky Kolvín (Zdeněk) na Týně Horšově 39, 40.
z Dubnice Alena Rajská 163.
— Stašek Jan 163.
— Jan Vincenc Rajský 64, 75, 78, 79, 81, 83, 85, 87, 89, 90.
— Vincenc Rajský 157.
— Daniel Rajský 193.
Dverova Marketa 8.
Duchovní panny v Plzni 8.
Dunaj Jan, konšel, 123.
Dunaj, řeka, 140, 193, 209.
Druzdová, Drustovo, 10, kostel sv. Máří Majd. 11.
Ebrzvín Jan 225.
Ebrzvín Petr viz z Hradiště.
Efesští 92.
z Ejpovic Staněk 225, — Sifrid, křížovník, 35.
Ejpovice 7, 142.
Erhart, soukeník, 93, 116.
Erla, Jager 212, 213.
Eugen, papež, 122.
Europa 173.
Fabian viz ze Sladova.
Fantin de Valle, legat, 51.
Faráři svt. Bartoloměje viz kostel svt. Bart.
Farní dům koupen 10.
Fegale 129, — Jan 160, — Prokop konšel 37, 123.
Fegalík Jan 16.
Feugelsegel viz Fegale Prokop.
Feglhanzl Jan 186
Felín Alexander 201, 204, 205, 206, 207.
Fencl Václav 93.
Ferdinand I., král, 5, 28, 73, 114, 139, 145, 146, 147, 217; v Plzni s Ferdinandem arciknížetem, 155.
— arcikníže, 73, 154, 155, 160, 164, 220.
Filaret Jiřík, mistr školní, 75.
Filippina, manželka arcik. Ferd., 164.

Flaxius Bartoloměj, farář a arciděkan plz., 184
Fogt Jan, apatekař, 64, 75, 81, 83, 85, 87, 88, 89, 90.
Fohadraz, Vohenstraus, 101.
Fortna, 19.
Frána Petr, 226.
Frankfurt, 155.
Svt. Františka bratří Menší do Plzně uvedeni, 5.
Františkáni viz klášter františkánský.
z Freifeldu Jan Kotva, 222
Fridrich III., císař něm., 20, 106.
Fridrich Hanuš, saské kníže, 147, 151, 152.
z Fusperka Sezema, 10.
Fux Klement, 160.
Fuxšvanc, 101, 102.
z Fürstenberka hrabě, 171.
Gedeon, 196.
Germanie 29, 57, 92.
Gerstnar Jan, kněz 41.
z Geru pán, 161.
Glos Hans, 102.
Grof Michal, šváb, 102.
Grofenhal, 97.
Gutenštein 101.
z Gutenšteina Burian, 43.
— Henrich, 98, 101, 102.
— Jetřich 97, 99, 100, 101.
— na Rizmberce a Hostonni Jiří, hejtman plz. kraje 198.
— Wolf, 100, 101, 102, 104.
Haine v Týnci, 101.
Hájek Václav z Libočan, 15, 110.
Hájkova kronika, 51.
Hanuš markrabí, 152.
Hauf Matouš, 82, 85, 165, 168.
Haufová Anna, 107.
Havlík soukeník z Rokycan, 123
Hejtmané plzeňských drábův: Ondřej Kopiník, 140, Šatava z Újezda, 113, Sigmund z Truclar a v Týnci, 113, Petr Vydra, 111, Václav Kropáč, 96
Herink Jan, 108, 222.
Herman, syn Konrada Dobřanského, 7
Heř Jan, 160.
Heverník Šebestian, 186.
Hippolit Maria Beccaria de Monte regali, 58, 59.
z Hodušic Lucie, 55.
z Holochu hrabě, 199, 200
Holzšicher Frant., nejv. kvartýrmistr, 201.
Hora (Kutná), 13, 105, 114.
Horatius viz Melnspina.
Horníci 105.
z Horšova Jan Skribonius, 222.
Horštorfer Jan, 105.
Hostouň, 31, 91.
Hostounští, 32, — židé, 91.
Hoštálek Petr, 125.
z Hradce Adam, kancleř, 131.
— Menhart 20.
z Hradiště Petr Ebrzvin, 32.
Hranice k zvonům, 122.
z Hřešihlav Bušek, rychtář, 9, 53.
Hřibův kšaft, 97.
Humpr cht (z Hrádku a na Řencích), 126.
Hus Jan, 22, 30.
Husité, 23, 37, 39, 54, 56.
Husova postilla, 75.
Husovo učení, 13.
Hýkalka, 17.
Hyrš Adam viz z Rondné.
Chéb, 151, 199, 211, 214, 220.
Chebští, 102.
Chodové domnělčtí, 138.
Chody, 101.
Chomútov, 15.
Chotěšovský klášter, 205, 206, 214.
Chotěšovský probošt viz Šejtr Jiřík.
Chotíkov, 102, 200.
Chrt Jan, 106, 136.
— Petr, 106.
— Pavel, bratr jeho, 137.
— Václav, 93, 106.
Chřínov, viz Křínov.
Indie, 221.
Inocenc VIII., papež, 197.
Isaiáš, 91.
Israel, 196.
Jakub, řezník z Rokycan, 123.
— zlatník, 124, — Jan apatekař, 79.
Jan (král český), 3, 7.
Jan, legat papežský, kardinal, 29.

Jan, biskup Modenský, apošt. nuncius, 139
— mlynář, 93.
— postřihač, 123.
— syn Konrada Dobřanského, 7.
Janocha, 101.
Janovice, 109, 137.
na Janovicích Petr Suda, 137.
Jeronis Jiřík viz z Libušína.
Jeronisová Anna viz z Třebnic.
Jeroným, 22.
Jerusalem, 91.
Jesuité do Plzně před morem se utekli, 168.
Jesuitská kollej viz kollej.
z Jihlavy, Osvald, písař městský, 115.
Jílek, 95.
Jiljí (M. Egidius) mistr, zvon lil, 107.
Jindřich, rychtář plz., 31.
Jíra starý, v Onjezdci, 145.
Jironis Jan, 72.
Jiří král, 3, 12, 49, 50, 51, 52, 53, 54.
Jiří Brandenburský, kurfirst, 152.
Jiřík, maršťalíř p. Volfa, 102
Jiřík, varhaník, 165.
Jiřík, zlatník, 93.
Jiřík, mlynář z mlýna Petličovic, 1 2.
Jiskra, 102.
Johanka, královna, 52.
Jordan, převor dominikánský, 145.
Julián, kardinal, 39.
Kacerov, zámek, 215.
Kadaňští 97, 102.
Kalendář nový zaveden v Plzni, 166.
Kamillus, patriarcha Alexandrinský, nuncius papežský, 57.
Kanisius Petr, 131.
Kantor viz z Urleicha.
— Jan, koušel. 123.
Kaplička svt. Fabiana a Šebest., 215.
Karas Mikuláš, rychtář plz., 116.
Karas Mikuláš 122, 123, 124, 125, 126, 128, 129, 130, 131.
Karel IV., král český, 7. 10, 11, 12, 13
Karel V., císař, 28, 157, 158.
Karlíci 113.
Karlovy Vary (thermae Caro'inae) 165
Karlštejnský purkrabí 69.
Kartaginský senator 111.
Kasafírek Eliáš 181.
Kašparek Jan 65, 82, 85, 88.
Kázání něm. Dominikánům povolena 139.
Kerský (Bzdina), hejtman Táborův, 18.
Kfelíř viz z Zakšova.
Kfelíř bláznový 102.
Khellermann Jan 93, — Vít 93.
Khern Matěj 222, — Václav 65, 81.
Khober David 70, 80, 81.
z Kladrub Petr, myslivec, 102.
Kladrubský klášter viz klášter.
Kladrubský Petr viz z Buksic.
— Kryštof viz z Buksic.
Kladruby 199, 200.
Klášter černý, dominikánský, bratří řádu kazatelského, sv. Ducha, sv. P. Markéty, 4, 10, 16, 58, 103, 117, 119, 120, 121, 139, 164.
— převor Ondřej Bulevis 146, Mikuláš 119, 121, Jordán 145.
Klášter františkánský, bosácký, šerý, P. Marie, almužníkův 4, 5, 18, 33, 49, 50, 103, 138, 139, 163.
— věž velká zbořena 168, Dresler Jiří, kvardián, 184.
Klášter kladrubský 155. 164, Jan, opat, 155.
Klatovští 95, 112, 113, 114, 226, 227.
Klatovy 109, 200, 201, 206, 207, 208, 209, 210, 213, 214.
z Klenic Ondráček, farář Radnický, 35.
z Klenového Přibík 16.
— a z Janovic Vilém 150.
Kleo viz z Roudné.
Kliment, papež, 58.
Kobelknoth 112.
Kokus Vavřinec, kaplan, 185.
Kocovský Sigmund 102.
Kocovští 102.
Kokořovec z Kokořova a na Šťáhlavech Jiřík 142, 143, 144.
Kokořovec z Kokořova a na Šťáhlavech Karel, hejt. kraje plz., 198.
z Kolovrat Hanuš 43.
— na Bezdružicích Jan, 43.
— a na Libštejně Albrecht, nejv. kancléř, 99, 103.
Kollej (jesuit. v Plzni) 133, 134, 167.
Komárno 196, 220.

Kometka viz z Roven.
Konstantinopol 198, 216.
Kopidlanský z Kopidlan Jiřík 108, 109.
Kopiník Ondřej, hejtman plz. drábův, 140, 228.
Koranda Václav, kněz. 13.
— Mikuláš 13.
z Korku v Suchém dole a na Vostrově, Pavel Korek, 197.
Kořinský 6.
Kostel farní sv. Bartoloměje 4, 5, 6, 8, 31, 49, 50, 137, 164, 165, 167.
— od křížovníků něm. P. Marie jerusalemské vystavěn a spravován 5.
— arciděkanové a faráři: Flaxius Bartoloměj 184, Fabian Sladovský ze Sladova 119, 165, Pavel Pistorius z Lucka 222, Jan Přeštický 6, Wolfgang Týnský 63, 88, 164, 165.
— faráři Reichlin 10, Švihovský Matouš 5, 115, 116.
— hora Olivetská zřízena a odpustky nadána 48, 49.
— kaplani Černý Václav 44, Šimon Smutek 35, Kok Vavřinec 185.
— literáti na kruchtě či bratrstvo P. Marie 33.
— monstrance udělána 115.
— mše každý čtvrtek ku poctě těla božího 48.
— mše na bílou sobotu 48, 49.
— obraz sv. Bartoloměje 116.
— obraz P. Marie okraden 137.
— odpustky uděleny 30.
— oltáře sv. Jakuba většího 35, sv. Fabiana a Šebestiána pod malými varhanami 35, sv. Kříže 31, sv. Kateřiny 35, sv. Mikuláše v koutě 44, 47, 48, sv. Ondřeje 35, sv. Trojice a Navšt. P. Marie pod velikými varhanami 32, 33, 34, sv. Vavřince 31, Všech Svatých 32, 34, sv. patronů čes. v sakristii 116.
— na opravu jeho, plat od krále Vladislava darován 106.
— pochovávání těl mrtv. u kostela 6.
— processí povolena 115.
— šnek na kruchtu udělán 116.
— varhany smluveny 116.
Kostel, varhaník Jiřík 165.
— věž veliká, 4, 107.
— věž černá shořela 106.
— vížka 164.
— zvony, sv. Bartoloměj 106., Marie 107, Václav 107, Vorel 107.
Kostel sv. Mikuláše a Jana Křtitele založen 12, 18.
Kostel Všech Svatých 18, 147.
Kostel sv. Máří Majd. v Druzdově 11.
Kostelík sv. Blažeje 144.
Koterov, Kotorov 32.
Kotorovský Jan 82, 85.
Kotorovští 142.
Kotvy Joba dvůr 215.
Kouřim 21, 36. 40.
Kozovic mlýn odkázán literátům 33.
Král v Chodech 101.
Krásná Dorota, vdova, 218.
Krásný Tomáš 160.
z Krašova Vilém 10.
Kremonský biskup viz Caesar.
Krocín viz z Drahobejle.
Kropáč Kašpar 165.
Kropáč Kašpar z Kozince 73, 75
— Václav, hejtman plzeňský, 96.
Krumlovský Jiřík 65.
Křimice 8, 200, 206
Křínov, Chřínov 95, 96, 98, 99, 100.
Křivoklát 18.
Kříž Jan 181, Petr mladší, písař radní, 69, 70, 76.
Křížovníci P. Marie Jerusalemské z domu německého 5.
Kunel Linhart 72.
Kunclová Anna 33.
z Kunic Štoss Otto, cis. kommisar, 212.
Kunrat Dobřanský 7.
z Kunratic Přech 44.
Kunžvart 101.
Labe 151, 152, 221, 222.
Ladislav, král český, 28, 107.
Lavantský viz Rudolf.
Lázeň 34.
Ledkovští 142.
Ledkov 32, 34.
z Ledkova Mikuláš 32, 34.
Lev X, papež, 115.
Lev viz z Rožmitála.

z Libočan viz Hájek.
z Libušína Jiřík Jeronys 215.
Lichtenšteinar Andres 98.
Lichvice Martin, hejtman drábů klatovských, 112, 113.
Linhart 101.
Lipany 21.
z Lipy Burian Trčka, podkomoří, 78.
Literáti viz kostel svt. Bartoloměje.
u Litic most 40.
Litice 208
na Liticich Rus 10.
Litochleb David, správce školní, 175.
Litoměřice 147, 148, 221, 222.
Litoměřičtí 114, 227.
Livius 111.
Lobezský Jan, písař radní, 87.
z Lobkovic Adam Gallus 205.
— Jan starší na Točníce a Nové Bystřici, hejtman něm. len, 144.
— Jan starší, na Zbiroze, nejvyšší hofmistr, 160.
— na Tejně Horšovském a Tachově Krištof mladší 171.
— Jan, purkrabí pražský, 47, 146.
— na Tachově a Pátku Krištof, nejv. hofmistr, 215.
— na Točníce Jan, president komory české, 141.
— na Točníce a Nové Bystřici Zděněk Adalbert, nejvyšší kancléř, 215, 217.
— na Tejně Horšovském a Tachově Křištof, radda a komorník, 144, 145.
Lobzy 41, 44, 46, 48.
Lofhogen Joachim, bradýř, 65, 72, 73.
Lochotín, kamenný lom, 5.
z Lothrink, kníže, 216.
Lounský Václav 79, 88, 193.
Lounští 16, 17, 114.
Louny 214.
Lucie viz z Hodušic.
z Lucka Pavel Pistorius, arcidékan plzeňský, 121, 222.
Ludvík, kardinál tridentský, 168.
Lukavský Lvík 225.
Luksa 102.
Lutatius 111.
Lužice 220.
Madian 196.
Mach ve Zhoří 101.
Machna paní 9.
Malaspina viz Melaspina.
Malesice 200.
Malesický Jiřík (z Pautnova) 102.
z Mansfeldu hrabě Karel 198, 205, 210.
Manntius Pavel 120.
Margethal, Mergetheim, 168, 170, 220.
Martin, arcib. praž., 166
Maruše, manželka Ratmíra z Vížky, 11.
Masopust, pomocník Kopidlanského, 110.
Matiáš, král uhersk., 6, 53, 54.
Matiáš, arcikn. rak., 188, 196, 198, 223.
Mauric, saské kníže, 151, 152.
Maximilian, arcikníže, 213, 220, v Plzni 168, 170.
Maximilian II., císař, 63, 65, 66, 69, 70, 74, 75, 77, 78, 81, 83, v Plzni 71.
Medices František, nej polní hejtman, 188, 195.
Mehl H. 70.
Melaspina Horac, legat, 91, 92, 118, 119.
Melchior 101.
Melichar, mečíř, 192.
Merklínský Jan 226
Merkurius, kníže z Lotrink, 223.
Mertík Lukáš 58, Martin, kněz, 58.
Mestl Jan 181.
Mikuláš V., papež, 31.
Mikuláš, z řádu Menších bratří, 37.
Mikuláš Dominik, převor, 119, 121.
Milauer, hejtman Švamberský, 47.
Mincer Jan 222.
Mincování v Plzni 105, 106.
Minsterberský Karel, nejv. hejtman král. čes., 130.
na Mittwaldě, kostelik svt. Jana Křtitele a svt. Mikuláše, 12, 18.
Mlýn Petličovský 122.
z Modřejovic Tobiáš (Dobeš) na Radyni 44.
z Mohelnice viz Antonín arcib.
Morava, Moravia 5, 92, 155.
Most kamenný 155, 169, 171.
Mostští 97, 102.
Muchek Jan viz z Bukova.
Muretus Anton Marek 120
z Mutiny Jan, biskup, 139.

Mutrla Jan z Stříbra 123
Mühlberk 151.
Mže, řeka, 10
Neapol 221.
Němci do Plzně aby přijímáni nebyli 94
Nepomuk 125, 201.
Nevřeň 34.
Nevřemští 142.
Neotericus, spisovatel, 211.
Nidrlant, Nizozemí španělské 169.
z Nimburku Šimon, probošt u sv. Apolináře, 45, 47.
Normberčané 110, 111.
Normberk 110, 205, 216.
Normberští kupci 110.
Nos Martin 115.
Nové město pražské 13, 20, 36, 114, 149, 153.
Novoměstští 20.
z Nýřan, Jan Nýřanský, 44.
Nysl Pertold 8.
Obcizna 116.
Obranka škvrňská 116, 192.
Ochlema viz Vochlema.
Ofka, manž. Ratmíra z Vížky 11.
Olbramka Katruše 9.
Olevec 101, 225.
Olivetská hora, (skupení soch u kostela farního) 48, 49.
Olomuc 54.
Ondřej, mistr zednický, 136.
— soukeník, 9.
Oremus Ondráček (Ondřej), rychtář plzeňský, 6, 53.
Ostřihom 112, 205, 207, 210.
Ostřihomský, arcib. Tomáš, 115, 117.
Osvald z Jihlavy, městský písař, 115.
Otakar I., král český, 5, 10.
Otmar Adam 181, Václav, rychtář, 117.
z Oujezda Oldřich Šatava, hejtman plz. drábův, 113.
Oujezdec 145, 146.
Outušice 41.
Pabianck Tomáš 9, 31.
Pachole, soudruh Bavůrkuv, 101.
Pacholek, Švábův písař, 102.
z Palatinu M. Ondřej Blovský, 65, 71, 79, 82, 85, 88, 90.
Panoška Václav 123.
Pavel apoštol 92.
Pavel II., papež, 3, 49.
z Peclinovce Sladký Jan, výběrčí berně, 164.
Pečkovský 102.
Pechovský viz z Turnšteina.
Pernklo viz Bernklau.
Pernov, v Bavorsku, 98.
z Pernova Redar (Ridl) 101.
Pernšteinarka Kateřina 33.
z Perštýna Vratislav, kancléř, 70.
z Petličovic mlýna Jířík 122.
Petrželka Ondřej 165.
Písaři radní: Jan Šumar 63, 87, 89, 165, Osvald z Jihlavy 115, Jan Lobezský 87, Pelr Kříž 69, 70, Viktorin Roun 87, M. Šimon Plachý z Třebnice 175, 220, 222, 223, Strojek Ondřej 47.
Písek 177, 214.
Pistorius viz z Lucka Pavel.
Pius II., papež, 50.
Pixa Václav z Domažlic 122.
Plachý viz z Třebnic.
Planá 95, 97, 101.
Plas Hans 101.
z Plavna Hendrich, kancléř, 153.
Plichta 102.
Plutarch 211.
Plzák Sigmund 82, 85.
Plzeň, [Plzeň Nový, Billsen, opidum Pilznense, Pilsznensis civitas] 3, 5, 6, 8—14, 16—18, 20, 23, 28—30, 31—37, 39, 41, 44, 48—51, 53, 54, 57—61, 63, 65—69, 71, 73, 75, 78, 79, 81, 85—88, 90, 93, 96, 97, 99, 102, 105, 106, 109—111, 114, 115, 122, 125, 126—128, 132, 136, 139, 143, 145, 146, 148, 150, 154, 155, 158, 159, 164—170, 175, 177, 203, 205, 213, 214, 216, 220—223, 225, 227.
Plzeňští kollaturu sv. Bartoloměje obdrželi 5, 6.
Plzenec Starý, 6, 143.
Plzeňský dům na Pohořelci v Praze 135.
Plzeňští 7, 13—15, 17—21, 23—27, 29, 33, 34, 40, 43, 44, 48, 51—54, 57, 58, 63, 66—69, 73—75, 78, 80, 81, 82, 85—87, 89—101, 103—106,

108, 110—112, 114, 116, 126—128, 130, 131, 139—144, 146, 148—153, 156, 157, 160—162, 165—167, 190, 217, 227.
Poděbrady 51.
Polníci (vojsko táborské) 17.
Polska 48, 155.
Poprava 170.
Pořičí (Spálené) 201.
z Pořičí Prokop Žalud, vůdce vojska královských měst, 112, 113.
Possevin Anton, legat, 54, 56.
Pracek Šlejbor 226.
Praha 13, 20, 31, 35, 36, 53, 57, 58, 61, 70, 78, 89, 92, 108, 109, 119, 120, 121, 131, 135, 138, 141, 144, 150, 156—159, 161, 162, 166, 168, 169, 170, 184, 186—189, 192, 198, 201, 203, 205, 207, 209, 213, 214, 219, 221, 227.
z Prantštejna Joachim Tomáškovic 222.
Pražané 14, 16—19, 96—98, 108, 109, 113, 148, 149, 153, 186, 187, 190, 221, 226.
Pražská města 69.
Pražské předměstí 7, 103, 170.
Pražský hrad 65, 69, 70, 75, 78, 85, 86, 90, 150, 160.
Prešpurk 196.
Principal Mikuláš 124.
Proj Michal 82, 85.
Prokop Fenel Segel viz Fegale.
— Holý 17, 20, 35, 36, 39.
— Menší 37.
— písař, 35.
Prostiboř 101.
z Prostib řa Jan (sed. na Podmoklech) 44.
z Prostiboře Jan Hvozdíř 45.
Prostibořský 101.
z Prošovic Zelender M. Tomáš 82, 85, 170, 190, 222.
Předborová Anna, měštka, 5.
Přehýšov 205.
Přerovský Václav 226.
Přeštice 214.
Přeštický Jan, farář plzeňský, 6.
Příbram 109.
Přibylové, dva bratří, druhové Kopidlanského, 110, — Jindřich mladší 110.
Přimda 110.
Pšenička Vávra 35.
Purkart viz z Vitic.
Puškář viz Václav.
Půta 38.
Ráb 176, 177, 178, 188, 193, 199, 205, 214.
Racek, syn Konrada Dobřanského, 7.
Racek z Vížky, kostel v Druzdové založil, 11.
z Račína bratří, Racek a Příbram 44, — Ondřej 46.
— Mikuláš a Lorenc na Brlozci a Vlkosově 46, 47.
Račínové 45, 47, 48.
Račehoř, pomocník Bavůrkův, 101.
Račice 200.
Radobyčice, Radobšice 41.
Radobyčtí 142.
Radnice rathouz, 4, 32, 62, 171.
Radnice 207.
Radslav viz ze Vchynic.
Radyně 6, 142, 144.
na Radyni viz z Modřejovic.
Rajský viz z Dubnice.
Rakousy 193.
Rakušané 193.
Ratmír, otec Racka z Vížky, 11.
Raušar 123, 124.
Redar viz z Pernova.
Reder Jan z Molanu 220
Regina, manželka Ondráška rychtáře, 6.
Reginovic Jiřík 65, — Petr 82, 85.
Reichlin, farář, dům farní koupil, 10
Rejsek Jan 93.
Relinger viz Stajland.
Reš Prokop, rychtář plz., 6.
Rezlarová 102.
Ridl 102.
Richter Michl 102.
Richter Niki 101.
Rink veliký travou zarostl 18.
z Rizmberka Aleš, správce království 20.
— Děpolt, purkrabí hradu praž, 45.
— a z Rabí Jan 45.
z Rokycan Jakub řeznik a Havlík soukeník, 123.

Rokycana M. Jan *51.*
Rokycany 89, *138*, *169*, *192*, 205, 206.
Rokycanští 89, *146*, *199*.
Ronf viz z Rumpfu
z Ronšperka Alexej 98, 99.
— Zděnek *101.*
— Wolf Dobrohost a na Horšově Týně, hejtman plz. kraje, *137.*
Rottegar Matouš *186.*
Rondná 58.
z Rondné Hyrš Adam 222.
— M. Jan Kleo 58, *167*, 222.
Roun Viktorin, písař radní, 87.
Roupovský, hofmistr, *114.*
z Roven Jan Kometka, hofrychtéř, 78
Rozembergar Albrecht, hejtman, *155*, *164.*
z Rožmberka Petr a Jindřich *115*, — Vilém, nejv. purkrabě, 86, - Petr *106.*
z Rožmitála Marketa 32.
— a na Blatné Zděnek Lev, nej. purk. 130.
Rudolf II., císař, *12*, 60, 75, 78, *170*, — v Plzni *170—175*, *192*, *214*, 222.
Rudolf, biskup Lavantský, legát, 48, 49, *51.*
z Rumpfu svobodný pán, maršálek cís. Rudolfa, *171*, *174.*
Rus na Liticích, podkomoří, *10.*
Rychta městu darována 53.
Rychtáři plzeňští: Bušek z Hřešihlav 9, Mikuláš Karas *116*, Otmar Vác. *117*, Jindřich *31*, Ondráček Oremus 6, 53, Petr Vydra *122*, Tomáškovic Bartoloměj *160*, Reš Prokop 6.
v Řeci Hendrich *101*,
Rýn *201.*
Řehoř XIII., papež, 54, 55.
Řezno 28, *71*, *139*, *170*, *175*, *176*, *178*, *184*, *188*, *189*, *191*, *192.*
Řím 3, 6, 50, 51, 55, 56, 57, 60, *61*, 223.
Římané 92.
Římští poslové *111*, senat *111.*
Samec Jakub *181*, — Vilém *157.*
Samulír *192.*
Schweizer Jakub *165.*
z Sebuzína Želínský Kryštof, místokancléř kr., *184*
Sedláček Petr 129
ze Sedlce Švejda Jindřich 45.
Sekyřany 205.
Sezima viz z Čižic.
Sigmund, král český a císař německý, 13, 14, 16, 21, 28, 29, 52, 156, 172, 217.
Silvius Aeneas 37.
Sinan, baše turecký, 178, 195.
Sirotci 18, 20, 37, 39.
Skalský Mikuláš, prokurator cís. 85, 87.
Skribonius Jindřich, probošt kostela pražského 91, 134.
Skribonius Jan viz z Horšova.
ze Sladova, Fabian Sladovský, arciděkan, 165.
Slanina Pavel, 181.
Slánští 112, 113.
Slavkov 79.
Slezáci 51.
Slezák Pinzer 101.
Smečice 35.
Smrštík Václav 123.
Smutek Šimon, kaplan u sv. Bartoloměje, 35.
Soliman, sultán, 140.
Spinello Filip 216.
Stach Šebestián 82, 85.
Stajland Relinger 218.
Staré město pražské 12, 39, 65, 91, 114, 149, 153, 167, 197, 211.
Staroměstští 20, 21.
Stašek Jan viz z Dubnice.
Stašek Sigmund 157, 160.
Stehlík Bartoloměj (z Čeňkova) 17, 222.
Stodští 199.
Strádal Jíra, hejtman táborský, 14, 15.
Strniště Jan z Jablonné 41, 42, 44, 46, 48.
Strojek Ondřej, písař obecní, 47.
ze Stříbra Šenhauzl Mikuláš a Jan Mutrla 122, 123.
Stříbro 199, 200.
Stříbrští 95, 187.
Studenec, les, 109.
Stuchlý Jan 147, Ludvík 218.
Stupno 216.
Suda Petr viz na Janovicích.
Sušičtí 95.
Sutice, les u Štáhlav, 142.

Svíčkov, rybník, 102.
Sýkora Jan, pokrývač, 107.
Šafráuek Benedikt, *105*, *106*
Šatava viz z Oujezda,
Šejtr Jiřík, probošt chotěšovský. *199*.
Šenhanzl Mikuláš z Stříbra *122*.
Šibenice *14*, *17*.
Šimon, poddaný v Smečicích, 35.
Šity, žitné ostrovy, *196*, *197*
Škola, dům literního umění, 4. odkaz žákům do školy 33, 44. Správcové školní: M. Jiří Filaret 75, M. David Litochleb *175*.
Škvrňany *17*, 33, *41*, 44, 46, 48, 200, 206, *215*, 225.
Škvrňské předměstí *103*, *108*, *116*, *169*, *175*.
Šlejbor viz Pracek.
Šlik Jeronym *153*, *154*, — Joachim syn *154* — Šebestian *154*.
Šlikové páni *161*.
Šoltarovic dům *215*.
z Šonova Velek Isaiáš, výběrčí berně, *164*.
Španělé *151*, *152*.
Špitál přední (svt. Máří Majdaleny) založen 7, 31, 103.
— zadní 33, 155, 169.
— nový (svt. Jana Křtitele) 32.
na Šťahlavech viz Kokořovec.
Šťahlavský Bohuslav 225.
Šťahlavy 144.
Štěnovice 9.
Štěnovský Jan 225, 226.
Štěpánek Jan 93, 131.
z Šternberka Jiří Štefan, president komory české, 220.
z Šternberka a na Bechyni Laclav, nejv. kancléř, 125.
z Šternberka na Zelené Hoře Adam, nejv. komorník, 160.
Štoss Otto viz z Kunic.
Šumar Jan, starší písař radní 63, 87, 89, 165.
Šváb Ulrich 72.
Švábv, Švábsko 201.
Švábův písař Pacholek 102.
Švamberk 101, 151.
z Švamberka Bavůrek Jan a na Křínové 95—100, 104, 225, 226.
— Bohuslav 13, 15.
Švamberský hejtman viz Milauer.
z Švarcenburka pán (Adolf) 214.
Švejda viz ze Sedlce.
Švenda Jetřich, cís. komissař, 199, 205, 208, 209.
Švihovský Matouš, farář plz., general a kommendator řádu něm. 5, 115, 116, 136.
Táboři, Táborští 14, 16, 17, 18, 20, 35, 37, 39, 40.
Tacitus Cornelius 6.
Tachov 101.
z Tasnovic Humprecht 45.
Tataři 176, 177.
Teplá 96, 97, 101, 104.
Teplský klášter 165, opat 49.
z Terešova Petr Kořenský 6.
Tetaurové 113.
Thesaloničtí 92.
Timakov 142.
Tis, dvůr, 102.
Tisov 104.
Točník [pán z Křimic] 137 — Václav 9.
Točník (zámek) 142.
Toman 109.
Toman viz z Trnové.
Tomáš arcib. viz Ostřihomský.
Tomáš, zlatník, 72.
Tomáškovic Bartoloměj, rychtář, 160 — Jan 106.
Tomec Petr 93.
z Trautsonu, Pavel Sixt, svob. pán, maršálek cís. dvoru, 170, 215.
Trčka Vilém, velitel lidu vojenského, 207, 213.
Trčka Burian viz z Lípy.
Trh o svt. Bartoloměji, postní a Martinský, 12.
Trnová 104.
z Trnové Bozděch Toman 102.
Trocnovský Jan, bratr, (Žižka) 14.
z Tropic Mikuláš Mířkovský, purkrabí Karlšteinský a hejtman hradu pražského, 69.
Trost Václav 72.
Troucím viz z Trautsonu.

z Truclar a v Tejnci Zikeš (Sigmund), hejtman drábů plz., 113.
z Třebnic Jeronisová Anna 215.
z Třebnice M. Šimon Plachý, písař radní, 175, 220, 222, 223.
Třemošná 102.
Tůma, pomocník Jiříka Kopidlanského, 110.
Turek 115, 176, 178, 182, 188, 192, 194, 195, 196, 198, 204, 205, 210, 212, 214, 216, 220, 223.
Turgov 151, 152.
z Turnštejna a z Palatinu Pechovský Šebestián 182, 186, 214, 215, 222.
Tejn Horšovský 48, 98, 145.
z Týnce viz z Truclar Zikeš.
Týnec 95, 101.
Uhry 113, 155, 198, 204, 205, 219.
z Ulic Markvart 34.
Ulička Martin, starší obce, 47.
z Urlejchu Kantor Jan 116.
Úterý 110.
Útušice viz Outušice.
Vackovic Šimon 5.
Václav (IV.), král, 10, 12, 13.
Václav konvář 136 — puškář z Prahy 140, 141, 227, 228.
Valachie 217.
z Valdova Argilla pí. 31, 32.
Valov 102.
Vaněk, podkomoří (Václav Valečovský z Kněžmosta), 53.
Varadín 112.
z Vartenberka Čeněk 13.
z Varvažova M. Jakub, výběrčí berně 164.
Vávra starý v Oujezdci 146.
Vejprnice 200.
Vejvoda Šimon, krejčí, 186, 192.
Velbloud do tábora před Plzeň přiveden od Sirotků 18, Sirotkům vzat 20, městu do erbu dán 21.
Velehrad 111.
Vernher, švec, 8.
Věže ve zdech městských 103.
Vchýnský Radslav ze Vchynic 209.
Vídeň 28, 78, 79, 82, 88, 188, 198, 216, 220.
Viklefisté 23, 54, 56.
Viklefistská sekta 22.
Viktor z Domažlic 122.
Vilém, soukenník, 93, 123, 129.
Virgilius 7.
Vít, hodinář, 157 — malíř, 12, 13.
Vít, soukenník, 33, 34.
z Vitic Purkart 94.
Vittemberk 152.
Vížka, hrádek u Druzdové, 10, 11.
z Vížky pan Racek 11.
Vladař Petr 123, 124.
Vladislav, král, 6, 29, 53, 54, 94, 96, 100, 105, 106, 110, 112, 114, 227.
Vlk Baltazar, fendrich 201.
Vlk kněz, 20, 39.
Vlk Jakub, konšel 160, — Řehoř 61, 72.
Vlkosov 46, 47.
Vlkosov viz z Račína.
Vochlema, tovaryš Kopidlanského, 108, 110.
Vok Petr, vladař Rožmberský, 196.
Voldan Bartoloměj 163.
Voldanová Kateřina 33.
Wolfgang Tejnský, arciděkan a farář plz., 63, 88, 164, 165.
Wolštein Ctibor 31, 32.
Vratislav 5, 49, 50.
z Vřesovic Jakub, podkomoří, 139.
z Vřesovic na Doubravské Hoře a Teplici, nej. písař, 160.
Všech Svatých kostel viz kostel Vš. Svat.
Všeruby 47, 110.
Vydra Petr, hejtman drábů plz., 111.
Vydra Petr, rychtář plz., 122—125.
Vysoká 101.
Vrcher Tomášek 40.
Zahrádka Adam 216.
z Zakšova Kfelíř Vilém v Starém Sedlišti, hejtman kraje plz., 137.
Zebnický Mikuláš 16.
Zedníček Lukáš 181, 193, 196, 197.
Zelecký Hrdibor 110.
Zhoř 101.
Zikmund, král, viz Sigmund.
Znak plzeňský 3, 4, 21, 55, 90.
Znojmo 178, 179, 186—189, 192, 212.
Zoubková 101.
Zvinglian 64.

Zvony viz kostel sv. Bartoloměje.
Žandov 101, 102.
Žalud viz z Pořičí.
Žatec 106, 214.
Žatečtí 16, 17, 97, 102, 106, 114, 227.
z Žeberka a na Plané Jan 95.
Žebrák 142.
Židé, plat z nich obci darován 28, — z Plzně vyhnáni 94.
Židovka, zahrada, 108.
z Žirotína Jaroslav 45.
Žižka Jan 13—15, kšaft jeho 16, 18.
Žlutičtí 101.
Žofie, manž. krále Václava IV., 1, 13.

O p r a v y.

Str.				Čti	Místo
4.	řádek	12.	z dola	munera	numera.
28.	„	14.	„	potržného	potažného.
29.	„	2.	„	cardinalis	oardinalis.
34.	„	2.	„	při sv. Jiří	při sv. Jiřím.
35.	„	5.	s hora	nadal	vydal.
36.	„	20.	z dola	polích	pojích.
37.	„	9.	s hora	Eneas	Eneus.
44.	„	2.	„	Přecha	Préeha.
58.	„	15.	„	Nonis	Nouis.
61.	„	13.	z dola	rouhavá	rouhává.
80.	„	7.	„	omnium	amnium.
136.	„	7.	„	konvář	Konvář.
179.	v poznámce			„na“ vynechati.	
200.	řádek	5.	s hora	Chotíkově	Chotíkvě.
200.	„	13.	„	věci	véci.
220.	„	10.	„	p. Reder Jan z Molánu	p. Reder p. Jan z Molánu.

LIBRARY
JUL 09 1990
UNIVERSITY OF TORONTO

UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 09 13 19 06 025 1